



CVRIA

EUROPEISKA
GEMENSKAPERNAS DOMSTOL

Årsrapport
2007



Så skaffar du EU-publikationer

Publikationer som ges ut av Publikationsbyrån och som finns till försäljning kan beställas på EU Bookshop <http://bookshop.europa.eu> via olika försäljningskontor.

Du kan också beställa en förteckning över våra internationella försäljningsställen genom att skicka ett fax till: (352) 2929 42758.

EUROPEISKA
GEMENSKAPERNAS DOMSTOL

ÅRSRAPPORT
2007

Översikt över verksamheten vid Europeiska gemenskapernas domstol,
Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt
och Europeiska unionens personaldomstol

Luxemburg 2008

www.curia.europa.eu

Europeiska gemenskapernas domstol
L-2925 Luxemburg
Tfn (352) 43 03-1

Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt
L-2925 Luxemburg
Tfn (352) 43 03-1

Europeiska unionens personaldomstol
L-2925 Luxemburg
Tfn (352) 43 03-1

Domstolens webbplats: <http://www.curia.europa.eu>

Årsrapporten finns även tillgänglig på CD-ROM från domstolens press- och informationsavdelning
Tfn (352) 4303-2035

Färdigställd den 31 december 2007

Kopiering tillåten med angivande av källan. Fotografierna får endast återges i sammanhang som rör denna publikation. För all annan användning måste tillstånd begäras av Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer.

En stor mängd övrig information om Europeiska unionen är tillgänglig på Internet via Europa-servem (<http://europa.eu>).

Kataloguppgifter finns i slutet av publikationen.

Luxemburg: Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer, 2008

ISBN 978-92-829-0886-0

© Europeiska gemenskaperna, 2008
Kopiering tillåten med angivande av källan.

Printed in Italy

TRYCKT PÅ ICKE KLORBLEKT PAPPER

Innehållsförteckning

	Sidan
Förord, domstolens ordförande, Vassilios Skouris	5

Kapitel I

Europeiska gemenskapernas domstol

A – Domstolens utveckling och verksamhet år 2007	9
B – Domstolens sammansättning	53
1. Domstolens ledamöter	55
2. Förändringar i domstolens sammansättning år 2007	71
3. Domstolens ledamöter (i rangordning)	73
4. Domstolens tidigare ledamöter	75
C – Domstolens verksamhetsstatistik	79

Kapitel II

Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt

A – Förstainstansrättens verksamhet år 2007	109
B – Förstainstansrättens sammansättning	153
1. Förstainstansrättens ledamöter	155
2. Förändringar i förstainstansrättens sammansättning under år 2007	167
3. Förstainstansrättens ledamöter (i rangordning)	169
4. Förstainstansrättens tidigare ledamöter	171
C – Förstainstansrättens verksamhetsstatistik	173

Kapitel III*Europeiska unionens personaldomstol*

A – Personaldomstolens verksamhet år 2007	197
B – Personaldomstolens sammansättning	213
1. Personaldomstolens ledamöter	215
2. Personaldomstolens ledamöter (i rangordning)	219
C – Personaldomstolens verksamhetsstatistik	221

Kapitel IV*Möten och besök*

A – Officiella besök och arrangemang vid domstolen, förstainstansrätten och personaldomstolen	235
B – Studiebesök (2007)	239
C – Högtidliga sammankomster	243
D – Besök och deltagande i officiella arrangemang	245
<i>Organisationsplan</i>	249
<i>Domstolens adressuppgifter</i>	253

Förord

År 2007 hade Europeiska gemenskapen funnits i 50 år. Av denna anledning anordnade gemenskapsinstitutionerna ett flertal evenemang under året. EG-domstolen firade för sin del Europas 50-årsdag genom att anordna ett symposium till vilket ordförandena i de 27 medlemsstaternas högsta domstolar samt EG-domstolens tidigare och nuvarande ledamöter samlades. Under detta symposium, som vittnade om domstolens nära samarbete med de nationella domstolarna, var ordförandena i medlemsstaternas högsta domstolar de främsta talarna.

År 2007 förblir utan tvekan även ihågkommet som det år då Lissabonfördraget undertecknades, fördraget vars syfte är att förse Europeiska unionen med en mer effektiv rättslig och administrativ struktur och att göra unionen redo att anta början av 2000-talets utmaningar. Avseende EG-domstolen har bestämmelserna om dess behörighet inom området frihet, säkerhet och rättvisa, som hitintills varit utspridd eftersom det är uppdelat mellan avdelning IV i EG-fördraget och avdelning VI i fördraget om Europeiska unionen, samlats i samma avdelning i det framtida fördraget om unionens funktionssätt. Flertalet av de nuvarande begränsningarna av domstolens behörighet inom det berörda området kommer att försvinna.

Målen inom området frihet, säkerhet och rättvisa innebär utan tvekan en stor utmaning för domstolen, såväl på grund av dessa måls känsliga natur som på grund av den särskilda snabbhet som krävs när de skall handläggas. Ur detta perspektiv innebär de ändringar av stadgan och rättegångsreglerna som rådet antog år 2007, om införande av ett förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande avseende handläggningen av denna måltyp, en avgörande etapp som möjliggör för domstolen att anta denna utmaning.

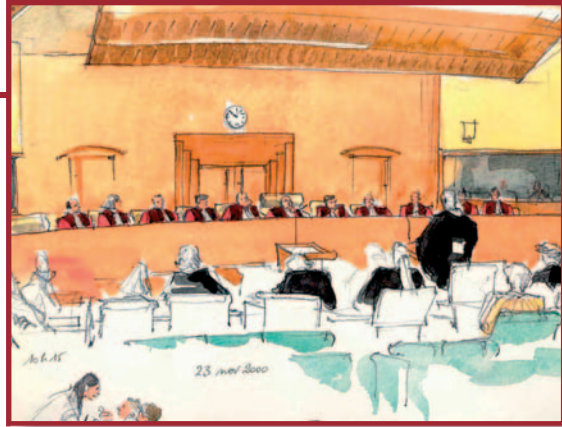
År 2007 förnyades förstainstansrättens sammansättning också delvis och fyra av dess ledamöter lämnade rätten. Institutionen kan inte annat än glädja sig åt omständigheten att medlemsstaternas regeringar, i likhet med när domstolens sammansättning delvis förnyades år 2006, vid nomineringen av domare har tagit hänsyn till det betydelsefulla i att stabiliteten i institutionens verksamhet vidmakthålls, vilket har gjort det möjligt för förstainstansrätten att obehindrat fortsätta sitt uppdrag.

Avslutningsvis skall uppmärksammas att 1 259 mål har anhängiggjorts under det gångna året vid de tre instanser som domstolen består av, vilket är det högsta antalet i institutionens historia och vilket bevisar att volymen av gemenskapsrättsliga tvister ökar.

Läsaren av rapporten kommer i det följande att finna en fullständig redogörelse för institutionens utveckling och verksamhet under år 2007. Liksom föregående år ägnas en betydande del åt kortfattade men uttömmande referat av domstolens, förstainstansrättens och personaldomstolens dömande verksamhet. Redogörelsen för den rättsliga verksamheten stöds av statistiska uppgifter.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'V. Skouris', is centered on a light gray rectangular background.

V. Skouris
domstolens ordförande



Kapitel I

Europeiska gemenskapernas
domstol

A – Domstolens utveckling och verksamhet år 2007

av ordföranden Vassilios Skouris

I denna del av årsrapporten ges en översikt av verksamheten vid Europeiska gemenskapernas domstol under år 2007. Den innehåller först en redogörelse för hur institutionen har utvecklats under detta år, med tonvikt på de institutionella förändringar som berört domstolen och på utvecklingen av domstolens interna organisation och arbetsmetoder (avsnitt 1). Den innehåller därefter en statistisk analys av förändringen av institutionens arbetsbörda och den genomsnittliga handläggningstiden (avsnitt 2). Därefter redovisas, såsom varje år, de huvudsakliga utvecklingstendenserna i domstolens rättspraxis, indelade efter rättsområde (avsnitt 3).

1. Domstolens institutionella utveckling år 2007 präglades till största delen av att lagstiftningsförfarandet slutfördes avseende upprättandet av ett förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande, för att möjliggöra en snabb och lämplig handläggning av tolkningsfrågor inom området frihet, säkerhet och rättvisa.

I synnerhet genom beslut av den 20 december 2007 antog rådet de ändringar i domstolens stadga och rättegångsregler vars syfte är att inrätta ett förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande. Det rör sig om ett nytt slags förfarande för begäran om förhandsavgörande, som har inrättats för att handlägga mål som i nuläget omfattas av avdelning IV i EG-fördraget (Visering, asyl, invandring och annan politik som rör fri rörlighet för personer) och avdelning VI i fördraget om Europeiska unionen (Bestämmelser om polissamarbete och straffrättsligt samarbete). Sedan domstolen hade konstaterat att en tillräckligt snabb handläggning av denna kategori av mål inte kunde garanteras enligt nu gällande förfaranden, inbegripet det skyndsamma förfarandet enligt artikel 104a i rättegångsreglerna, föreslog den att detta nya förfarande skulle inrättas för att nämnda mål skall kunna avgöras inom särskilt korta frister och utan att handläggningen av andra anhängiga mål vid domstolen försenas.

Ändringarna av stadgan och av rättegångsreglerna träder i kraft under det första kvartalet år 2008. De viktigaste särdragen beträffande förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande visar sig i de avseenden som detta skiljer sig från vanliga förfaranden i mål om förhandsavgörande och det skyndsamma förfarandet i dessa mål. För det första begränsas deltagandet i det skriftliga förfarandet till parterna i målet vid den nationella domstolen, den medlemsstat i vilken den hänskjutande domstolen är belägen samt Europeiska kommissionen och andra gemenskapsinstitutioner om deras rättsakter är berörda. Parterna och samtliga intressenter som avses i artikel 23 i stadgan får delta i det muntliga förfarandet och vid detta tillfälle ta ställning till de avgivna skriftliga yttrandena. För det andra skall de mål som handläggs enligt förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande, så snart de inkommer till domstolen, tilldelas en avdelning om fem i detta syfte särskilt utsedda domare. Förfarandet i dessa mål kommer slutligen huvudsakligen att förlöpa elektroniskt, eftersom det i de nya bestämmelserna i rättegångsreglerna föreskrivs en möjlighet att avge och underteckna inlagor per fax eller e-post.

2. Domstolens statistik för den rättsliga verksamheten för år 2007 visar på en tydlig förbättring i förhållande till föregående år. I detta sammanhang skall det särskilt påpekas

att handläggningstiden vid domstolen har minskat för fjärde året i rad och att antalet avgjorda mål jämfört med år 2006 har ökat med ungefär 10 procent.

Domstolen avgjorde således 551 mål under år 2007, att jämföra med 503 under år 2006 (nettotal, med hänsyn tagen till förening av mål). Av dessa mål avgjordes 379 genom dom och 172 genom beslut. Det skall framhållas att antalet domar och beslut som meddelades är påtagligt mycket högre än det antal som meddelades år 2006 (351 domar och 151 beslut).

Antalet nya mål vid domstolen uppgick till 580, vilket är det högsta antalet i domstolens historia¹ och en ökning med 8 procent jämfört med det antal mål som anhängiggjordes år 2006 och med 22,3 procent jämfört med det antal mål som anhängiggjordes år 2005. Antalet anhängiga mål vid slutet av år 2007 ökade dock inte märkbart (741 mål, bruttotal) jämfört med balansen vid slutet av år 2006 (731 mål, bruttotal).

Den konstanta förkortningen av förfarandenas längd sedan år 2004 återspeglas också i statistiken över den rättsliga verksamheten för år 2007. Handläggningstiden för mål om förhandsavgörande uppgick till 19,3 månader, medan den år 2006 uppgick till 19,8 månader och år 2005 till 20,4 månader. Liksom år 2006 visar en jämförande analys att den genomsnittliga handläggningstiden för mål om förhandsavgörande år 2007 nådde sin lägsta nivå sedan år 1995. Beträffande mål som anhängiggjorts genom direkt talan och överklaganden, uppgick de genomsnittliga handläggningstiderna till 18,2 respektive 17,8 månader (20 månader respektive 17,8 månader år 2006).

Under det gångna året utnyttjade domstolen på skilda sätt de olika medel som står till dess förfogande för att påskynda handläggningen av vissa mål (förtursmål, skyndsamt handläggning, förenklat förfarande och möjligheten att avgöra mål utan förslag till avgörande av generaladvokaten). Avseende skyndsamt handläggning begärdes detta i 8 mål, men det villkor som uppställs i rättegångsreglerna, att målet skall vara av särskilt brådskande art, var inte uppfyllt. I enlighet med en rutin som lades fast under år 2004 bifalls eller avslås en begäran om skyndsamt handläggning genom ett motiverat beslut av domstolens ordförande. Behandling med förtur beviljades för övrigt i 5 mål.

Vidare fortsatte domstolen att använda sig av det förenklade förfarande som föreskrivs i artikel 104.3 i rättegångsreglerna för att besvara vissa frågor som ställts i begäran om förhandsavgörande. Sammanlagt 18 mål avgjordes genom beslut med stöd av denna bestämmelse.

Slutligen använde sig domstolen betydligt mer än tidigare av den möjlighet som erbjuds i artikel 20 i stadgan, att avgöra mål utan förslag till avgörande av generaladvokaten när målet inte omfattar någon ny rättsfråga. Omkring 43 procent av de domar som meddelades under år 2007 meddelades utan förslag till avgörande (mot 33 procent år 2006).

Vad gäller fördelningen av mål mellan domstolens olika sammansättningar kan noteras att nästan 11 procent av de mål som avgjordes under år 2007 avgjordes av den stora

¹ Med undantag av de 1 324 mål som anhängiggjordes år 1979. Detta exceptionellt höga antal förklaras emellertid av att ett stort antal mål avseende talan om ogiltighetsförklaring hade samma syfte.

avdelningen, ungefär 55 procent av avdelningar bestående av fem domare och ungefär 33 procent av avdelningar bestående av tre domare. Det kan konstateras att det antal mål som handlades av den stora avdelningen i stort sett är detsamma som föregående år, det antal mål som handlades av avdelningar bestående av fem domare (63 procent år 2006) minskade något och att det antal mål som avgjordes av avdelningar bestående av tre domare ökade (24 procent år 2006). Fördelningen av mål mellan de olika sammansättningarna är nästan densamma som fördelningen år 2005.

För ytterligare upplysningar angående statistiska uppgifter för rättsåret 2007 hänvisas läsaren till punkt C i detta kapitel.

3. I denna del redogörs för den viktigaste rättspraxisutvecklingen, uppdelad efter område enligt följande:

konstitutionella eller institutionella frågor, det europeiska medborgarskapet, fri rörlighet för varor, fri rörlighet för personer, tjänster och kapital, visering, asyl och invandring, konkurrensregler, beskattning, tillnärmning av lagstiftning och enhetlig lagstiftning, varumärken, ekonomisk och monetär politik, socialpolitik, miljö, civilrättsligt samarbete, polissamarbete och straffrättsligt samarbete och bekämpande av terrorism. Domarna har klassificerats med hänsyn till den huvudsakliga frågeställning som berörs även om de ofta även berör frågor som är av stort intresse på ett annat område.

Konstitutionella eller institutionella frågor

Med beaktande av de vidsträckta ämnesområden som konstitutionella eller institutionella frågeställningar omfattar är det inte förvånande att de domar som refereras nedan rör mycket olika frågor.

Även om problematiken kring fastställande av lämplig rättslig grund vid antagande av gemenskapsrätten har klagjorts i stor utsträckning i tidigare rättspraxis, förblir denna problematik aktuell i de tvister som anhängiggörs vid domstolen.

I dom av den 23 oktober 2007 i mål C-440/05, *kommissionen mot rådet* (REG 2007, s. I-0000), ansåg kommissionen att rådets rambeslut om förstärkning av det straffrättsliga regelverket för bekämpande av föroreningar orsakade av fartyg², vilket antagits inom ramen för polissamarbetet och det straffrättsliga samarbetet, vilade på en olämplig rättslig grund och väckte med stöd av Europaparlamentet talan om ogiltigförklaring och gjorde gällande att syftet och innehållet i det nämnda rambeslutet omfattades av Europeiska gemenskapens behörighet avseende den gemensamma transportpolitiken.

Efter att ha erinrat om att det i EU-fördraget, för det fall både EG-fördraget och EU-fördraget skulle vara tillämpliga, föreskrivs att EG-fördraget har företräde och att det ankommer på

² Rådets rambeslut 2005/667/RIF av den 12 juli 2005 om förstärkning av det straffrättsliga regelverket för bekämpande av föroreningar orsakade av fartyg (EUT L 255, s. 164). Det kompletterar Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/35/EG av den 7 september 2005 om föroreningar förorsakade av fartyg och införandet av sanktioner för överträdelse (EUT L 255, s. 11).

domstolen att tillse att de rättsakter som enligt rådet omfattas av bestämmelserna om polissamarbete och straffrättsligt samarbete inte inkräktar på gemenskapens behörighet, fastslog domstolen att rambeslutets syfte är att säkerställa ökad sjösäkerhet och samtidigt ökat skydd för den marina miljön mot förorening orsakade av fartyg.

Bestämmelserna i detta rambeslut, enligt vilket medlemsstaterna har ålagts att införa straffrättsliga påföljder för vissa beteenden, skulle följaktligen med giltig verkan ha kunnat antas med stöd av EG-fördraget. Domstolen konstaterade att även om straffrättslig lagstiftning, liksom straffprocessuella regler, i princip inte omfattas av gemenskapens behörighet kan emellertid inte gemenskapslagstiftaren hindras från att, då de behöriga myndigheternas tillämpning av effektiva, proportionerliga och avskräckande åtgärder utgör en åtgärd som är absolut nödvändig för att bekämpa allvarliga hot mot miljön, förelägga medlemsstaterna att inrätta sådana sanktioner för att säkerställa att de bestämmelser som denne utfärdar i fråga om miljöskydd får full verkan.

Bestämmelserna i detta rambeslut, vilka står i samband med arten och nivån på de tillämpliga straffrättsliga påföljderna, omfattas däremot inte av gemenskapens behörighet. Men eftersom dessa sistnämnda bestämmelser är ouplösligt förbundna med de bestämmelser om brott till vilka de hänvisar, fastslog domstolen att rådets rambeslut inverkar på gemenskapens behörighet avseende sjöfart genom att EU-fördraget, som ger företräde till sådan behörighet, åsidosattes. Rambeslutet ogiltigförklarades följaktligen i sin helhet, eftersom det inte gick att dela upp det i separata delar.

Vad gäller räckvidden av domstolens behörighet i fråga om mål om begäran om förhandsavgörande avseende tolkning eller prövning av giltighet är ett flertal mål värda att uppmärksammas.

I dom av den 11 september 2007 i mål C-431/05, *Merck Genéricos-Produtos Farmacêuticos* (REG 2007, s. I-0000), bekräftade domstolen, som tillfrågats av högsta domstolen i Portugal om den var behörig att tolka artikel 33 i avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (TRIPs-avtalet)³, att så var fallet. Domstolen konstaterade att eftersom gemenskapen och medlemsstaterna har ingått TRIPs-avtalet med stöd av delad behörighet, är den behörig att definiera de skyldigheter som gemenskapen sålunda ingått och därvid att tolka bestämmelserna i det ifrågavarande avtalet. Frågan om fördelningen av behörighet mellan gemenskapen och dess medlemsstater skall ges ett enhetligt svar på gemenskapsnivå, vilket endast domstolen har möjlighet att göra. Avseende förevarande fall närmare bestämt slog domstolen fast att det finns ett klart gemenskapsintresse av att domstolen anses behörig att tolka artikel 33 i det nämnda TRIPs-avtalet, avseende den kortaste giltighetstiden för patent, för att avgöra huruvida gemenskapsrätten utgör hinder för att denna bestämmelse skall kunna anses ha direkt effekt.

³ Avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter, vilket återfinns i bilaga 1 C till avtalet om upprättande av Världshandelsorganisationen (WTO), som ingicks den 15 april 1994 i Marrakech och godkändes genom rådets beslut 94/800/EG av den 22 december 1994 om ingående på gemenskapens vägnar – vad beträffar frågor som omfattas av dess behörighet – av de avtal som är resultatet av de multilaterala förhandlingarna i Uruguayrundan (1986–1994) (EGT L 336, s. 1; svensk specialutgåva, område 11, volym 38, s. 3).

I linje med rättspraxis i målen *Dzodzi*⁴ eller *Leur-Bloem*⁵, och nyligen, *Poseidon Chartering*⁶, slog domstolen ytterligare en gång fast, i dom av den 11 december 2007 i mål C-280/06, *Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato* (REG 2007, s. I-0000) att i det enskilda fall då domstolen prövar sådana beslut att begära förhandsavgörande i vilka de aktuella reglerna i gemenskapsrätten enbart var tillämpliga på grundval av en hänvisning i den nationella rätten, med andra ord när en nationell lagstiftning för lösningen av problem i rent interna situationer anpassas till den lösning som har valts i gemenskapsrätten, föreligger ett bestämt gemenskapsrättsligt intresse av att de bestämmelser eller begrepp som har hämtats från gemenskapsrätten tolkas på ett enhetligt sätt, oberoende av under vilka omständigheter de skall tillämpas, för att undvika att det i framtiden förekommer tolkningar som skiljer sig åt, och detta genom domar som domstolen meddelar till följd av en begäran om förhandsavgörande. Domstolen gjorde följaktligen den tolkning som den nationella domstolen hade efterfrågat.

Det skall noteras att domstolen även, i dom av den 27 september 2007 i mål C-351/04, *Ikea Wholesale* (REG 2007, s. I-0000), fastslog att avtalen om världshandelsorganisationen (WTO), med hänsyn till deras beskaffenhet och systematik, i princip inte ingår bland de regler som domstolen skall beakta när den prövar lagenligheten av gemenskapsinstitutionernas rättsakter. Det är endast om gemenskapen avsett att fullgöra en särskild förpliktelse vilken den åtagit sig inom ramen för WTO, eller om en gemenskapsrättsakt uttryckligen hänvisar till vissa bestämmelser i WTO-avtalen, som det åvilar domstolen att pröva lagenligheten av gemenskapsrättsakten i fråga med hänsyn till WTO:s regler.

Inom ett helt annat område fick domstolen tillfälle, i dom av den 28 juni 2007 i mål C-331/05 P, *Internationaler Hilfsfonds mot kommissionen* (REG 2007, s. I-0000), att slå fast att kostnader som härrör från förfarandena inför Europeiske ombudsmannen, och som inte är ersättningsgilla i enlighet med ersättningsgilla kostnader⁷, inte heller kunde anses utgöra den berörda institutionens ansvar i enlighet med gemenskapens utomobligatoriska skadeståndsansvar, eftersom de nämnda kostnaderna hade uppkommit på grund av parternas fria val och det således saknades ett rättsligt orsakssamband mellan skadan och den ifrågavarande bristfälliga rättsakten.

Allmänhetens rätt till tillgång till institutionernas handlingar har också bidragit till tvister. I dom av den 1 februari 2007 i mål C-266/05 P, *Sison mot rådet* (REG 2007, s. I-1233), prövade domstolen ett flertal beslut om att, även delvis, vägra att lämna ut handlingar till en sökande som hade begärt tillgång till de handlingar som hade föranlett rådet att uppföra honom och bibehålla honom på förteckningen över personer vars tillgångar och finansiella medel skall spärras, vilken upprättades genom förordning nr 2580/2001⁸, och att få uppgifter om vilka stater som tillhandahållit handlingar i detta hänseende.

⁴ Dom av den 18 oktober 1990 i de förenade målen C-297/88 och C-197/89, *Dzodzi* (REG 1990, s. I-3763; svensk specialutgåva, volym 10, s. 531).

⁵ Dom av den 17 juli 1997 i mål C-28/95, *Leur-Bloem* (REG 1997, s. I-4161).

⁶ Dom av den 16 mars 2006 i mål C-3/04, *Poseidon* (REG 2006, s. I-2505).

⁷ Se artikel 91 b i förstainstansrättens rättegångsregler.

⁸ Rådets förordning (EG) nr 2580/2001 av den 27 december 2001 om särskilda restriktiva åtgärder mot vissa personer och enheter i syfte att bekämpa terrorism (EGT L 344, s. 70).

Eftersom det gäller ett område inom vilket gemenskapslagstiftaren ställs inför val av politisk, ekonomisk och social art och måste göra komplexa bedömningar, erinrade domstolen om att den endast kan utöva en begränsad kontroll av lagenligheten.

Domstolen slog emellertid fast att förordning nr 1049/2001⁹ har till syfte att inrätta en generell rätt för allmänheten att få tillgång till institutionernas handlingar och inte att inrätta bestämmelser för att skydda ett särskilt intresse som en person kan ha av att få tillgång till en av dessa handlingar. För övrigt, avseende undantag från rätten till tillgång till handlingar som är motiverade av vissa allmänna eller enskilda intressen, skall en sökandes särskilda intresse av att få tillgång till handlingar inte beaktas av den institution som skall avgöra huruvida ett utlämnande av dessa handlingar till allmänheten kan skada de intressen som gemenskapslagstiftaren har velat skydda och avslå ansökan om tillgång till handlingarna i förekommande fall.

Domstolen påpekade vidare att även om det antogs att sökanden har rätt att i detalj underrättas om innebörden av och grunden för anklagelsen mot honom till följd av att han har förts upp på den omtvistade förteckningen och att denna rättighet medför en rätt att få tillgång till handlingar som finns hos rådet, kan en sådan rättighet inte utövas separat genom en tillämpning av systemet för allmänhetens tillgång till institutionernas handlingar.

Beträffande handlingar med mycket känsligt innehåll ansåg domstolen att myndigheten varifrån handlingarna härrör har rätt att kräva att en känslig handlingens existens hemlighålls och även kan motsätta sig att dess egen identitet lämnas ut om handlingens existens blir känd, en slutsats som inte kan anses vara oproportionerlig på grund av att den kan medföra att det blir svårare eller till och med praktiskt omöjligt för den som vägras tillgång att få kännedom om från vilken stat handlingen härrör.

Avseende medborgarnas tillgång, inte till handlingar, utan till rättsliga bestämmelser prövade domstolen i dom av den 11 december 2007, i mål C-161/06 *Skoma Lux* (REG 2007, s. I-0000), räckvidden av artikel 58 i anslutningsakten¹⁰ från år 2004. Domstolen, som hade tillfrågats av en tjeckisk domstol huruvida den nämnda artikeln kan utgöra grund för att mot enskilda i en medlemsstat tillämpa bestämmelser i en gemenskapsförordning som inte har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning* på medlemsstatens språk, trots att detta är ett av unionens officiella språk, fann att de skyldigheter som följer av gemenskapsrättsliga bestämmelser inte kan göras gällande mot enskilda i denna stat på grund av att förordningen inte hade publicerats, och detta även om dessa personer hade

⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1049/2001 av den 30 maj 2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (EGT L 145, s. 43).

¹⁰ Akt om villkoren för Republiken Tjeckiens, Republiken Estlands, Republiken Cyperns, Republiken Lettlands, Republiken Litauens, Republiken Ungerns, Republiken Maltas, Republiken Polens, Republiken Sloveniens och Republiken Slovakiens anslutning till de fördrag som ligger till grund för Europeiska unionen och om anpassning av fördragen (EUT L 236, 2003, s. 33). I artikel 58 i denna akt föreskrivs följande: "Texter på estniska, lettiska, litauiska, maltesiska, polska, slovakiska, slovenska, tjeckiska och ungerska till de rättsakter som institutionerna och Europeiska centralbanken har antagit före anslutningen och som upprättats av rådet, kommissionen eller Europeiska centralbanken skall vara giltiga från och med dagen för anslutningen på samma villkor som texterna på de nuvarande elva språken. De skall offentliggöras i Europeiska unionens officiella tidning, om texterna på de nuvarande språken har offentliggjorts där."

kunnat ta del av rättsakten på annat sätt. I och med detta tolkade domstolen gemenskapsrätten och prövade inte dess giltighet.

Inom det område som rör förhållandet mellan gemenskapsrätten och medlemsstaternas nationella rätt preciserade domstolen gemenskapsrättens företräde och gemenskapsrättens direkta effekt i vissa avseenden.

I dom av den 18 juli 2007 i mål C-119/05, *Lucchini* (REG 2007, s. I-0000), fastställde domstolen, genom tillämpning av de principer som slogs fast i rättspraxis i målet *Simmenthal*¹¹, att gemenskapsrätten utgör hinder för att tillämpa en sådan bestämmelse i italiensk rätt i vilken principen om rättskraft stadfästs, i den mån som tillämpningen utgör ett hinder för att återvinna statligt stöd som har beviljats i strid med gemenskapsrätten och vars oförenlighet med den gemensamma marknaden har slagits fast i ett kommissionsbeslut som har vunnit laga kraft.

I dom av den 7 juni 2007 i mål C-80/06, *Carp* (REG 2007, s. I-0000), prövade domstolen frågan om horisontell direkt effekt av beslut. Domstolen konstaterade att beslut 1999/93 om förfarandet för bestyrkande av överensstämmelse av byggprodukter enligt artikel 20.2 i rådets direktiv 89/106¹², utgör en rättsakt med allmän giltighet och anger de typer av förfaranden för bestyrkande som är tillämpliga samt ger Europeiska organisationen för standardisering/Europeiska kommittén för elektroteknisk standardisering (CEN/Cenelec) i uppdrag att specificera innehållet i de harmoniserade standarder som är tillämpliga och som därefter skall införlivas av standardiseringsorganen i varje medlemsstat. Beslutet är dock endast bindande för medlemsstaterna och det riktar sig endast till dem. En enskild kan följaktligen inte göra beslutet gällande i en tvist med en annan enskild om avtalsrättsligt skadeståndsansvar.

I två domar har preciserats vilken hållning de nationella domstolarna skall inta när de handlägger internationella avtal som har ingåtts av gemenskapen.

I dom av den 20 september 2007 i mål C-16/05, *Tum och Dari* (REG 2007, s. I-0000), prövade domstolen räckvidden av "standstill-klausulen" i artikel 41.1 i tilläggsprotokollet till associeringsavtalet mellan EEG och Turkiet¹³, enligt vilken det är förbjudet att införa nya begränsningar av etableringsfriheten sedan nämnda protokoll trätt i kraft. I förevarande fall var det fråga om två turkiska medborgare som önskade etablera sig i Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland.

Domstolen anser att denna otvetydiga bestämmelse har direkt effekt, men att den inte utgör en materiell bestämmelse som undanröjer tillämpning av materiell rätt om inresa på en medlemsstats territorium utan i stället är mera av en processuell bestämmelse, som i

¹¹ Dom av den 9 mars 1978 i mål 106/77, *Simmenthal* (REG 1978, s. 629; svensk specialutgåva, volym 4, s. 75).

¹² Kommissionens beslut 1999/93/EG av den 25 januari 1999 om förfarandet för bestyrkande av överensstämmelse av byggprodukter enligt artikel 20.2 i rådets direktiv 89/106/EEG beträffande dörrar, fönster, luckor, jalousier, grindar och därtill hörande byggnadsbeslag (EGT L 29, s. 51).

¹³ Tilläggsprotokoll som undertecknades i Bryssel den 23 november 1970 och ingicks, godkändes och bekräftades på gemenskapens vägnar genom rådets förordning (EEG) nr 2760/72 av den 19 december 1972 (EGT L 293, s. 1; svensk specialutgåva, område 11, volym 1, s. 130).

tidsmässigt hänseende reglerar vilka bestämmelser i en medlemsstats lagstiftning som skall ligga till grund för prövningen av en turkisk medborgares situation, då denne önskar utnyttja etableringsfriheten. Av detta drar domstolen slutsatsen att den nämnda klausulen inte ändrar medlemsstaternas principiella behörighet att driva sin nationella invandringsspolitik. Enbart den omständigheten att en sådan klausul, från sitt ikraftträdande, medför en skyldighet för medlemsstaterna att avstå från något som innebär att deras handlingsutrymme på området i viss mån begränsas, medför inte i sig att medlemsstaternas suveräna behörighet att bestämma sin utlänningspolitik träds förnär.

Domstolen tolkade vidare den åsyftade bestämmelsen på så sätt att den utgör hinder för en medlemsstat att, sedan tilläggsprotokollet till associeringsavtalet mellan EEG och Turkiet trädde i kraft i den medlemsstaten, införa nya begränsningar av etableringsfriheten. Förbudet gäller även begränsningar rörande materiella och/eller processuella villkor i fråga om turkiska medborgares första tillträde till medlemsstatens territorium i syfte att vara verksamma som egenföretagare.

I det ovannämnda målet *Merck Genéricos-Produtos Farmacêuticos*, tillfrågades domstolen av högsta domstolen i Portugal om de nationella domstolarna skall tillämpa artikel 33 i avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (TRIPs-avtalet) avseende den kortaste giltighetstiden för patent ex officio eller på begäran av en part i ett anhängigt mål.

Efter att ha erinrat om att domstolen är behörig att tolka bestämmelserna i det nämnda avtalet, slog domstolen fast att det i detta sammanhang finns anledning att göra skillnad mellan de områden inom vilka gemenskapen ännu inte lagstiftat och de inom vilka gemenskapen redan har gjort det. Avseende de förstnämnda, som följaktligen ännu faller under medlemsstaternas behörighet, fastslog domstolen att skyddet för immateriella rättigheter och de åtgärder som rättsliga myndigheter vidtar för detta ändamål inte omfattas av gemenskapsrätten. Således varken föreskriver eller utesluter gemenskapsrätten att en medlemsstats rättssystem ger enskilda rätt att direkt åberopa en bestämmelse i TRIPs-avtalet eller att rättssystemet ålägger nationella domstolar en skyldighet att tillämpa denna bestämmelse ex officio. Avseende de andra bekräftade domstolen däremot att gemenskapsrätten är tillämplig, vilket innebär att det i möjligaste mån skall göras en tolkning som är förenlig med TRIPs-avtalet, utan att den ifrågavarande bestämmelsen i detta avtal för den skull kan anses ha direkt effekt.

I förevarande fall konstaterade domstolen att gemenskapen ännu inte hade utövat sin behörighet på patentområdet, vilket artikel 33 i TRIPs-avtalet omfattas av, eller under alla omständigheter på det interna planet inte har utövat den i tillräcklig utsträckning för att det skall kunna anses att detta område på det nuvarande stadiet omfattas av gemenskapsrätten. Av detta drog domstolen slutsatsen att gemenskapsrätten för närvarande inte utgör hinder för att den nämnda artikel 33 tillämpas direkt av en nationell domstol i enlighet med vad som föreskrivs i nationell rätt.

Tre domar förtjänar slutligen att lyftas fram avseende ett effektivt domstolsskydd för de rättigheter som enskilda skall åtnjuta enligt gemenskapsrätten.

I dom av den 13 mars 2007 i mål C-432/05, *Unibet* (REG 2007, s. I-2271), fann domstolen såsom brukligt, efter att ha erinrat om att det gäller en allmän princip för gemenskapsrätten,

att det i avsaknad av gemenskapsrättsliga föreskrifter på området ankommer på varje medlemsstat, i enlighet med dess samarbetskyldighet, att ange vilka domstolar som är behöriga och att fastställa de processuella regler som gäller för talan som syftar till att säkerställa skyddet för enskildas rättigheter enligt gemenskapsrätten. Denna processuella autonomi, som ramas in av likvärdighets- och effektivitetsprinciperna, kan endast ifrågasättas om det av den berörda nationella rättsordningens systematik framgår att det inte finns någon form av rättsligt förfarande som ens prejudiciellt ger möjlighet att säkerställa skyddet för enskildas rättigheter enligt gemenskapsrätten.

Domstolen noterade emellertid att det enligt principen om ett effektivt domstolsskydd för enskildas rättigheter enligt gemenskapsrätten inte krävs, att det finns möjlighet att inom den nationella rätten väcka en fristående talan där själva saken utgör ett yrkande om att den nationella domstolen skall pröva huruvida nationella bestämmelser strider mot artikel 49 EG, under förutsättning att den enskilde inom ramen för andra former av effektiva rättsliga förfaranden, vilka inte är mindre förmånliga än dem som avser liknande talan som grundas på nationell rätt, kan få till stånd en prejudiciell prövning i domstol av huruvida så är fallet. Det ankommer på den nationella domstolen att pröva huruvida den enskilde har tillgång till sådana effektiva rättsliga förfaranden. I konkreta ordalag är en enskild inte tillförsäkrad ett effektivt domstolsskydd om denne endast kan få till stånd en prövning av huruvida de nationella bestämmelserna i fråga strider mot gemenskapsrätten genom att utsätta sig för förvaltningsrättsliga eller straffrättsliga ingripanden och för de sanktioner som kan bli följden därav.

Från principen om ett effektivt domstolsskydd härledde domstolen slutligen en skyldighet för medlemsstaterna att föreskriva en möjlighet att få interimistiska åtgärder beviljade för enskilda, som gäller till dess att den behöriga domstolen prövat huruvida de ifrågavarande nationella bestämmelserna strider mot gemenskapsrätten, när beviljandet av sådana åtgärder är nödvändigt för att säkerställa den fulla verkan av det senare domstolsavgörandet. Det skall preciseras att denna möjlighet inte gäller när den enskildes talan inte är tillåten enligt den berörda medlemsstatens rättsordning och gemenskapsrätten inte ställer krav på att en sådan talan skall vara tillåten. I avsaknad av gemenskapsrättsliga föreskrifter på området regleras ett eventuellt beviljande av interimistiska åtgärder av kriterier i nationell rätt, med förbehåll för iakttagandet av de ovannämnda likvärdighets- och effektivitetsprinciperna.

I dom av den 13 mars 2007 i mål C-524/04, *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation* (REG 2007, s. I-2107), erinrade domstolen bland annat om att när en medlemsstat har tagit ut avgifter i strid med gemenskapsrättsliga bestämmelser skall de rättssökande ha rätt till återbetalning av den felaktigt uppburna skatten och de belopp som betalats i direkt anslutning till denna skatt.

När det gäller annanskada som en person har lidit till följd av en medlemsstats åsidosättande av gemenskapsrätten, är medlemsstaten skyldig att ersätta de skador som på detta sätt har åsamkats på de villkor som anges i domstolens rättspraxis och detta inom ramen för den nationella skadeståndsrätten. Denna autonomi utövas inom ramarna för likvärdighets- och effektivitetsprinciperna.

I konkreta ordalag kan den hänskjutande domstolen, om det visar sig att lagstiftningen i en medlemsstat utgör ett otillåtet hinder för etableringsfriheten enligt artikel 43 EG, i syfte

att fastställa den ersättningsgilla skadan, pröva om de skadelidande har visat rimlig aktsamhet för att förhindra skadan eller för att begränsa dess omfattning och särskilt om dessa i god tid har använt sig av alla de rättsmedel som står till deras förfogande. Det skulle dock bli omöjligt eller orimligt svårt att tillämpa bestämmelserna om etableringsfrihet, om anspråk på återbetalning eller ersättning grundade på ett åsidosättande av dessa bestämmelser underkändes eller nedsattes enbart av det skälet att de berörda bolagen inte hade ansökt vid skatteförvaltningen om att få betala ränta på lån från ett i landet ej hemmahörande närstående bolag utan att denna ränta fördenskull skulle klassificeras som utdelad vinst, då en sådan klassificering under de aktuella omständigheterna följde av den nationella lagstiftningen, i förekommande fall jämförd med relevanta bestämmelser i avtal för undvikande av dubbelbeskattning.

När detta hade preciserats erinrade domstolen även om att alla kriterier som kännetecknar den inför den nationella domstolen förebringade situationen skall beaktas för att avgöra om det föreligger en tillräckligt klar överträdelse av gemenskapsrätten. Inom ett sådant område som den direkta beskattningens måste den sistnämnda domstolen ta hänsyn till att följdverkningarna av den fria rörlighet som hägnas av fördraget endast gradvis har framträtt. Som exempel kan nämnas de principer som domstolen utvecklat i sin rättspraxis.

I dom av den 7 juni 2007 i de förenade målen C-222/05 – C-225/05, *van der Weerd m.fl.* (REG 2007, s. I-0000), prövade domstolen bland annat frågan huruvida gemenskapsrätten, inom ramen för ett rättsligt förfarande avseende ett förvaltningsbesluts lagenlighet, innebär att den nationella domstolen är skyldig att ex officio pröva grunder som faller utanför ramarna för tvistens områdesområde direktiv 85/511 om införande av gemenskapsåtgärder för bekämpning av mul- och klövsjuka¹⁴.

Domstolen besvarade denna fråga nekande och fann att det varken av likvärdighetsprincipen eller av effektivitetsprincipen, som fastslås i domstolens praxis, följer någon skyldighet för den nationella domstolen att ex officio pröva en grund avseende åsidosättande av gemenskapsrätten.

Avseende den första av de ovannämnda principerna slog domstolen närmare bestämt fast att det i det ifrågavarande direktivets bestämmelser varken fastställs villkor för väckande av talan på området för bekämpning av mul- och klövsjuka eller vilka myndigheter som på sina respektive områden är behöriga att bestämma omfattningen av enskildas rättigheter och skyldigheter i de bestämmelserna. Dessa bestämmelser kan inte anses vara likvärdiga nationella regler avseende grunderna för rättsordningen, vilka utgör grunden för nationella förfaranden, eftersom de fastställer villkoren för inledande av förfaranden och villkoren för de myndigheter som är behöriga, inom sina respektive områden, att bestämma omfattningen av enskildas rättigheter och skyldigheter. Avseende den andra principen bekräftade domstolen att om parterna har en verklig möjlighet att vid en nationell domstol åberopa en grund som är hänförlig till gemenskapsrätten, utgör

¹⁴ Rådets direktiv 85/511/EEG av den 18 november 1985 om införande av gemenskapsåtgärder för bekämpning av mul- och klövsjuka (EGT L 315, s. 11; svensk specialutgåva, område 3, volym 19, s. 209), i dess lydelse enligt rådets direktiv 90/423/EEG av den 26 juni 1990 (EGT L 224, s. 13; svensk specialutgåva, område 3, volym 33, s. 129).

inte effektivitetsprincipen hinder för en nationell bestämmelse enligt vilken nationella domstolar åläggs att inte ex officio pröva en grund som är hänförlig till det förhållandet att gemenskapsrättsliga bestämmelser har överträtts, då prövningen av denna grund tvingar dem att åsidosätta den princip om passivitet som det åligger dem att beakta, genom att gå utöver tvistens ramar såsom dessa har angivits av parterna och genom att basera sig på andra fakta och omständigheter än dem på vilka den part som har intresse av att de gemenskapsrättsliga bestämmelserna tillämpas har grundat sitt yrkande, och detta oberoende av de nämnda bestämmelsernas betydelse för gemenskapens rättsordning.

Det europeiska medborgarskapet

I flera mål prövade domstolen nationella bestämmelser som otillbörligen kan begränsa unionsmedborgarnas fria rörlighet.

Inom området för studiebidrag konstaterade domstolen inledningsvis i dom av den 23 oktober 2007 i de förenade målen C-11/06 och C-12/06, *Morgan och Bucher* (REG 2007, s. I-0000), att medborgare i en medlemsstat som studerar i en annan medlemsstat är unionsmedborgare enligt artikel 17.1 EG och att de således eventuellt kan göra gällande de rättigheter som sammanhänger med unionsmedborgarskapet, även gentemot den egna medlemsstaten.

Domstolen fann sedan att även om en medlemsstat, för att undvika att studiebidrag till studenter som vill studera i andra medlemsstater blir en orimlig börda, i princip har rätt att endast bevilja sådant bidrag till studerande som kan påvisa en viss grad av samhällsintegration, skall medlemsstaten likväl säkerställa att de närmare bestämmelserna för att bevilja nämnda bidrag inte ger upphov till en omotiverad inskränkning i unionsmedborgarnas rätt att fritt röra sig samt att bestämmelserna är konsekventa och står i proportion till målen att säkerställa att studierna avslutas skyndsamt och att underlätta för studenterna att välja rätt utbildning.

Domstolen fastslog att artiklarna 17 EG och 18 EG utgör hinder för bestämmelser enligt vilka det uppställs som villkor för att bevilja studiebidrag till studenter som studerar i en annan medlemsstat än den i vilken de är medborgare, att dessa studier skall utgöra en fortsättning på studier som skall ha pågått under minst ett år i ursprungsmedlemsstaten. Sådana bestämmelser kan avskräcka unionsmedborgare från att utnyttja sin rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier som föreskrivs i artikel 18.1 EG.

I domen i de förenade målen C-76/05 och C-318/05, *Schwarz och Gootjes-Schwarz samt kommissionen mot Tyskland* (REG 2007, s. I-0000), avseende skattelagstiftning, prövade domstolen bestämmelserna i den tyska lagen om inkomstskatt enligt vilka skattskyldiga har möjlighet att få skatteavdrag för sina barns skolavgifter, som erlagts till vissa privatskolor, under förutsättning att skolorna är belägna inom landet.

Domstolen fastslog att gemenskapsrätten hindrar att skatteavdrag allmänt nekas avseende skolavgifter till skolor i andra medlemsstater. Domstolen gjorde skillnad på två typer av finansiering av skolor i sitt resonemang. Endast skolor som huvudsakligen finansieras med

privata medel kan åberopa friheten att tillhandahålla tjänster. Avseende skolor som är belägna i en annan medlemsstat än Tyskland och som inte huvudsakligen finansieras med privata medel är friheten att tillhandahålla tjänster inte tillämplig, men skatteavdraget skall inte nekas av den anledningen. De rättigheter som är förenade med unionsmedborgarskapet hindrar ett sådant uteslutande. Till och med ett barn i späda ålder kan åberopa rätten till fri rörlighet och bosättning, och de ifrågavarande bestämmelserna får till följd att de barn som fullgör sin skolgång vid en skola som är belägen i en annan medlemsstat omotiverat missgynnas i förhållande till de barn som inte har utnyttjat sin rätt till fri rörlighet.

Fri rörlighet för varor

Inom området för fri rörlighet för varor prövade domstolen huruvida nationella bestämmelser av olika slag är förenliga med fördragets bestämmelser.

Inledningsvis skall dom av den 5 juni 2007 i mål C-170/04, *Rosengren m.fl.* (REG 2007, s. I-0000), nämnas, vilken föregicks av en begäran om förhandsavgörande beträffande huruvida en svensk lag avseende förbud mot att privatpersoner importerar alkoholdrycker som i Sverige berörs av ett detaljhandelsmonopol, vilket har inrättats genom samma lag är förenlig med EG-fördraget. Domstolen fastslog att detta förbud stred mot gemenskapsrätten, efter att ha klargjort att förbudet skall bedömas mot bakgrund av artikel 28 EG och inte mot bakgrund av artikel 31 EG, som rör statliga handelsmonopol, eftersom det inte utgör ett förbud som rör detta monopol eller dess funktionssätt som gäller detaljhandel med undantag för import. För att komma fram till detta ansåg domstolen att den svenska bestämmelsen utgör en kvantitativ importrestriktion i den mening som avses i artikel 28 EG med beaktande av dels monopolinnehavarens möjlighet att avslå en begäran och således, i förekommande fall, hindra importen av de berörda dryckerna, dels olägenheterna som konsumenterna drabbas av på grund av ett sådant förbud. Domstolen fann sedan att detta förbud inte kunde anses grundat på hänsyn till intresset att skydda människors hälsa och liv enligt artikel 30 EG. Den svenska lagstiftningen är nämligen inte ändamålsenlig för att uppnå syftet att allmänt begränsa alkoholkonsumtionen, på grund av dess marginella effekter i detta hänseende, och står inte i proportion till syftet att skydda ungdomar mot skadeverkningar som följer av en sådan konsumtion, eftersom importförbudet tillämpas utan att det görs åtskillnad beträffande åldern på de personer som avser anskaffa de berörda dryckerna.

Därefter prövade domstolen i dom av den 15 november 2007 i mål C-319/05, *kommissionen mot Tyskland* (REG 2007, s. I-0000), i ett fördragsbrottsförfarande ytterligare en gång huruvida en substans skulle klassificeras som läkemedel eller som livsmedel. Förbundsrepubliken Tyskland hade klassificerat ett vitlökspreparat i kapselform, vilket saluförts lagligen i andra medlemsstater som kosttillskott, som läkemedel och följaktligen uppställt ett krav på godkännande för försäljning för att det skulle få saluföras. I enlighet med fast rättspraxis konstaterade domstolen att Förbundsrepubliken Tyskland i och med detta hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna 28 EG och 30 EG. Efter att ha fastställt att produkten varken motsvarade definitionen av läkemedel genom benämning eller definitionen av läkemedel genom funktion, i den mening som avses i den

relevanta gemenskapsrättsliga lagstiftningen¹⁵, slog domstolen fast att det tyska beslutet gav upphov till ett hinder för handeln mellan medlemsstaterna. Beslutet i fråga var för övrigt inte motiverat av skäl rörande skyddet för folkhälsan i enlighet med artikel 30 EG, eftersom en bestämmelse av denna art skall grundas på en ingående bedömning av den hälsorisk som åberopas och en åtgärd med mindre restriktiv inverkan på den fria rörligheten för varor, såsom lämplig märkning genom vilken konsumenterna varnas om eventuella risker med produkten, hade kunnat uppfylla syftet att skydda folkhälsan.

Slutligen skall dom av den 20 september 2007 i mål C-297/05, *kommissionen mot Nederländerna* (REG 2007, s. I-0000), nämnas, i vilken domstolens rättspraxis avseende nationella bestämmelser tillämpliga på import av fordon som är registrerade i en annan medlemsstat förfinas. Domstolen prövade huruvida den nederländska lagstiftningen, enligt vilken sådana fordon skall genomgå en kontroll för att identifieras och en provning av trafiksäkerheten före registrering i Nederländerna, var förenlig med gemenskapsrätten, och fann till att börja med att den kontroll som föreskrivs för att identifiera fordonen inte utgör ett hinder mot den fria rörligheten för varor. Den har inte någon avskräckande inverkan på import av fordon till Nederländerna och medför inte att sådan import blir mindre fördelaktig med tanke på hur den utförs och att den endast utgör en enkel administrativ formalitet som inte medför någon ytterligare kontroll, utan utgör en del av själva behandlingen av en registreringsansökan och av det förfarande som hör samman därmed. Domstolen prövade sedan huruvida provningen av fordon inför registrering i Nederländerna är förenlig med artiklarna 28 EG och 30 EG och fann att en sådan åtgärd är restriktiv om den tillämpas på fordon som är äldre än tre år och som tidigare är registrerade i en annan medlemsstat samt att åtgärden inte står i proportion till legitima syften som trafiksäkerhet och miljöskydd. Domstolen slog i detta avseende fast att det fanns mindre ingripande åtgärder, såsom att erkänna bevis som utfärdats i en annan medlemsstat och som styrker att ett fordon som är registrerat i denna medlemsstat har genomgått en trafiksäkerhetsprovning, liksom samarbete mellan nederländska tullmyndigheter och tullmyndigheter i andra medlemsstater med avseende på eventuellt bristande uppgifter.

Fri rörlighet för personer, tjänster och kapital

Rättspraxis på detta område har varit särskilt rikhaltig, vilket gör en systematisk framställning vansklig. Uppgiften försvåras dessutom ytterligare av att de mål som har avgjorts av domstolen ofta har rört utövandet av flera friheter på samma gång. En tematisk indelning av rättspraxis i fyra delar framstår emellertid som lämplig. I de tre första delarna behandlas fri rörlighet för arbetstagare, etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster. Den fjärde delen utgår från ett synsätt som innebär ett tvärsnitt av rättspraxis, nämligen de inskränkningar som dessa friheter innebär för medlemsstaternas utövande av sin beskattningsrätt.

Beträffande fri rörlighet för fysiska personer, det vill säga arbetstagare, prövade domstolen bland annat frågan om uppehållsrätt för anhängiga till gemenskapsmedborgare vilka är

¹⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/83 av den 6 november 2001 om upprättande av gemenskapsregler för humanläkemedel (EGT L 311, s. 67).

medborgare i tredjeland. Det har särskilt varit fråga om anhöriga till migrerande gemenskapsarbetstagare och de sociala förmåner som sådana personer äger rätt till. Domstolen preciserade också i dom av den 18 juli 2007 i mål C-212/05, *Hartmann*, begreppet migrerande arbetstagare. Således skall en medborgare i en medlemsstat, som arbetar i denna medlemsstat men har flyttat sitt hemvist till en annan medlemsstat och sedan denna tidpunkt utövar sin yrkesverksamhet som gränsarbetare anses som en "migrerande arbetstagare" i den mening som avses i förordning nr 1612/68.¹⁶

Dom av den 9 januari 2007 i mål C-1/05, *Jia*, och av den 11 december 2007 i mål C-291/05, *Eind*, rörde frågan om uppehållsrätt för anhöriga till en gemenskapsmedborgare, vilka är medborgare i tredjeland, när gemenskapsmedborgaren har utövat sin rätt till fri rörlighet. Dessa mål förtjänar särskild uppmärksamhet.

I *Jia*-målet rörde tvisten vid den hänskjutande domstolen svärmodern till en tysk medborgare, som hade farit till Sverige för att återförenas med sin son. Svärdottern var verksam som egenföretagare i Sverige. Svärmodern fick inget uppehållstillstånd när hennes besöksvisering löpte ut. Till grund för beslutet om avslag på hennes ansökan om uppehållstillstånd hade anförts att det inte var styrkt att hon stod i ett ekonomiskt beroendeförhållande till sin son och dennes maka. Den hänskjutande domstolen ville, med hänvisning till dom av den 23 september 2003 i mål C-109/01, *Akrich* (REG 2003, s. I-9607), veta huruvida det krav på laglig vistelse som hade slagits fast i den domen även var tillämpligt i det föreliggande fallet. Domstolen besvarade denna fråga enligt följande. Gemenskapsrätten ålägger inte, med hänsyn tagen till domen i det ovannämnda målet *Akrich*, medlemsstaterna att, som villkor för att bevilja uppehållsrätt för en tredjelandsmedborgare som är anhörig till en gemenskapsmedborgare som har utövat sin rätt till fri rörlighet, kräva att den anhörige dessförinnan lagligen har uppehållit sig i en annan medlemsstat. Den anhörige måste emellertid vara beroende av gemenskapsmedborgaren eller dennes make eller maka på så sätt att den anhörige, vid tidpunkten för ansökan om återförening, inte kan sörja för sina grundläggande behov i ursprungslandet eller i det land varifrån denne kommer utan materiellt bistånd från gemenskapsmedborgaren eller dennes make eller maka.

I domen i det ovannämnda målet *Eind* slog domstolen fast att rätten till familjeåterförening enligt artikel 10 i förordning nr 1612/68 inte ger familjemedlemmar till en migrerande arbetstagare någon egen rätt till fri rörlighet, utan denna bestämmelse gynnar snarare den migrerande arbetstagaren, till vars familj hör en tredjelandsmedborgare. Detta innebär att när en gemenskapsarbetstagare återvänder till den medlemsstat i vilken denne är medborgare, är myndigheterna i den medlemsstaten inte skyldiga enligt gemenskapsrätten att bevilja arbetstagarens familjemedlemmar som är medborgare i ett tredjeland rätt till inresa och uppehåll redan av det skälet att medborgaren innehar ett uppehållstillstånd som fortfarande är giltigt i värdmedlemsstaten, där arbetstagaren förvärvat arbetat och som utfärdats med stöd av ovannämnda bestämmelse. En tredjelandsmedborgare som är familjemedlem till en arbetstagare som återvänder till den medlemsstat där arbetstagaren är medborgare efter det att arbetstagaren har förvärvat arbetat i en annan medlemsstat har dock enligt artikel 10.1 a i förordning nr 1612/68, i ändrad lydelse, uppehållsrätt i den

¹⁶ Rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen (EGT L 257, s. 2; svensk specialutgåva, område 5, volym 1, s. 33).

medlemsstat där arbetstagaren är medborgare, även om arbetstagaren inte utövar en verklig och faktisk ekonomisk verksamhet där. Det förhållandet att en tredjelandsmedborgare, som är familjemedlem till en gemenskapsarbetstagar, före vistelsen i medlemsstaten där arbetstagaren förvärvat arbetat inte har haft uppehållsrätt enligt nationell rätt i den medlemsstat där arbetstagaren är medborgare saknade betydelse för bedömningen av denna medborgares rätt till uppehåll i denna stat.

Gemenskapsarbetstagar och deras familjemedlemmar som bosätter sig i en medlemsstat har rätt att åtnjuta samma sociala och skattemässiga förmåner som landets medborgare. I domen i det ovan nämnda målet *Hartmann* fann domstolen att artikel 7.2 i förordning nr 1612/68 utgjorde hinder mot att en i en medlemsstat förvärvat arbetande migrerande arbetstagar icke förvärvat arbetande make eller maka, som var bosatt i en annan medlemsstat, utestängdes från rätten till en social förmån med sådana särdrag som det tyska vårdnadsbidraget på grund av att vederbörande varken var bosatt eller stadigvarande vistades i den förstnämnda medlemsstaten. Ett sådant krav på bosättning eller stadigvarande vistelse ansågs som indirekt diskriminerande, eftersom det till sin natur innebar en risk för att migrerande arbetstagar eller deras make eller maka, vilka ofta är bosatta i en annan medlemsstat, påverkades i högre grad än landets egna arbetstagar och följaktligen riskerade att missgynna de förstnämnda. I dom av den 18 juli 2007 i mål C-213/05, *Geven*, preciserade dock domstolen att samma artikel inte utgjorde hinder mot att en medlemsstats nationella lagstiftning utestängde en medborgare i en annan medlemsstat, som var bosatt i den medlemsstaten och som förvärvat arbetade i ringa omfattning i den förstnämnda medlemsstaten (mindre än 15 timmar per vecka), från rätten till en social förmån som det tyska vårdnadsbidraget på grund av att vederbörande varken var bosatt eller stadigvarande vistades i den förstnämnda medlemsstaten. Domstolen preciserade i dom av den 11 september 2007 i mål C-287/05, *Hendrix*, att artikel 39 EG och artikel 7 i förordning nr 1612/68 inte utgjorde hinder för en nationell lagstiftning i vilken det med tillämpning av artiklarna 4.2a och 10a i förordning nr 1408/71¹⁷, i dess ändrade lydelse, föreskrevs att en särskild icke avgiftsfinansierad förmån endast kunde beviljas personer som var bosatta inom landet. Genomförandet av denna lagstiftning fick emellertid inte menligt påverka de rättigheter som en person har enligt den fria rörligheten för arbetstagar, på ett sätt som gick utöver vad som var nödvändigt för att uppnå det legitima ändamål som eftersträvades med den nationella lagen.

På området för social trygghet prövade domstolen i ett antal mål förenligheten av vissa bestämmelser i förordning nr 1408/71 med den fria rörligheten för personer, i synnerhet med artikel 42 EG. I dom av den 18 december 2007 i de förenade målen C-396/05, C-419/05 och C-450/05, *Habelt, Möser och Watcher*, som rörde utbetalningen av ålderspension till fördrivna personer med tyskt medborgarskap eller med tyskt ursprung, förklarade domstolen att den möjlighet som Förbundsrepubliken Tyskland gavs att underkasta beaktandet av avgiftsperioder som hade fullgjorts utanför Tyskland villkoret att förmånstagaren skulle vara bosatt i Tyskland var oförenlig med den fria rörligheten för personer. Att tillåta den behöriga medlemsstaten att åberopa integration i den medlemsstaten till stöd för införandet av ett krav på bosättning skulle direkt strida mot

¹⁷ Rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen (EGT L 149, s. 2; svensk specialutgåva, område 5, volym 1, s. 57).

unionens grundläggande mål att främja personers rörlighet inom densamma och deras integration i andra medlemsstater. De nationella myndigheternas beslut att vid beräkningen av förmåner vid ålderdom inte beakta de avgifter som en arbetstagare hade betalat in i utlandet innebar således att de berördas möjlighet att utöva sin rätt till fri rörlighet inom unionen uppenbart försvårades eller helt fråntogs dem och därför utgjorde ett hinder för denna frihet.

Beträffande etableringsfrihet och friheten att tillhandahålla tjänster har domstolen dels preciserat tillämpningsområdet för fördragets bestämmelser i fall där omständigheterna har anknytning utanför gemenskapen, dels slagit fast olika inskränkningar av dessa friheter.

Domen i det ovannämnda målet *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation* rörde en medlemsstats lagstiftning om rätten för ett i landet hemmahörande bolag att göra skattemässiga avdrag för erlagd ränta på lån från ett i en annan medlemsstat hemmahörande moderbolag eller från ett bolag som är kontrollerat av ett sådant moderbolag. Domstolen slog fast att artikel 43 EG inte var tillämplig på förhållandet mellan ett i en medlemsstat hemmahörande bolag och ett bolag i en annan medlemsstat eller ett i tredjeland hemmahörande bolag som inte kontrollerade det förstnämnda bolaget, utan båda bolagen i stället direkt eller indirekt kontrollerades av ett gemensamt närstående bolag hemmahörande i tredjeland. I dom av den 24 maj 2007 i mål C-157/05 *Holböck* slog domstolen fast att bestämmelserna i EG-fördraget om etableringsfrihet inte var tillämpliga i det fall då en aktieägare erhöll utdelningar från ett bolag hemmahörande i tredjeland. I kapitlet om etableringsrätt i fördraget finns ingen bestämmelse enligt vilken tillämpningsområdet för bestämmelserna utvidgas till ett sådant fall där en medborgare i en medlemsstat eller ett bolag som bildats enligt den medlemsstatens lagstiftning etablerar sig i ett tredjeland.

I fråga om inskränkningar skall för det första nämnas dom av den 6 mars 2007 i mål C-338/04, *Placanica* (REG 2007, s. I-1891), vilket rörde anordnandet av hasardspel. Den tvist som den hänskjutande domstolen hade att pröva rörde en nationell lagstiftning om anordnandet av hasardspel och upptagande av vadhållningsinsatser, som hade antagits för att bekämpa dold spel- och vadhållningsverksamhet. Enligt denna lagstiftning krävdes en på förhand beviljad koncession och ett på förhand beviljat polistillstånd för att delta i anordnandet av hasardspel och vadhållning. Brott mot denna lagstiftning var belagt med straff. Vid beviljandet av koncessioner utestängde dessutom de behöriga nationella myndigheterna vissa aktörer i form av bolag vars aktier var noterade på reglerade marknader. Domstolen fann emellertid, i enlighet med vad som slagits fast i dom av den 6 november 2003 i mål C-243/01, *Gambelli m.fl.* (REG 2003, s. I-13031), att en nationell lagstiftning i vilken det föreskrevs ett förbud mot att utan koncession eller polistillstånd som beviljats av den berörda medlemsstaten bedriva verksamhet avseende upptagande, mottagande, registrering och överföring av vadhållningsinsatser, i synnerhet i samband med sportevenemang, utgjorde en inskränkning av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster. En sådan lagstiftning kunde emellertid, i den mån som den begränsade antalet aktörer på området för hasardspel, vara motiverad om den verkligen svarade mot målet att förhindra att verksamheten på detta område användes i bedrägliga eller brottsliga syften. Denna fråga skulle prövas av den nationella domstolen. Domstolen fann även att nationell lagstiftning, vilken innebar att aktörer som bedrev sin verksamhet

i form av kapitalassociationer vars aktier var noterade på reglerade marknader utestängdes från området för hasardspel, utgjorde ett hinder för etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster. Domstolen preciserade att en sådan utestängning gick utöver vad som var nödvändigt för att uppnå målet att förhindra att de aktörer som var verksamma inom området för hasardspel blev inblandade i bedräglig eller brottslig verksamhet. Domstolen fann slutligen att det var fråga om en inskränkning av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster att personer enligt lagstiftningen påfördes en straffrättslig påföljd för att ha bedrivit en verksamhet avseende upptagande av vadhållningsinsatser utan sådan koncession eller sådant polistillstånd som krävdes enligt den nationella lagstiftningen, när dessa personer inte hade kunnat erhålla nämnda koncessioner eller tillstånd till följd av att medlemsstaten, i strid med gemenskapsrätten, hade nekat att bevilja dem dessa. Straffrättslig lagstiftning faller i princip inom ramen för medlemsstaternas behörighet, men gemenskapsrätten sätter trots detta gränser för denna behörighet. En sådan lagstiftning får inte inskränka de grundläggande friheter som garanteras av gemenskapsrätten.

De ovannämnda målen *Schwarz och Gootjes-Schwarz* och *kommissionen mot Tyskland* rörde skolavgifter och avgifter i samband med sjukhusvård som hade betalats till en inrättning belägen i en annan medlemsstat. Även dom av den 19 april 2007 i mål C-444/05, *Stamatelaki*, rörde denna fråga. I de ovannämnda målen *Schwarz och Gootjes-Schwarz* och *kommissionen mot Tyskland* var det fråga om det skattemässiga avdrag som tyska skattskyldiga kunde göra för skolavgifter som var kopplade till deras barns skolgång i en i Tyskland belägen privatskola som uppfyllde vissa villkor. Denna avdragsrätt gällde emellertid inte för skolavgifter som betalades till skolor belägna i andra medlemsstater. Innan domstolen prövade huruvida denna lagstiftning var förenlig med artikel 49 EG utvidgade den tjänstebegreppet till att omfatta skolor som huvudsakligen finansieras med privata medel. Eftersom syftet med dessa inrättningar är att erbjuda en tjänst mot ersättning kunde de åberopa friheten att tillhandahålla tjänster. Eftersom det enligt artikel 50 EG inte ställs något krav på att den som mottar tjänsten skall betala för den, är det inte nödvändigt att dessa inrättningar finansieras av eleverna eller deras föräldrar. De skolor som inte huvudsakligen finansieras med privata medel, bland annat offentliga skolor, omfattas däremot inte av tjänstebegreppet, eftersom staten endast uppfyller sina sociala, kulturella och utbildningspolitiska uppgifter gentemot sina medborgare genom att upprätta och upprätthålla ett system för offentlig undervisning som i regel finansieras av medel ur den offentliga budgeten och inte av eleverna eller deras föräldrar. Domstolen konstaterade att när skolor som huvudsakligen finansieras med privata medel, vilka är belägna utanför Tyskland, ville erbjuda utbildning för barn till personer som är bosatta i Tyskland, utgjorde den omständigheten att det inte fanns någon rätt till skattemässigt avdrag för dessa skolors avgifter ett hinder för deras frihet att tillhandahålla tjänster. Domstolen konstaterade att, även om friheten att tillhandahålla tjänster inte var tillämplig på sådana skolor som inte huvudsakligen finansieras med privata medel, skulle det trots detta föreligga en rätt att göra skattemässiga avdrag för skolavgifterna till sådana skolor. Medborgarnas fria rörlighet i unionen utgjorde hinder för att inte medge ett sådant avdrag. Domstolen fann därför att gemenskapsrätten utgjorde hinder för att generellt inte medge skattemässiga avdrag för skolavgifter som betalas till skolor belägna i andra medlemsstater. En sådan lagstiftning utgjorde också ett hinder för etableringsfriheten för arbetstagare eller egenföretagare som hade förlagt sitt hemvist till den aktuella medlemsstaten eller arbetade där, och vars barn fortsatte att gå i en skola i en annan medlemsstat, där

undervisningen var avgiftsbelagd. Dessa arbetstagare åtnjöt inte det skattemässiga avdraget, men skulle ha gjort detta om deras barn hade fortsatt att gå i en skola som var belägen i Tyskland.

I domen i det ovannämnda målet *Stamatelaki* fann domstolen att nationell lagstiftning enligt vilken ett nationellt socialt trygghetsorgan kunde neka att utge ersättning för vårdkostnader i samband med behandling av dess försäkrade vid privata vårdinrättningar i en annan medlemsstat, såvida det inte gällde vård av barn under 14 år, utgjorde ett hinder för friheten att tillhandahålla tjänster. Den absoluta utformningen av en sådan åtgärd – med undantag för situationer som gällde barn under 14 år – var inte anpassad efter det mål som eftersträvades och kunde inte motiveras av att det fanns en risk för att den ekonomiska balansen i det sociala trygghetssystemet allvarligt skulle rubbas, eftersom mindre ingripande åtgärder som i högre grad överensstämde med friheten att tillhandahålla tjänster hade kunnat vidtas, till exempel ett system med förhandstillstånd som uppfyller gemenskapsrättens krav och i förekommande fall fastställande av ersättningsnivåer.

Dom av den 18 december 2007 i mål C-341/05, *Laval un Partneri*, och av den 11 december 2007 i mål C-438/05, *The International Transport Workers' Federation och The Finnish Seamen's Union*, rörde stridsåtgärder som hade vidtagits av fackliga organisationer mot ett tjänsteföretag som var etablerat eller som hade för avsikt att etablera sig i en annan medlemsstat. Dessa avgöranden förtjänar särskild uppmärksamhet. I målet *The International Transport Workers' Federation och The Finnish Seamen's Union*, avsåg ett finländskt rederi att etablera sig i Estland i syfte att där registrera ett av sina fartyg för att förbättra sin konkurrenskraft. I målet *Laval* var det fråga om ett lettiskt byggföretag som ville utöva sin rätt att fritt tillhandahålla tjänster i Sverige genom att utstationera lettiska arbetstagare till ett av sina svenska dotterbolag. I båda målen var emellertid företagen tvungna att förhandla med fackliga organisationer om att ansluta sig till och följa de kollektivavtal som var tillämpliga i respektive bransch. I det första målet krävde den fackliga organisationen, som var ansluten till en engelsk sammanslutning av fackföreningar, att det finländska kollektivavtalet skulle tillämpas på personalen på det fartyg som skulle segla under estnisk flagg. I det andra målet krävde den fackliga organisationen att det lettiska byggföretaget skulle ansluta sig till det svenska kollektivavtalet och tillämpa detta på sina utstationerade arbetstagare för att dessa skulle erhålla en viss lön. Förhandlingarna bröt samman i båda fallen och de fackliga organisationerna använde sig av rätten att vidta stridsåtgärder, bland annat strejkrätten, för att förmå de aktuella företagen att ansluta sig till och tillämpa kollektivavtalen. De hänskjutande domstolarna ställde frågan huruvida fackliga stridsåtgärder utgjorde inskränkningar i den mening som avses i artiklarna 43 EG och 49 EG. Domstolen slog fast att även om rätten att vidta fackliga stridsåtgärder erkändes som en grundläggande rättighet som utgör en integrerad del av de allmänna principerna för gemenskapsrätten, vars efterlevnad säkerställs av domstolen, skulle inte desto mindre vissa begränsningar gälla för utövandet av denna rättighet. Det följer dessutom av fast rättspraxis att utövandet av grundläggande rättigheter inte undgår tillämpningsområdet för bestämmelserna i fördraget, och att de måste utövas i samklang med de krav som följer av de i fördraget skyddade rättigheterna och i överensstämmelse med proportionalitetsprincipen. Fackliga stridsåtgärder som vidtas av en fackförening eller en sammanslutning av fackföreningar mot ett företag för att förmå detta att teckna ett avtal som till sitt innehåll kan avskräcka företaget från att utöva etableringsfriheten eller friheten att tillhandahålla tjänster utgör därför inskränkningar av dessa friheter. Domstolen preciserade emellertid

att sådana inskränkningar i princip kan vara motiverade av tvingande hänsyn till allmänintresset, såsom att skydda arbetstagarna i värdstaten mot eventuell social dumpning, under förutsättning att det visas att inskränkningarna är ägnade att säkerställa förverkligandet av det legitima syfte som eftersträvas och att de inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta syfte.

Domstolen slog dessutom fast i domen i det ovannämnda målet *Laval un Partneri* att nationella bestämmelser enligt vilka hänsyn inte tas till kollektivavtal – oavsett innehållet i dessa avtal – som företag som utstationerar arbetstagare i värdmedlemsstaten redan är bundna av i den medlemsstat där de är etablerade, innebär en diskriminering av dessa företag, eftersom de behandlas på samma sätt som inhemska företag som inte har tecknat något kollektivavtal.

Tre domar rörande fri rörlighet för kapital förtjänar att nämnas särskilt. Dom av den 23 oktober 2007 i mål C-112/05, *kommissionen mot Tyskland*, rörde den så kallade Volkswagenlagen. Domstolen slog fast att Förbundsrepubliken Tyskland hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 56.1 EG genom att bibehålla bestämmelserna i den lagen, vilka med avsteg från bestämmelserna i aktiebolagslagen, innebar att varje aktieägares rösträtt begränsades till 20 procent av Volkswagens aktiekapital, att det ställdes upp ett krav på en majoritet på över 80 procent av det företrädade aktiekapitalet på bolagsstämman för att anta vissa beslut och att staten och en regional myndighet gavs rätt att utse vardera två ledamöter i bolagets styrelse. Att fastställa majoritetsgränsen till mer än 80 procent av aktiekapitalet gav varje aktieägare som innehade 20 procent av aktiekapitalet en möjlighet att hindra beslut. Detta medförde att offentliga aktörer, genom en investering som var mindre än den som krävdes enligt allmänna bolagsrättsliga regler, hade möjlighet att hindra viktiga beslut. Genom att rösträtten enligt lagen begränsades till 20 procent gavs offentliga aktörer dessutom möjlighet att utöva ett väsentligt inflytande. Dessa bestämmelser begränsade således andra aktieägares möjlighet att delta i bolaget, att upprätta eller vidmakthålla varaktiga och direkta ekonomiska relationer och att effektivt medverka i ledningen eller kontrollen av bolaget. Dessa bestämmelser minskade intresset av att förvärva aktier i bolaget och kunde därför avskräcka direkta investerare från andra medlemsstater. De utgjorde därför en restriktion för den fria rörligheten för kapital. Det förhöll sig på samma sätt beträffande rätten att utse två ledamöter i styrelsen, en rätt som endast föreskrevs för offentliga aktörer. Bestämmelsen gav dessa aktörer möjlighet att i större utsträckning delta i styrelsearbetet, vilket gjorde att de kunde utöva ett inflytande som översteg storleken på deras investering och som de i egenskap av aktieägare i normala fall inte hade kunnat göra.

I dom av den 25 januari 2007 i mål C-370/05, *Festersen* (REG 2007, s. I-1129), slog domstolen fast att artikel 56 EG utgjorde hinder för att det i nationell lagstiftning föreskrevs som villkor för förvärv av en jordbruksfastighet att förvärvaren skulle bosätta sig på fastigheten under en period av åtta år, oberoende av vilka specifika omständigheter som kännetecknade den berörda jordbruksfastigheten. Enligt domstolen kunde en nationell lagstiftning i vilken det föreskrevs en sådan bosättningsplikt, som syftade till att undvika att jordbruksmark förvärvades endast av spekulationsskäl och som på så sätt främjade att jordbruksmark förvärvades av framför allt personer som avsåg att själva odla den, godtas, eftersom den svarade mot ett mål av allmänintresse i en medlemsstat där jordbruksmark utgör en begränsad naturtillgång. Domstolen ansåg emellertid att bosättningsplikten var

en åtgärd som gick utöver vad som var nödvändigt för att uppnå ett sådant mål. Den var av särskilt ingripande karaktär, eftersom den inte endast innebar en begränsning av den fria rörligheten för kapital, utan även innebar en begränsning av förvärvarens rätt att fritt välja sin bosättningsort, en rättighet som garanteras genom Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och som skyddas i gemenskapens rättsordning. Bosättningsplikten innebar därför en inskränkning av en grundläggande rättighet. Det fanns inget som tydde på att det skulle vara omöjligt att uppnå det eftersträvade målet med mindre restriktiva åtgärder. Ett sådant krav, i synnerhet när det var förenat med villkoret att förvärvaren skulle vara bosatt på fastigheten under flera år, gick utöver vad som skulle kunna anses vara nödvändigt med hänsyn till det eftersträvade målet av allmänintresse.

I domen i det ovannämnda målet *Holböck* tillämpade domstolen artikel 57.1 EG, i vilken det föreskrivs ett undantag från förbudet mot restriktioner för kapitalrörelser mellan medlemsstaterna och tredjeland för sådana restriktioner som är i kraft den 31 december 1993 och som gäller direktinvesteringar. Domstolen erinrade först om att begreppet direkta investeringar avser alla slags investeringar som fysiska eller juridiska personer gör och som har till syfte att upprätta varaktiga och direkta relationer mellan den person som tillhandahåller kapitalet och den företagare eller det företag som får tillgång till kapitalet för sin ekonomiska verksamhet. Beträffande förvärv av delar i företag gäller att syftet att upprätta eller vidmakthålla varaktiga ekonomiska relationer förutsätter att aktieägarens aktieinnehav gör det möjligt för denne att effektivt medverka i ledningen eller kontrollen av bolaget. Domstolen preciserade därefter att artikel 57.1 EG även är tillämplig på nationella bestämmelser som begränsar betalningar av utdelning som följer av investeringar. Domstolen slog därför fast att en restriktion av kapitalrörelserna i form av en mindre förmånlig skattemässig behandling av utländska utdelningar omfattas av artikel 57.1 EG, eftersom restriktionen hänför sig till andelar som hade förvärvats i syfte att upprätta eller vidmakthålla varaktiga och direkta ekonomiska relationer mellan aktieägaren och det berörda bolaget och att möjliggöra för denne att effektivt medverka i ledningen för eller kontrollen av bolaget. Artikel 57.1 EG skall följaktligen tolkas så, att artikel 56 EG inte utgör hinder för en medlemsstat att tillämpa en lagstiftning som var i kraft före den 31 december 1993, enligt vilken en aktieägare som erhöll utdelningar från ett bolag hemmahörande i ett tredjeland, i vilket denne ägde två tredjedelar av aktiekapitalet, beskattades med en skattesats som var högre än den skattesats som en aktieägare som erhöll utdelningar från ett bolag hemmahörande i medlemsstaten beskattades med.

Domstolen har vid flera tillfällen prövat den behörighet som har förbehållits medlemsstaterna i fråga om direkt skatt och de gränser som gäller för utövandet av denna behörighet. Domstolen har prövat skattebestämmelser vilka rört beskattning av juridiska personer och deras aktieägare samt beskattning av enskilda. Vissa av skattebestämmelserna har förklarats vara förenliga med gemenskapsrätten, andra har förklarats vara oförenliga med gemenskapsrätten.

I fråga om skatt på juridiska personer har flera nationella bestämmelser ansetts vara helt oförenliga med de grundläggande friheterna i fördraget. I dom av den 25 oktober 2007 i mål C-464/05, *Geurts och Vogten*, slog domstolen fast att i avsaknad av giltig rättfärdigande grund utgjorde artikel 43 EG hinder för en medlemsstats skattelagstiftning avseende arvsskatt, enligt vilken det undantag från denna skatt som föreskrevs för

familjeföretag inte var tillämpligt på företag som under de tre år som hade föregått den tidpunkt då arvlåtaren avled hade minst fem arbetstagare anställda i en annan medlemsstat, medan nämnda undantag enligt den lagstiftningen var tillämpligt när arbetstagarna var anställda i en region i den förstnämnda medlemsstaten. Domstolen ansåg nämligen att kravet att arbetstagarna skulle vara anställda i medlemsstaten var lättare att uppfylla för ett företag som redan var etablerat där. Den aktuella lagstiftningen innebar därför indirekt diskriminering av skattskyldiga beroende på var ett visst antal arbetstagare hade varit anställda under en viss period. Domstolen erinrade därefter om att en sådan behandling kunde vara motiverad av hänsyn till de små och medelstora företagens överlevnad och de krav som är förenade med en effektiv skattekontroll. Den måste emellertid vara ägnad att säkerställa att det eftersträvade ändamålet uppnås och får inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta ändamål. Domstolen konstaterade att situationen för nationella och utländska familjeföretag var jämförbar med avseende på företagets fortlevnad och att det var möjligt att bibehålla effektiva skattekontroller genom att be att de skattskyldiga själva skulle tillhandahålla den bevisning som krävdes för att åtnjuta skattefördelen, i stället för att kategoriskt inte bevilja de företag som inte hade minst fem anställda i den aktuella medlemsstaten skatteförmånen. Lagstiftningen stred följaktligen mot artikel 43 EG, eftersom den inte gjorde det möjligt att uppnå det eftersträvade ändamålet och inte var proportionerlig.

I dom av den 11 oktober 2007 i mål C-451/05, *Elisa*, slog domstolen fast att artikel 56 EG utgjorde hinder för nationell lagstiftning i en medlemsstat, enligt vilken bolag med hemvist i den medlemsstaten var undantagna från en skatt som utgick på fast egendom som var belägen i landet, medan bolag som hade hemvist i en annan medlemsstat endast kunde åtnjuta detta undantag om det fanns ett avtal om handräckning som hade ingåtts i syfte att bekämpa skatteundandragande och skatteflykt eller om dessa bolag med tillämpning av ett fördrag innehållande en klausul om icke-diskriminering på grund av nationalitet inte fick beskattas hårdare än de bolag som hade hemvist i medlemsstaten. Domstolen ansåg att de krav som ställdes upp i den nationella lagstiftningen för att bolag som saknade hemvist i medlemsstaten skulle bli undantagna från skatten innebar att det blev mindre attraktivt att investera i fast egendom för dessa bolag. Lagstiftningen utgjorde därför ett hinder för den fria rörligheten för kapital. Domstolen erinrade om att bekämpningen av skatteundandragande utgör ett tvingande skäl av allmänintresse som kan motivera en restriktion för en fri rörlighet. En sådan restriktion skall emellertid vara ägnad att uppnå det eftersträvade ändamålet och får inte gå längre än vad som krävs för att uppnå detta. Den aktuella nationella lagstiftningen tillät inte bolag som saknade hemvist i medlemsstaten att bevisa att det inte förelåg någon avsikt att undandra skatt. Domstolen fann därför att medlemsstaten hade kunnat anta mindre betungande åtgärder och att skatten följaktligen inte kunde motiveras med hänvisning till bekämpningen av skatteundandragande.

I dom av den 6 mars 2007 i mål C-292/04, *Meilicke m.fl.* (REG 2007, s. I-1835), slog domstolen fast att en medlemsstat inte kan låta ett skattetillegodohavande endast vara förbehållet kapitalbolag hemmahörande i medlemsstaten. Domstolen har bland annat i dom av den 6 juni 2000 i mål C-35/98, *Verkooijen* (REG 2000, s. I-4071), och av den 7 september 2004 i mål C-319/02, *Manninen* (REG 2004, s. I-7477), klargjort vilka krav som till följd av den fria rörligheten för kapital gäller för utdelningar som personer hemmahörande i en medlemsstat erhåller från bolag som inte är hemmahörande i samma medlemsstat. Med hänvisning till denna rättspraxis fann domstolen att den tyska skattelagstiftningen innebär en

inskränkning av den fria rörligheten för kapital. Domstolen konstaterade att syftet med det skattetillgodohavande som föreskrivs i den tyska lagstiftningen är att undanröja dubbelbeskattning av de bolagsvinster som delas ut i form av utdelning. Domstolen erinrade därefter om att en sådan lagstiftning missgynnar de personer som är obegränsat skattskyldiga för inkomstskatt i Tyskland och som får utdelning från bolag som är hemmahörande i andra medlemsstater. Dessa personer kan inte göra någon avräkning av den bolagsskatt som har erlagts av bolag i den medlemsstat i vilken bolagen är hemmahörande. Lagstiftningen innebär dessutom att det blir svårare för bolagen att anskaffa kapital i Tyskland. Domstolen avfärdade den argumentation enligt vilken lagstiftningen är motiverad av behovet att upprätthålla det nationella skattesystemets inre sammanhang. Domstolen konstaterade att det räcker med att en skattskyldig som äger aktier i ett bolag som är hemmahörande i en annan medlemsstat beviljas ett skattetillgodohavande som är beräknat på grundval av den skatt som detta bolag skulle betala i form av bolagsskatt i den medlemsstaten. På så sätt skulle skattesystemets inre sammanhang inte äventyras. En sådan lösning utgjorde en mindre begränsande åtgärd för den fria rörligheten för kapital. Domstolen ansåg slutligen inte att det fanns anledning att begränsa domens rättsverkningar i tiden, bland annat eftersom de krav som följer av principen om fri rörlighet för kapital i fråga om utdelning till i landet bosatta personer från i landet icke hemmahörande bolag redan hade klargjorts i domen i det ovannämnda målet *Verkooijen* och eftersom den domens rättsverkningar inte hade begränsats i tiden.

Vissa bestämmelser har förklarats vara delvis oförenliga med fördragets grundläggande friheter eller oförenliga såvida de inte kan anses som förenliga efter det att det har gjorts en proportionalitetsprövning i förhållande till bestämmelsernas legitima ändamål. I detta sammanhang förtjänar dom av den 15 februari 2007 i mål C-345/04, *Centro Equestro da Lezíria Grande* (REG 2007, s. I-1425), först att uppmärksammas. Ett bolag hade gjort flera konstnärliga framställningar i en medlemsstat i vilken det inte var hemmahörande och det hade innehållits källskatt på de intäkter som bolaget hade haft i den medlemsstaten. Bolaget var begränsat skattskyldigt i den aktuella medlemsstaten, eftersom det inte var etablerat där. Det hade därför rätt att ansöka om återbetalning av den skatt som hade innehållits, underförutsättning att de drifts- eller reklamkostnader som hade ett omedelbart samband med de intäkter som hade beskattats översteg hälften av intäkterna. Domstolen slog fast att artikel 59 i EG-fördraget (nu artikel 49 EG i ändrad lydelse) inte utgör hinder för en sådan lagstiftning i den mån som det i denna lagstiftning föreskrivs att återbetalning av bolagsskatt, som innehållits som källskatt på de intäkter som en begränsat skattskyldig person uppburit, endast får ske på villkor att de kostnader för intäkternas förvärvande som den skattskyldige för detta ändamål yrkade avdrag för har ett direkt samband med de intäkter som uppburits i en verksamhet som bedrivits inom den berörda statens territorium, såvitt alla kostnader som inte kan skiljas från denna verksamhet, oavsett var och när de burits, skall anses som sådana. Nämnda artikel utgjorde däremot hinder för en sådan lagstiftning, eftersom den innehöll bestämmelser enligt vilka återbetalning av nämnda skatt till denna skattskyldiga person villkorades av att nämnda kostnader för intäkternas förvärvande översteg hälften av nämnda intäkter.

Domen i det ovannämnda målet *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation* rörde en medlemsstats lagstiftning enligt vilken möjligheten för ett i landet hemmahörande bolag att göra skattemässiga avdrag för räntor på lån som beviljats av ett direkt eller indirekt moderbolag hemmahörande i en annan medlemsstat eller av ett i en annan medlemsstat

hemmahörande bolag som kontrolleras av ett sådant moderbolag begränsades, medan någon sådan begränsning inte gällde medel som hade lånats från ett annat i landet hemmahörande bolag. Domstolen konstaterade att en sådan särbehandling av i landet hemmahörande dotterbolag som grundade sig på var deras moderbolag hade sitt säte, gjorde att det blev mindre attraktivt för bolag hemmahörande i andra medlemsstater att utöva denna frihet. Domstolen erinrade därefter om att en nationell bestämmelse som inskränker etableringsfriheten kan vara motiverad när den specifikt avser fiktiva upplägg, utan ekonomisk förankring, som iscensätts för att kringgå lagstiftningen i den berörda medlemsstaten. Ett sådant beteende kan hindra medlemsstaterna från att utöva sina beskattningsbefogenheter på verksamhet som bedrivs inom deras territorier och därmed äventyra den välavvägda fördelningen av beskattningsbefogenheterna mellan medlemsstaterna. Domstolen ansåg att den aktuella lagstiftningen, vilken hindrade utnyttjandet av underkapitalisering, var ägnad att uppnå detta syfte. Domstolen gjorde emellertid inte någon proportionalitetsprövning av åtgärden, utan överlämnade denna fråga till den nationella domstolen. Domstolen angav emellertid att den nationella lagstiftningen skulle anses stå i proportion till det eftersträvade syftet om två villkor var uppfyllda. För det första skulle den skattskyldige beredas tillfälle att i förekommande fall, utan att därvid utsättas för onödig administrativ omgång, redogöra för de affärsmissiga skälen för den aktuella transaktionen, så att det genom en prövning av objektiva och verifierbara omständigheter blev möjligt att identifiera eventuella fiktiva upplägg som uteslutande betingades av skattemässiga hänsyn. För det andra skulle omklassificeringen till utdelad vinst av de räntor som har betalats vara begränsad till den del av räntan som översteg vad som skulle ha betalats på marknadsmässiga villkor.

Slutligen har vissa nationella bestämmelser förklarats vara förenliga med gemenskapsrätten på grund av att de har varit motiverade av tvingande hänsyn till allmänintresset, trots att de har inneburit att lika situationer behandlats olika. Dom av den 18 juli 2007 i mål C-231/05, *Oy AA*, uppvisar släktskap med domen i det ovannämnda *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation* och förtjänar att framhållas, eftersom domstolen i det målet ansåg att det fanns fog för en argumentation grundad på att en inskränkning var motiverad av intresset av att förhindra skatteflykt. Målet rörde en medlemsstats lagstiftning, enligt vilken ett dotterbolag med hemvist i denna medlemsstat endast hade rätt att från sin skattepliktiga inkomst dra av ett koncernbidrag som det hade lämnat till sitt moderbolag om moderbolaget hade sitt säte i samma medlemsstat. Domstolen konstaterade att en sådan lagstiftning medförde att dotterbolag med hemvist i medlemsstaten behandlades olika beroende på om deras moderbolag hade sitt säte i samma medlemsstat eller ej och att detta innebar en inskränkning av etableringsfriheten. Domstolen ansåg dock att denna inskränkning var motiverad av behovet av att upprätthålla en väl avvägd fördelning av beskattningsrätten mellan medlemsstaterna och behovet av att förhindra skatteflykt. Sammantagna utgjorde dessa överväganden legitima ändamål som var förenliga med fördraget och omfattades av tvingande hänsyn till allmänintresset. Att godkänna avdragsrätt för gränsöverskridande koncernbidrag skulle enligt domstolen göra det möjligt för bolagskoncerner att fritt välja i vilken medlemsstat ett dotterbolags vinst skulle beskattas, genom att vinsten undanhölls från dotterbolagets beskattningsunderlag och, när koncernbidraget ansågs utgöra en skattepliktig inkomst i det mottagande moderbolagets medlemsstat, genom att vinsten inkluderades i moderbolagets vinst. Detta skulle äventyra själva systemet med fördelning av beskattningsrätten mellan medlemsstaterna. Möjligheten att föra över ett dotterbolags skattepliktiga inkomst till ett

moderbolag vars säte var beläget i en annan medlemsstat skulle dessutom innebära en risk för att inkomst fördes över via fiktiva upplägg inom koncernen till bolag med säte i de medlemsstater som tillämpar de lägsta skattesatserna eller de medlemsstater där inkomsten inte alls beskattas. Domstolen ansåg slutligen att även om den aktuella lagstiftningen inte hade som specifikt ändamål att från den däri föreskrivna skattefördelen undanta fiktiva upplägg, kunde den icke desto mindre anses stå i proportion till de eftersträvade målen, betraktade som en helhet. Skälet till detta var att en utvidgning av denna fördel till att även avse gränsöverskridande situationer skulle leda till att bolagskoncerner fick möjlighet att fritt välja i vilken medlemsstat deras vinster skulle beskattas, något som skulle vara till nackdel för dotterbolagets medlemsstat vad gäller dess rätt att beskatta den vinst som genererats i verksamhet som bedrivits inom dess territorium.

På området för beskattning av enskilda har flera nationella bestämmelser förklarats vara oförenliga med fördragets grundläggande friheter, eftersom identiska situationer har behandlats olika utan giltig motivering. I dom av den 25 januari 2007 i mål C-329/05, *Meindl* (REG 2007, s. I-1113), slog domstolen fast att en medlemsstat inte fick hindra att en i denna stat bosatt skattskyldig person sambeskattades med sin make som han sammanlevde med men som var bosatt i en annan medlemsstat, på grund av att denna make i den senare medlemsstaten hade uppburit såväl mer än 10 procent av hushållets inkomster som inkomster över ett visst tak, när den inkomst som maken hade uppburit i den andra medlemsstaten inte inkomstbeskattades där. En sådan skattskyldig behandlades annorlunda trots att denne objektivt sett befann sig i samma situation som en skattskyldig person vars make var bosatt i samma medlemsstat och där maken endast uppbar skattefri inkomst. Domstolen konstaterade dessutom att den stat i vilken en sådan skattskyldig person hade sitt hemvist var den enda stat där dennes personliga förhållanden och familjesituation kunde beaktas, eftersom nämnda person inte bara var bosatt i denna stat utan även uppbar hushållets hela skattepliktiga inkomst där. Eftersom det inte förelåg någon motivering utgjorde det faktum att det inte fanns någon möjlighet att, inom ramen för en sambeskattning, beakta den skattskyldiges personliga förhållanden och familjesituation, utan att denne i stället beskattades i enlighet med vad som gällde för ensamstående personer – trots att han var gift – en diskriminering som stred mot etableringsfriheten.

Dom av den 22 mars 2007 i mål C-383/05, *Talotta* (REG 2007, s. I-2555), utgör ett annat exempel på ett avgörande i vilket en skattebestämmelse förklarades vara oförenlig med EG-fördraget på grund av att den innebar att skattskyldiga med hemvist i en medlemsstat och skattskyldiga som inte hade hemvist i samma medlemsstat behandlades olika trots att de befann sig i objektivt jämförbara situationer. I den aktuella lagstiftningen föreskrevs att om det inte förelåg bevisning fastställdes de skattepliktiga inkomsterna som egenföretagare för en skattskyldig med hemvist i medlemsstaten genom att det skedde en jämförelse med de skattepliktiga inkomsterna för andra skattskyldiga. I samma lagstiftning föreskrevs emellertid att om det inte förelåg bevisning fastställdes de skattepliktiga inkomsterna som egenföretagare för en skattskyldig som inte hade hemvist i medlemsstaten med utgångspunkt i minimiunderlag för beskattning. Domstolen fann att en sådan skillnad i behandling utgjorde en indirekt diskriminering på grund av nationalitet i strid med etableringsfriheten, eftersom den inkomst som en skattskyldig person med hemvist i landet erhåller från verksamhet som egenföretagare i den aktuella medlemsstaten och den inkomst som en skattskyldig person som inte har hemvist i landet erhåller från

verksamhet som egenföretagare i samma medlemsstat hör till samma inkomstslag, nämligen inkomster från egenföretagarverksamhet och eftersom denna behandling främst riskerar att vara till nackdel för medborgare från andra medlemsstater på grund av att de som inte har hemvist i landet oftast inte heller är medborgare där. Den omständigheten att användningen av minimiunderlag för beskattning ofta är mer förmånlig för skattskyldiga personer som inte har hemvist i landet saknade relevans i sammanhanget. Domstolen preciserade sedan att behovet av att säkerställa en effektiv skattekontroll utgör ett tvingande hänsyn av allmänintresse, men att det inte kunde motivera denna indirekta diskriminering, eftersom det förelåg samma praktiska svårigheter att kontrollera personer som har hemvist i medlemsstaten och eftersom det fanns möjlighet att utbyta skatteuppgifter mellan medlemsstaterna.

I dom av den 30 januari 2007 i mål C-150/04 *kommissionen mot Danmark* (REG 2007, s. I-1169), biföll domstolen en talan om fördragsbrott som hade väckts av kommissionen mot Danmark. Domstolen förklarade att en lagstiftning vilken gjorde det möjligt för skattskyldiga att från den skattepliktiga inkomsten dra av eller utelämnat betalningar till liv- och pensionsförsäkringar, under förutsättning att det var fråga om en institution som var hemmahörande på det nationella territoriet, men enligt vilken det inte förelåg några skattefördelar för avtal som slutits med i andra medlemsstater hemmahörande pensionsinstitut, stred mot artiklarna 39 EG, 43 EG och 49 EG. Domstolen konstaterade att en sådan lagstiftning kunde verka avhållande på friheten att tillhandahålla försäkringstjänster för ett pensionsinstitut i en annan medlemsstat, liksom på etableringsfriheten och den fria rörligheten för arbetstagare från, eller som hade arbetat i, en annan medlemsstat och som där redan hade anslutit sig till ett pensionsförsäkringssystem. Domstolen avfärdade de argument som hade anförts om behovet av att bevara en effektiv skattekontroll och att förebygga skatteundandragande. Domstolen ansåg att det fanns mindre restriktiva åtgärder för att uppnå dessa två ändamål. Det gick inte heller att motivera lagstiftningen med hänvisning till skattesystemets inre sammanhang, eftersom det inte var styrkt att det förelåg ett direkt samband mellan en skattefördel och en motsvarande nackdel som måste upprätthållas. Den enda faktor som kunde sätta det inre sammanhanget ur spel utgjordes av att den skattskyldige valde att flytta ut sitt hemvist mellan tidpunkten för inbetalningarna och den tidpunkt då motsvarande utbetalningar sker, och inte av den omständigheten att det aktuella pensionsinstitutet var hemmahörande i en annan medlemsstat.

Visering, asyl och invandring

I domarna av den 18 december 2007 i målen C-77/05 och C-137/05, *Förenade kungariket mot rådet*, tolkade domstolen Schengenprotokollet¹⁸ med anledning av antagandet av förordningarna (EG) nr 2007/2004¹⁹ och 2252/2004.²⁰ Förenade konungariket

¹⁸ Protokoll om införlivande av Schengenregelverket inom Europeiska unionens ramar, vilket fogats till EU-fördraget och EG-fördraget genom Amsterdamfördraget.

¹⁹ Rådets förordning (EG) nr 2007/2004 av den 26 oktober 2004 om inrättande av en europeisk byrå för förvaltningen av det operativa samarbetet vid Europeiska unionens medlemsstaters yttre gränser (EUT L 349, s. 1).

²⁰ Rådets förordning (EG) nr 2252/2004 av den 13 december 2004 om standarder för säkerhetsdetaljer och biometriska kännetecken i pass och resehandlingar som utfärdas av medlemsstaterna (EUT L 385, s. 1).

Storbritannien och Nordirland hade varit uteslutet från antagandet av dessa förordningar och yrkade att de skulle ogiltigförklaras. Förenade kungariket gjorde gällande att det faktum att landet hade uteslutits på detta sätt utgjorde ett åsidosättande av Schengenprotokollet.

Domstolen slog fast att Schengenprotokollet hade tillämpats på ett riktigt sätt och att artikel 5.1 i protokollet skulle tolkas så, att en medlemsstats deltagande i beslut om en åtgärd med tillämpning av den artikeln endast var möjligt om denna stat var bunden av den del av Schengenregelverket i vilken den åtgärd som skulle beslutas ingick eller som den utgjorde en utveckling av. Detta var inte fallet. Enligt domstolen skulle den av Förenade kungariket förordade tolkningen få till följd att artikel 4 i Schengenprotokollet förlorade all ändamålsenlig verkan, eftersom Irland och Förenade kungariket skulle kunna delta i alla förslag och initiativ som grundade sig på Schengenregelverket enligt artikel 5.1 i protokollet, trots att de inte var bundna av de relevanta bestämmelserna i Schengenregelverket eller inte hade fått tillåtelse att delta i dessa.

Konkurrensreglerna

Tre domar förtjänar särskild uppmärksamhet på konkurrensområdet. Den första domen som skall nämnas är dom av den 11 december 2007 i mål C-280/06, *Autorità garante della Concorrenza e del Mercato*, som avser de kriterier som tillämpas vid fastställelse av ansvar för en överträdelse av konkurrensreglerna vid fall av succession av företag som beror av en och samma myndighet. Domstolen erinrade först om att när ett företag har överträtt konkurrensreglerna skall det ansvara för överträdelsen i enlighet med principen om personligt ansvar. Då den enhet som har överträtt konkurrensreglerna ändras i juridiskt eller organisatoriskt avseende, medför denna ändring inte nödvändigtvis att ett nytt företag bildas som är befriat från ansvar för den tidigare enhetens överträdelse av konkurrensreglerna, om det i ekonomiskt hänseende föreligger identitet mellan de båda enheterna. Domstolen preciserade att då två enheter utgör en och samma ekonomiska enhet, utgör den omständigheten att den enhet som begått överträdelsen fortfarande existerar inte i sig hinder för att den enhet till vilken dess ekonomiska verksamhet har överförts påförs sanktionsåtgärder. Domstolen påpekade slutligen att en sådan sanktionsåtgärd är tillåten, i synnerhet då dessa enheter kontrollerades av samma person och, mot bakgrund av de nära banden ekonomiskt och organisatoriskt sett mellan dessa enheter, i huvudsak tillämpade samma instruktioner avseende affärsverksamheten. Domstolen fann följaktligen i fråga om enheter som är underställda samma myndighet att då ett beteende som utgör en och samma överträdelse av konkurrensreglerna har påbörjats av en enhet och därefter slutförts av en annan enhet som har efterträtt den första enheten, vilken inte har upphört att existera, kan den andra enheten påföras sanktionsåtgärder för överträdelsen i dess helhet om det visas att de två enheterna var underställda den nämnda myndighetens förvaltning.

Dom av den 15 mars 2007 i mål C-95/04 P, *British Airways mot kommissionen* (REG 2007, s. I-2331), skall även uppmärksammas. I den domen preciserade domstolen reglerna avseende bonusar och rabatter som beviljas av företag med en dominerade ställning. Domstolen fann att vid bedömningen av huruvida ett företag med en dominerande ställning eventuellt gjort sig skyldig till missbruk genom ett system med rabatter eller

bonusar som varken utgör mängdrabatter eller mängdbonusar, lojalitetsrabatter eller lojalitetsbonusar, skall samtliga omständigheter bedömas, särskilt kriterierna och reglerna för beviljande av dessa rabatter eller bonusar. Det skall först undersökas huruvida dessa rabatter eller bonusar kan medföra en uteslutningseffekt, det vill säga om de kan dels försvåra eller rent av omöjliggöra för konkurrenterna till det dominerande företaget att få tillträde till marknaden, dels försvåra eller rent av omöjliggöra för dess avtalspartner att välja mellan flera inköpskällor eller handelspartner. Det skall därefter undersökas om de beviljade rabatterna och bonusarna objektivt sett är ekonomiskt motiverade. Domstolen preciserade dessutom villkoren för att tillämpa diskrimineringsförbudet i artikel 82 andra stycket c EG på bonusar och rabatter som beviljas av ett företag i dominerande ställning. Den påpekade därvid att det skall fastställas att det dominerande företags beteende på en marknad inte bara är diskriminerande utan att det även syftar till att snedvrída konkurrensförhållandet mellan företags handelspartners.

I dom av den 18 december 2007 i mål C-202/06 P, *Cementbouw Handel & Industrie mot kommissionen*, prövade domstolen hur parternas förslag till åtaganden påverkar behörigheten hos Europeiska gemenskapernas kommission avseende kontroll av företagskoncentrationer. Domstolen erinrade om att förordning nr 4064/89²¹ om kontroll av koncentrationer bygger på principen om en tydlig fördelning av behörighet mellan kontrollmyndigheter på nationell nivå och på gemenskapsnivå. Denna fördelning tillfredsställer det rättssäkerhetsskäl som innebär att den myndighet som är behörig att bedöma en bestämd företagskoncentration skall kunna identifieras på ett förutsägbart sätt. Gemenskapslagstiftaren har av denna anledning fastställt både exakta och objektiva kriterier för att bedöma huruvida en koncentration är av tillräcklig ekonomisk betydelse för att vara av "gemenskapsdimension" och, således, omfattas av kommissionens exklusiva behörighet. Kravet på skyndsamhet, vilket präglar den allmänna systematiken i förordning nr 4064/89 och innebär att kommissionen måste iaktta strikta tidsfrister för att fatta sitt slutliga beslut, innebär dessutom att kommissionens behörighet inte när som helst kan ifrågasättas eller underkastas bestående ändringar. Domstolen fann således att kommissionen förlorar sin behörighet att pröva en företagskoncentration när de berörda företagen helt avstår från att genomföra den föreslagna koncentrationen, men att det förhåller sig annorlunda när parterna endast föreslår ändringar av delar av den föreslagna företagskoncentrationen. Sådana förslag skall inte medföra att kommissionen tvingas ompröva sin behörighet eftersom de berörda företagen annars skulle kunna störa förfarandets utveckling och den av lagstiftaren eftersträlvade effektiviteten av kontrollen betydligt. De åtaganden som har föreslagits eller har fullgjorts av företagen är omständigheter som kommissionen skall beakta vid prövningen av sakfrågan, närmare bestämt om koncentrationen är förenlig med den gemensamma marknaden eller inte. Dessa åtaganden kan emellertid inte beröva kommissionen dess behörighet när denna har prövats i ett första skede i förfarandet. Av detta följer att kommissionens behörighet att pröva företagskoncentrationen för hela förfarandet måste fastställas vid en bestämd tidpunkt. Denna tidpunkt måste vara tätt knuten till anmälan.

²¹ Rådets förordning (EEG) nr 4064/89 av den 21 december 1989 om kontroll av företagskoncentrationer (EGT L 395, s. 1 (svensk specialutgåva, annex, s. 16), i dess lydelse enligt förordning (EG) nr 1310/97 av den 30 juni 1997 (EGT L 180, s. 1).

Beskattning

Inom detta område förtjänar tre mål som rör mervärdesskatt att särskilt framhållas.

I dom av den 26 juni 2007 i de förenade målen C-284/04 och C-369/04, *T-Mobile Austria m.fl.* respektive *Hutchison 3G m.fl.* (REG 2007, s. I-0000), fick domstolen tillfälle att precisera tillämpningsområdet för begreppet ekonomisk verksamhet i den mening som avses i artikel 4.2 i sjätte direktivet 77/388²². De båda målen rör tilldelning via auktion från den nationella regleringsmyndighet som har ansvar för frekvenstilldelning av sådana rättigheter som dem att använda frekvenser i det elektromagnetiska spektrumet i syfte att tillhandahålla allmänheten mobilteletjänster. Domstolen fann att beviljandet av sådana tillstånd framstår som en nödvändig förutsättning för att näringsidkare skall få tillträde till mobiltelemarknaden och inte som att den behöriga nationella myndigheten genom nämnda verksamhet deltar på marknaden. Det är nämligen endast nämnda näringsidkare, vilka är innehavare av de tilldelade rättigheterna, som verkar på marknaden genom att utnyttja den aktuella tillgången i syfte att fortlöpande vinna intäkter därav, vilket inte är fallet för de behöriga myndigheterna. Den omständigheten att beviljandet av de ifrågavarande användarrättigheterna föranleder betalning av en avgift ändrar inte detta resonemang. Ett sådant beviljande utgör följaktligen inte ekonomisk verksamhet i den mening som avses i nämnda artikel 4.2 och omfattas inte av tillämpningsområdet för sjätte direktivet 77/388.

I dom av den 28 juni 2007 i mål C-73/06, *Planzer Luxembourg* (REG 2007, s. I-0000), undersökte domstolen de villkor och förfaranden för återbetalning av mervärdesskatt som föreskrivs i åttonde direktivet 79/1072²³ och i trettonde direktivet 86/560²⁴. Upprinnelsen till målet var ett avslag från en skattemyndighet i en medlemsstat på en begäran om återbetalning av den mervärdesskatt som en skattskyldig med säte i en annan medlemsstat hade erlagt för varor som i samband med skattepliktiga transaktioner hade förvärvats i den första medlemsstaten. Skattemyndigheten angav som skäl för detta att det rådde tvivel avseende var styrelsen för det ifrågavarande skattskyldiga bolaget faktiskt var belägen – i den medlemsstat där bolaget hade sitt stadgemässiga säte eller hos moderbolaget som var etablerat utanför gemenskapens territorium – och detta trots att ett intyg, utfärdat av myndigheterna i den medlemsstat där den skattskyldige har sitt säte, hade företetts avseende dennes skattskyldighet för mervärdesskatt i den staten. Domstolen bekräftade inledningsvis att ett intyg som är utformat enligt förlagan i bilaga B till åttonde direktivet i princip ger upphov till en presumtion för att den sökande inte endast är skattskyldig för mervärdesskatt i den intygsutfärdande medlemsstaten, utan också för

²² Rådets sjätte direktiv 77/338/EEG av den 17 maj 1977 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter — Gemensamt system för mervärdesskatt: enhetlig beräkningsgrund (EGT L 145, s. 1; svensk specialutgåva, område 9, volym 1, s. 28).

²³ Rådets åttonde direktiv 79/1072/EEG av den 6 december 1979 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter – Regler för återbetalning av mervärdesskatt till skattskyldiga som inte är etablerade inom landets territorium (EGT L 331, s. 11; svensk specialutgåva, område 9, volym 1, s. 84).

²⁴ Rådets trettonde direktiv 86/560/EEG av den 17 november 1986 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om omsättningsskatter – Regler om återbetalning av mervärdesskatt till skattskyldiga personer som inte är etablerade på gemenskapens territorium (EGT L 326, s. 40; svensk specialutgåva, område 9, volym 1, s. 130).

att nämnda person på ett eller annat sätt är etablerad där, vilket i princip binder skattemyndigheten i den medlemsstat där återbetalning av ingående mervärdesskatt har begärts, ur såväl faktisk som rättslig synpunkt. Dessa bestämmelser innebär emellertid inte ett förbud för skattemyndigheten i den återbetalande medlemsstaten, som hyser tvivel om den ekonomiska verkligheten vad gäller det företag vars adress är angiven i detta intyg, mot att försäkra sig om denna verklighet genom att vidta de administrativa åtgärder som för detta ändamål föreskrivs i de gemenskapsrättsliga bestämmelserna och, i förekommande fall, neka den skattskyldige återbetalning, utan att det påverkar den senares möjlighet att väcka talan. Domstolen förklarade därefter att sätet för ett bolags ekonomiska verksamhet, i den mening som avses i artikel 1.1 i trettonde direktivet, är den ort där de väsentliga besluten avseende ledningen av bolaget fattas och där bolaget har sin centrala förvaltning. För att avgöra var sätet är beläget måste en mängd faktorer beaktas. I första hand avses här faktorer som det stadgeenliga sätet, orten för den centrala förvaltningen, den ort på vilken bolagsledningen sammanträder, och den ort, vanligtvis densamma, där bolagets allmänna policy beslutas. Andra faktorer, såsom bosättningsorten för företagsledarna, orten där bolagsstämman hålls, där administrativa handlingar och bokföringshandlingar förvaras och där merparten av företagets finansiella transaktioner, bland annat bankförbindelser, sköts, kan också beaktas. Följaktligen kan en sådan fiktiv etablering som utgör ett kännetecken för brevlådeföretag inte betecknas som säte för den ekonomiska verksamheten, i den mening som avses i artikel 1.1 i trettonde direktivet.

Tillnärmning av lagstiftning och enhetlig lagstiftning

Detta område har, såsom förr, gett upphov till en riklig rättspraxis, varav några mål kräver ett särskilt omnämnande.

I dom av den 17 april 2007 i mål C-470/03, *AGM-COS.MET* (REG 2007, I-0000), hade domstolen att ta ställning till huruvida en statstjänstemans agerande, vilken genom offentliga uttalanden hade pekat på brister i vissa fordonslyftar, kunde tillskrivas staten. Domstolen fastställde att en statstjänstemans uttalanden, som på grund av den form de har och omständigheterna ger de personer de riktar sig till intrycket att det rör sig om statens officiella ståndpunkter och inte om statstjänstemannens personliga åsikter, kan tillskrivas staten. Den avgörande omständigheten är huruvida de personer som uttalandena riktar sig till, i ett bestämt sammanhang, rimligen kan anta att det rör sig om ställningstaganden som statstjänstemannen gör med den auktoritet som följer av tjänsten. I konkreta ordalag kan, åtminstone indirekt och potentiellt, en statstjänstemans uttalanden, genom vilka en maskin som har certifierats som överensstämmande med direktiv 98/37/EG²⁵ framställs som stridande mot den harmoniserade standard till vilken den är hänförlig samt som farlig, hindra att en sådan maskin släpps ut på marknaden och de kan inte rättfärdigas vare sig med stöd av syftet att skydda hälsan eller med stöd av statstjänstemäns yttrandefrihet. Artikel 4.1 i direktiv 98/37 om maskiner skall nämligen tolkas dels så, att artikeln ger enskilda rättigheter, dels så, att den inte lämnar något utrymme för skönsmässig bedömning åt medlemsstaterna, i förevarande fall i fråga om de maskiner som

²⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 98/37/EG av den 22 juni 1998 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om maskiner (EGT L 207, s. 1).

överensstämmer eller presumeras överensstämma med direktivet. Ett åsidosättande av bestämmelsen som följer av uttalanden från en medlemsstats statstjänsteman utgör, förutsatt att uttalandena kan tillskrivas denna stat, en tillräckligt klar överträdelse av gemenskapsrätten för att staten skall ådra sig skadeståndsansvar.

I dom av den 26 juni 2007 i mål C-305/05, *Ordre des barreaux francophones et germanophone m.fl.* (REG 2007, s. I-0000), ställdes frågan huruvida det står i strid med rätten till en rättvis rättegång att advokater, när de deltar i vissa transaktioner av finansiell karaktär som inte har koppling till ett rättsligt förfarande, åläggs den skyldighet att lämna uppgifter och att samarbeta med de myndigheter som har ansvar för att bekämpa penningtvätt, som föreskrivs i artikel 6.1 i direktiv 91/308²⁶.

Domstolen fastställde att det i detta fall inte rör sig om ett åsidosättande av rätten till en rättvis rättegång och den erinrade inledningsvis om att advokater endast omfattas av skyldigheten att lämna uppgifter och att samarbeta i den mån de för klientens räkning hjälper till vid planering eller genomförande av vissa typer av transaktioner som huvudsakligen är av finansiell karaktär eller avser fast egendom, eller när de handlar i en klients namn och för dennes räkning vid finansiella transaktioner eller transaktioner med fast egendom. I allmänhet är sådana uppdrag av den arten att de saknar koppling till ett rättsligt förfarande och de faller följaktligen utanför tillämpningsområdet för rätten till en rättvis rättegång.

Så snart en advokat anlitas för att försvara eller företräda klienten i ett rättsligt förfarande eller för rådgivning beträffande inledande eller undvikande av ett rättsligt förfarande, är denne undantagen från skyldigheterna att lämna uppgifter och att samarbeta, oavsett om informationen har erhållits före, under eller efter detta förfarande. Ett sådant undantag säkerställer klientens rätt till en rättvis rättegång.

I dom av den 13 september 2007 i de förenade målen C-439/05 P och C-454/05 P, *Land Oberösterreich mot kommissionen* (REG 2007, s. I-0000), hade Europeiska gemenskapernas kommission avlagit en begäran om undantag från harmoniseringsåtgärder som hade anmälts av Republiken Österrike i enlighet med artikel 95.5 EG, avseende ett lagförslag som syftade till att utverka ett undantag från bestämmelserna i direktiv 2001/18²⁷, genom att införa ett förbud mot genetiskt modifierade organismer i delstaten Oberösterreich. Förstainstansrätten hade ogillat talan om ogiltigförklaring av kommissionens omtvistade beslut och sökandena åberopade som grund för sitt överklagande dels åsidosättande av den kontradiktoriska principen, dels åsidosättande av artikel 95.5 EG. Domstolen fastställde att med hänsyn till att förfarandet enligt artikel 95.5 EG är av särskild karaktär och det finns likheter mellan detta förfarande och förfarandet enligt artikel 95.4 EG, samt att dessa båda bestämmelser även har ett gemensamt syfte, nämligen att medlemsstaterna skall kunna beviljas undantag från harmoniseringsåtgärder, är kommissionen inte skyldig att iaktta den kontradiktoriska principen innan den fattar beslut enligt artikel 95.5 EG.

²⁶ Rådets direktiv 91/308/EEG av den 10 juni 1991 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar (EGT L 166, s. 77; svensk specialutgåva, område 10, volym 1, s. 68).

²⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/18/EG av den 12 mars 2001 om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön och om upphävande av rådets direktiv 90/220/EEG – Kommissionens uttalande (EGT L 106, s. 1).

Det framgår nämligen inte av lydelsen av denna artikel att kommissionen är skyldig att höra den anmälade medlemsstaten innan den fattar beslut om att godkänna eller underkänna de aktuella nationella bestämmelserna. Gemenskapslagstiftaren har endast föreskrivit vilka villkor som måste vara uppfyllda för att en medlemsstat skall kunna utverka ett beslut från kommissionen, vilka frister som gäller för kommissionen för att fatta beslut om att godkänna eller underkänna de aktuella nationella bestämmelserna samt vad som gäller angående eventuella förlängningar av fristen.

Vidare inleds förfarandet inte av en gemenskapsinstitution eller en nationell organism, utan av en medlemsstat, och kommissionen fattar beslut endast som ett svar på detta initiativ. Genom sin begäran står det medlemsstaten fritt att yttra sig angående de nationella bestämmelser som den begär skall få antas, vilket uttryckligen framgår av artikel 95.5 EG, där det föreskrivs att medlemsstaten är skyldig att ange skälen för sin begäran.

Domstolen klargjorde även att införandet av nationella bestämmelser som innebär undantag från en harmoniseringsåtgärd skall vara grundat på nya vetenskapliga belägg med anknytning till miljöskydd eller arbetsmiljöskydd för att lösa ett problem som är specifikt för den medlemsstaten och som har uppkommit efter beslutet om harmoniseringsåtgärden samt att kommissionen skall underrättas om de planerade bestämmelserna och skälen för att införa dem.

I dom av den 4 oktober 2007 i mål C-429/05, *Rampion och Godard* (REG 2007, s. I-0000), angående konsumentskydd inom området för konsumentkrediter och konsumentens rätt att göra påföljder gällande gentemot kreditgivaren, fastställde domstolen att direktiv 87/102²⁸ är tillämpligt såväl på en kredit som är avsedd att finansiera en enda transaktion som på ett beviljande av kredit som ger konsumenten möjlighet att utnyttja den beviljade krediten vid flera tillfällen. Domstolen fastställde även att artiklarna 11 och 14 i direktivet skall tolkas så, att de utgör hinder för att konsumentens rätt att göra påföljder gällande gentemot kreditgivaren enligt artikel 11.2 i direktivet villkoras av att det preliminära krediterbjudandet skall innehålla uppgift om den vara eller den tjänst som skall finansieras. Denna artikel, i vilken det föreskrivs att medlemsstaterna skall avgöra i vilken omfattning och under vilka villkor rätten att göra påföljder gällande mot kreditgivaren skall kunna utövas, kan emellertid inte tolkas på så sätt att medlemsstaterna, för att konsumenterna skall kunna göra gällande rätten att göra påföljder gällande, får lägga till andra villkor än dem som där uttömmande anges. Denna tolkning stöds av artikel 14 i samma direktiv, vilken bland annat utgör hinder för en nationell lagstiftning som möjliggör för kreditgivaren att undgå konsumentens rätt att göra gällande påföljder i enlighet med nämnda artikel 11, genom att enbart utelämna en uppgift om de varor eller tjänster som skall finansieras.

I dom av den 4 oktober 2007 i mål C-457/05, *Schutzverband der Spirituosen-Industrie* (REG 2007, s. I-0000), erinrade domstolen om att med beaktande av den allmänna systematiken i och syftet med direktiv 75/106²⁹ och den princip om fri rörlighet för varor

²⁸ Rådets direktiv 87/102/EEG av den 22 december 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkrediter (EGT L 42, 1987, s. 48; svensk specialutgåva, område 15, volym 7, s. 202).

²⁹ Rådets direktiv 75/106/EEG av den 19 december 1974 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om färdigförpackning av vissa vätskor efter volym (EGT L 42, 1975, s. 1; svensk specialutgåva, område 15, volym 1, s. 201).

som föreskrivs i artikel 28 EG utgör artikel 28 EG hinder för en medlemsstat att förbjuda saluföring av en färdigförpackning med en nominell volym på 0,071 liter, som inte ingår i den mängdserie som gemenskapsrätten föreskriver, men som lagligen tillverkats och saluförts i en annan medlemsstat, såvida inte ett sådant förbud är motiverat av tvingande hänsyn, tillämpligt utan åtskillnad på inhemska produkter och på importerade produkter, nödvändigt för att tillgodose hänsynen i fråga och står i proportion till det mål som skall uppnås och detta mål inte kan uppnås genom åtgärder som medför en mindre begränsning av handeln inom gemenskapen.

De olika direktiv som rör offentlig upphandling har på nytt bidragit med tvistefrågor.

I dom av den 19 april 2007 i mål C-295/05, *Asociación Nacional de Empresas Forestales* (REG 2007, s. I-0000), hade frågan ställts huruvida en medlemsstat fick tilldela ett offentligt företag en rättslig ställning som möjliggör för företaget att utföra uppdrag utan att omfattas av rådets direktiv 92/50³⁰, 93/36³¹ och 93/37³² om offentlig upphandling. Det här aktuella offentliga företaget hade en särskild ställning, som innebar att det, i egenskap av förvaltningens tekniska enhet, kunde utföra en rad olika arbeten på direkt beställning av förvaltningen, utan att gå via de upphandlingsförfaranden som föreskrivs i lagen och utan att ha vare sig handlingsfrihet i frågan huruvida bolaget skulle utföra en beställning som gjorts av berörda myndigheter eller något inflytande på vilken ersättning som skulle utgå för dess tjänster. Domstolen fastställde att ovannämnda direktiv inte utgör hinder för en sådan rättslig ställning som den som detta offentliga företag har, som möjliggör för det att, i egenskap av offentligt företag och flera olika myndigheters eget genomförandeorgan och tekniska enhet, utföra uppdrag utan att omfattas av bestämmelserna i dessa direktiv, då de berörda myndigheterna utövar en kontroll över företaget motsvarande den kontroll som de utövar över sina egna förvaltningar och då ett sådant företag bedriver huvuddelen av sin verksamhet tillsammans med samma myndigheter.

I dom av den 18 juli 2007 i mål C-503/04, *kommissionen mot Tyskland* (REG 2007, s. I-0000), angående ett kontrakt om bortskaffande av avfall som staden Braunschweig ingått utan att gå via förfarandena för anbudsinfordran på gemenskapsnivå och efter det att Förbundsrepubliken Tyskland underlåtit att följa en dom varigenom ett fördragsbrott enligt artikel 226 EG hade fastställts, slog domstolen fast att även om det är riktigt att det enligt artikel 2.6 andra stycket i direktiv 89/665³³ är tillåtet för medlemsstaterna att bibehålla rättsverkningarna av kontrakt som har ingåtts i strid med direktiven om offentlig upphandling, och således skydda motparternas berättigade förväntningar, får den emellertid inte innebära att den upphandlande myndighetens beteende gentemot tredje man skall anses vara förenligt med gemenskapsrätten för tiden efter det att sådana

³⁰ Rådets direktiv 92/50/EEG av den 18 juni 1992 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av tjänster (EGT L 209, s. 1; svensk specialutgåva, område 6, volym 3, s. 139).

³¹ Rådets direktiv 93/36/EEG av den 14 juni 1993 om samordning av förfarandet vid offentlig upphandling av varor (EGT L 199, s. 1; svensk specialutgåva, område 6, volym 4, s. 126).

³² Rådets direktiv 93/37/EEG av den 14 juni 1993 om samordning av förfarandena vid tilldelning av offentliga upphandlingskontrakt för bygg- och anläggningsarbeten (EGT L 199, s. 54).

³³ Rådets direktiv 89/665/EEG av den 21 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar för prövning av offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten (EGT L 395, s. 33; svensk specialutgåva, område 6, volym 3, s. 48).

kontrakt har ingåtts, eftersom detta skulle ge bestämmelserna i EG-fördraget om upprättandet av den inre marknaden minskad räckvidd. Dessutom rör nämnda bestämmelse, som framgår av dess ordalydelse, den ersättning som en person kan få från den upphandlande myndigheten för den skada som denne orsakats av nämnda myndighet och det kan inte anses att den även reglerar förhållandet mellan en medlemsstat och gemenskapen, vilket är det förhållande som det emellertid är fråga om i artiklarna 226 EG och 228 EG. Även om det var så att motparten kunde åberopa rättssäkerhetsprincipen, principen om skydd för berättigade förväntningar, principen *pacta sunt servanda* och rätten till skydd för egendom mot den upphandlande myndigheten vid uppsägning av ett kontrakt som ingåtts i strid med direktiv 92/50, kan en medlemsstat i vart fall inte åberopa dessa rättsprinciper som grund för att inte följa en dom varigenom ett fördragsbrott enligt artikel 226 EG fastställs och därigenom undgå sitt eget ansvar enligt gemenskapsrätten.

Dom av den 13 december 2007 i mål C-337/06, *Bayerischer Rundfunk m.fl.* (REG 2007, s. I-0000), gällde frågan huruvida de tyska offentliga radio- och televisionsorganen utgör upphandlande myndigheter enligt gemenskapens regler om offentlig upphandling. Enligt artikel 1 i direktiv 92/50 anses som upphandlande myndigheter, bland andra, organ som lyder under offentlig rätt och som till större delen finansieras av staten. Domstolen fastställde att villkoret att verksamheten "till större delen finansieras av staten" är uppfyllt om den verksamhet som bedrivs av sådana offentliga radio- och televisionsorgan som är aktuella i målet vid den nationella domstolen till större delen finansieras genom en avgift för innehavare av radio- eller TV-mottagare, vilken föreskrivs, beräknas och uppbärs i enlighet med av staten delegerade maktbefogenheter. När sådana offentliga radio- och televisionsorgan finansieras på det sätt som beskrivs ovan, innebär inte villkoret "finansieras av staten" ett krav på att staten eller annan offentlig myndighet direkt skall kunna ingripa i offentliga radio- och televisionsorgans tilldelning av ett kontrakt avseende tillhandahållande av städtjänster, för att villkoret skall vara uppfyllt. Domstolen klargjorde att endast offentliga kontrakt som rör de tjänster som anges i artikel 1 i direktivet, nämligen offentliga kontrakt som avser tjänster som berör programföretagens kärnverksamhet, det vill säga att utforma och producera program, faller utanför direktivets tillämpningsområde. Däremot gäller gemenskapsreglerna fullt ut för offentlig upphandling av tjänster som saknar samband med verksamhet som ingår i uppfyllandet av programföretagens public service-uppdrag i inskränkt mening.

Varumärken

Inom detta område har domstolen på samma gång undersökt förordningen om gemenskapsvarumärken³⁴ och direktivet om tillnärmningen av nationell lagstiftning.³⁵

I dom av den 13 mars 2007 i mål C-29/05 P, *harmoniseringsbyrån mot Kaul* (REG 2007, s. I-2213), preciserade domstolen villkoren för att nya omständigheter och ny bevisning skall

³⁴ Rådets förordning (EG) nr 40/94 av den 20 december 1993 om gemenskapsvarumärken (EGT L 11, s. 1; svensk specialutgåva, område 17, volym 2, s. 3).

³⁵ Rådets första direktiv 89/104/EEG av den 21 december 1988 om tillnärmningen av medlemsstaternas varumärkeslagar (EGT L 40, s. 1; svensk specialutgåva, område 13, volym 17, s. 178).

kunna beaktas när de åberopas som stöd för ett överklagande, inom ramen för ett invändningsförfarande. Närmare bestämt fastställde domstolen att överklagandenämnden vid Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (varumärken, mönster och modeller) har ett utrymme för skönsmässig bedömning för att, under förutsättning att en motivering ges, avgöra huruvida omständigheter eller bevisning som invändaren inger för första gången i den inlägga som den inger till stöd för sitt överklagande skall beaktas eller inte när den fattar sitt beslut. Det betyder dels att överklagandenämnden inte nödvändigtvis är skyldig att beakta sådana omständigheter och sådan bevisning, dels att det inte automatiskt är omöjligt att ta sådana hänsyn. Artikel 59 i förordning nr 40/94, som innehåller villkoren för att överklaga ett beslut till en överklagandenämnd, kan således inte tolkas så, att den ger klaganden en ny tidsfrist för att åberopa omständigheter och inge bevisning till stöd för dennes invändning.

I dom av den 25 januari 2007 i mål C-321/03, *Dyson* (REG 2007, s. I-687), fastställde domstolen, när det gäller frågan vilka tecken som kan utgöra ett varumärke, att föremålet för en registreringsansökan som avser alla tänkbara former av en genomskinlig behållare eller ett genomskinligt uppsamlingskärl som utgör en del av utsidan på en dammsugare inte utgör ett "tecken" i den mening som avses i artikel 2 i direktiv 89/104 och därför inte kan utgöra ett varumärke i den mening som avses där. Föremålet för en sådan ansökan, som i realiteten helt enkelt utgörs av en egenskap hos den ifrågavarande varan, kan se ut på många olika sätt och är därför inte bestämt. Med hänsyn till att varumärkesrätten ger upphov till ensamrätter skulle innehavaren av ett varumärke som avsåg ett sådant obestämt föremål erhålla en otillbörlig konkurrensfördel i strid med målsättningen för artikel 2 i direktivet, eftersom varumärkesinnehavaren skulle ha rätt att hindra konkurrenterna från att saluföra dammsugare som hade någon slags genomskinlig uppsamlingsbehållare på utsidan, oavsett form.

I dom av den 25 januari 2007 i mål C-48/05, *Adam Opel* (REG 2007, s. I-1017), erinrade domstolen om att enligt artikel 5.1 i första direktivet 89/104/EEG ger ett registrerat varumärke innehavaren en ensamrätt att förhindra tredje man, som inte har hans tillstånd, att i näringsverksamhet använda tecken som är identiska med varumärket med avseende på de varor som är identiska med dem för vilka varumärket är registrerat. Detta ger varumärkesinnehavaren möjlighet att skydda de särskilda intressen som vederbörande har, det vill säga att säkerställa att varumärket kan fylla sin egentliga funktion, i synnerhet dess grundläggande funktion, som är att garantera konsumenterna varans ursprung. Således kan tredje mans anbringande, utan varumärkesinnehavarens tillstånd, i förevarande fall Opel, av ett tecken som är identiskt med varumärket på modeller i förminskad skala av fordon av detta märke, i syfte att troget efterbilda dessa fordon, samt försäljning av nämnda modeller, endast förhindras om denna användning skadar eller kan skada varumärkets funktioner, i dess egenskap av varumärke registrerat för leksaker. Vad gäller följderna av dels att logotypen Opel även är registrerad för motorfordon, dels att det är fråga om ett varumärke som förefaller vara känt i Tyskland för detta varuslag, har domstolen även påpekat att innehavaren av varumärket kan förhindra sådan användning som utan skälig anledning drar otillbörlig fördel av eller är till förfång för det nämnda varumärkets särskiljningsförmåga eller renommé, i detta varumärkes egenskap av registrerat varumärke för motorfordon.

Ett beslut med samma slags resonemang togs i dom av den 11 september 2007 i mål C-17/06, *Celine* (REG 2007, s. I-0000), avseende användningen av en firma, ett

näringskännetecken eller en beteckning som är identisk med det äldre varumärket inom ramen för näringsverksamhet som avser saluföring av varor som är identiska med de varor för vilka varumärket har registrerats. Domstolen tillade att enligt lydelsen av artikel 6.1 a i direktivet ger varumärket inte innehavaren rätt att förhindra att tredje man i näringsverksamhet använder sitt eget namn eller sin egen adress förutsatt att sistnämnde handlar i enlighet med god affärssed.

I dom av den 14 juni 2007 i mål C-246/05, *Häupl* (REG 2007, s. I-0000), hade domstolen att tolka artiklarna 10.1 och 12.1 i första direktivet 89/104. På frågan vilken dag registreringsförfarandet för ett varumärke skall anses ha avslutats, vilket är den dag som markerar tidpunkten då brukandetiden inleds, fann domstolen att det inte på ett otvetydigt sätt fastställs i nämnda direktiv vid vilken tidpunkt denna skyddstid skall börja och att bestämmelsens lydelse således innebär att nämnda period kan anpassas till särdragen i de nationella förfarandena. Följaktligen skall "[dagen då] registreringsförfarandet avslutats", i den mening som avses i artikel 10.1 i direktivet, fastställas i varje medlemsstat i enlighet med de förfaranderegler vid registrering som gäller i denna stat. I konkreta ordalag definieras i bestämmelsen den femårsperiod inom vilken varumärket skall ha tagits i verkligt bruk, under förutsättning att det inte finns giltiga skäl till att så inte skett. I detta avseende fastställde domstolen att "giltiga skäl [för att ett varumärke] inte har tagits i verkligt bruk", med tillämpning av artikel 12.1 i direktivet, utgörs av hinder som har ett sådant direkt samband med varumärket att det medför att det är omöjligt eller orimligt att använda varumärket och som ligger utanför varumärkesinnehavarens kontroll. Det ankommer på den nationella domstolen att pröva var och en av de relevanta faktiska omständigheterna i det mål som är anhängigt vid den och att utröna om dessa har medfört att det var orimligt att använda varumärket.

Ekonomisk och monetär politik

I dom av den 18 januari 2007 i mål C-359/05, *Estager* (REG 2007, s. I-581), fastställde domstolen att förordningarna nr 1103/97 och nr 974/98 om införandet av euron³⁶ utgör hinder för nationella bestämmelser som innebär att en skatt höjs vid omräkningen till euro, om inte kraven på rättssäkerhet och insyn har iakttagits i samband med höjningen av skatten för att säkerställa att de ekonomiska aktörerna känner förtroende vid införandet av euron. Detta innebär att beslutet av medlemstatens myndigheter att höja skatten tydligt skall kunna urskiljas från omräkningen till euro av densamma i de aktuella nationella bestämmelserna.

Socialpolitik

Bland domstolens domar inom området för socialpolitik skall vissa lyftas fram, som handlar om genomförandet av principen om likabehandling och om skydd för arbetstagares rättigheter.

³⁶ Rådets förordning (EG) nr 1103/97 av den 17 juni 1997 om vissa bestämmelser som har samband med införandet av euron (EGT L 162, s. 1) och förordning (EG) nr 974/98 av den 3 maj 1998 om införandet av euron (EGT L 139, s. 1).

Vad gäller bestämmelserna i gemenskapsrätten om likabehandling av män och kvinnor inom området för anställning och arbetsvillkor har domstolen till att börja med klargjort den rättsliga ställningen för gravida arbetstagare, inom ramen för förhandsavgöranden avseende tolkningen av bestämmelser i direktiven 76/207/EEG³⁷ och 92/85/EEG³⁸. I sin dom av den 20 september 2007 i mål C-116/06, *Kiiski* (REG 2007, s. I-0000), fann domstolen att dessa gemenskapsbestämmelser utgör hinder för nationella bestämmelser om föräldraledighet för vård av barn som, i den utsträckning det enligt dessa bestämmelser inte tas hänsyn till de förändringar som en graviditet medför för den berörda arbetstagaren under en begränsad period på minst 14 veckor under tiden före och efter förlossningen, innebär att arbetstagaren saknar möjlighet att efter ansökan få till stånd en ändring av längden på sin föräldraledighet för vård av barn i samband med att hon gör anspråk på sin rätt att vara mammaledig, och att hon därmed fräntas de rättigheter som gäller vid mammaledighet. I dom av den 11 oktober 2007 i mål C-460/06, *Paquay* (REG 2007, s. I-0000), klargjorde domstolen dessutom att direktiv 92/85/EEG innebär ett förbud mot delgivning av ett beslut om uppsägning på grund av graviditet eller ett barns födelse under den skyddsperiod som avses i artikel 10.1 och mot att förberedande åtgärder inför ett sådant beslut vidtas före utgången av en sådan period. Efter att ha fastställt att ett sådant beslut strider mot såväl artiklarna 2.1 och 5.1 i direktiv 76/207/EEG, närhelst beslutet delges och så även om det sker efter utgången av den föreskrivna skyddsperioden, som artikel 10 i direktiv 92/85/EEG, konstaterade domstolen att den åtgärd som en medlemsstat har valt att vidta i enlighet med artikel 6 i direktiv 76/207/EEG för att ingripa mot överträdelser av dessa gemenskapsbestämmelser skall vara åtminstone likvärdig med den sanktionsåtgärd som den har föreskrivit i syfte att genomföra artiklarna 10 och 12 i direktiv 92/85/EEG.

Domstolen har även utökat sin rättspraxis avseende genomförandet av likabehandling mellan män och kvinnor inom området för pensionssystem. Vad gäller gemenskapens pensioner har domstolen fastställt att en tillämpning av skilda faktorer beroende på kön vid beräkningen av de pensionsgrundande tjänsteår som skall tillgodoräknas vid överföring till gemenskapens pensionssystem av pensionsrättigheter som förvärvats av en tjänsteman vid yrkesverksamhet före tillträdet till en tjänst i gemenskaperna utgör en diskriminering på grund av kön som inte är motiverad av nödvändigheten att säkerställa en sund förvaltning av gemenskapernas pensionssystem (dom av den 11 september 2007 i mål C-227/04 P, *Lindorfer mot rådet*, REG 2007, s. I-0000). Vad gäller likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet, fann domstolen att direktiv 79/7/EEG³⁹ inte utgör hinder för att nationella bestämmelser antas som syftar till att ge personer av ett visst kön, som tidigare diskriminerades, möjlighet att under hela sin pensionstid omfattas av det pensionssystem som är tillämpligt på personer av motsatt kön mot betalning av

³⁷ Direktiv 76/207/EEG av den 9 februari 1976 om genomförandet av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om tillgång till anställning, yrkesutbildning och befordran samt arbetsvillkor (EGT L 39, s. 40; svensk specialutgåva, område 5, volym 1, s. 191).

³⁸ Rådets direktiv 92/85/EEG av den 19 oktober 1992 om åtgärder för att förbättra säkerhet och hälsa på arbetsplatsen för arbetstagare som är gravida, nyligen har fött barn eller ammar (EGT L 348, s. 1; svensk specialutgåva, område 5, volym 6, s. 3).

³⁹ Rådets direktiv 79/7/EEG av den 19 december 1978 om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet (EGT L 6, 1979, s. 24; svensk specialutgåva, område 5, volym 2, s. 111).

utjämningsavgifter, som utgörs av skillnaden mellan de avgifter som de betalat under den period då diskrimineringen ägde rum och de högre avgifter som har betalats av den andra personkategorin under samma period, med tillägg av ränta som kompenserar för inflationen. Till betalningen av utjämningsavgifterna får emellertid inte läggas en annan ränta än den som syftar till att kompensera för inflationen. Inte heller får det krävas att en sådan betalning skall göras i form av ett engångsbelopp, när detta villkor gör den aktuella utjämningsavgiften i praktiken omöjlig eller orimligt svår (dom av den 21 juni 2007 i de förenade målen C-231/06–C-233/06, *Jonkman m.fl.*, REG 2007, s. I-0000). Domstolen erinrade även om att i de fall då det följer av en dom som meddelats efter en begäran om förhandsavgörande att en nationell lagstiftning är oförenlig med gemenskapsrätten, ankommer det på den aktuella medlemsstatens myndigheter att vidta de åtgärder som fordras för att säkerställa att gemenskapsrätten iakttas, varvid de särskilt skall se till att den nationella rätten så snart som möjligt bringas i överensstämmelse med gemenskapsrätten och att enskildas rättigheter enligt denna ges full verkan. Om det har konstaterats att det föreligger en diskriminering i strid med gemenskapsrätten och det inte har antagits några bestämmelser för att åtgärda denna, är den nationella domstolen, för sin del, skyldig att underlåta att tillämpa varje diskriminerande bestämmelse i nationell rätt, utan att behöva begära eller avvakta att den nationella lagstiftaren upphäver den, och tillämpa samma bestämmelser på personerna i den missgynnade gruppen som på personerna i den andra kategorin.

Principen om lika lön för män och kvinnor i arbetslivet gör sig även gällande i dom av den 6 december 2007 i mål C-300/06, *Voß* (REG 2007, s. I-0000), i vilken artikel 141 EG tolkas så, att den utgör hinder för nationella bestämmelser som innebär dels att övertid – såväl för heltidsanställda som för deltidsanställda tjänstemän – definieras som arbetstid som fullgörs utöver den individuella ordinarie arbetstiden, dels att timlönen vid övertidsarbete är lägre än timlönen vid arbete inom ramen för den individuella ordinarie arbetstiden, vilket innebär att deltidsarbetande tjänstemän har lägre lön än heltidsarbetande tjänstemän för den tid de arbetar utöver sin ordinarie individuella arbetstid upp till det antal timmar som en heltidsarbetande tjänsteman är skyldig att fullgöra inom ramen för sin ordinarie arbetstid, i den mån en betydligt större andel kvinnliga än manliga arbetstagare påverkas av de aktuella bestämmelserna och denna särbehandling inte motiveras av sakliga skäl som saknar samband med diskriminering på grund av kön.

Likabehandling i arbetslivet, denna gång med utgångspunkt i förbudet mot diskriminering på grund av ålder, var föremål för dom av den 16 oktober 2007 i mål C-411/05, *Palacios de la Villa*, i vilken kärnfrågan var huruvida direktiv 2000/78/EG⁴⁰ utgör hinder för spansk lagstiftning enligt vilken klausuler om obligatorisk pensionering i ett kollektivavtal, som innebär att anställningskontrakt automatiskt skall upphöra att gälla när arbetstagaren uppnår åldersgränsen för pensionering – vilken i nationell lagstiftning har fastställts till 65 år – och uppfyller övriga villkor för att ha rätt till avgiftsbaserad pension, anses vara giltiga. Domstolen fann att det förbud mot diskriminering på grund av ålder som genomförs genom nämnda direktiv inte utgör hinder för en sådan nationell bestämmelse, när åtgärden på ett objektivt och rimligt sätt kan motiveras av ett berättigat mål som rör sysselsättningspolitik och arbetsmarknad, och sätten för att genomföra den inte framstår som vare sig olämpliga eller onödiga. Efter att ha slagit fast att det mål av allmänt intresse

⁴⁰ Rådets direktiv 2000/78/EG av den 27 november 2000 om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet (EGT L 303, s. 16).

som en reglering av arbetsmarknaden i syfte att bland annat minska arbetslösheten och främja sysselsättningen utgör i princip, inom ramen för nationell rätt, skall anses motivera en särbehandling på grund av ålder, konstaterade domstolen att åtgärden kan anses lämplig och nödvändig genom att det i denna beaktas att de berörda kommer i åtnjutande av en ålderspension och att arbetsmarknadens parter ges en möjlighet att, genom kollektivavtal – och således med flexibilitet – använda sig av systemet med obligatorisk pensionering.

Slutligen har en tolkningsfråga från en spansk domstol avseende beviljande av tjänsteårstillägg gett domstolen tillfälle att uttala att begreppet anställningsvillkor i klausul 4.1 i ramavtalet om visstidsarbete,⁴¹ vars regler, i likhet med dem i direktiv 1999/70/EG⁴² till vilket detta ramavtal är bilagt, även är tillämpliga på tidsbegränsade anställningskontrakt och anställningsförhållanden mellan arbetstagare och myndigheter eller andra organ inom den offentliga sektorn, kan utgöra grund för ett krav som syftar till att en visstidsanställd person skall beviljas ett sådant tjänsteårstillägg som enligt nationell rätt endast utgår till tillsvidareanställda (dom av den 13 september 2007 i mål C-307/05, *Del Cerro Alonso*, REG 2007, s. I-0000). Domstolen klargjorde dessutom att samma bestämmelse utgör hinder för införandet av en särbehandling av visstidsanställda i förhållande till tillsvidareanställda, som enbart motiveras av att den föreskrivs i en medlemsstats lag eller annan författning eller i ett kollektivavtal som slutits mellan personalens fackliga företrädare och den berörda arbetsgivaren.

Tillämpningsområdet för gemenskapsbestämmelser om skydd för arbetstagares rättigheter preciserades av domstolen i svaren på ett antal olika tolkningsfrågor. I dom av den 13 september 2007 i mål C-458/05, *Jouini m.fl.* (REG 2007, s. I-0000), tydliggjorde domstolen innebörden av uttrycket övergång av ett företag till följd av avtal, i den mening som avses i direktiv 2001/23/EG⁴³, och uttalade att det rör det fall när en del av den administrativa personalen och en del av den uthyrda arbetskraften övergår till ett annat företag, som också bedriver uthyrning av arbetskraft, för att där utöva samma arbeten för samma kunders räkning och när tillgångar som omfattas av övergången i sig är tillräckliga för att möjliggöra ett fortsatt tillhandahållande av de tjänster som är typiska för den ekonomiska verksamheten i fråga, utan att andra betydande tillgångar eller andra delar av företaget används – vilket det ankommer på den nationella domstolen att pröva. I dom av den 25 januari 2007 i mål C-278/05, *Robins m.fl.* (REG 2007, s. I-1053), belystes ett flertal frågeställningar avseende skyddet för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens, vilka hade lyfts fram av en domstol i Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, i en begäran om förhandsavgörande. Det fastställdes sålunda, angående artikel 8 i direktiv

⁴¹ Ramavtal om visstidsarbete av den 18 mars 1999, vilket är bilagt rådets direktiv 1999/70/EG av den 28 juni 1999 om ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFS, UNICE och CEEP (EGT L 175, s. 43).

⁴² Rådets direktiv 1999/70/EG av den 28 juni 1999 om ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFS, UNICE och CEEP (EGT L 175, s. 43).

⁴³ Rådets direktiv 2001/23/EG av den 12 mars 2001 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagares rättigheter vid överlåtelse av företag, verksamheter eller delar av företag eller verksamheter (EGT L 82, s. 16).

80/987/EEG⁴⁴, att det, med hänsyn till det betydande utrymme för skönsmässig bedömning som medlemsstaterna besitter inom området, inte krävs att medlemsstaterna själva säkerställer finansieringen av förvärvade rättigheter till ålderspensionsförmåner i de fall där arbetsgivaren är insolvent och tillgångarna i de kompletterande pensionsystemen för ett eller flera företag inte är tillräckliga. Domstolen passade även på att erinra om att för det fall en sådan bestämmelse i gemenskapsrätten är oriktigt införlivad är den ifrågavarande medlemsstatens skadeståndsansvar underkastat kravet att det skall konstateras att medlemsstaten uppenbart och allvarligt har överskridit gränserna för sitt utrymme för skönsmässig bedömning.

Miljö

I dom av den 14 juni 2007 i mål C-342/05, *kommissionen mot Finland* (REG 2007, s. I-0000), hade domstolen att pröva huruvida Republiken Finland, såsom kommissionen hävdade, hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter⁴⁵ genom att tillåta jakt på varg. Enligt artikel 12.1 och bilaga 4 a i nämnda direktiv tillhör vargen nämligen de djurarter som kräver noggrant skydd. I artikel 16 i samma direktiv föreskrivs emellertid undantag från dessa förbud. Enligt de nationella bestämmelser genom vilka direktivet införlivas har de finländska myndigheterna varje år utfärdat undantagslicenser för jakt på varg. Domstolen erinrade först om att enligt fast rättspraxis gäller att även om de tillämpliga nationella bestämmelserna i sig är förenliga med gemenskapsrätten kan ett fördragsbrott i den mening som avses i artikel 226 EG bero på en förvaltningspraxis som strider mot gemenskapsrätten, under förutsättning att denna förvaltningspraxis har en tillräckligt varaktig och allmän karaktär. Den konstaterade därefter att artikel 16 i nämnda direktiv skall tolkas restriktivt, eftersom den innehåller ett undantag, och att den myndighet som fattat beslutet därför har bevisbördan för att nödvändiga förutsättningar föreligger för varje undantag. I detta fall skall medlemsstaterna säkerställa att varje åtgärd som påverkar skyddade arter endast tillåts genom beslut som är noggrant och tillräckligt motiverade och som hänvisar till de skäl, villkor och krav som anges i artikeln. För att de föreskrivna undantagen skall få beviljas krävs det emellertid att det redan föreligger en gynnsam bevarandestatus hos de ifrågavarande bestånden av de berörda arterna, i deras naturliga utbredningsområde. Det är endast möjligt att bevilja sådana undantag i särskilda fall, när det vederbörligen har konstaterats att detta inte kan förvärra den ogynnsamma bevarandestatusen hos de aktuella populationerna eller förhindra återställandet av en gynnsam bevarandestatus, vilket är det etersträvade syftet med artikel 16 i direktivet. Det kan således inte uteslutas att dödandet av ett begränsat antal vargar, även om vissa av dem kan orsaka allvarliga skador, kan påverka detta syfte. Domstolen konstaterade sammanfattningsvis att en medlemsstat åsidosätter sina skyldigheter enligt direktiv 92/43 om den tillåter skydds jakt på varg, utan att det visats att denna skydds jakt förhindrar allvarliga skador.

⁴⁴ Rådets direktiv 80/987/EEG av den 20 oktober 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens (EGT L 283, s. 23; svensk specialutgåva, område 5, volym 2, s. 121).

⁴⁵ EGT L 206, s. 7; svensk specialutgåva, område 15, volym 11, s. 114.

Civilrättsligt samarbete

Inom området för civilrättsligt samarbete skall först nämnas dom av den 27 november 2007 i mål C-435/06, C (REG 2007, s. I-0000), i vilken bestämmelserna i förordning nr 2201/2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000⁴⁶ tolkas för första gången. Domstolen fastställde att förordningen är tillämplig på ett enda beslut om omedelbart omhändertagande och placering av ett barn utanför det egna hemmet, i ett familjehem, när det har fattats inom ramen för offentligrättsliga bestämmelser om skydd för barn. Ett sådant beslut omfattas av tillämpningsområdet för denna förordning, eftersom det rör föräldraansvaret och omfattas av begreppet civilrättsliga frågor, vilket skall tolkas självständigt och på så sätt att det kan omfatta åtgärder som enligt en medlemsstats lagstiftning tillhör den offentliga rätten. Domstolen fann dessutom att harmoniserade nationella bestämmelser om erkännande och verkställighet av förvaltningsbeslut om omhändertagande och placering av personer, som antagits inom ramen för det nordiska samarbetet, inte kan tillämpas på ett sådant beslut om omhändertagande av ett barn som omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 2201/2003. Enligt artikel 59.1 i förordning nr 2201/2003 skall denna förordning, för medlemsstaterna, ersätta de konventioner som har ingåtts mellan dessa medlemsstater och som avser frågor som regleras i förordningen. Samarbetet mellan de nordiska länderna finns inte med bland de undantag som är uttömmande angivna i förordningen. Domstolen klargjorde även att denna tolkning inte påverkas av den gemensamma förklaring om nordiskt samarbete som bifogats akten om villkoren för Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges anslutning till de fördrag som ligger till grund för Europeiska unionen och om anpassning av fördragen.⁴⁷ Enligt förklaringen har nämligen de stater i det nordiska samarbetet som är medlemmar i unionen åtagit sig att fortsätta detta samarbete i överensstämmelse med gemenskapsrätten. Samarbetet skall således ske med iakttagande av principerna i gemenskapens rättsordning.

Härefter skall dom av den 3 maj 2007 i mål C-386/05, *Color Drack* (REG 2007, s. I-0000), framhållas, i vilken domstolen hade att tolka artikel 5.1 b i förordning nr 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. Enligt bestämmelsen kan en talan som avser avtal väckas mot svaranden vid domstolen i uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser, med preciseringen att denna ort, vid försäljning av varor och såvida inte annat har avtalats, är den ort i en medlemsstat dit varorna enligt avtalet har eller skulle ha levererats. Domstolen preciserade att bestämmelsen är tillämplig när leverans sker till flera orter i en och samma medlemsstat, och att den domstol som är behörig att pröva alla yrkanden som grundar sig på avtalet om försäljning av varor i ett sådant fall utgörs av den domstol inom vars domsaga den huvudsakliga leveransorten är belägen, vilken måste bestämmas utifrån ekonomiska

⁴⁶ Rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning nr 1347/2000, i dess lydelse enligt rådets förordning nr 2116/2004 av den 2 december 2004 (EUT L 367, s. 1).

⁴⁷ Gemensam förklaring nr 28 om nordiskt samarbete, som bifogats akten om villkoren för Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges anslutning till de fördrag som ligger till grund för Europeiska unionen och om anpassning av fördragen (EGT 1994, C 241, s. 21, och EGT 1995, L 1, s. 1).

kriterier. Om det inte är möjligt att bestämma den huvudsakliga leveransorten kan käranden välja att väcka talan mot svaranden vid domstolen i vilken som helst av leveransorterna.

Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och bekämpande av terrorism

I dom av den 3 maj 2007 i mål C-303/05, *Advocaten voor de Wereld* (REG 2007, s. I-0000), kunde domstolen inte finna någon omständighet som kan påverka giltigheten av rambeslut 2002/584 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna.⁴⁸ Detta rambeslut är inte avsett att harmonisera den materiella straffrätten i medlemsstaterna. Det innehåller bestämmelser om en tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar som rör straffrättsligt samarbete och syftar till att ett nytt förenklat system för överlämnande införs mellan rättsliga myndigheter för verkställighet av domar eller lagföring. Det har inte antagits på ett sätt som strider mot artikel 34.2 b EU, i vilken det i allmänna ordalag räknas upp och definieras vilka olika typer av rättsliga instrument som kan användas för att bidra till att unionens mål enligt avdelning VI i fördraget om Europeiska unionen uppnås och vilken inte skall tolkas så, att en tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar, som genomförs med fattande av ett rambeslut, inte får omfatta andra områden än dem som nämns i artikel 31 e EU, och därvid i synnerhet den europeiska arresteringsordern. I artikel 34.2 EU föreskrivs inte heller någon prioritetsordning mellan de olika rättsliga instrument som räknas upp. Det är visserligen riktigt att den europeiska arresteringsordern lika gärna hade kunnat regleras i en konvention. Rådet har dock ett utrymme för skönsmässig bedömning för att välja det rättsliga instrumentet rambeslut när villkoren för att anta en sådan rättsakt är uppfyllda, såsom i förevarande fall. Denna slutsats påverkas inte av det förhållandet att rambeslutet, i förbindelserna mellan medlemsstaterna, från och med den 1 januari 2004 ersätter motsvarande konventionsbestämmelser om utlämning. En motsatt tolkning, som varken har stöd i artikel 34.2 EU eller i någon annan bestämmelse i fördraget om Europeiska unionen, skulle innebära att den möjlighet som rådet tillerkänts att fatta rambeslut inom områden som tidigare reglerades genom internationella konventioner i väsentlig mån riskerade att berövas sin ändamålsenliga verkan. Den omständigheten att rambeslutet innebär att kontrollen av om det föreligger dubbel straffbarhet för vissa brott slopas är dessutom förenlig med den straffrättsliga legalitetsprincipen och med likhetsprincipen och icke-diskrimineringsprincipen.

I dom av den 28 juni 2007 i mål C-467/05, *Dell'Orto* (REG 2007, s. I-0000), har domstolen haft att uttala sig om begreppet brottsoffer i den mening som avses i rambeslut 2001/220, om brottsoffrets ställning i straffrättsliga förfaranden.⁴⁹ Den fastställde att i ett straffrättsligt förfarande, och särskilt i ett förfarande om efterföljande verkställighet av en lagakraftvunnen fällande dom, omfattar begreppet brottsoffer, såsom det tillämpas i rambeslutet, inte juridiska personer som har lidit en direkt skada genom handlingar eller underlåtelser som strider mot den straffrättsliga lagstiftningen i en medlemsstat, eftersom lagstiftaren har velat att enbart fysiska personer som lidit skada på grund av brott skall

⁴⁸ Rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 (EGT L 190, s. 1).

⁴⁹ Rådets rambeslut 2001/220/RIF av den 15 mars 2001 (EGT L 82, s. 1).

omfattas av nämnda begrepp. Denna tolkning kan enligt domstolen inte ifrågasättas på den grunden att den inte är förenlig med bestämmelsen i direktiv 2004/80⁵⁰ om ersättning till brottsoffer, för även om man antog att bestämmelserna i ett direktiv som antagits med stöd av EG-fördraget hade kunnat få någon som helst betydelse för tolkningen av bestämmelserna i ett rambeslut som antagits med stöd av fördraget om Europeiska unionen och att brottsofferbegreppet i den mening som avses i detta direktiv hade kunnat tolkas så, att det även omfattar juridiska personer, reglerar rambeslutet och direktivet olika sakområden och det föreligger inte något samband mellan de två rättsakterna som talar för att det aktuella begreppet skall ges en enhetlig tolkning.

Flera av domstolens domar faller inom området för bekämpande av terrorism.

I dom av den 18 januari 2007 i mål C-229/05 P, *PKK och KNK mot rådet* (REG 2007, s. I-439), betonade domstolen de krav som hör samman med enskildas rätt till ett effektivt domstolsskydd, och detta med avseende på just förordning nr 2580/2001 om särskilda restriktiva åtgärder mot vissa personer och enheter i syfte att bekämpa terrorism.

I samband med genomförandet av Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 1373 (2001), beslutade Europeiska unionens råd, år 2002, att uppföra Kurdistans arbetarparti (PKK) på en förteckning över terroristorganisationer, vilket medförde att dess penningmedel frystes. Talan väcktes mot detta beslut av en första sökande på PKK:s vägnar och av en andra sökande på Kurdistans nationella kongress (KNK) vägnar. Efter det att förstainstansrätten hade avvisat deras talan överklagade de båda till domstolen.

Domstolen fastställde bland annat, vad gäller ovannämnda förordning, att det är särskilt viktigt att domstolsskyddet är effektivt med tanke på att de restriktiva åtgärder som föreskrivs i förordningen medför allvarliga konsekvenser. Det är inte bara så att en person, en grupp eller en enhet som avses i förordningen nekas alla möjligheter att genomföra eller motta ekonomiska transaktioner och tjänster. Deras anseende och politiska verksamhet skadas dessutom av att de betecknas som terrorister.

Enligt artikel 2.3 i förordning nr 2580/2001⁵¹, jämförd med artikel 1.4–1.6 i gemensam ståndpunkt 2001/931⁵², kan en person, en grupp eller en enhet endast upptas i förteckningen över de personer, grupper eller enheter på vilka förordningen skall tillämpas om det föreligger vissa indicier och de personer, grupper och enheter som avses kan identifieras med säkerhet. Dessutom anges det att namn på personer, grupper och enheter får behållas i förteckningen endast under förutsättning att rådet med jämna mellanrum omprövar deras situation. Samtliga dessa omständigheter måste kunna prövas av domstol.

Domstolen drar av detta slutsatsen att om gemenskapslagstiftaren anser att en enhet existerar i tillräckligt hög grad för att kunna bli föremål för de restriktiva åtgärder som

⁵⁰ Rådets direktiv 2004/80/EG av den 29 april 2004 (EUT L 261, s. 15).

⁵¹ Rådets förordning (EG) nr 2580/2001 om särskilda restriktiva åtgärder mot vissa personer och enheter i syfte att bekämpa terrorism (EGT L 344, s. 70).

⁵² Rådets gemensamma ståndpunkt 2001/931/GUSP av den 27 december 2001 om tillämpning av särskilda åtgärder i syfte att bekämpa terrorism (EGT L 344, s. 93).

föreskrivs i förordning nr 2580/2001, är det ur rättvisehänseende och för konsekvensens skull nödvändigt att anse att denna enhet även existerar i tillräckligt hög grad för att kunna angripa den aktuella åtgärden. I annat fall skulle en organisation kunna upptas i förteckningen över terroristorganisationer utan att ha möjlighet att väcka talan häremot.

Följaktligen upphävde domstolen förstainstansrättens beslut i den del förstainstansrätten därigenom avvisade den talan som hade väckts på PKK:s vägnar.

I dom av den 27 februari 2007 i de förenade målen C-354/04 P och C-355/04 P, *Gestoras Pro Amnistía m.fl. mot rådet* respektive *Segi m.fl. mot rådet* (REG 2007, s. I-1579 respektive I-1657), ogillade domstolen två organisationers överklaganden, genom vilka de yrkade skadestånd till följd av att de tagits upp i den förteckning över personer, grupper och enheter som deltar i terroristhandlingar, vilken bifogats en gemensam ståndpunkt från rådet.⁵³

Domstolen anmärkte inledningsvis att gemenskapslagstiftaren inte har gett domstolen någon behörighet att pröva varje skadeståndstalan inom ramen för avdelning VI i EU-fördraget om polissamarbete och straffrättsligt samarbete, oavsett omständigheterna.

Likväl, fortsatte domstolen, har klagandena, som vill få till stånd en prövning i domstol av lagenligheten av en gemensam ståndpunkt, inte berövats varje rätt till domstolsskydd. Nämda avdelning, som inte innehåller någon möjlighet för nationella domstolar att begära förhandsavgörande från EG-domstolen angående en gemensam ståndpunkt, utan endast angående beslut och rambeslut, innebär nämligen att en begäran om förhandsavgörande kan avse samtliga bestämmelser som antas av rådet och som syftar till att få rättsverkan gentemot tredje man. Eftersom förfarandet för förhandsavgöranden syftar till att säkerställa att lag och rätt följs vid tolkning och tillämpning av fördraget måste det således vara möjligt att framställa en begäran om förhandsavgörande till domstolen angående samtliga bestämmelser som antas av rådet – oavsett av vilken art de är och i vilken form de har antagits – som syftar till att få rättsverkan gentemot tredje man.

En nationell domstol som handlägger ett mål i vilket en fråga indirekt uppkommer beträffande giltigheten eller tolkningen av en gemensam ståndpunkt som har antagits inom ramen för avdelning VI i fördraget om Europeiska unionen, och som därvid hyser allvarliga tvivel avseende huruvida den gemensamma ståndpunkten i själva verket syftar till att få rättsverkan gentemot tredje man, kan således framställa en begäran om förhandsavgörande till EG-domstolen. Det ankommer då på den sistnämnda att i förekommande fall konstatera att den gemensamma ståndpunkten syftar till att få rättsverkan gentemot tredje man, ge den en riktig beteckning och meddela förhandsavgörande.

Slutligen fann domstolen att det ankommer på de nationella domstolarna att tolka och tillämpa nationella processrättsliga bestämmelser om talerätt så, att det är möjligt för fysiska eller juridiska personer att få till stånd en prövning vid domstol av lagenligheten av

⁵³ Rådets gemensamma ståndpunkt 2002/340/GUSP av den 2 maj 2002 om uppdatering av gemensam ståndpunkt 2001/931/GUSP om tillämpning av särskilda åtgärder i syfte att bekämpa terrorism (EGT L 116, s. 75).

varje beslut eller annan åtgärd på nationell nivå som rör utarbetandet eller tillämpningen, i förhållande till dem, av en rättsakt från Europeiska unionen och begära skadestånd i de fall skada har uppkommit.

Domstolen fastslog således att klagandena inte hade berövats rätten till ett effektivt domstolsskydd och att förstainstansrättens beslut inte innebar att deras rätt till ett sådant skydd hade åsidosatts.

I dom av den 11 oktober 2007 i mål C-117/06, *Möllendorf och Möllendorf-Niehuus* (REG 2007, s. I-0000), beslutade domstolen, i huvudsak, att en försäljning av fast egendom inte får genomföras om det i mellantiden har införts en frysning av köparens ekonomiska resurser enligt gemenskapsrätten.

En tysk domstol som hade att pröva ett mål avseende en talan mot ett beslut av Grundbuchamt (inskrivningsmyndighet) att avslå en ansökan om definitiv inskrivning av en fastighetsöverlåtelse, vilket är ett nödvändigt villkor för förvärv av fast egendom enligt tysk rätt, ställde frågan till domstolen huruvida bestämmelserna i förordning nr 881/2002 om införande av vissa särskilda restriktiva åtgärder mot vissa med Usama bin Ladin, nätverket al-Qaida och talibanerna associerade personer och enheter⁵⁴ utgör hinder för inskrivning av överlåtelsen av fastigheten till en köpare som sedan köpekontraktet ingicks har tagits upp på förteckningen över personer associerade med Usama bin Ladin, nätverket al-Qaida och talibanerna, vilken är bifogad nämnda förordning.

Domstolen besvarade denna fråga jakande genom att konstatera att artikel 2.3 i förordning nr 881/2002 skall tolkas så, att när såväl köpekontrakt avseende en fastighet som avtal om överföring av äganderätten till denna har ingåtts innan köparen togs upp på förteckningen i bilaga I till nämnda förordning, och när köpeskillingen även erlagts före denna tidpunkt, utgör denna bestämmelse hinder för definitiv inskrivning i fastighetsboken (i syfte att fullgöra avtalet) av överföringen av äganderätten efter denna tidpunkt.

Domstolen fann att nämnda bestämmelse nämligen är tillämplig i samtliga fall då ekonomiska resurser görs tillgängliga för en person och således även på en handling då tillgängliggörandet följer av att ett ömsesidigt avtal fullgörs och då tillgängliggörandet sker mot att den ekonomiska motprestationen erlaggs. Vidare skall artikel 9 i förordningen förstås så, att de åtgärder som föreskrivs i förordningen, bland annat frysning av ekonomiska resurser, även innebär ett förbud mot åtgärder för fullgörande av avtal som ingåtts innan förordningen trädde i kraft.

⁵⁴ Rådets förordning (EG) nr 881/2002 av den 27 maj 2002 om införande av vissa särskilda restriktiva åtgärder mot vissa med Usama bin Ladin, nätverket al-Qaida och talibanerna associerade personer och enheter och om upphävande av förordning (EG) nr 467/2001 om förbud mot export av vissa varor och tjänster till Afghanistan, skärpning av flygförbudet och förlängning av spärrandet av tillgångar och andra finansiella medel beträffande talibanerna i Afghanistan (EGT L 139, s. 9), i dess lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 561/2003 av den 27 mars 2003 (EUT L 82, s. 1).

B – Domstolens sammansättning



(Rangordning den 7 oktober 2007)

Första raden från vänster till höger:

Avdelningsordförandena J. Klučka och P. Kūris, förste generaladvokaten J. Kokott, avdelningsordförandena A. Rosas och P. Jann, domstolens ordförande V. Skouris, avdelningsordförandena C.W.A. Timmermans, K. Lenaerts, R. Schintgen och E. Juhász.

Andra raden från vänster till höger:

Domarna G. Arestis, K. Schiemann, R. Silva de Lapuerta och A. Tizzano, generaladvokaten D. Ruiz-Jarabo Colomer, domaren J.N. Cunha Rodrigues, generaladvokaten M. Poiares Maduro, domarna J. Makarczyk och A. Borg Barthet.

Tredje raden från vänster till höger:

Domarna P. Mengozzi, L. Bay Larsen, E. Levits, J. Malenovský, M. Ilešič, U. Löhmus och A. Ó Caoimh, generaladvokaten E. Sharpston, domaren P. Lindh.

Fjärde raden från vänster till höger:

Justitiesekreteraren R. Grass, domarna Arabadjiev och T. von Danwitz, generaladvokaterna J. Mazák och Y. Bot; domaren J.-C. Bonichot, generaladvokaten V. Trstenjak, domaren C. Toader.

1. Domstolens ledamöter

(i rangordning efter tillträde av ämbetet)



Vassilios Skouris

Född 1948; juristexamen, Berlin fria universitet (1970); juris doktor i konstitutionell rätt och förvaltningsrätt, Hamburg universitet (1973); universitetslektor, Hamburg universitet (1972–1977); professor i offentlig rätt, Bielefeld universitet (1978); professor i offentlig rätt, Thessaloniki universitet (1982); inrikesminister (1989 och 1996); ledamot av styrelsen för Kretas universitet (1983–1987); direktör för Centrum för internationell och europeisk ekonomisk rätt, Thessaloniki (1997–2005); ordförande i Grekiska föreningen för europeisk rätt (1992–1994); ledamot av Grekiska nationalkommittén för forskning (1993–1995); ledamot av Uttagningskommittén för tillsättning av tjänstemän inom den offentliga förvaltningen i Grekland (1994–1996); medlem av Vetenskapliga rådet vid Akademin för europeisk rätt i Trier (sedan 1995); ledamot av styrelsen för Nationella domarhögskolan i Grekland (1995–1996); ledamot av Vetenskapliga rådet vid utrikesdepartementet (1997–1999); ordförande i Ekonomiska och sociala rådet i Grekland (1998); domare vid EG-domstolen sedan den 8 juni 1999 och domstolens ordförande sedan den 7 oktober 2003.



Peter Jann

Född 1935; juris doktor vid Wien universitet (1957); utnämning till domare och tjänstgöring vid det federala justitieministeriet (1961); domare i tryckfrihetsfrågor vid Straf-Bezirksgericht i Wien (1963–1966); presstalesman vid det federala justitieministeriet (1966–1970), därefter tjänstgöring vid ministeriets avdelning för internationella ärenden; rådgivare vid justitieutskottet och presstalesman vid parlamentet (1973–978); utnämning till domare i Författningsdomstolen (1978); ständig referent i nämnda domstol till slutet av 1994; domare vid EG-domstolen sedan den 19 januari 1995.

**Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer**

Född 1949; domare; ledamot av Consejo General del Poder Judicial (domarkårens högsta råd); professor; kabinettschef hos ordföranden för domarkårens högsta råd; ad hoc-domare vid Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna; domare vid Tribunal Supremo sedan 1996; generaladvokat vid EG-domstolen sedan den 19 januari 1995.

**Romain Schintgen**

Född 1939; universitetsstudier i Montpellier och Paris; juris doktor (1964); avocat (1964); avocat avoué (1967); expeditionschef vid Arbetsministeriet; ledamot (1978–1989) och därefter ordförande (1988–1989) för Ekonomiska och sociala rådet; styrelseledamot i Société nationale de crédit et d'Investissement och i Société Européenne des Satellites (till och med 1989); ledamot (1993–1995) och därefter ordförande för rådet vid Institut universitaire international Luxembourg (1995–2004); lärare vid Luxemburg universitet; regeringsuppdrag som ledamot av Europeiska socialfondskommittén, Rådgivande kommittén för arbetstagares fria rörlighet och styrelsen för Europeiska stiftelsen i Dublin för förbättring av levnads- och arbetsvillkor (till och med 1989); domare vid förstainstansrätten från den 25 september 1989 till den 11 juli 1996; domare vid EG-domstolen sedan den 12 juli 1996.

**Antonio Tizzano**

Född 1940; diverse undervisningsuppdrag vid italienska universitet; juridisk rådgivare vid Italiens ständiga representation vid Europeiska gemenskaperna (1984–1992); advokat vid Corte di cassazione (Italiens högsta allmänna domstol) och andra högre domstolar; ledamot av den italienska delegationen vid internationella förhandlingar och vid regeringskonferenser, bland annat de som avsåg Europeiska enhetsakten och Fördraget om Europeiska unionen; ansvarig för diverse publikationer; ledamot av den grupp oberoende experter som utsågs att granska Europeiska kommissionens finanser (1999); professor i europeisk rätt, chef vid institutionen för internationell och europeisk rätt vid universitetet i Rom; generaladvokat vid EG-domstolen från den 7 oktober 2000 till den 3 maj 2006, domare vid EG-domstolen sedan den 4 maj 2006.



José Narciso da Cunha Rodrigues

Född 1940; diverse domarämbeten (1964–1977); ansvarig för diverse uppdrag för regeringen i syfte att genomföra och samordna studier om reformeringen av domstolsväsendet; regeringens representant vid Europeiska kommissionen för mänskliga rättigheter och vid Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter (1980–1984); expert vid Europarådets styrkommitté för mänskliga rättigheter (1980–1985); ledamot av utredningen avseende revidering av strafflagen och straffprocesslagen; Procurador-Geral da República (ungefär motsvarande Justitiekansler) (1984–2000); ledamot av övervakningskommittén för Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (OLAF) (1999–2000); domare vid EG-domstolen sedan den 7 oktober 2000.



Christiaan Willem Anton Timmermans

Född 1941; rättssekreterare vid Europeiska gemenskapernas domstol (1966–1969); tjänsteman vid Europeiska gemenskapernas kommission (1969–1977); doktor i juridik (universitetet i Leiden); professor i europeisk rätt vid Groningen universitet (1977–1989); tillförordnad domare vid Gerechtshof te Arnhem (allmän domstol som dömer i andra instans); ansvarig för diverse publikationer; tillförordnad generaldirektör vid Europeiska gemenskapernas kommissions rättstjänst (1989–2000); professor i europeisk rätt vid universitetet i Amsterdam; domare vid EG domstolen sedan den 7 oktober 2000.



Allan Rosas

Född 1948; juris doktor vid Åbo universitet (Finland); professor i juridik vid Åbo universitet (1978–1981) och vid Åbo Akademi (Åbo) (1981–1996); ordförande för Institutet för mänskliga rättigheter vid Åbo Akademi (1985–1995); diverse internationella och nationella akademiska ansvarsfulla befattningar; medlem i lärda sällskap; samordnare av flera internationella och nationella forskningsprojekt och forskningsprogram inom bland annat följande områden: gemenskapsrätt, internationell rätt, mänskliga och grundläggande rättigheter, konstitutionell rätt samt komparativ offentlig förvaltning; företrädare för den finska regeringen som medlem i eller rådgivare åt de finska delegationerna vid olika internationella konferenser och sammanträden; sakkunnig i frågor rörande finsk rätt, bland annat i juridiska regerings- eller riksdagsutskott i Finland samt vid Förenta nationerna, Unesco, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) och Europarådet; sedan 1995 juridisk chefsrådgivare vid Europeiska kommissionens rättstjänst, med ansvar för yttreförbindelser; sedan mars 2001 biträdande generaldirektör för Europeiska kommissionens rättstjänst; domare vid EG-domstolen sedan den 17 januari 2002.

**Rosario Silva de Lapuerta**

Född 1954; juris kandidatexamen (Complutenseuniversitetet i Madrid); abogado del Estado i Málaga; abogado del Estado vid rättsavdelningen vid transport-, turist- och kommunikationsministeriet och senare vid rättsavdelningen vid utrikesministeriet; abogado del Estado-Jefe vid avdelningen för gemenskapsrättsliga tvister och biträdande generaldirektör vid tjänsten för gemenskapsrätt och internationell rätt vid Abogacía General del Estado (justitieministeriet); medlem av kommissionens grupp för betänkande om gemenskapens framtida rättssystem; chef för den spanska delegationen i sammanslutningen "Ordförandeskapets vänner" för reformen i Nicefördraget av gemenskapens rättssystem och för rådets ad hoc-grupp "EG-domstolen"; professor i gemenskapsrätt vid Escuela Diplomática i Madrid; biträdande redaktör för tidskriften Noticias de la Unión Europea; domare vid EG-domstolen sedan den 7 oktober 2003.

**Koen Lenaerts**

Född 1954; juris kandidatexamen och juris doktor (Katholieke Universiteit, Leuven); Master of Laws, Master in Public Administration (Harvard University); assistent (1979–1983), sedermera professor i Europarätt vid Katholieke Universiteit i Leuven (sedan 1983); rättssekreterare vid EG-domstolen (1984–1985); professor vid Collège d'Europe i Brygge (1984–1989); advokat i Bryssel (1986–1989); gästprofessor vid Harvard Law School (1989); domare vid förstainstansrätten från den 25 september 1989 till den 6 oktober 2003; domare vid EG-domstolen sedan den 7 oktober 2003.

**Juliane Kokott**

Född 1957; studier i juridik (universitetet i Bonn och Genève); LL.M. (American University/Washington D.C); juris doktor (universitetet i Heidelberg, 1985, och Harvard University, 1990); gästprofessor vid Berkeley University (1991); professor i tysk och utländsk offentlig rätt, internationell rätt och Europarätt vid universitetet i Augsburg (1992), Heidelberg (1993) och Düsseldorf (1994); domarsuppleant för den tyska regeringen vid den internationella domstolen för förlikning och skiljeförfarande som inrättats av Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE); vice ordförande för den rådgivande kommittén för global förändring (WBGU, 1996); professor i internationell rätt, internationell affärsrätt och Europarätt vid universitetet i St. Gallen (1999); direktör för Institutet för europeisk och internationell affärsrätt vid universitetet i St. Gallen (2000); tillförordnad direktör för programmet för specialisering i affärsrätt vid universitetet i St. Gallen (2001); generaladvokat vid EG-domstolen sedan den 7 oktober 2003.

**Luís Miguel Poiares Pessoa Maduro**

Född 1967; juris kandidatexamen (universitetet i Lissabon, 1990); assistent (Europeiska universitetsinstitutet, 1991); juris doktor (Europeiska universitetsinstitutet i Florens, 1996); gästprofessor (Collège de l'Europe i Natolin; Ortega och Gassetinstitutet i Madrid; portugisiska katolska universitetet; Institutet för Europastudier i Macao); professor (Universidade Nova i Lissabon, 1997); Fulbright Visiting Research Fellow (Harvard University, 1998); ställföreträdande direktör för akademien för internationell handelsrätt; biträdande redaktör (Hart Series on European Law and Integration, European Law Journal) och ledamot av redaktionskommittéer för flera juridiska tidskrifter; generaladvokat vid EG-domstolen sedan den 7 oktober 2003.

**Konrad Hermann Theodor Schiemann**

Född 1937; juristutbildning vid Cambridge; barrister (1964–1980); Queen's Counsel (1980–1986); domare vid High Court of England and Wales (1986–1995); Lord Justice of Appeal (1995–2003); medlem sedan 1985 och kassör under 2003 i Honourable Society of the Inner Temple; domare vid EG-domstolen sedan den 8 januari 2004.

**Jerzy Makarczyk**

Född 1938; juris doktor (1966); professor i folkrätt (1974); Senior Visiting Fellow, University of Oxford (1985), professor, International Christian University, Tokyo (1988); författare till ett flertal verk i ämnena folkrätt, gemenskapsrätt och mänskliga rättigheter; medlem i flera lärda sällskap inom ämnena folkrätt, gemenskapsrätt och mänskliga rättigheter; den polska regeringens förhandlare inför tillbakadragandet av ryska trupper från Republiken Polen; statssekreterare, därefter kabinettssekreterare (1989–1992); ordförande för den polska delegationen i Förenta nationernas generalförsamling; domare vid Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna (1992–2002); president i Institut de Droit International (2003); rådgivare åt Republiken Polens president i utrikespolitiska och människorättsliga angelägenheter (2002–2004); domare vid EG-domstolen sedan den 11 maj 2004.



Pranas Kūris

Född 1938; juristexamen Vilnius universitet (1961); juris kandidat, Moskva universitet (1965); högre doktorsgrad (dr. hab), Moskva universitet (1973); praktik vid Institut des Hautes Études Internationales (direktör: professor Ch. Rousseau), Paris universitet (1967–1968); ordinarie ledamot av Litauens vetenskapsakademi (1996); hedersdoktor, juridiska fakulteten, Litauen (2001); diverse undervisningsuppgifter och administrativa uppgifter, Vilnius universitet (1961–1990); lektor, adjungerad professor, professor i folkrätt, dekanus vid den juridiska fakulteten; diverse tjänster inom regeringskansliet, inom den diplomatiska kåren och inom rättsväsendet i Litauen; justitieminister (1990–1991), ledamot av förvaltningsdomstolen (1991); Litauens ambassadör i Belgien, Luxemburg och Nederländerna (1992–1994); domare vid Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna (före reformen) (juni 1994–november 1998); domare vid Litauens högsta domstol, tillika ordförande för nämnda domstol (december 1994–oktober 1998); domare vid Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna (sedan november 1998); deltagare i ett flertal internationella konferenser; medlem av Republiken Litauens delegation inför förhandlingarna med Sovjetunionen (1990–1992); författare till ett flertal publikationer (cirka 200); domare vid EG-domstolen sedan den 11 maj 2004.



Endre Juhász

Född 1944; juristexamen, Szegeds universitet, Ungern (1967); ungersk advokatexamen (1970); studier i komparativ rätt, universitetet i Strasbourg, Frankrike (1969, 1970, 1971, 1972); statstjänsteman på rättsavdelningen i Ministeriet för utrikeshandel (1966–1974), chef för lagstiftningsfrågor (1973–1974); förste handelsattaché med ansvar för gemenskapsfrågor vid ungerska ambassaden i Bryssel (1974–1979); direktör vid Ministeriet för utrikeshandel (1979–1983); förste handelsattaché och sedermera rådgivare i handelsfrågor vid ungerska ambassaden i Washington DC, Förenta staterna (1983–1989); generaldirektör vid Handelsministeriet och Ministeriet för utrikeshandel (1989–1991); chefsförhandlare inför upprättandet av associeringsavtalet mellan Ungern och Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater (1990–1991); generalsekreterare i Ministeriet för utrikeshandel, chef för byrån för europeiska frågor (1992); statssekreterare i Ministeriet för utrikeshandel (1993–1994); statssekreterare i Industri- och handelsministeriet, chef för byrån för europeiska frågor (1994); extraordinär och befullmäktigad ambassadör, chef för Republiken Ungerns diplomatiska representation vid Europeiska unionen (januari 1995–maj 2003); chefsförhandlare inför Republiken Ungerns anslutning till Europeiska unionen (juli 1998–april 2003); minister utan portfölj med ansvar för koordineringen av frågor om europeisk integration (sedan maj 2003); domare vid EG-domstolen sedan den 11 maj 2004.

**George Arestis**

Född 1945; juristexamen, Aten universitet (1968); MA i Comparative Politics and Government, University of Kent, Canterbury (1970); advokat på Cypern (1972–1982); utnämnd till District Court Judge (1982); befordrad till President District Court (1995); Administrative President District Court, Nicosia (1997–2003); domare vid Cyperns högsta domstol (2003); domare vid EG-domstolen sedan den 11 maj 2004

**Anthony Borg Barthet U.O.M.**

Född 1947; juris doktor, Royal University of Malte 1973; statstjänsteman i egenskap av Notary to Government 1975; rådgivare åt Republiken Malta 1978, förste rådgivare åt Republiken Malta 1979, biträdande Attorney General 1988 och av presidenten utnämnd till Attorney General 1989; lektor i civilrätt på deltid, Maltas universitet (1985–1989); medlem av styrelsen för Maltas universitet (1998–2004); medlem av justitieutskottet (1994–2004); medlem i chefskommittén för Maltas skiljedomstol (1998–2004); domare vid EG-domstolen sedan den 11 maj 2004.

**Marko Ilešič**

Född 1947; juris doktor, Ljubljana universitet; fördjupning i ämnet komparativ rätt, Strasbourgs universitet och Coimbra universitet; advokat; domare vid arbetsdomstolen i Ljubljana (1975–1986); ordförande för idrottsdomstolen (1978–1986); skiljedomare i försäkringsbolaget Triglav's skiljenämnd (1990–1998); chef för fondbörsens skiljenämnd (sedan 1995); skiljedomare i fondbörsens skiljedomstol (sedan 1998); skiljedomare i Jugoslaviens handelskammars skiljenämnd (fram till 1991) och i Sloveniens handelskammars skiljenämnd (sedan 1991); skiljedomare vid Chambre Internationale de Commerce, Paris; skiljedomare i UEFA:s appellationsnämnd (sedan 1988) och i FIFA:s appellationsnämnd (sedan 2000); ordförande för det slovenska juristförbundet; medlem av International Law Association, Comité maritime international och diverse andra internationella juristföreningar; professor i civilrätt, handelsrätt och internationell privaträtt; dekanus vid den juridiska fakulteten vid Ljubljana universitet; författare till ett flertal juridiska publikationer; domare vid EG-domstolen sedan den 11 maj 2004.

**Jiří Malenovský**

Född 1950; juris doktor, Karls universitet, Prag (1975); biträdande lektor (1974–1990), biträdande dekanus (1989–1991) och chef för sektionen för internationell rätt och gemenskapsrätt (1990–1992) vid Masaryk universitet, Brno; domare vid tjeckoslovakiska författningsdomstolen (1992); ambassadör för Europarådet (1993–1998); ordförande för Europarådets ministerkommitté (1995); generaldirektör vid Utrikesministeriet (1998–2000); ordförande för International Law Associations tjeckiska och slovakiska sektion (1999–2001); domare vid författningsdomstolen (2000–2004); ledamot av lagstiftningskommittén (1998–2000); ledamot av permanenta skiljedomstolen i Haag (sedan 2000); professor i internationell privaträtt, Masaryk universitet, Brno (2001); domare vid EG-domstolen sedan den 11 maj 2004.

**Ján Klučka**

Född 1951; juris doktor, Bratislava universitet (1974); professor i internationell rätt vid Košice universitet (sedan 1975); domare vid författningsdomstolen (1993); ledamot av permanenta skiljedomstolen i Haag (1994); ledamot av Venedigkommissionen (1994); ordförande i den slovakiska föreningen för internationell rätt (2002); domare vid EG-domstolen sedan den 11 maj 2004.



Uno Lõhmus

Född 1952; juris doktor 1986; advokat (1977–1998); gästprofessor i straffrätt vid Tartu universitet; domare vid Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna (1994–1998); ordförande för Estlands högsta domstol (1998–2004); medlem av författningskommittén; rådgivare åt strafflagskommittén; delaktig i arbetsgruppen för beredning av straffprocesslag; författare till ett flertal publikationer i ämnena mänskliga rättigheter och författningsrätt, domare vid EG-domstolen sedan den 11 maj 2004.



Egils Levits

Född 1955; examen i juridik och i statsvetenskap, Hamburg universitet; vetenskaplig medarbetare vid juridiska fakulteten vid Kiel universitet; det lettiska parlamentets rådgivare i frågor om internationell rätt, författningsrätt och lagstiftningsreformer; Lettlands ambassadör i Tyskland och Schweiz (1992–1993), och i Österrike, Schweiz och Ungern (1994–1995); biträdande premiärminister, justitieminister och tjänstgörande utrikesminister (1993–1994); medlare vid Medlings- och skiljedomstolen inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) (sedan 1997); ledamot av permanenta skiljedomstolen (sedan 2001); vald till domare vid Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna 1995, omvald 1998 och 2001; författare till ett flertal publikationer i ämnena författningsrätt och förvaltningsrätt, lagstiftningsreformer och gemenskapsrätt; domare vid EG-domstolen sedan den 11 maj 2004.



Aindrias Ó Caoimh

Född 1950; juristexamen (National University of Ireland, University College Dublin, 1971); Barrister (King's Inns, 1972), högskoleexamen i Europarätt (University College Dublin, 1977); medlem i Irlands advokatsamfund (1972–1999); lektor i Europarätt (King's Inns, Dublin); Senior Counsel (1994–1999); företrädare för den irländska regeringen i ett flertal mål vid Europeiska gemenskapernas domstol; domare vid Irlands High Court (sedan 1999); Bencher (dekanus) vid Honorable Society of King's Inns (sedan 1999); vice ordförande för den irländska föreningen för Europarätt, medlem av International Law Association (irländska sektionen); son till Andreas O'Keefe (Aindrias Ó Caoimh), domare vid domstolen (1974–1985); domare vid EG-domstolen sedan den 13 oktober 2004.

**Lars Bay Larsen**

Född 1953; examen i statsvetenskap (1976), juris kandidatexamen (1983) Köpenhamns universitet; tjänsteman vid justitieministeriet (1983–1985); undervisningsassistent (1984–1991) och därefter extern lektor (1991–1996) i familjerätt vid Köpenhamns universitet; anställd vid Advokatsamfundet (1985–1986); anställd vid justitieministeriet (1986–1991); advokat (1991); avdelningschef (1991–1995), chef för Civil- och Politiafdeling (1995–1999) och chef för avdelningen för lagstiftning (2000–2003) vid justitieministeriet; Danmarks representant i K4-kommittén (1995–2000), i centralgruppen (Schengen) (1996–1998) och i Europol Management Board (1998–2000); domare vid Højesteret (2003–2006); domare vid EG-domstolen sedan den 11 januari 2006.

**Eleanor Sharpston**

Född 1955; ekonomi-, språk- och juridikstudier vid King's College, Cambridge (1973–1977); assistent och forskare vid Corpus Christi College, Oxford (1977–1980); upptagen som medlem av Middle Temple (1980); barrister (1980–1987 och 1990–2005); rättssekreterare hos generaladvokaten och senare domaren Sir Gordon Slynn (1987–1990, lektor i Europarätt och komparativ rätt (Director of European Legal Studies) vid University College London (1990–1992); Lecturer vid juridiska fakulteten (1992–1998) och därefter Affiliated Lecturer (1998–2005) vid universitetet i Cambridge; Fellow of King's College, Cambridge (sedan 1992); Senior Research Fellow vid Centre for European Legal Studies vid universitetet i Cambridge (1998–2005); Queen's Counsel (1999); Bencher of Middle Temple (2005); generaladvokat vid EG-domstolen sedan den 11 januari 2006.

**Paolo Mengozzi**

Född 1938; professor i folkrätt och innehavare av professuren Jean Monnet för gemenskapsrätt vid universitetet i Bologna; hedersdoktor vid universitetet Carlos den III i Madrid; inbjuden föreläsare till universiteten Johns Hopkins (Bologna Center), St. Johns (New York), Georgetown, Paris II, Georgia (Athens) samt till Institut universitaire international (Luxemburg); samordnare för European Business Law Pallas Program, som har utarbetats vid universitetet i Nijmegen; ledamot av Rådgivande kommittén för offentlig upphandling vid Europeiska gemenskapernas kommission; understatssekreterare för industri- och handelsfrågor under den halvårsperiod då Italien innehade ordförandeskapet för rådet; ledamot av Europeiska gemenskapens arbetsgrupp för Världshandelsorganisationen (WTO) och ordförande för 1997 års konferens om WTO vid forskningscentret inom institutet för folkrätt i Haag; domare vid förstainstansrätten från den 4 mars 1998 till den 3 maj 2006; generaladvokat vid EG-domstolen sedan den 4 maj 2006.

**Pernilla Lindh**

Född 1945; jur. kand. vid Lunds universitet; tingsnotarie och domare vid Trollhättans tingsrätt (1971–1974); fiskal i Svea hovrätt (1974–1975); fiskal vid Stockholms tingsrätt (1975); administrativ fiskal i Svea hovrätt (1975–1978); fiskal i Domstolverket (1977); föredragande hos Justitiekanslern (1979–1980); assessor i Svea hovrätt (1980–1981); rättssakkunnig i Handelsdepartementet (1981–1982); rättssakkunnig, sedan departementsråd och därefter rättschef i Utrikesdepartementet (1982–1995); med ambassadörs titel 1992; vice ordförande i Marknadsdomstolen; ansvarig för rättsliga och institutionella frågor vid EES-förhandlingarna (vice ordförande, därefter ordförande i Eftagruppen) och vid förhandlingarna inför Konungariket Sveriges anslutning till Europeiska unionen; domare vid förstainstansrätten mellan den 18 januari 1995 till den 6 oktober 2006; domare vid domstolen sedan den 7 oktober 2006.

**Yves Bot**

Född 1947; juristexamen från juridiska fakulteten i Rouen; juris doktor (universitetet Paris II Panthéon-Assas); extern lektor vid juridiska fakulteten i Mans; biträdande och därefter förste biträdande åklagare vid åklagarmyndigheten i Mans (1974–1982); allmän åklagare vid Tribunal de grande instance de Dieppe (1982–1984); biträdande allmän åklagare vid Tribunal de grande instance de Strasbourg (1984–1986); allmän åklagare vid Tribunal de grande instance de Bastia (1986–1988); allmän åklagare vid Cour d'appel de Caen (1988–1991); allmän åklagare vid Tribunal de grande instance du Mans (1991–1993); juridisk sakkunnig hos justitieministern (1993–1995); allmän åklagare vid Tribunal de grande instance de Nanterre (1995–2002); allmän åklagare vid Tribunal de grande instance de Paris (2002–2004); allmän åklagare vid Cour d'appel de Paris (2004–2006); generaladvokat vid EG-domstolen sedan den 7 oktober 2006.

**Ján Mazák**

Född 1954; juris doktor (universitetet Pavol Jozef Safarik, Košice, 1978); professor i civilrätt (1994) och i gemenskapsrätt (2004); chef för Institutet för gemenskapsrätt vid den juridiska fakulteten i Košice (2004); domare vid Krajský súd (regional domstol) i Košice (1980); vice ordförande (1982) och ordförande (1990) för Mestský súd (stadsdomstol) i Košice; medlem av det slovakiska advokatsamfundet (1991); ledamot av författningsdomstolen (1993–1998); vice justitieminister (1998–2000); ordförande för författningsdomstolen (2000–2006); ledamot av Venedigkommissionen (2004); generaladvokat vid EG-domstolen sedan den 7 oktober 2006.



Jean-Claude Bonichot

Född 1955; jur. kand. vid universitetet i Metz, examen från Institut d'études politiques i Paris, studier vid École nationale d'administration; föredragande (1982–1985), regeringsombud (1985–1987 och 1992–1999); bisittare (1999–2000); ordförande för den sjätte underavdelningen vid Conseil d'États tvistemålsavdelning (2000–2006); rättssekreterare vid EG-domstolen (1987–1991); kabinettschef hos ministern med ansvar för arbete, sysselsättning och yrkesutbildning, därefter minister utan portfölj, minister med ansvar för offentliga ställda och för moderniseringen av statlig förvaltning (1991–1992); chef för Conseil d'États delegation hos en nationell sjukförsäkring (Caisse nationale d'assurance maladie des travailleurs salariés) (2001–2006); extern lektor vid universitetet i Metz (1988–2000), därefter vid universitetet Paris I Panthéon Sorbonne (sedan 2000); författare till ett flertal publikationer i förvaltningsrätt, gemenskapsrätt och Europarätt på området mänskliga rättigheter; grundare av och ordförande för redaktionskommittén för tidskriften "Bulletin de jurisprudence de droit de l'urbanisme"; medgrundare och medlem av redaktionskommittén för tidskriften "Bulletin juridique des collectivités locales"; ordförande för ett vetenskapligt forskningsråd (Conseil scientifique du groupement de recherche sur les institutions et le droit de l'aménagement de l'urbanisme et de l'habitat); domare vid EG-domstolen sedan den 7 oktober 2006.



Thomas von Danwitz

Född 1962; studier i Bonn, Genève och Paris; juristexamen (1986 och 1992); juris doktor (universitetet i Bonn, 1988); internationell examen i förvaltningsrätt (École nationale d'administration, 1990); behörighetsförklarad (universitetet i Bonn, 1996); professor i tysk offentlig rätt och Europarätt (1996–2003), dekanus för juridiska fakulteten vid universitetet i Ruhr, Bochum (2000–2001); professor i tysk offentlig rätt och Europarätt (universitetet i Köln, 2003–2006); chef för Institutet för offentlig rätt och förvaltningskunskap (2006); gästprofessor vid Fletcher School of Law and Diplomacy (2000), vid universitetet François Rabelais (Tours, 2001–2006) och vid universitetet Paris I Panthéon-Sorbonne (2005–2006); domare vid EG-domstolen sedan den 7 oktober 2006.

**Verica Trstenjak**

Född 1962; juristexamen (1987); juris doktor vid universitetet i Ljubljana (1995); professor (sedan 1996) i rättsteori, statsrätt (doktrin) och privaträtt; forskare; doktorandstudier vid universitetet i Zürich, vid Institutet för komparativ rätt vid universitetet i Wien, vid Max Planck-institutet för internationell privaträtt i Hamburg, vid fria universitetet i Amsterdam; gästprofessor vid universiteten i Wien och Freiburg (Tyskland) samt vid Buceriuskolan för rättsliga studier i Hamburg; chef för rättstjänsten (1994–1996) och statssekreterare vid ministeriet för vetenskap och teknologi (1996–2000); regeringens generalsekreterare (2000); medlem av arbetsgruppen för en europeisk civillagstiftning (Study Group on European Civil Code) sedan 2003; ansvarig för forskarprojektet Humboldt (Humboldt Stiftung); författare till fler än 100 juridiska artiklar och ett flertal böcker i ämnena Europarätt och privaträtt; mottagare av slovenska juristföreningens pris "årets jurist 2003"; medlem av redaktionskommittéer för flera juridiska tidskrifter; generalsekreterare i den slovenska juristföreningen; medlem i flera juristföreningar, bland annat Gesellschaft für Rechtsvergleichung; domare vid förstainstansrätten från den 7 juli 2004 till den 6 oktober 2006; generaladvokat vid EG-domstolen sedan den 7 oktober 2006.

**Alexander Arabadjiev**

Född 1949; studier i juridik (S:t Kliment Ohridski-universitetet, Sofia); domare i domstolen i första instans i Blagojevgrad (1975–1983); domare i Blagojevgrads regionala domstol (1983–1986); domare i Högsta domstolen (1986–1991); domare i konstitutionsdomstolen (1991–2000); ledamot av Europakommissionen för de mänskliga rättigheterna (1997–1999); ledamot av Europeiska konventet om Europas framtid (2002–2003); parlamentsledamot (2001–2006); observatör vid Europaparlamentet; domare vid EG-domstolen sedan den 12 januari 2007.

**Camelia Toader**

Född 1963; juris kandidat (1986), juris doktor (1997) (Bukarests universitet); praktikant vid domstolen i första instans i Buftea (1986–1988); domare i domstolen i första instans i Bukarests femte domkrets (1988–1992); kursansvarig (1992–2005), därefter professor (2005–2006) i civilrätt och europeisk avtalsrätt vid Bukarests universitet; studier i flera ämnen på doktorsnivå och forskning vid Max Planck-institutet för internationell privaträtt i Hamburg (1992–2004); chef för avdelningen för europeisk integration på Justitiedepartementet (1997–1999); domare i Kassationsdomstolen (1999–2006); gästprofessor vid Wiens universitet (2000); lärare i gemenskapsrätt vid Nationella institutet för domarutbildning (2003 och 2005–2006); redaktionsledamot vid flera juridiska tidskrifter; domare vid EG-domstolen sedan den 12 januari 2007

**Roger Grass**

Född 1948; examen från l'Institut d'études politiques de Paris och i högre offentligrättsliga studier; biträdande allmän åklagare vid Tribunal de Grande Instance de Versailles; avdelningsdirektör vid EG-domstolen; generalsekreterare för allmänna åklagarämbetet vid Cour d'appel de Paris; justitieministerns kabinet; rättssekreterare hos ordföranden för EG-domstolen; justitiesekreterare vid domstolen sedan den 10 februari 1994.

2. Förändringar i domstolens sammansättning år 2007

Högtidlig sammankomst den 12 januari 2007

Företrädarna för regeringarna i Europeiska unionens medlemsstater har, till följd av Republiken Bulgariens och Rumäniens anslutning till Europeiska unionen den 1 januari 2007, utnämnt Alexander Arabadjiev, för perioden den 12 januari 2007–6 oktober 2012, och Camelia Toader, för perioden den 12 januari 2007–6 oktober 2009, till domare vid Europeiska gemenskapernas domstol.

3. Domstolens ledamöter (i rangordning)

från den 1 januari till den 11 januari 2007

V. SKOURIS, domstolens ordförande
P. JANN, ordförande på första avdelningen
C.W.A. TIMMERMANS, ordförande på andra avdelningen
A. ROSAS, ordförande på tredje avdelningen
K. LENAERTS, ordförande på fjärde avdelningen
R. SCHINTGEN, ordförande på femte avdelningen
J. KOKOTT, förste generaladvokat
P. KÜRIS, ordförande på sjätte avdelningen
E. JUHÁSZ, ordförande på åttonde avdelningen
J. KLUČKA, ordförande på sjunde avdelningen
D. RUIZ-JARABO COLOMER, generaladvokat
A. TIZZANO, domare
J.N. CUNHA RODRIGUES, domare
R. SILVA de LAPUERTA, domare
M. POIARES MADURO, generaladvokat
K. SCHIEMANN, domare
J. MAKARCZYK, domare
G. ARESTIS, domare
A. BORG BARTHET, domare
M. ILEŠIČ, domare
J. MALENOVSKÝ, domare
U. LÖHMUS, domare
E. LEVITS, domare
A. Ó CAOIMH, domare
L. BAY LARSEN, domare
E. SHARPSTON, generaladvokat
P. MENGOZZI, generaladvokat
P. LINDH, domare
Y. BOT, generaladvokat
J. MAZÁK, generaladvokat
J.-C. BONICHOT, domare
T. von DANWITZ, domare
V. TRSTENJAK, generaladvokat

R. GRASS, justitiesekreterare

från den 12 januari till den 12 februari 2007

V. SKOURIS, domstolens ordförande
P. JANN, ordförande på första avdelningen
C.W.A. TIMMERMANS, ordförande på andra avdelningen
A. ROSAS, ordförande på tredje avdelningen
K. LENAERTS, ordförande på fjärde avdelningen
R. SCHINTGEN, ordförande på femte avdelningen
J. KOKOTT, förste generaladvokat
P. KÜRIS, ordförande på sjätte avdelningen
E. JUHÁSZ, ordförande på åttonde avdelningen
J. KLUČKA, ordförande på sjunde avdelningen
D. RUIZ-JARABO COLOMER, generaladvokat
A. TIZZANO, domare
J. N. CUNHA RODRIGUES, domare
R. SILVA de LAPUERTA, domare
M. POIARES MADURO, generaladvokat
K. SCHIEMANN, domare
J. MAKARCZYK, domare
G. ARESTIS, domare
A. BORG BARTHET, domare
M. ILEŠIČ, domare
J. MALENOVSKÝ, domare
U. LÖHMUS, domare
E. LEVITS, domare
A. Ó CAOIMH, domare
L. BAY LARSEN, domare
E. SHARPSTON, generaladvokat
P. MENGOZZI, generaladvokat
P. LINDH, domare
Y. BOT, generaladvokat
J. MAZÁK, generaladvokat
J.-C. BONICHOT, domare
T. von DANWITZ, domare
V. TRSTENJAK, generaladvokat
A. ARABADJIEV, domare
C. TOADER, domare

R. GRASS, justitiesekreterare

från den 13 februari till den 7 oktober 2007

V. SKOURIS, domstolens ordförande
P. JANN, ordförande på första avdelningen
C.W.A. TIMMERMANS, ordförande på andra avdelningen
A. ROSAS ordförande på tredje avdelningen
K. LENAERTS, ordförande på fjärde avdelningen
J. KOKOTT, förste generaladvokat
R. SCHINTGEN, ordförande på femte avdelningen
P. KÜRIS, ordförande på sjätte avdelningen
E. JUHÁSZ, ordförande på åttonde avdelningen
J. KLUČKA, ordförande på sjunde avdelningen
D. RUIZ-JARABO COLOMER, generaladvokat
A. TIZZANO, domare
J.N. CUNHA RODRIGUES, domare
R. SILVA de LAPUERTA, domare
M. POIARES MADURO, generaladvokat
K. SCHIEMANN, domare
J. MAKARCZYK, domare
G. ARESTIS, domare
A. BORG BARTHET, domare
M. ILEŠIČ, domare
J. MALENOVSKÝ, domare
U. LÖHMUS, domare
E. LEVITS, domare
A. Ó CAOIMH, domare
L. BAY LARSEN, domare
E. SHARPSTON, generaladvokat
P. MENGOZZI, generaladvokat
P. LINDH, domare
Y. BOT, generaladvokat
J. MAZÁK, generaladvokat
J.-C. BONICHOT, domare
T. von DANWITZ, domare
V. TRSTENJAK, generaladvokat
S. ARABADJIEV, domare
C. TOADER, domare

R. GRASS, justitiesekreterare

från den 8 oktober till den 31 december 2007

V. SKOURIS, domstolens ordförande
P. JANN ordförande på första avdelningen
C.W.A. TIMMERMANS, ordförande på andra avdelningen
A. ROSAS, ordförande på tredje avdelningen
K. LENAERTS, ordförande på fjärde avdelningen
M. POIARES MADURO, förste generaladvokat
A. TIZZANO ordförande på femte avdelningen,
G. ARESTIS, ordförande på åttonde avdelningen
U. LÖHMUS, ordförande på sjunde avdelningen
L. BAY LARSEN, ordförande på sjätte avdelning
D. RUIZ-JARABO COLOMER, generaladvokat
R. SCHINTGEN, domare
J.N. CUNHA RODRIGUES, domare
R. SILVA de LAPUERTA, domare
J. KOKOTT, generaladvokat
K. SCHIEMANN, domare
J. MAKARCZYK, domare
P. KÜRIS, domare
E. JUHÁSZ, domare
A. BORG BARTHET, domare
M. ILEŠIČ, domare
J. MALENOVSKÝ, domare
J. KLUČKA, domare
E. LEVITS, domare
A. Ó CAOIMH, domare
E. SHARPSTON, generaladvokat
P. MENGOZZI, generaladvokat
P. LINDH, domare
Y. BOT, generaladvokat
J. MAZÁK, generaladvokat
J.-C. BONICHOT, domare
T. von DANWITZ, domare
V. TRSTENJAK, generaladvokat
A. ARABADJIEV, domare
C. TOADER, domare

R. GRASS, justitiesekreterare

4. Domstolens tidigare ledamöter

Pilotti Massimo, domare (1952-1958), ordförande 1952-1958
Serrarens Petrus, Josephus, Servatius, domare (1952-1958)
Riese Otto, domare (1952-1963)
Delvaux Louis, domare (1952-1967)
Rueff Jacques, domare (1952-1959 och 1960-1962)
Hammes Charles Léon, domare (1952-1967), ordförande 1964-1967
Van Kleffens Adrianus, domare (1952-1958)
Lagrange Maurice, generaladvokat (1952-1964)
Roemer Karl, generaladvokat (1953-1973)
Rossi Rino, domare (1958-1964)
Donner Andreas Matthias, domare (1958-1979), ordförande 1958-1964
Catalano Nicola, domare (1958-1962)
Trabucchi Alberto, domare (1962-1972), därefter generaladvokat (1973-1976)
Lecourt Robert, domare (1962-1976), ordförande 1967-1976
Strauss Walter, domare (1963-1970)
Monaco Riccardo, domare (1964-1976)
Gand Joseph, generaladvokat (1964-1970)
Mertens de Wilmars Josse J., domare (1967-1984), ordförande 1980-1984
Pescatore Pierre, domare (1967-1985)
Kutscher Hans, domare (1970-1980), ordförande 1976-1980
Dutheillet de Lamothe Alain Louis, generaladvokat (1970-1972)
Mayras Henri, generaladvokat (1972-1981)
O'Dalaigh Cearbhall, domare (1973-1974)
Sørensen Max, domare (1973-1979)
Mackenzie Stuart Alexander J., domare (1973-1988), ordförande 1984-1988
Warner Jean-Pierre, generaladvokat (1973-1981)
Reischl Gerhard, generaladvokat (1973-1981)
O'Keefe Aindrias, domare (1975-1985)
Capotorti Francesco, domare (1976), därefter generaladvokat (1976-1982)
Bosco Giacinto, domare (1976-1988)
Touffait Adolphe, domare (1976-1982)
Koopmans Thymen, domare (1979-1990)
Due Ole, domare (1979-1994), ordförande 1988-1994
Everling Ulrich, domare (1980-1988)
Chloros Alexandros, domare (1981-1982)
Slynn Sir Gordon, generaladvokat (1981-1988), därefter domare (1988-1992)
Rozès Simone, generaladvokat (1981-1984)
VerLoren van Themaat Pieter, generaladvokat (1981-1986)
Grévisse Fernand, domare (1981-1982 och 1988-1994)
Bahlmann Kai, domare (1982-1988)
Mancini G. Federico, generaladvokat (1982-1988), därefter domare (1988-1999)
Galmot Yves, domare (1982-1988)
Kakouris Constantinos, domare (1983-1997)
Lenz Carl Otto, generaladvokat (1984-1997)

Darmon Marco, generaladvokat (1984-1994)
Joliet René, domare (1984-1995)
O'Higgins Thomas Francis, domare (1985-1991)
Schockweiler Fernand, domare (1985-1996)
Mischo Jean, generaladvokat (1986-1991 och 1997-2003)
De Carvalho Moithinho de Almeida José Carlos, domare (1986-2000)
Da Cruz Vilaça José Luis, generaladvokat (1986-1988)
Rodríguez Iglesias Gil Carlos, domare (1986-2003), ordförande 1994-2003
Diez de Velasco Manuel, domare (1988-1994)
Zuleeg Manfred, domare (1988-1994)
Van Gerven Walter, generaladvokat (1988-1994)
Jacobs Francis Goeffrey, generaladvokat (1988-2000)
Tesauro Giuseppe, generaladvokat (1988-1998)
Kapteyn Paul Joan George, domare (1990-2000)
Gulmann Claus Christian, generaladvokat (1991-1994), därefter domare (1994-2006)
Murray John L., domare (1991-1999)
Edward David Alexander Ogilvy, domare (1992-2004)
La Pergola Antonio Mario, domare (1994 och 1999-2006), generaladvokat (1995-1999)
Cosmas Georges, generaladvokat (1994-2000)
Puissochet Jean-Pierre, domare (1994-2006)
Léger Philippe, generaladvokat (1994-2006)
Hirsch Günter, domare (1994-2000)
Elmer Michael Bendik, generaladvokat (1994-1997)
Ragnemalm Hans, domare (1995-2000)
Sevón Leif, domare (1995-2002)
Fennelly Nial, generaladvokat (1995-2000)
Wathelet Melchior, domare (1995-2003)
Ioannou Krateros, domare (1997-1999)
Alber Siegbert, generaladvokat (1997-2003)
Saggio Antonio, generaladvokat (1998-2000)
O'Kelly Macken Fidelma, domare (1999-2004)
Colneric Ninon, domare (2000-2006)
Von Bahr Stig, domare (2000-2006)
Geelhoed Leendert A., generaladvokat (2000-2006)
Stix-Hackl Christine, generaladvokat (2000-2006)

- Ordförande

Pilotti Massimo (1952-1958)
Donner Andreas Matthias (1958 -1964)
Hammes Charles Léon (1964-1967)
Lecourt Robert (1967-1976)
Kutscher Hans (1976-1980)
Mertens de Wilmars Josse J. (1980-1984)
Mackenzie Stuart Alexander John (1984-1988)

Due Ole (1988-1994)
Rodríguez Iglésias Gil Carlos (1994-2003)

- Justitiesekreterare

Van Houtte Albert (1953-1982)
Heim Paul (1982-1988)
Giraud Jean-Guy (1988-1994)

C – Domstolens verksamhetsstatistik

Domstolens allmänna verksamhet

1. Avgjorda, nya och anhängiga mål (2000-2007)

Nya mål

2. Typ av förfarande (2000-2007)
3. Direkt talan – Form av talan (2007)
4. Föremål för talan (2007)
5. Talan om fördragsbrott (2000-2007)

Avgjorda mål

6. Typ av förfarande (2000-2007)
7. Domar, beslut, yttrande (2007)
8. Domstolens sammansättning (2000-2007)
9. Föremål för talan (2000-2007)
10. Föremål för talan (2007)
11. Domar i mål om fördragsbrott: beslutets innebörd (2007)
12. Handläggningstid (2000-2007)

Anhängiga mål den 31 december

13. Typ av förfarande (2000-2007)
14. Domstolens sammansättning (2007)

Divers

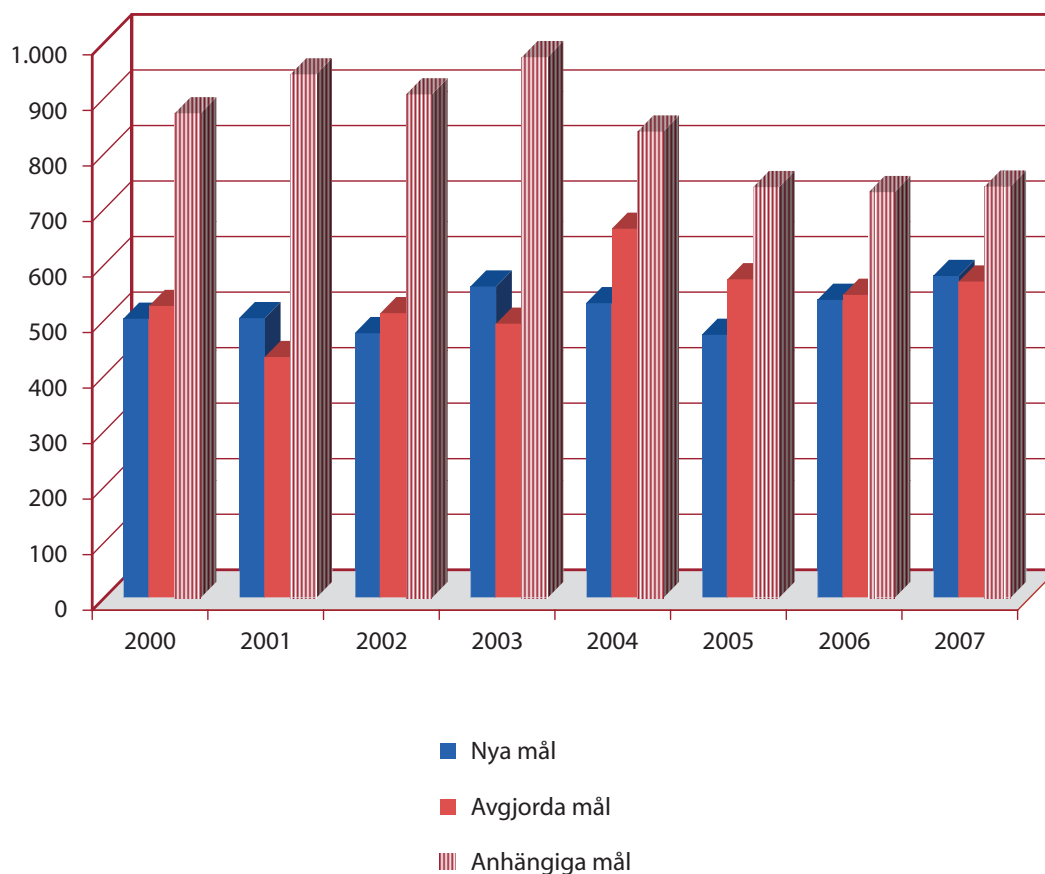
15. Förfaranden med skyndsam behandling (2000-2007)
16. Interimistiska beslut (2007)

Den dömande verksamhetens allmänna utveckling (1952-2007)

17. Nya mål och domar
18. Begäran om förhandsavgörande som anhängiggjorts (per medlemsstat och år)
19. Begäran om förhandsavgörande som anhängiggjorts (per medlemsstat och domstol)
20. Anhängiggjorda mål om fördragsbrott

Domstolens allmänna verksamhet

1. Nya mål, avgjorda mål och anhängiga mål (2000-2007)¹

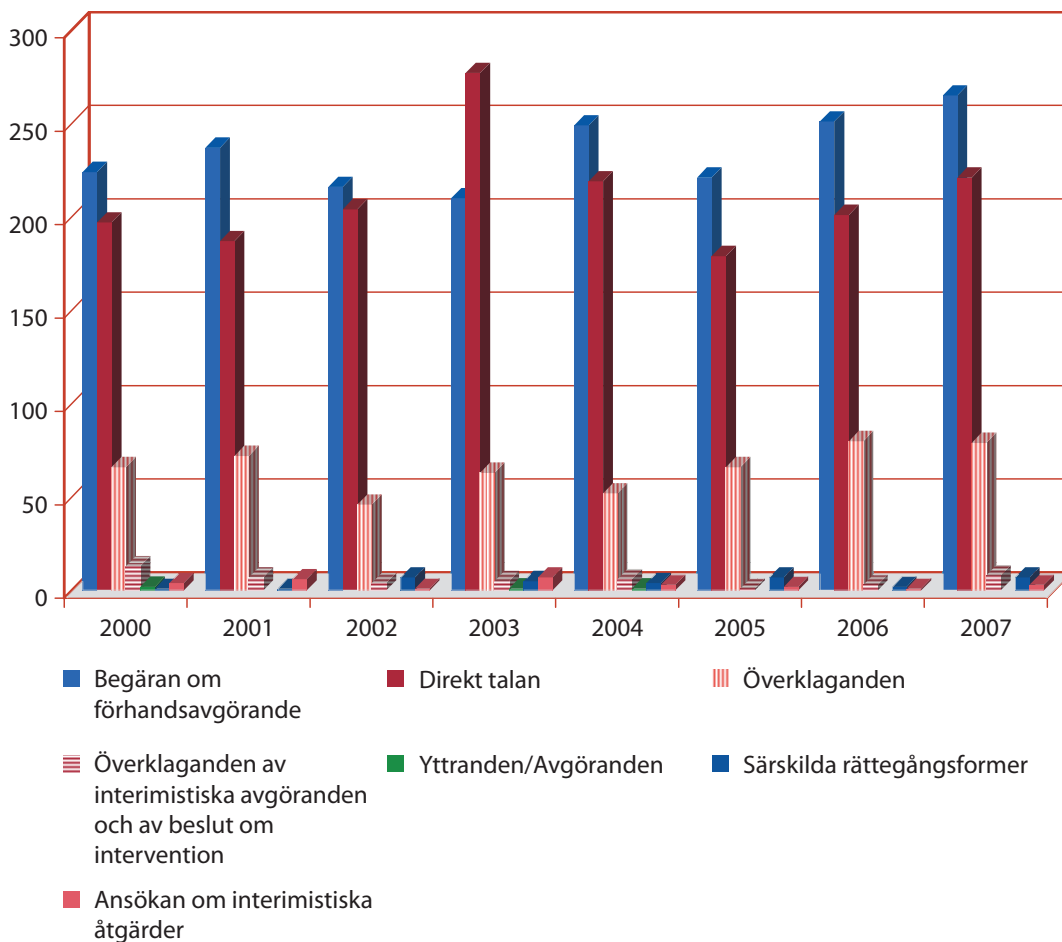


	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Nya mål	503	504	477	561	531	474	537	580
Avgjorda mål	526	434	513	494	665	574	546	570
Anhängiga mål	873	943	907	974	840	740	731	741

¹ De angivna siffrorna (bruttosiffror) visar det totala antalet mål oberoende av att vissa mål har förenats på grund av samband (ett målnummer = ett mål).

Nya mål

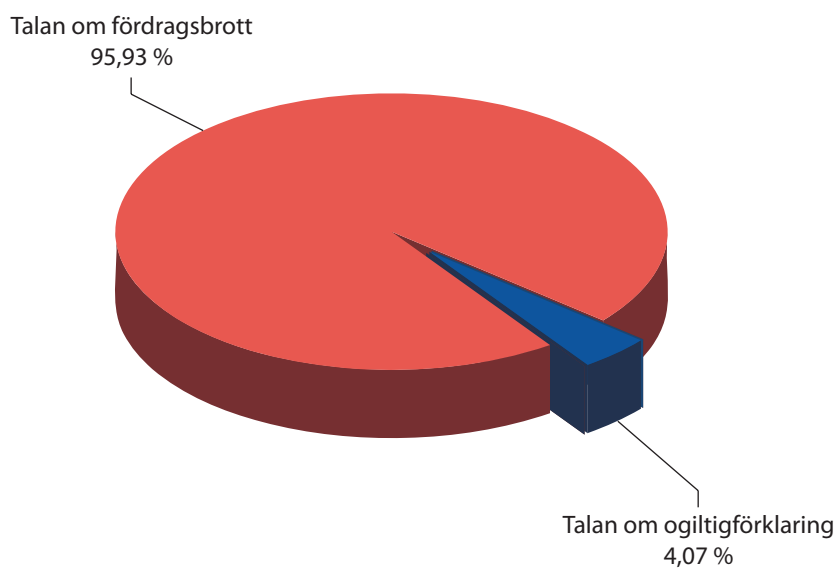
2. Typ av förfarande (2000-2007)¹



	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Begäran om förhandsavgörande	224	237	216	210	249	221	251	265
Direkt talan	197	187	204	277	219	179	201	221
Överklaganden	66	72	46	63	52	66	80	79
Överklaganden av interimistiska avgöranden och av beslut om intervention	13	7	4	5	6	1	3	8
Yttranden/Avgöranden	2			1	1			
Särskilda rättegångsformer	1	1	7	5	4	7	2	7
Totalt	503	504	477	561	531	474	537	580
Ansökan om interimistiska åtgärder	4	6	1	7	3	2	1	3

¹ De angivna siffrorna (bruttosiffror) visar det totala antalet mål oberoende av att vissa mål har förenats på grund av samband (ett målnummer = ett mål).

3. Nya mål – Direkt talan – Form av talan (2007)¹



Talan om ogiltigförklaring	9
Passivitetstalan	
Skadeståndstalan	
Talan om fördragsbrott	212
Övriga	
Totalt	221

¹ De angivna siffrorna (bruttosiffror) visar det totala antalet mål oberoende av att vissa mål har förenats på grund av samband (ett målnummer = ett mål).

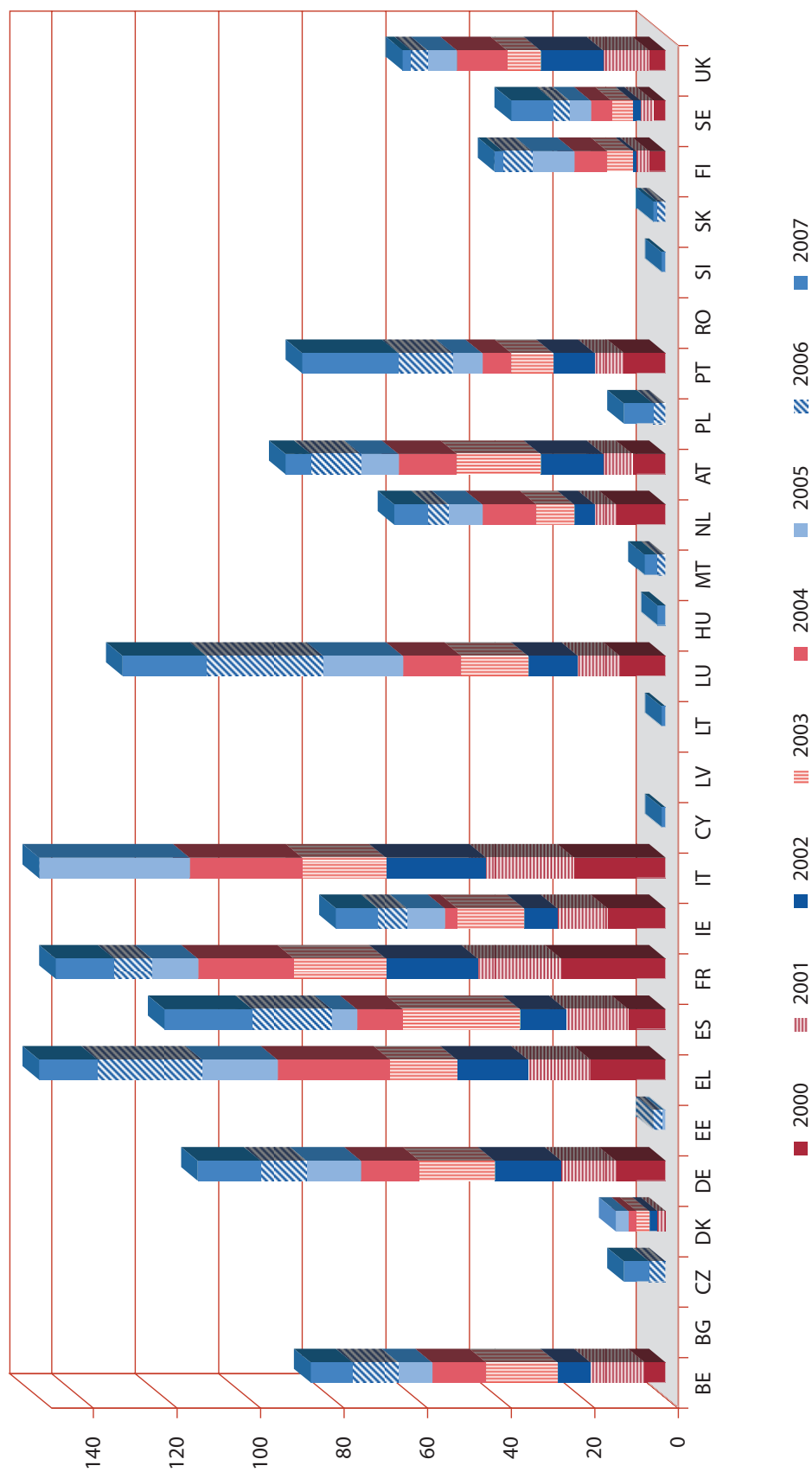
4. Nya mål¹ – Föremål för talan (2007)²

	Direkt talan	Begäran om förhandsavgörande	Överklaganden	Överklaganden av interimistiska avgöranden och av beslut om intervention	Totalt	Särskilda rätttegensformer
Bolagsrätt	5	8	1		14	
Brysselkonventionen		3			3	
Ekonomisk och monetär politik			1		1	
Energi	1	1			2	
Etableringsfrihet	10	14			24	
Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa	22	8			30	
Europeiskt medborgarskap		2			2	
Fiskepolitik	4	1			5	
Forskning information, utbildning, statistik	1				1	
Fri rörlighet för kapital	1	6			7	
Fri rörlighet för personer	11	17			28	
Fri rörlighet för varor	8	6	1		15	
Frihet att tillhandahålla tjänster	2	3	1		6	
Gemensamma tulltaxan		7	1		8	
Gemenskapernas egna medel	2				2	
Gemenskapsrättens principer	1	2			3	
Immaterialrätt	11	3	14		28	
Immunitet och privilegier		2			2	
Industripolitik	19	6			25	
Institutionell rätt	8	1	8	5	22	
Jordbruk	6	26			32	
Konkurrens	3	8	20		31	
Miljö- och konsumentskydd	38	15	5	2	60	
Rättsliga och inrikes frågor		1			1	
Regionalpolitik			3		3	
Skatterätt	6	42			48	
Social säkerhet för migrerande arbetstagare		2			2	
Socialpolitik	10	32			42	
Statligt stöd	3	4	10	1	18	
Tillnärmning av lagstiftning	35	25			60	
Tjänsteföreskrifterna			1		1	
Transport	10	5			15	
Tullunionen		8	2		10	
Yttre förbindelser	4	4	2		10	
EG-fördraget	221	262	70	8	561	
EU-fördraget						
KS-fördraget		1			1	
EA-fördraget	1		1		2	
Förfarande						7
Tjänsteföreskrifterna			9		9	
Övriga			9		9	7
TOTALT	222	263	80	8	573	7

¹ Bortsett från ansökningar om interimistiska åtgärder.

² De angivna siffrorna (bruttosiffror) visar det totala antalet mål oberoende av att vissa mål har förenats på grund av samband (ett målnummer = ett mål).

5. Nya mål – Talan om fördragsbrott (2000-2007)¹



	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Totalt
2000	5				12		18	9	25	14	22				11			12	8		10				4	3	4	157
2001	13			2	13		15	15	20	12	21				10			5	7		7				3	3	11	157
2002	8			2	16		17	11	22	8	24				12			5	15		10				1	2	15	168
2003	17			3	18		16	28	22	16	20				16			9	20		10				6	5	8	214
2004	13			2	14		27	11	23	3	27				14			13	14		7				8	5	12	193 ²
2005	8			3	13	1	18	6	11	9	36				19			8	9		7				10	5	7	170
2006	11		4		11	2	25	19	9	7	25				28		2	5	12	3	13			2	7	4	4	193
2007	10		6		15		26	21	14	10	23	1		1	20	2	3	8	6	7	23		1	1	2	10	2	212

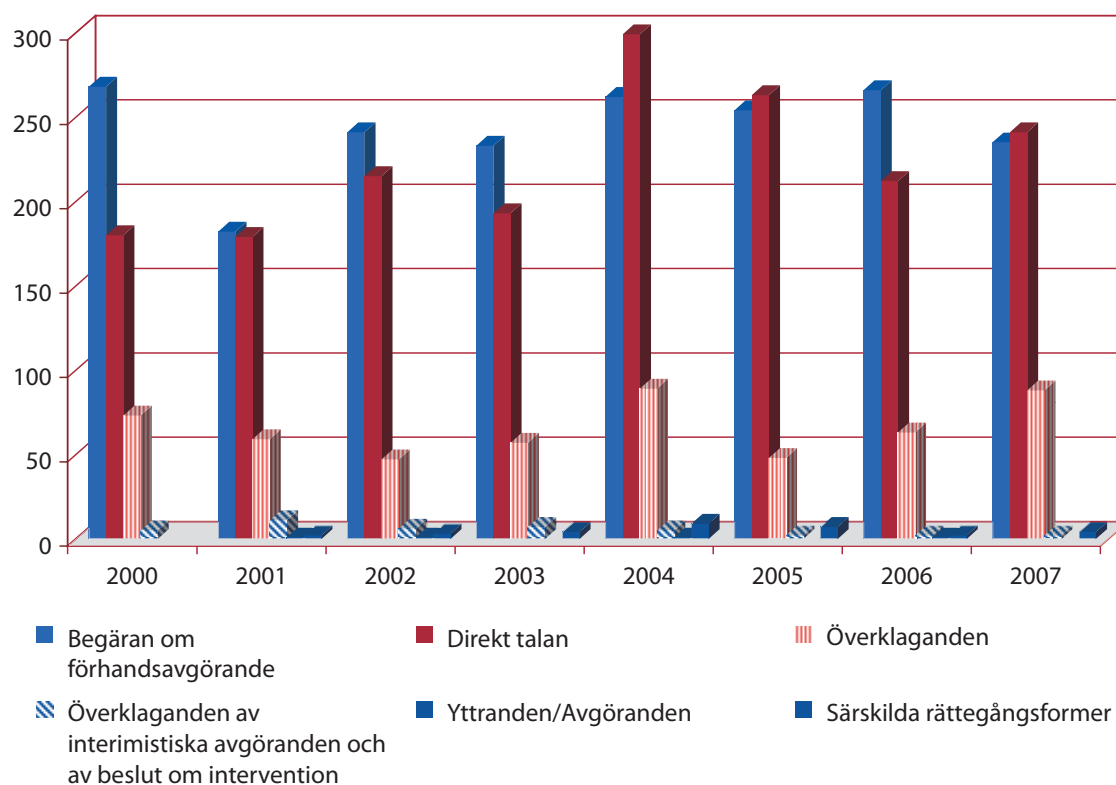
¹ De angivna siffrorna (bruttosiffror) visar det totala antalet mål oberoende av att vissa mål har förenats på grund av samband (ett målnummer = ett mål).

Artiklarna 93, 169, 170, 171 och 225 i EG-fördraget (nu artiklarna 88 EG, 226 EG, 227 EG, 228 EG och 298 EG), artiklarna 141 EA, 142 EA, 143 EA och artikel 88 KS.

² Bland dessa finns en talan som grundats på artikel 170 i EG-fördraget (nu artikel 227 EG).

Avgjorda mål

6. Typ av förfarande (2000-2007)^{1 2}

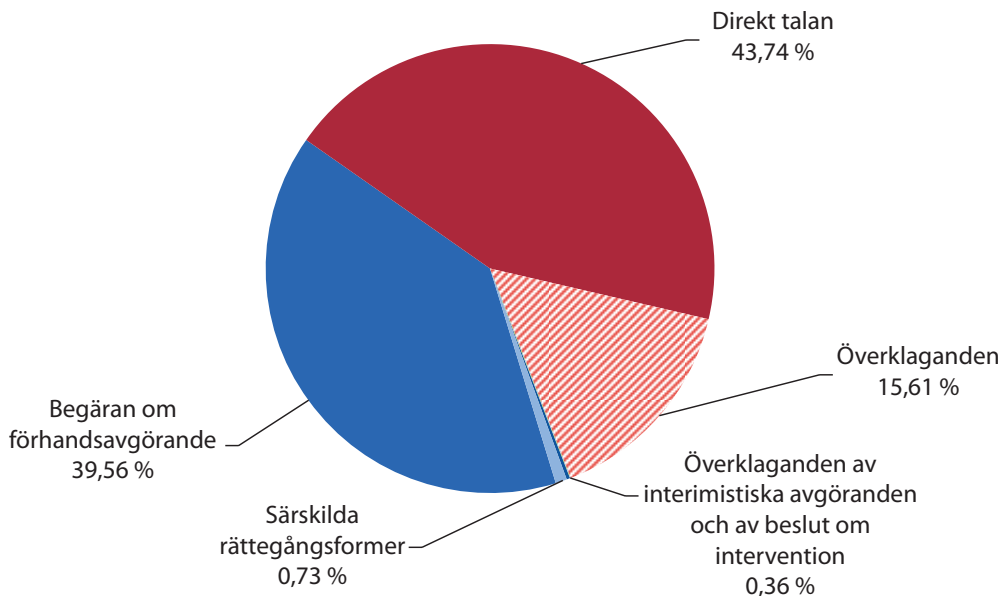


	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Begäran om förhandsavgörande	268	182	241	233	262	254	266	235
Direkt talan	180	179	215	193	299	263	212	241
Överklaganden	73	59	47	57	89	48	63	88
Överklaganden av interimistiska avgöranden och av beslut om intervention	5	11	6	7	5	2	2	2
Yttranden/Avgöranden		1	1		1		1	
Särskilda rättegångsformer		2	3	4	9	7	2	4
Totalt	526	434	513	494	665	574	546	570

¹ De angivna siffrorna (bruttosiffror) visar det totala antalet mål oberoende av att vissa mål har förenats på grund av samband (ett målnummer = ett mål).

² Följande förfaranden anses vara "särskilda rättegångsformer": fastställande av rättegångskostnader (artikel 74 i rättegångsreglerna), rättshjälp (artikel 76 i rättegångsreglerna), ansökan om återvinning (artikel 94 i rättegångsreglerna), talan av tredje man (artikel 97 i rättegångsreglerna), förklaring av dom (artikel 102 i rättegångsreglerna), resning (artikel 98 i rättegångsreglerna), rättelse av dom (artikel 66 i rättegångsreglerna), utmätning, kvarstad och andra säkerhetsåtgärder (protokollet om immunitet och privilegier) och mål rörande immunitet (protokollet om immunitet och privilegier).

7. Avgjorda mål – Domar, beslut och yttranden (2007)¹



	Domar	Beslut av rättskipningskaraktär ²	Beslut om interimistiska åtgärder ³	Andra beslut ⁴	Yttranden	Totalt
Begäran om förhandsavgörande	175	22		21		218
Direkt talan	153	1		87		241
Överklaganden	50	32		4		86
Överklaganden av interimistiska avgöranden och av beslut om intervention			2			2
Yttranden/Avgöranden						
Särskilda rättegångsformer	1	2		1		4
Totalt	379	57	2	113	0	551

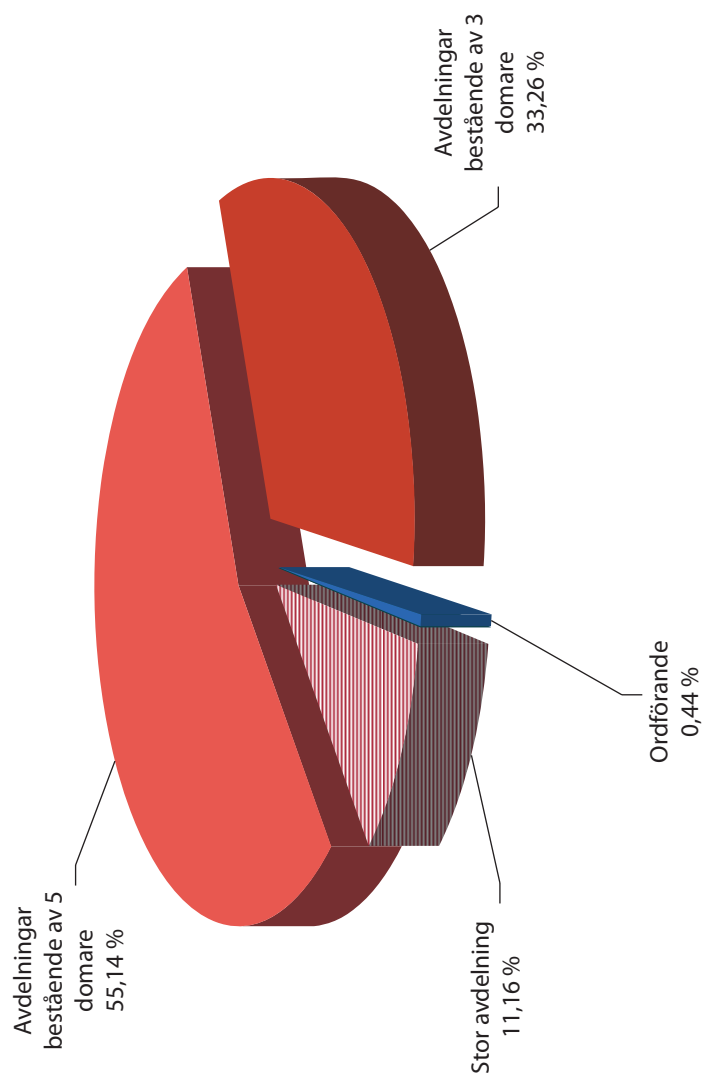
¹ De angivna siffrorna (nettosiffror) visar antalet mål med beaktande av att vissa mål har förenats på grund av samband (en serie förenade mål = ett mål).

² Beslut av rättskipningskaraktär som innebär att domstolen skiljer sig från målet (avvisning, avvisning av uppenbara skäl, etc.)

³ Beslut som meddelats till följd av en talan enligt artikel 185 eller artikel 186 i EG- fördraget (nu artiklarna 42 EG och 243 EG), enligt artikel 187 i EG- fördraget (nu artikel 244 EG) eller enligt motsvarande bestämmelser i EA- och KS- fördragen, eller beslut som meddelats till följd av ett överklagande av ett beslut om interimistiska åtgärder eller intervention.

⁴ Beslut som innebär att domstolen skiljer sig från målet genom avskrivning, genom konstaterande att anledning saknas att döma i målet eller genom återförvisning till förstainstansrätten.

8. Avgjorda mål – Dömande sammansättning (2000-2007)¹



9. Avgjorda mål – Föremål för talan (2000-2007)¹

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Anslutning av nya stater			1	2	2	1		1
Associering av utomeuropeiska länder och territorier	1				1	2		
Bolagsrätt	4	8	6	17	16	24	10	16
Brysselkonventionen		1	7	4	7	8	4	2
Ekonomisk och monetär politik					2			1
Energi			1		1	3	6	4
Etableringsfrihet		5	8	13	14	5	21	19
Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa					2	5	9	17
Europeiskt medborgarskap	1	2		1	1	2	4	2
Fiskepolitik		4	10	2	6	11	7	6
Forskning information, utbildning, statistik	1							
Fri rörlighet för kapital		2	24	3	4	5	4	13
Fri rörlighet för personer	4	6	10	11	17	17	20	19
Fri rörlighet för varor	5	8	7	19	17	11	8	14
Frihet att tillhandahålla tjänster	1	13	13	15	23	11	17	23
Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik								4
Gemensamma tulltaxan		7	7		4	7	7	10
Gemenskapernas egna medel		1	1	1		2	6	3
Gemenskapsrättens principer		1	4	8	4	2	1	4
Handelspolitik	15	7	1	4		4	1	1
Immateriellrätt	7	1	1	4	20	5	19	21
Immunitet och privilegier				1		1	1	1
Industripolitik		3	4	4	11	11		11
Institutionell rätt	19	8	2	12	13	16	15	6
Jordbruk	14	35	36	37	60	63	30	23
Konkurrens	20	16	13	13	29	17	30	17
Miljö- och konsumentskydd	4	30	38	48	67	44	40	50
Rättsliga och inrikes frågor				3			2	
Regionalpolitik	4	1	1			5		7
Skatterätt		37	22	26	28	34	55	44
Social trygghet för migrerande arbetstagare		11	12	5	6	10	7	7
Socialpolitik	17	29	13	20	44	29	29	26
Statligt stöd	17	9	15	21	21	23	23	9
Talan med stöd av skiljedomsklausul	1							
Tillnärmning av lagstiftning		15	23	34	33	41	19	22
Transport	2	11	25	6	11	16	9	6
Tullunionen		3	3	8	12	9	9	12
Yttre förbindelser	4	9	7	8	9	8	11	9
EG-fördraget	141	283	315	350	485	452	424	430
EU-fördraget						3	3	4
KS-fördraget	3	4	4	15	1	3		1
EA-fördraget			3	2	2	1	4	1
Immunitet och privilegier		1		1	1			
Förfarande		1	2	3	8	1	2	3
Tjänsteföreskrifterna	97	16	11	7	12	6	9	17
Övriga	97	18	13	11	21	7	11	20
TOTALT	241	305	335	378	509	466	442	456

¹ De angivna siffrorna (bruttosiffror) visar det totala antalet mål oberoende av att vissa mål har förenats på grund av samband (ett målnummer = ett mål).

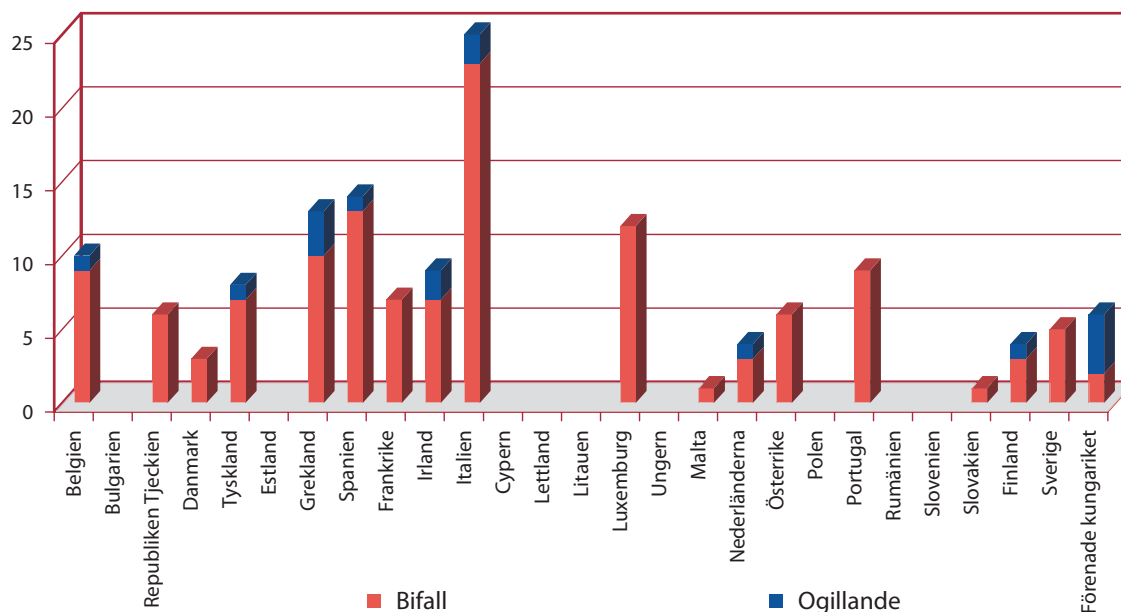
10. Avgjorda mål – Föremål för talan (2007)¹

	Domar/ Yttranden	Beslut ²	Totalt
Anslutning av nya stater	1		1
Bolagsrätt	13	3	16
Brysselkonventionen	2		2
Ekonomisk och monetär politik	1		1
Energi	4		4
Etableringsfrihet	17	2	19
Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa	17		17
Europeiskt medborgarskap	2		2
Fiskepolitik	6		6
Fri rörlighet för kapital	10	3	13
Fri rörlighet för personer	15	4	19
Fri rörlighet för varor	13	1	14
Frihet att tillhandahålla tjänster	21	2	23
Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik	4		4
Gemensamma tulltaxan	9	1	10
Gemenskapernas egna medel	1	2	3
Gemenskapsrättens principer	3	1	4
Handelspolitik	1		1
Immaterialrätt	13	8	21
Immunitet och privilegier	1		1
Industripolitik	11		11
Institutionell rätt	3	3	6
Jordbruk	22	1	23
Konkurrens	13	4	17
Miljö- och konsumentskydd	47	3	50
Regionalpolitik	6	1	7
Skatterätt	42	2	44
Social trygghet för migrerande arbetstagare	5	2	7
Socialpolitik	25	1	26
Statligt stöd	7	2	9
Tillnärmning av lagstiftning	21	1	22
Transport	6		6
Tullunionen	10	2	12
Yttre förbindelser	8	1	9
EG-fördraget	380	50	430
EU-fördraget	4		4
KS-fördraget	1		1
EA-fördraget	1		1
Förfarande	1	2	3
Tjänsteföreskrifterna	10	7	17
Övriga	11	9	20
TOTALT	397	59	456

¹ De angivna siffrorna (bruttosiffror) visar det totala antalet mål oberoende av att vissa mål har förenats på grund av samband (ett målnummer = ett mål).

² Beslut av rättskipningskaraktär som innebär att domstolen skiljer sig från målet (annat än genom beslut om avskrivning, beslut om att anledning saknas att döma i målet eller beslut om återförvisning till förstainstansrätten).

11. Avgjorda mål – Domar i mål om fördragsbrott: domens innebörd (2007)¹

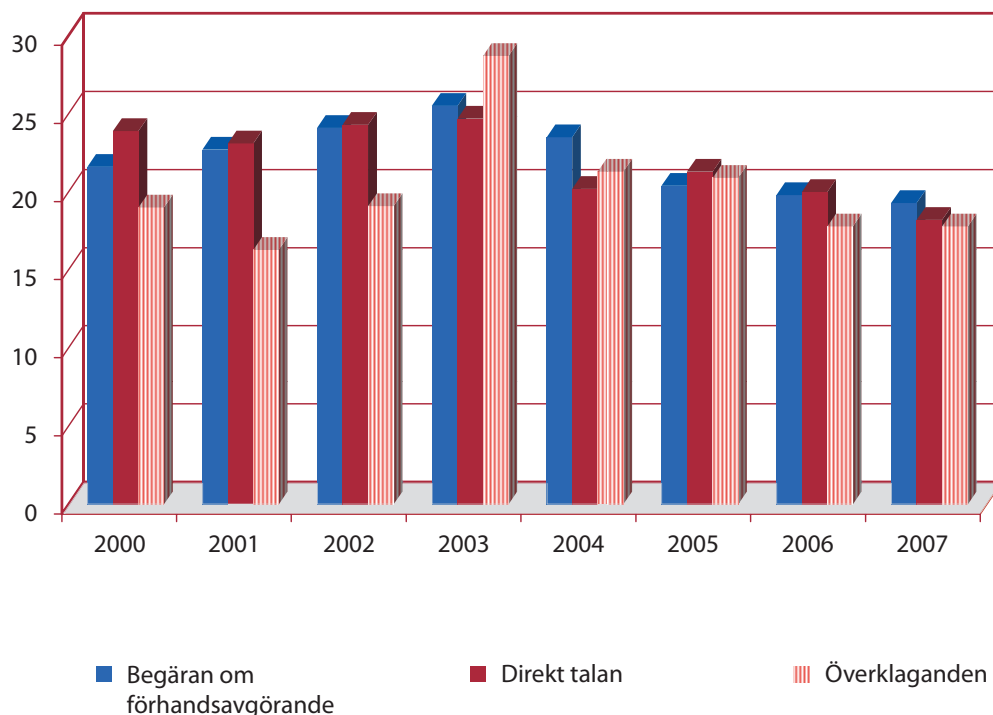


	Bifall	Ogillande	Totalt
Belgien	9	1	10
Bulgarien			
Republiken Tjeckien	6		6
Danmark	3		3
Tyskland	7	1	8
Estland			
Grekland	10	3	13
Spanien	13	1	14
Frankrike	7		7
Irland	7	2	9
Italien	23	2	25
Cypern			
Lettland			
Litauen			
Luxemburg	12		12
Ungern			
Malta	1		1
Nederländerna	3	1	4
Österrike	6		6
Polen			
Portugal	9		9
Rumänien			
Slovenien			
Slovakien	1		1
Finland	3	1	4
Sverige	5		5
Förenade kungariket	2	4	6
Totalt	127	16	143

¹ De angivna siffrorna (nettosiffror) visar antalet mål med beaktande av att vissa mål har förenats på grund av samband (en serie förenade mål = ett mål).

12. Avgjorda mål – Handläggningstid (2000-2007)¹

(domar och beslut av rättskipningskaraktär)²

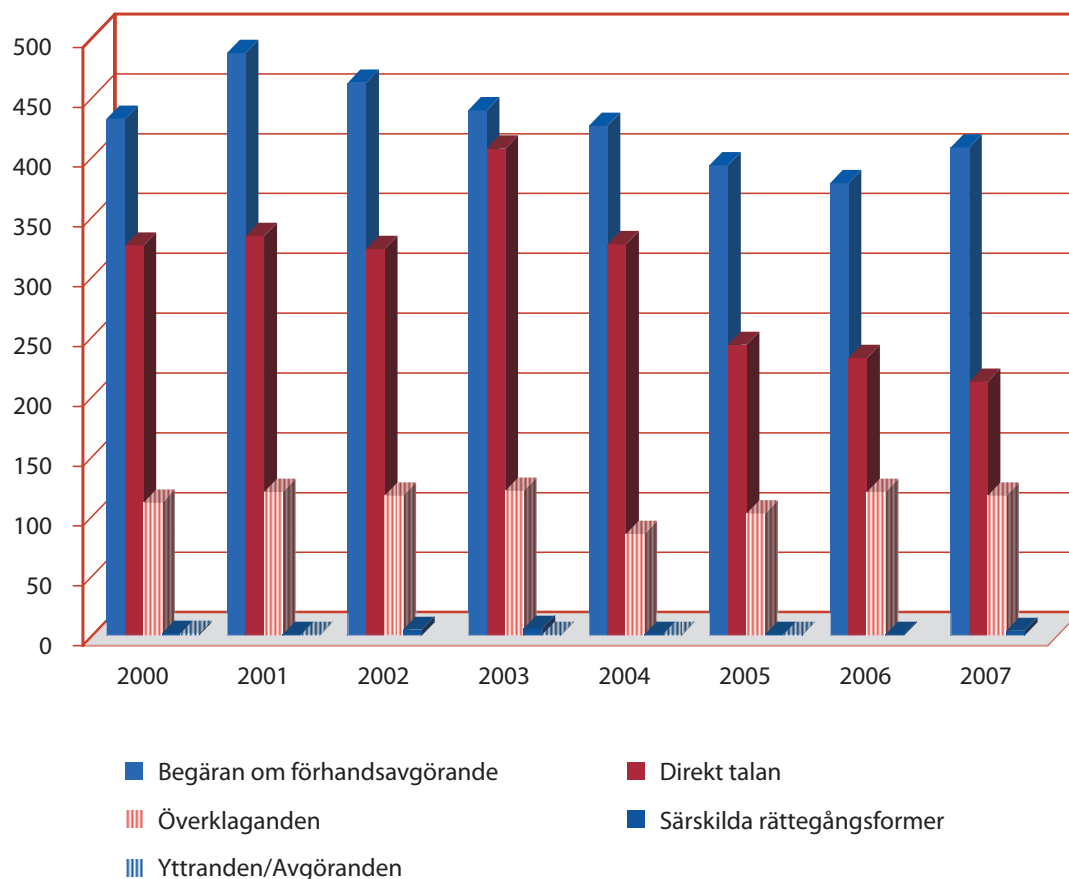


	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Begäran om förhandsavgörande	21,6	22,7	24,1	25,5	23,5	20,4	19,8	19,3
Direkt talan	23,9	23,1	24,3	24,7	20,2	21,3	20	18,2
Överklaganden	19	16,3	19,1	28,7	21,3	20,9	17,8	17,8

¹ Följande typer av mål omfattas inte av beräkningen av handläggningstiden: Mål som innehåller en mellandom eller en åtgärd för bevisupptagning, yttranden och avgöranden, särskilda rättegångsformer (det vill säga fastställelse av rättegångskostnader, rättshjälp, ansökan om återvinning, talan av tredje man, förklaring av dom, resning, rättelse av dom, förfaranden om utmätning, kvarstad och andra säkerhetsåtgärder samt mål om immunitet), mål som avslutas genom ett beslut om avskrivning, att anledning saknas att döma i saken, återförvisning eller överlämnande till förstainstansrätten, interimistiska förfaranden samt överklaganden angående interimistiska åtgärder och intervention.

Handläggningstiden uttrycks i månader och tiondelar av en månad.

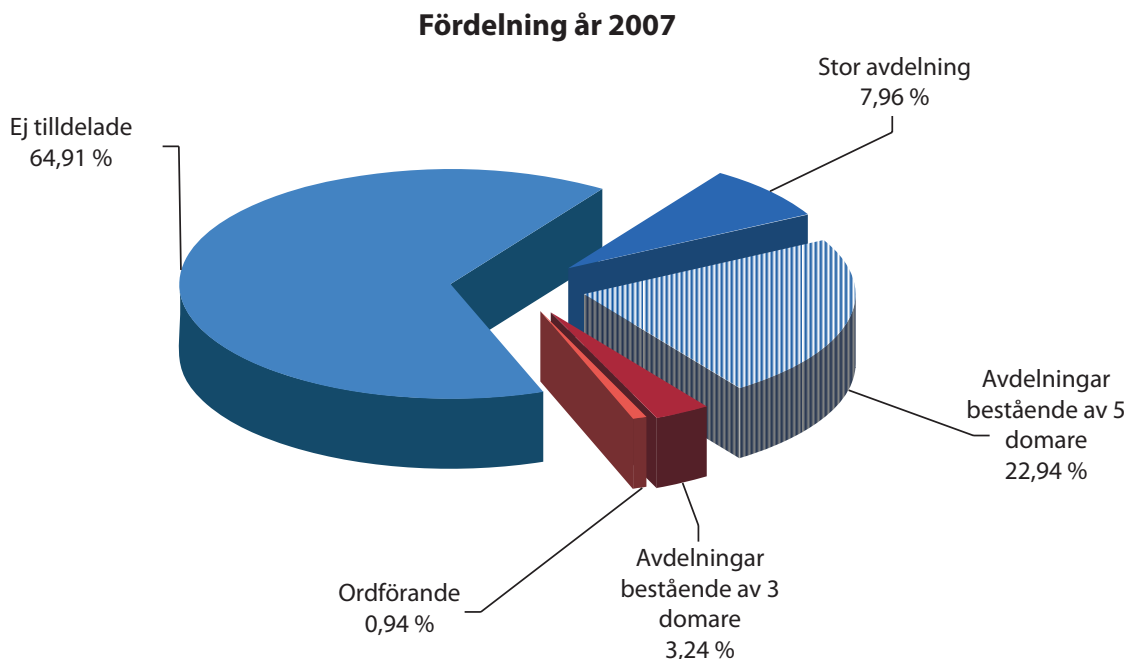
² Andra beslut än de varigenom domstolen skiljer sig från målet genom avskrivning, genom konstaterande att anledning saknas att döma i målet eller genom återförvisning till förstainstansrätten.

Anhängiga mål den 31 december**13. Typ av förfarande (2000-2007)¹**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Begäran om förhandsavgörande	432	487	462	439	426	393	378	408
Direkt talan	326	334	323	407	327	243	232	212
Överklaganden	111	120	117	121	85	102	120	117
Särskilda rättegångsformer	2	1	5	6	1	1	1	4
Yttranden/Avgöranden	2	1		1	1	1		
Totalt	873	943	907	974	840	740	731	741

¹ De angivna siffrorna (bruttosiffror) visar det totala antalet mål oberoende av att vissa mål har förenats på grund av samband (ett målnummer = ett mål).

14. Anhängiga mål den 31 december – Dömande sammansättning (2007)¹



	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ej tilldelade	634	602	546	690	547	437	490	481
Domstolen i plenum	34	31	47	21	2	2		
Litet plenum ²	26	66	36	1				
Stor avdelning				24	56	60	44	59
Avdelningar bestående av 5 domare	129	199	234	195	177	212	171	170
Avdelningar bestående av 3 domare	42	42	42	42	57	29	26	24
Ordförande	8	3	2	1	1			7
Totalt	873	943	907	974	840	740	731	741

¹ De angivna siffrorna (bruttosiffror) visar det totala antalet mål oberoende av att vissa mål har förenats på grund av samband (ett målnummer = ett mål).

² Dömande sammansättning som fanns innan Nicefördraget trädde i kraft.

15. Nya mål – Skyndsam handläggning (2000-2007)¹

	2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006		2007		Totalt
	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag			
Direkt talan						1		3	1	2						1	8
Begäran om förhandsavgörande		1	1	5		1		3		10		5		5		6	37
Överklaganden				2			1	1								1	5
Yttranden										1							1
Totalt		1	1	7		2	1	7	1	13		5		5		8	51

¹ Skyndsam handläggning av ett mål vid domstolen kan beslutas enligt bestämmelserna i artiklarna 62a och 104a i rättegångsreglerna, vilka trädde i kraft den 1 juli 2000.

16. Övrigt – Interimistiska förfaranden (2007)¹

	Anhängiggjorda interimistiska förfaranden	Antalet överklaganden av interimistiska avgöranden och av beslut om intervention	Beslutets innebörd		
			Avslag	Bifall	Avskrivning eller anledning saknas att döma i saken
Statligt stöd		1	1		
Miljö- och konsumentskydd	2	1	1		2
Totalt EG-fördraget	2	2	2		2
Övriga					
TOTALT	2	2	2		2

¹ De angivna siffrorna (nettosiffror) visar antalet mål med beaktande av att vissa mål har förenats på grund av samband (en serie förenade mål = ett mål).

Den dömande verksamhetens allmänna utveckling (1952-2007)**17. Nya mål och domar**

År	Nya mål ¹						Domar ²
	Direkt talan ³	Begäran om förhandsavgörande	Överklaganden	Överklaganden av interimistiska avgöranden och av beslut om intervention	Totalt	Ansökan om interimistiska åtgärder	
1953	4				4		
1954	10				10		2
1955	9				9	2	4
1956	11				11	2	6
1957	19				19	2	4
1958	43				43		10
1959	47				47	5	13
1960	23				23	2	18
1961	25	1			26	1	11
1962	30	5			35	2	20
1963	99	6			105	7	17
1964	49	6			55	4	31
1965	55	7			62	4	52
1966	30	1			31	2	24
1967	14	23			37		24
1968	24	9			33	1	27
1969	60	17			77	2	30
1970	47	32			79		64
1971	59	37			96	1	60
1972	42	40			82	2	61
1973	131	61			192	6	80
1974	63	39			102	8	63
1975	62	69			131	5	78
1976	52	75			127	6	88
1977	74	84			158	6	100
1978	147	123			270	7	97
1979	1.218	106			1.324	6	138
1980	180	99			279	14	132
1981	214	108			322	17	128
1982	217	129			346	16	185

>>>

År	Nya mål ¹					Totalt	Ansökan om interimistiska åtgärder	Domar ²
	Direkt talan ³	Begäran om förhandsavgörande	Överklaganden	Överklaganden av interimistiska avgöranden och av beslut om intervention				
1983	199	98			297	11	151	
1984	183	129			312	17	165	
1985	294	139			433	23	211	
1986	238	91			329	23	174	
1987	251	144			395	21	208	
1988	193	179			372	17	238	
1989	244	139			383	19	188	
1990 ⁴	221	141	15	1	378	12	193	
1991	142	186	13	1	342	9	204	
1992	253	162	24	1	440	5	210	
1993	265	204	17		486	13	203	
1994	128	203	12	1	344	4	188	
1995	109	251	46	2	408	3	172	
1996	132	256	25	3	416	4	193	
1997	169	239	30	5	443	1	242	
1998	147	264	66	4	481	2	254	
1999	214	255	68	4	541	4	235	
2000	199	224	66	13	502	4	273	
2001	187	237	72	7	503	6	244	
2002	204	216	46	4	470	1	269	
2003	278	210	63	5	556	7	308	
2004	220	249	52	6	527	3	375	
2005	179	221	66	1	467	2	362	
2006	201	251	80	3	535	1	351	
2007	221	265	79	8	573	3	379	
Totalt	8.129	6.030	840	69	15.068	345	7.557	

¹ Bruttosiffror, särskilda rättegångsformer undantagna.

² Nettosiffror.

³ Inklusive yttranden.

⁴ Förstainstansrätten inledde sin verksamhet år 1989.

18. Den dömande verksamhetens allmänna utveckling (1952-2007) –

Begäran om förhandsavgörande som anhängiggjorts (per medlemsstat och år)¹

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Benelux ²	Totalt
1961																		1										1	
1962																		5											5
1963															1			5											6
1964																		4											6
1965									2									1											7
1966						4												1											1
1967	5				11				3						1			3											23
1968	1				4				1									2											9
1969	4				11				1						1														17
1970	4				21				2									3											32
1971	1				18				6						1			6											37
1972	5				20				1									10											40
1973	8				37				4						1			6											61
1974	5				15				6									7									1		39
1975	7			1	26				15						1			4								1			69
1976	11				28				8	1								14								1			75
1977	16			1	30				14	2								9								5			84
1978	7			3	46				12	1								38								5			123
1979	13			1	33				18	2					1			11								8			106
1980	14			2	24				14	3								17								6			99
1981	12			1	41				17						4			17								5			108
1982	10			1	36				39									21								4			129
1983	9			4	36				15	2								19								6			98

>>>

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Benelux ²	Totalt		
1984	13			2	38				34	1	10							22									9		129		
1985	13				40				45	2	11				6			14									8		139		
1986	13			4	18		2	1	19	4	5				1			16									8		91		
1987	15			5	32		17	1	36	2	5				3			19									9		144		
1988	30			4	34			1	38		28				2			26									16		179		
1989	13			2	47		2	2	28	1	10				1			18			1						14		139		
1990	17			5	34		2	6	21	4	25				4			9			2						12		141		
1991	19			2	54		3	5	29	2	36				2			17			3						14		186		
1992	16			3	62		1	5	15		22				1			18			1						18		162		
1993	22			7	57		5	7	22	1	24				1			43			3						12		204		
1994	19			4	44			13	36	2	46				1			13			1						24		203		
1995	14			8	51		10	10	43	3	58				2			19			2						6	20	251		
1996	30			4	66		4	6	24		70				2			10			6						3	4	21	256	
1997	19			7	46		2	9	10	1	50				3			24			2						6	7	18	239	
1998	12			7	49		5	55	16	3	39				2			21			7						2	6	24	264	
1999	13			3	49		3	4	17	2	43				4			23			7						4	5	22	255	
2000	15			3	47		3	5	12	2	50							12			8						5	4	26	1	224
2001	10			5	53		4	4	15	1	40				2			14			4						3	4	21	237	
2002	18			8	59		7	3	8		37				4			12			3						7	5	14	216	
2003	18			3	43		4	8	9	2	45				4			28			1						4	4	22	210	
2004	24			4	50		18	8	21	1	48				1	2		28			1						4	5	22	249	
2005	21			1	4	51	11	10	17	2	18				2	3		36			1						4	11	12	221	
2006	17			3	77		14	17	24	1	34			1	1	4		20			2						1	5	2	10	251
2007	22	1	2	5	59	2	8	14	26	2	43			1		2		19			3	1					1	5	6	16	265
Totalt	555	1	6	116	1.601	2	125	194	743	50	939			2	60	11	685	308	10	63	1		2	52	69	434	1	6.030			

¹ Artikel 177 i EG-fördraget (nu artikel 234 EG), artikel 35.1 EU, artikel 41 KS, artikel 150 EA samt protokollet av år 1971.

² Mål C-265/00, Campina Melkunie.

19. Den dömande verksamhetens allmänna utveckling (1952-2007) – Begäran om förhandsavgörande som anhängiggjorts (per medlemsstat och domstol)

			Totalt
Belgien	Cour de cassation	69	
	Cour d'arbitrage	5	
	Conseil d'État	42	
	Övriga domstolar	439	555
Bulgarien	Софийски градски съд Търговско отделение	1	
	Övriga domstolar		1
Republiken Tjeckien	Nejvyššího soudu		
	Nejvyšší správní soud		
	Ústavní soud		
	Övriga domstolar	6	6
Danmark	Højesteret	21	
	Övriga domstolar	95	116
Tyskland	Bundesgerichtshof	110	
	Bundesverwaltungsgericht	79	
	Bundesfinanzhof	242	
	Bundesarbeitsgericht	17	
	Bundessozialgericht	72	
	Staatsgerichtshof des Landes Hessen	1	
	Övriga domstolar	1.080	1 601
Estland	Riigikohus	1	
	Övriga domstolar	1	2
Grekland	Άρειος Πάγος	9	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	28	
	Övriga domstolar	88	125
Spanien	Tribunal Supremo	20	
	Audiencia Nacional	1	
	Juzgado Central de lo Penal	7	
	Övriga domstolar	166	194
Frankrike	Cour de cassation	76	
	Conseil d'État	40	
	Övriga domstolar	627	743
Irland	Supreme Court	17	
	High Court	15	
	Övriga domstolar	18	50

>>>

			Totalt
Italien	Corte suprema di Cassazione	94	
	Consiglio di Stato	60	
	Övriga domstolar	785	939
Cypern	Ανώτατο Δικαστήριο		
	Övriga domstolar		
Lettland	Augstākā tiesa		
	Satversmes tiesa		
	Övriga domstolar		
Litauen	Konstitucinis Teismas	1	
	Lietuvos Aukščiausiasis Teismas		
	Lietuvos vyriausiasis administracinis Teismas	1	
	Övriga domstolar		2
Luxemburg	Cour supérieure de justice	10	
	Conseil d'État	13	
	Cour administrative	7	
	Övriga domstolar	30	60
Ungern	Legfelsőbb Bíróság	1	
	Szegedi Ítéletábrlá	1	
	Övriga domstolar	9	11
Malta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Övriga domstolar		
Nederländerna	Raad van State	54	
	Hoge Raad der Nederlanden	157	
	Centrale Raad van Beroep	46	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	134	
	Tariefcommissie	34	
	Övriga domstolar	260	685
Österrike	Verfassungsgerichtshof	4	
	Oberster Gerichtshof	64	
	Oberster Patent- und Markensenat	3	
	Bundesvergabeamt	24	
	Verwaltungsgerichtshof	52	
	Vergabekontrollsenat	4	
	Övriga domstolar	157	308

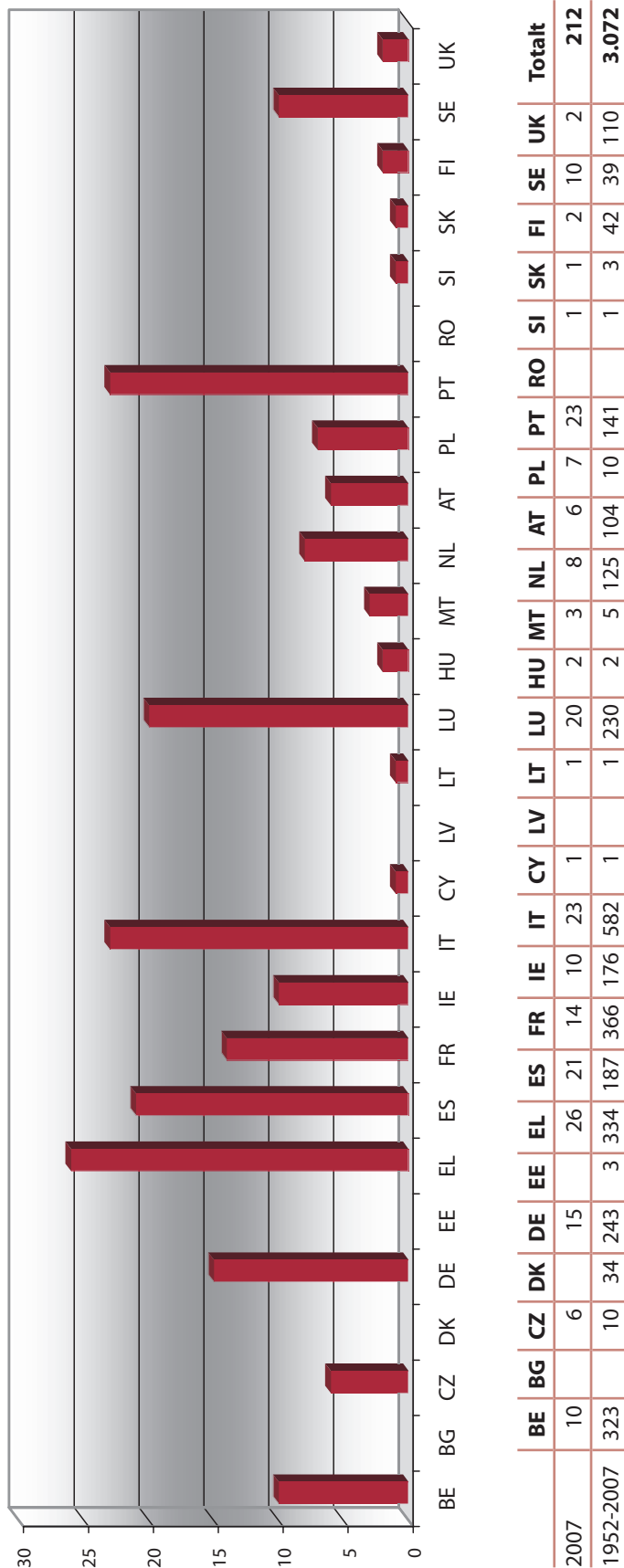
>>>

			Totalt
Polen	Sąd Najwyższy		
	Naczelny Sąd Administracyjny		
	Trybunał Konstytucyjny		
	Övriga domstolar	10	10
Portugal	Supremo Tribunal de Justiça	1	
	Supremo Tribunal Administrativo	36	
	Övriga domstolar	26	63
Rumänien	Tribunal Dâmbovița	1	
	Övriga domstolar		1
Slovenien	Vrhovno sodišče		
	Ustavno sodišče		
	Övriga domstolar		
Slovakien	Ústavný Súd		
	Najvyšší súd	1	
	Övriga domstolar	1	2
Finland	Korkein hallinto-oikeus	22	
	Korkein oikeus	8	
	Övriga domstolar	22	52
Sverige	Högsta Domstolen	10	
	Marknadsdomstolen	4	
	Regeringsrätten	20	
	Övriga domstolar	35	69
Förenade kungariket	House of Lords	36	
	Court of Appeal	42	
	Övriga domstolar	356	434
Benelux	Cour de justice/Gerechtshof ¹	1	1
Totalt			6.030

¹ Mål C-265/00, Campina Melkunie.

20. Den dömande verksamhetens allmänna utveckling (1952-2007) – Anhängiggjorda mål om fördragsbrott¹

2007



Bland de anhängiggjorda målen mot Spanien återfinns en talan som väckts av Belgien med stöd av artikel 170 i EG-fördraget (nu artikel 227 EG).

Bland de anhängiggjorda målen mot Frankrike återfinns en talan som väckts av Irland med stöd av artikel 170 i EG-fördraget (nu artikel 227 EG).

I siffrorna avseende mål där talan har väckts mot Förenade kungariket ingår tre mål där talan har väckts med stöd av artikel 170 i EG-fördraget (nu artikel 227 EG), varav en har väckts av Frankrike och två av Spanien.

¹ Artiklarna 93, 169, 170, 171 och 225 i EG-fördraget (nu artiklarna 88 EG, 226 EG, 227 EG, 228 EG och 298 EG), artiklarna 141 EA, 142 EA, 143 EA och artikel 88 KS.



Kapitel II

Europeiska gemenskapernas
förstainstansrätt

A – Förstainstansrättens verksamhet år 2007

av ordföranden Marc Jaeger

År 2007 har för Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt varit ett år i förändringens tecken. Två nya ledamöter, Teodor Tchipev och Valeriu Ciucă, har i början av året anslutit sig till kollegiet som en följd av Republiken Bulgariens och Rumäniens anslutning till Europeiska unionen. I september 2007 frånträdde Bo Vesterdorf, som varit ledamot av förstainstansrätten sedan dess inrättande år 1989 och varit dess ordförande sedan tio år tillbaka, sitt ämbete och efterträddes av Sten Frimodt Nielsen. På samma gång efterträddes domaren Rafael García-Valdecasas y Fernández, likaledes ledamot av institutionen sedan dess inrättande, liksom domarna Jörg Pirrung och Hubert Legal, vilkas mandat nyligen upphört, av Santiago Soldevila Fragoso, Alfred Dittrich och Laurent Truchot. Förstainstansrätten valde slutligen i denna konstellation sin nya ordförande Marc Jaeger.

Dessutom meddelade förstainstansrätten sina första avgöranden i egenskap av behörig domstol i överklaganden mot avgöranden av de särskilda rättsinstanserna som fattats genom tillämpning av artikel 220 andra stycket EG och artikel 225 A EG, vilka införts genom Nicefördraget. Trots sitt namn är alltså förstainstansrätten behörig att i enlighet med artiklarna 9–13 i bilagan till domstolens stadga pröva överklaganden av avgöranden som meddelats av Europeiska unionens personaldomstol. Denna nya typ av tvistefrågor har än så länge tilldelats en specialavdelning, avdelningen för överklaganden, sammansatt av förstainstansrättens ordförande och fyra avdelningsordföranden enligt ett rullande system.

Det gångna året kännetecknas av att förstainstansrättens stora avdelning meddelade två domar, i målen *Microsoft mot kommissionen*¹ och *API mot kommissionen*². Vid prövningen av dessa mål, och i synnerhet det första, var de tretton medlemmarna i denna sammansättning tvungna att bedöma komplexa och känsliga ekonomiska och juridiska frågor.

Vad gäller statistik anhängiggjordes 522 mål under det gångna året, vilket är en avsevärd ökning jämfört med år 2006 (432). Antalet avgjorda mål minskade däremot (397 mot 436 år 2006). Det skall emellertid påpekas att antalet mål som avgjorts genom dom ökade (247 mot 227 år 2006) liksom även antalet avgjorda interimistiska förfaranden (41 mot 24 år 2006). Förutom de stora resurser som lagts vid prövningen av målet *Microsoft mot kommissionen* och frånvaron – till skillnad från tidigare år – av en stor grupp identiska eller konnexa mål, beror det minskade antalet avgjorda mål rent allmänt på att de mål som anhängiggjorts vid förstainstansrätten blivit alltmer komplexa och olikartade. Mot bakgrund av bristen på jämvikt mellan nya och avgjorda mål, har antalet anhängiga mål icke desto mindre ökat, vilket riskerar att förlänga förfarandenas handläggningstid.

Förstainstansrätten har, väl medveten om denna situation, inlett en ingående utredning av sin verksamhet och sina arbetsmetoder för att förbättra sin effektivitet. I samband härmed anses det redan nu nödvändigt att förändra förstainstansrättens sammansättning, detta

¹ Förstainstansrättens dom av den 17 september 2007 i mål T-201/04.

² Förstainstansrättens dom av den 12 september 2007 i mål T-36/04.

bland annat för att bättre kunna utnyttja det ökade antalet ledamöter. Förstainstansrätten består således sedan den 25 september 2007 av åtta avdelningar med tre eller, då det på grund av målets betydelse är påkallat, fem domare (utökad sammansättning).

Den följande redogörelsen av förstainstansrättens dömande verksamhet avser att ge en, av nödvändighet selektiv, överblick över den omfattande rättspraxisen och över de komplexa frågor som förstainstansrätten har haft att avgöra.

I. Rättsakters lagenlighet

Upptagande till sakprövning av talan som har väckts i enlighet med artiklarna 230 EG och 232 EG

1. Rättsakter mot vilka talan kan väckas

Det är åtgärder med tvingande rättsverkningar som kan påverka sökandens intressen genom att väsentligt förändra dennes rättsliga ställning som utgör rättsakter som kan bli föremål för en talan om ogiltigförklaring i den mening som avses i artikel 230 EG.³

I domen i målet *Akzo Nobel Chemicals och Akros Chemicals mot kommissionen*⁴ fann förstainstansrätten att när ett företag åberopar skyddet för sekretesskyddet för kommunikationen mellan en advokat och hans klient för att motsätta sig ett beslag av en handling medför kommissionens beslut om att avslå begäran om skydd med hänvisning till advokatsekretessen rättsverkningar för företaget och utgör således en rättsakt mot vilken talan kan väckas. Detta beslut medför nämligen att det berörda företaget inte kommer i åtnjutande av det skydd som föreskrivs i gemenskapsrätten. Beslutet är vidare till sin art slutgiltigt och oberoende av det slutliga beslutet i vilket det skulle kunna konstateras att en överträdelse av konkurrensbestämmelserna skett. Förstainstansrätten slog dessutom fast att när kommissionen, utan att fatta något formellt beslut, beslagtar handlingar som det berörda företaget bedömt vara hemliga, innefattar detta faktiska handlande med nödvändighet ett underförstått beslut som skall kunna bli föremål för en ogiltighetstalan.

I beslutet *Vodafone España och Vodafone Group mot kommissionen*⁵ avisade förstainstansrätten däremot den talan som hade väckts mot det skriftliga påpekande som kommissionen i enlighet med artikel 7.3 i direktiv 2002/21⁶ skickat till den spanska regleringsmyndigheten med anledning av att denna myndighet underrättat kommissionen om ett utkast till åtgärder avseende företag som gemensamt har en

³ Domstolens dom av den 11 november 1981 i mål 60/81, IBM mot kommissionen (REG 1981, s. 2639; svensk specialutgåva, volym 6, s. 225), punkt 9.

⁴ Förstainstansrättens dom av den 17 september 2007 i de förenade målen T-125/03 och T-253/03.

⁵ Förstainstansrättens beslut av den 12 december 2007 i mål T-109/06.

⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektiv) (EGT L 108, s. 33).

dominerande ställning på den spanska marknaden för trådlös kommunikation. Förstainstansrätten vägrade att göra några analogier till förfaranden avseende statligt stöd och kontroll av företagskoncentrationer. Förstainstansrätten fann nämligen att det skriftliga påpekandet ingick i ett samrådsförfarande och inte i ett tillståndsförfarande, bland annat eftersom den omständigheten att kommissionen inte inlett ett fördjupat förfarande för att undersöka den berörda åtgärden inte skall likställas med att det anmälda förslaget till åtgärd har godkänts.

I målet *Nederländerna mot kommissionen*⁷ hade den nederländska regeringen, på grundval av artikel 95.4 EG, frågat kommissionen om räckvidden av ett direktivs tillämpningsområde. I detta avseende fann förstainstansrätten att artikel 95.4 EG inte kan utgöra grund för en medlemsstats talan, som syftar till att kommissionen skall fatta beslut om räckvidden av den harmonisering som föreskrivs i ett gemenskapsdirektiv och/eller huruvida nationella bestämmelser är förenliga med ett sådant direktiv. Då beslutet att göra en anmälan enligt samma bestämmelse för att erhålla tillstånd för undantag endast ankommer på den berörda medlemsstaten, och kommissionen för övrigt inte enligt någon bestämmelse i direktivet ges behörighet att besluta om dess tolkning, utgör den nämnda institutionens ställningstagande avseende den aktuella harmoniseringsåtgärdens tillämpningsområde inte mer än en åsikt, som inte är bindande för de behöriga nationella myndigheterna och inte kan bli föremål för en talan.

I beslutet i målet *Commune de Champagne m.fl. mot rådet och kommissionen*⁸ avisade förstainstansrätten den talan om ogiltigförklaring som schweiziska fysiska och juridiska personer väckt mot rådets beslut att godkänna det internationella avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet avseende handel med jordbruksprodukter. Förstainstansrätten underströk att en ensidig åtgärd från gemenskapens sida inte kan skapa rättigheter eller skyldigheter utanför det territorium som definieras i artikel 229 EG. Det är enbart det internationella avtalet, mot vilket talan inte kan väckas, som kan ha rättsverkningar i Schweiz enligt de bestämmelser som gäller enligt rättsordningen i denna stat när avtalet väl har ratificerats enligt de förfaranden som är tillämpliga där. Det angripna beslutet har därmed inga rättsverkningar i Schweiz och påverkar således inte sökandenas rättsliga situation på detta territorium.

Slutligen begärde Republiken Italien, i målet *Italien mot kommissionen*,⁹ ogiltigförklaring av kommissionens skrivelse i vilken Republiken Italien uppmanades att först lämna vissa upplysningar som villkor för att beviljas den utbetalning som Italien ansökt om inom ramen för gemenskapens strukturfonder. Förstainstansrätten slog fast att Republiken Italiens ståndpunkt, enligt vilken den ifrågavarande skrivelsen innebar att staten ålades en påföljd, eftersom ansökningarna om utbetalning inte skulle komma att beviljas förrän upplysningarna hade inkommit, i allt väsentligt gick ut på att anmäla ett tillstånd av fortgående passivitet från kommissionens sida. Om denna passivitet var rättsstridig, eftersom den strider mot bestämmelserna som reglerar strukturfonderna, borde

⁷ Förstainstansrättens dom av den 8 november 2007 i mål T-234/04.

⁸ Förstainstansrättens beslut av den 3 juli 2007 i mål T-212/02

⁹ Förstainstansrättens dom av den 12 december 2007 i mål T-308/05.

Republiken Italien ha väckt en passivitetstalan i detta avseende i enlighet med artikel 232 EG och inte en ogiltighetstalan.

2. Talerätt – Personligen berörd

Enligt fast rättspraxis kan andra fysiska eller juridiska personer än dem som ett beslut är riktat till göra anspråk på att vara personligen berörda endast om beslutet angår dem på grund av vissa egenskaper som är utmärkande för dem eller på grund av en faktisk situation som särskiljer dem från alla andra personer och därigenom försätter dem i en situation som motsvarar den som gäller för personen som beslutet är riktat till.¹⁰

I beslutet i målet *Galileo Lebensmittel mot kommissionen*¹¹ slog förstainstansrätten fast att en sökande kan beviljas talerätt om denne tillhör en begränsad grupp samtidigt som det föreligger en särskild skyldighet för kommissionen att skydda denna grupp. Närmare bestämt är den avgörande faktorn för att identifiera vilka enskilda som berörs personligen av en rättsakt med allmän giltighet det särskilda skydd som dessa är berättigade till enligt gemenskapsrätten.

I domen i målet *Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia mot kommissionen*¹², i vilken sökanden begärde ogiltigförklaring av en förordningsbestämmelse genom vilken rätten att använda namnet Tocai friulano begränsades, gavs förstainstansrätten tillfälle att klargöra när en sökande kan göra gällande sin talerätt på grundval av principer som slagits fast i domstolens dom i målet *Codorníu mot rådet*.¹³ Förstainstansrätten slog fast att sökanden i det förevarande fallet, till skillnad från i målet *Codorníu mot rådet*, inte på grund av en rättsakt med allmän giltighet hade förhindrats att använda en immateriell rättighet som denne inregistrerat och traditionellt använt under lång tid innan den nämnda rättsakten antogs. Namnet Tocai friulano utgör nämligen inte en geografisk beteckning som i sig omfattas av immateriella rättigheter och skyddas i detta avseende.

Förstainstansrätten påpekade också att det allmänintresse som en region, såsom behörigt organ i ekonomiska och sociala frågor inom dess territoriella behörighetsområde, kan ha av en utgång som är gynnsam för den ekonomiska utvecklingen i området inte är tillräckligt för att regionen skall anses vara personligen berörd. De rättigheter enligt lagar och andra författningar som en juridisk person, annan än staten, som lyder under en medlemsstats offentliga rätt kan ha är inte heller av sådant slag att den juridiska personen skall anses ha ett individuellt intresse av att utverka att en gemenskapsbestämmelse som inte får någon

¹⁰ Domstolens dom av den 15 juli 1963 i mål 25/62, *Plaumann mot kommissionen* (REG 1963, s. 199 och s. 223; svensk specialutgåva, volym 1, s. 189).

¹¹ Förstainstansrättens beslut av den 28 augusti 2007 i mål T-46/06 (överklagat till domstolen under målnummer C-483/07 P).

¹² Förstainstansrättens beslut av den 12 mars 2007 i mål T-417/04, *Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia mot kommissionen*.

¹³ Domstolens dom av den 18 maj 1994 i mål C-309/89 (REG 1994, s. I-1853; svensk specialutgåva, volym 15, s. I-141).

verkan på omfattningen av nämnda persons behörighet ogiltigförklaras. Den person som innehar sådana rättigheter utövar nämligen i princip inte dessa i sitt eget intresse.

Slutligen begärde sökanden i målet *Alrosa mot kommissionen*¹⁴ ogiltigförklaring av kommissionens beslut, enligt vilket De Beers, företag i dominerande ställning, åtaganden att begränsa och senare upphöra med sina inköp av rådiamanter från sökanden gjordes bindande. Förstainstansrätten, som på eget initiativ prövade frågan huruvida talan kunde upptas till sakprövning, slog fast att sökanden berördes personligen av beslutet med hänsyn till att det dels antogs efter ett förfarande i vilket sökanden på ett avgörande sätt hade deltagit, dels syftade till att undanröja den handelsförbindelse som under anseelig tid hade förelegat mellan sökanden och De Beers och dels var ägnat att ha en väsentlig inverkan på sökandens konkurrensmässiga ställning på marknaden för leverans och produktion av rådiamanter.

3. Berättigat intresse av att få saken prövad

I målet *Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse mot kommissionen*¹⁵ angrep sökanden kommissionens förhørsombuds beslut att avslå sökandens begäran om konfidentiell behandling av vissa avsnitt i kommissionens beslut (nedan kallat peroxidbeslutet), som innehöll hänvisningar till sökandens deltagande i en rad karteller på vissa marknader för organiska peroxider. Eftersom sökandens överträdelse emellertid var preskriberad hade kommissionen i artikeldelen i peroxidbeslutet inte gjort någon hänvisning till sökandens deltagande i överträdelsen. Förstainstansrätten godtog inte kommissionens invändning, enligt vilken sökanden, som inte hade angripit peroxidbeslutet, saknade ett berättigat intresse av att få till stånd en prövning av förhørsombudets beslut. Förstainstansrätten slog i stället fast att en ogiltigförklaring av detta beslut kunde medföra en fördel för sökanden på grund av att kommissionen skulle vara skyldig att ta hänsyn till företagets berättigade intresse av att den ifrågasatt informationen inte spreds. Den enda omständigheten att dessa uppgifter redan har offentliggjorts innebär inte heller att sökanden saknar berättigat intresse av att få saken prövad, eftersom det oavbrutna utlämnandet, genom kommissionens hemsida, av dessa uppgifter fortsätter att skada sökandens anseende, vilket innebär att denne har ett faktiskt intresse.

I domen i målet *Ufex m.fl. mot kommissionen*¹⁶ väckte sökandena talan mot kommissionens beslut att avslå deras klagomål. Deras berättigade intresse av att få saken prövad ifrågasattes då kommissionen, enligt de parter som intervenerat till stöd för denna institution, inte ens vid en ogiltigförklaring av det angripna beslutet hade kunnat fastställa de påtalade överträdelserna, eftersom den utdragna tiden för det administrativa förfarandet skulle ha haft menlig inverkan på dessa parter rätt till försvar. I detta avseende slog förstainstansrätten fast att en sökandes berättigade intresse av att få saken prövad i ett fall då denne har väckt en talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut att avslå det klagomål som sökanden ingett i syfte att anmäla ett beteende som skulle kunna utgöra

¹⁴ Förstainstansrättens dom av den 11 juli 2007 i mål T-170/06.

¹⁵ Förstainstansrättens dom av den 12 oktober 2007 i mål T-474/04.

¹⁶ Förstainstansrättens dom av den 12 september 2007 i mål T-60/05.

missbruk av dominerande ställning endast kan sättas åt sidan i rena undantagsfall, bland annat om det med säkerhet kunde antas att kommissionen inte varit i stånd att fatta ett beslut där det konstateras att företaget i dominerande ställning gjort sig skyldigt till en överträdelse.

4. Upptagande till sakprövning i mål angående statligt stöd

a) Begreppet berörd

Flera avgöranden under år 2007 har gjort det möjligt för förstainstansrätten att precisera tillämpningen av den rättspraxis¹⁷ enligt vilken en berörd part i den mening som avses i artikel 88.2 EG har, i syfte att tillvarata sina processuella rättigheter, talerätt avseende ogiltigförklaring av ett beslut som fattats efter den inledande granskningen av sådana stöd som avses i artikel 88.3 EG.

I beslutet i målet *SID mot kommissionen*¹⁸ fann förstainstansrätten att ett fackförbund för sjöfolk, som väckt talan mot vissa skattemässiga åtgärder tillämpliga på sjöfolk anställda på fartyg registrerade i det danska internationella skeppsregistret, inte kunde anses vara berörd part. Varken förbundet eller dess medlemmar stod nämligen i något konkurrensförhållande till de personer som de ifrågavarande åtgärderna avsåg. Även om organ som representerar arbetstagarna på ett företag, vilka är mottagare av ett stöd i egenskap av berörd part, kan inkomma med synpunkter till kommissionen angående sociala hänsyn, följde emellertid de eventuella sociala aspekterna i förevarande fall av att det ovannämnda registret hade inrättats och inte av de omtvistade skattemässiga åtgärderna, vilka endast hade granskats av kommissionen i syfte att kontrollera deras förenlighet med den gemensamma marknaden. De sociala aspekterna avseende detta register hade alltså endast ett indirekt samband med det angripna beslutet.

I domen i målet *Fachvereinigung Mineralfaserindustrie mot kommissionen*¹⁹ konstaterade förstainstansrätten först att sökandens medlemmar kunde anses vara berörda parter med rätt att väcka talan för att tillvarata sina processuella rättigheter och att sökanden faktiskt såsom en av grunderna för talan hade gjort gällande att kommissionen borde ha inlett det formella granskningsförfarande som avses i artikel 88.2 EG, eftersom det fanns allvarliga svårigheter att bedöma om stödet var förenligt med den gemensamma marknaden. Förstainstansrätten slog därefter fast att talan kunde tas upp till prövning och tillade att även om de övriga materiella grunder som sökanden anfört inte i sig kunde tas upp till prövning, skulle de framförda argumenten i vart fall prövas för att bedöma huruvida kommissionen verkligen hade haft allvarliga bedömningssvårigheter.

¹⁷ Domstolens dom av den 13 december 2005 i mål C-78/03 P, kommissionen mot Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum (REG 2005, s. I-10737).

¹⁸ Förstainstansrättens beslut av den 23 april 2007 i mål T-30/03 (överklagat till domstolen under målnummer C-319/07 P).

¹⁹ Förstainstansrättens dom av den 20 september 2007 i mål T-375/03.

I målet *Asklepios Kliniken mot kommissionen*²⁰ förelåg samma problematik i samband med en passivitetstalan enligt artikel 232 EG. I detta mål var det fråga om ett tyskt bolag, specialiserat på att driva privata sjukhus, som hade väckt talan om att förstainstansrätten skulle fastställa att kommissionen rättsstridigt hade underlåtit att ta ställning till det klagomål som hade ingetts för att påtala stöd som de tyska myndigheterna påstods ha beviljat offentliga sjukhus. Förstainstansrätten erinrade om att artiklarna 230 EG och 232 EG ger uttryck för ett och samma rättsmedel. På samma sätt som artikel 230 fjärde stycket EG gör det möjligt för enskilda att väcka talan om ogiltigförklaring mot en rättsakt som berör dem direkt och personligen, ger artikel 232 tredje stycket EG således enskilda möjlighet att väcka passivitetstalan mot en institution som har underlåtit att anta en rättsakt som skulle ha berört dem på samma sätt.²¹

b) Stödordningar

I målet *Salvat père & fils m.fl. mot kommissionen*²² hade kommissionen fattat ett beslut om att såsom statliga stöd som inte är förenliga med den gemensamma marknaden klassificera åtgärder som de franska myndigheterna vidtagit för att finansiera en stödordning till förmån för en viss sektor till vinodlare som producerade vin av lägre kvalitet. Kommissionen hade i beslutet uppmanat Republiken Frankrike att återkräva det rättsstridigt utbetalade stödet från stödmottagarna.

Förstainstansrätten, som stödde sig på domstolens rättspraxis enligt vilken en stödmottagare som verkligen har beviljats ett individuellt stöd i enlighet med en allmän stödordning och vilket stöd kommissionen har beslutat skall återbetalas skall anses vara personligen berörd av beslutet,²³ påpekade att de omständigheterna att det i beslutet inte angavs vilket eller vilka företag som var mottagare av det ifrågavarande stödet, att det var tillämpligt på objektiva bestämda situationer och att det medförde rättsverkningar för en allmänt och abstrakt angiven personkrets inte innebar att talan skulle avvisas. Tvärtom fann förstainstansrätten att med hänsyn till att de belopp som hade beviljats skilde sig mellan företagen och således var individuellt beräknade i förhållande till varje företags egenskaper, skulle en av de sökande anses vara en stödmottagare som verkligen hade beviljats ett individuellt stöd i enlighet med den ifrågavarande stödordningen till förmån för en viss sektor, vilket stöd kommissionen hade beslutat skulle återbetalas. Denna sökande är således direkt och personligen berörd av denna del av det angripna beslutet.

²⁰ Förstainstansrättens dom av den 11 juli 2007 i mål T-167/04, *Asklepios Kliniken mot kommissionen*.

²¹ Domstolens dom av den 18 november 1970 i mål 15/70, *Chevalley mot kommissionen* (REG 1970, s. 975, svensk specialutgåva, volym 1, s. 497), och förstainstansrättens dom av den 10 maj 2006 i mål T-395/04, *Air One mot kommissionen* (REG 2006, s. II-1343).

²² Förstainstansrättens dom av den 20 september 2007 i mål T-136/05. I detta avseende, se även förstainstansrättens dom av den 12 september 2007 i de förenade målen T-239/04 och T-323/04, *Italie och Brandt Italia mot kommissionen*.

²³ Domstolens dom av den 19 oktober 2000 i de förenade målen C-15/98 och C-105/99, *Italien och Sardegna Lines mot kommissionen* (REG 2000, s. I-8855).

5. Tvistefrågor avseende utsläppsrätter för växthusgaser

År 2007 kännetecknades av nya tvistefrågor, som uppkom i samband med att enskilda väckt talan mot åtgärder som kommissionen vidtagit mot medlemsstaterna inom ramen för systemet för handel med utsläppsrätter för växthusgaser som inrättats genom direktiv 2003/87²⁴. Genom detta direktiv upprättas ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser, vilket syftar till att minska sådana utsläpp vilka skall vara föremål för en tilldelning av utsläppsrätter som ger den verksamhetsutövare som innehar dem rätt att släppa ut en viss mängd växthusgaser. Dessa utsläppsrätter skall fördelas enligt nationella fördelningsplaner (nedan kallade NFP) och anmälas till kommissionen.

Samtliga de mål i vilka företag som mottagit utsläppsrätter väckt talan mot kommissionens beslut avvisades och detta på olika grunder beroende på vilket slags beslut som hade angripits.

a) Beslut att inte anföra invändningar mot anmälda NFP

Genom en bokstavlig, kontextuell och teleologisk tolkning av direktiv 2003/87 slog förstainstansrätten i sitt beslut i målet *EnBW Energie Baden-Württemberg mot kommissionen*²⁵ fast att direktivet endast ger kommissionen en begränsad behörighet att avslå en NFP och till och med ger den rätt att avstå från att utnyttja denna behörighet, bland annat eftersom en anmäld NFP i avsaknad av uttryckliga invändningar från kommissionen inom den i direktivet föreskrivna fristen blir definitiv och får genomföras av medlemsstaten. Förstainstansrätten drog härav slutsatsen att när ett beslut innehåller ett uttryckligt godtagande av vissa delar av en NFP kan detta inte anses utgöra ett godkännande, inte ens ett implicit sådant, av en anmäld NFP i dess helhet, med den följd att sökanden inte har ett berättigat intresse av att väcka talan mot de övriga delarna av NFP:n.²⁶

I sitt beslut i målet *US Steel Košice mot kommissionen*²⁷ slog förstainstansrätten, på grundval av liknande argument, fast att den omständigheten att det i kommissionens beslut inte anfördes någon invändning mot den slovakiska NFP inte innebar att beslutet utgjorde ett

²⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG (EUT L 275, s. 32).

²⁵ Förstainstansrättens beslut av den 30 april 2007 i mål T-387/04.

²⁶ Det kan noteras att denna tyska NFP för perioden 2005–2007 var föremål för förstainstansrättens dom av den 7 november 2007 i mål T-374/04, Tyskland mot kommissionen. I detta mål ogiltigförklarades kommissionens beslut, eftersom kommissionen gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den ansåg att det var oförenligt med direktiv 2003/87 att det i den nationella fördelningsplanen gavs möjlighet att göra en nedsättning i efterhand, vilket innebar att de tyska myndigheterna kunde minska antalet fördelade utsläppsrätter till en viss anläggning och överföra de indragna utsläppsrätterna till en reserv när verksamhetsutövaren ersatte en gammal anläggning med en ny som hade lägre kapacitet. Förstainstansrätten underströk att det inte finns någon bestämmelse i direktiv 2003/87 som innebär ett förbud mot att senare ändra antalet utsläppsrätter som skall fördelas individuellt, eftersom medlemsstaten har ett manöverutrymme när den utför ändringar som innebär sänkningar.

²⁷ Förstainstansrättens beslut av den 1 oktober 2007 i mål T-489/04.

rättighetskonstituerande godkännande, eftersom något sådant godkännande av naturliga skäl inte var nödvändigt för de slovakiska åtgärderna. Under dessa omständigheter medförde det angripna beslutet inte några tvingande rättsverkningar som kunde påverka sökandens intressen och utgjorde således inte någon rättsakt mot vilken talan kan väckas.

I sitt beslut i målet *Cemex UK Cement mot kommissionen*²⁸ avslag slutligen förstainstansrätten, på grund av att sökanden inte var personligen berörd, en talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut, vilket inte innebar några invändningar mot fördelningen till sökanden, genom en NFP, av sådana individuella utsläppsrätter som sökanden ansåg var otillräckliga och stred mot direktivet, eftersom det endast var Förenade kungariket som varansvarigt för genomförandet av NFP och för fördelningen av de specifika utsläppsrätterna till de individuella anläggningarna.

b) Beslut om nationella fördelningsplaners oförenlighet

I sitt beslut i målet *Fels-Werke m.fl. mot kommissionen*²⁹ fann förstainstansrätten att sökandena inte var *personligen berörda* av kommissionens beslut, enligt vilket en fördelningsmetod till nya anläggningar, som hade inrättats vid tiden för den föregående NFP, var oförenlig med gemenskapsrätten. Detta beslut berör nämligen de sökande på samma sätt som alla andra verksamhetsutövare som befinner sig i samma situation. Den blotta förekomsten av en rättighet som följer av det tyska systemet för den tidigare fördelningsperioden, vilken potentiellt påverkas genom det angripna beslutet, medför inte att innehavaren av nämnda rättighet särskiljs, eftersom rättigheten beviljas med tillämpning av en allmän och abstrakt regel på en mängd objektivt bestämda aktörer.

I målet *US Steel Košice mot kommissionen*³⁰ var det fråga om ogiltigförklaring av kommissionens beslut, enligt vilket vissa delar av en slovakisk NFP för perioden 2008–2012 var oförenliga med direktiv 2003/87³¹ och genom vilket kommissionen krävde att det totala antalet avsedda utsläppsrätter skulle minska. Förstainstansrätten fann att varken direktivet eller det angripna beslutet innebar att det totala antalet utsläppsrätter automatiskt skulle fördelas mellan de individuella anläggningarna, på så sätt att bestämda procentsatser av utsläppsrätter tilldelades sökanden och andra anläggningar. Sökanden är således inte direkt berörd av det angripna beslutet, eftersom den eventuella minskningen av dennes individuella utsläppsrätter följer av den slovakiska regeringens utrymme för skönmässig bedömning, vilken regering inte är skyldig att minska sökandens antal individuella utsläppsrätter, utan endast att inte överskrida gränserna för det totala antalet utsläppsrätter som skall fördelas.

²⁸ Förstainstansrättens beslut av den 6 november 2007 i mål T-13/07.

²⁹ Förstainstansrättens beslut av den 11 september 2007 i mål T-28/07 (överklagat till domstolen under målnummer C-503/07 P).

³⁰ Förstainstansrättens beslut av den 1 oktober 2007 i mål T-27/07 (överklagat till domstolen under målnummer C-6/08 P).

³¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG (EUT L 275, s. 32).

Förstainstansrätten slog slutligen i sitt beslut i målet *Drax Power m.fl. mot kommissionen*³² fast att sökanden inte berördes direkt av kommissionens beslut att avvisa det förslag som Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland lagt fram, nämligen att ändra den provisoriska NFP:n i syfte att höja det definitiva totala antalet utsläppsrätter som skall tilldelas.

Konkurrensregler tillämpliga på företag

1. Rättspraxis på området för artikel 81 EG

a) Tillämpningen av artikel 81.3 EG

I domen i målet *Duales System Deutschland mot kommissionen*,³³ i vilken det var fråga om lagenligheten av ett beslut om undantag som fattats i enlighet med förordning nr 17³⁴, slog förstainstansrätten fast att åtaganden som ett företag gjort under det administrativa förfarandet för att skingra de farhågor som kommissionen gett uttryck för hade till verkan att precisera innehållet i de avtal som anmälts i syfte att erhålla ett icke-ingripandebesked eller ett beslut om undantag enligt artikel 81 EG, i det att de klargjorde för kommissionen på vilket sätt detta företag avsåg att agera i framtiden. Kommissionen hade följaktligen fog för att anta sitt beslut med beaktande av detta åtagande och det ankom inte på förstainstansrätten att undersöka lagenligheten av beslutet med avseende på en omständighet som företaget avstått från att göra gällande under det administrativa förfarandet.

Förstainstansrätten konstaterade dessutom att när anläggningar som ägs av avtalsparter till ett företag som utgör den största kunden innebär en flaskhals för konkurrenterna till detta företag, kan kommissionen ålägga detta företag att det, såsom villkor för ett undantag, skall låta konkurrenterna använda anläggningarna tillsammans med företaget, eftersom konkurrenterna annars fräntas varje reell möjlighet att få tillträde till och hålla sig kvar på den aktuella marknaden.

b) En enda överträdelse

Förstainstansrätten slog i domen i målet *BASF och UCB mot kommissionen*³⁵ fast att begreppet "ett enda syfte", som karakteriserar en enda, fortgående överträdelse, inte kan fastställas med en allmän hänvisning till en snedvridning av konkurrensen på marknaden för den berörda produkten, eftersom påverkan på konkurrensen utgör ett agerande av samma slag som alla beteenden som omfattas av tillämpningsområdet för artikel 81 EG. En sådan

³² Förstainstansrättens beslut av den 25 juni 2007 i mål T-130/06.

³³ Förstainstansrättens dom av den 24 maj 2007 i mål T-289/01.

³⁴ Rådets förordning av den 6 februari 1962, första förordningen om tillämpning av artiklarna [81 EG] och [82 EG] (EGT 13, 1962, s. 204).

³⁵ Förstainstansrättens dom av den 12 december 2007 i de förenade målen T-101/05 och T-111/05.

definition av begreppet ett enda syfte riskerar att frånta begreppet en enda, fortgående överträdelse en del av dess betydelse, eftersom det skulle leda till att flera beteenden som berör en ekonomisk sektor och som är förbjudna enligt artikel 81 EG systematiskt skulle kvalificeras som ageranden som tillsammans utgör en enda överträdelse.

Vad gäller de omtvistade fallen av konkurrensbegränsande samverkan konstaterade förstainstansrätten att överenskommelserna på världsnivå och på europeisk nivå inte tillämpats samtidigt, att de hade olika syften, att de genomförts med olika metoder och att kommissionen inte bevisat de europeiska producenternas avsikt att ansluta sig till de världsomfattande överenskommelserna för att senare genomföra en uppdelning av marknaden inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. De världsomfattande överenskommelserna och de europeiska överenskommelserna utgör följaktligen två olika överträdelser. Förstainstansrätten, som fann att överträdelserna, som utgjordes av ett deltagande i den världsomspännande kartellen, var preskriberad, ogiltigförklarade det angripna beslutet i den del det innebar att sökandena påfördes böter på grund av sitt deltagande i densamma.

c) Böter

Det framgår av domen i målet *Prym och Prym Consumer mot kommissionen*³⁶ att kommissionen är skyldig att göra en avgränsning av den berörda marknaden i ett beslut som fattas med stöd av artikel 81 EG endast när det utan en sådan avgränsning är omöjligt att avgöra huruvida den konkurrensbegränsande samverkan kan påverka handeln mellan medlemsstaterna och om den har ett konkurrensbegränsande syfte eller resultat. När ett avtal har till syfte att dela upp produktmarknaderna och de geografiska marknaderna är kommissionen inte skyldig att göra en avgränsning genom tillämpning av artikel 81 EG. När det i artikeldelen i ett beslut emellertid inte enbart konstateras en överträdelse utan även påförs böter, är de faktiska konstaterandena avseende den berörda marknaden av betydelse. Enligt riktlinjerna för beräkning av böter³⁷ skall man vid bedömningen av överträdelsens allvar nämligen beakta överträdelsens konkreta påverkan på marknaden om den är mätbar och de överträdande företagens ekonomiska kapacitet att vålla andra aktörer betydande skada. För att kunna bedöma dessa delar måste storleken på marknaderna och de berörda företagens marknadsandelar fastställas.

Mot bakgrund av att överträdelserna hade till syfte att dela upp produktmarknaderna och den geografiska marknaden, en överträdelse som klassificerats som mycket allvarlig i riktlinjerna, fann emellertid förstainstansrätten att den bristfälliga motiveringen avseende avgränsningen av marknaden inte i förevarande fall skulle leda till att böterna undanröjdes eller minskades, med beaktande av att kommissionen hade valt det ursprungliga minimibelopp som i riktlinjerna föreskrivs för en sådan överträdelse.

³⁶ Förstainstansrättens dom av den 12 september 2007 i mål T-30/05 (överklagad till domstolen under målnummer C-534/07 P).

³⁷ Riktlinjerna för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 65.5 i EKSG-fördraget (EGT C 9, 1998, s. 3).

Förstainstansrätten utövade i domen i målet *Bolloré m.fl mot kommissionen*³⁸ sin fulla prövningsrätt på två aspekter. För det första satte förstainstansrätten ned en av företagets böter med 15 procent, eftersom kommissionen inte hade visat att den hade beaktat det faktum att företaget inte hade deltagit i de samordnade förfarandena rörande marknadsuppdelning bland alla de faktorer som bedömdes vid fastställelsen av det slutliga bötesbelopp som ålades företaget. Därvid erinrade förstainstansrätten om att även om det vid påvisandet av att det har begått en överträdelse är irrelevant att ett företag inte har deltagit i samtliga led i en konkurrensbegränsande samverkan, skall dessa förhållanden emellertid beaktas vid bedömningen av hur allvarlig överträdelsen är och i förekommande fall vid fastställelsen av böterna. För det andra fann förstainstansrätten i samband med nedsättandet av böterna på grund av samarbete att även om företaget Mougeot, till skillnad från företaget AWA, hade tillhandahållit handlingar som härrörde från den omtvistade perioden och även om Mougeots redogörelser i vissa avseenden var mer detaljerade, avsåg AWA:s upplysningar en längre period och omfattade ett större geografiskt område. Förstainstansrätten drog därur den slutsatsen att deras samarbete skulle anses som likvärdigt. Mot denna bakgrund beviljade förstainstansrätten företaget AWA en lika stor nedsättning som företaget Mougeot hade beviljats.

På samma sätt företog förstainstansrätten i det ovannämnda målet *BASF och UCB mot kommissionen*, efter att ha konstaterat att överträdelsen som utgjordes av sökandenas deltagande i överenskommelser på världsnivå hade preskriberats, en omräkning av det bötesbelopp som kommissionen hade påfört. Vad gäller företaget BASF påpekade förstainstansrätten att ett samarbete som består i att ett företag överlämnar information till kommissionen angående ageranden för vilka det inte självt skulle ha varit skyldigt att erlagga böter inte omfattas av tillämpningsområdet för 1996 års meddelande om samarbete.³⁹ Med hänsyn till att de huvudsakliga delarna i den bevisning som BASF hade ingett beträffande samarbetet enbart rörde de världsomspännande överenskommelserna, och med hänsyn till att den överträdelse som hänför sig till de världsomfattande överenskommelserna ansågs preskriberad, fann förstainstansrätten att den inte längre hade anledning att bevilja bolaget den nedsättning om 10 procent som det hade beviljats på denna grund. Förstainstansrätten fann mot bakgrund av överträdelsens art att utgångsbeloppen för böterna avseende de europeiska överenskommelserna skulle motsvara det belopp som fastställts för samtliga överenskommelser, eftersom den omständigheten att ett av de ageranden som BASF anklagats för inte kunde sanktioneras på grund av preskription inte medförde någon minskning av företagets böter. Trots reduceringen på grund av denna preskription fastställde förstainstansrätten i själva verket det slutliga bötesbeloppet till 35,024 miljoner euro, det vill säga 54 000 euro mer än det belopp som kommissionen hade påfört BASF.

³⁸ Förstainstansrättens dom av den 26 april 2007 i de förenade målen T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 och T-136/02 (överklagad till domstolen under målnummer C-322/07 P).

³⁹ Kommissionens meddelande av den 18 juli 1996 om befrielse från eller nedsättning av böter i kartellärenden (EGT C 207, 1996, s. 4).

I målet *Coats Holdings och Coats mot kommissionen*⁴⁰ fann förstainstansrätten att sökandens roll i huvudsak endast var att underlätta ikraftträdandet av ramavtalet för kartellen. Eftersom sökanden var mer av en mellanhand än en fullvärdig deltagare i kartellen, fann förstainstansrätten att bötesbeloppet med beaktande av dessa förmildrande omständigheter lämpligen kunde minskas med 20 procent.

d) Moderbolags ansvar för dotterbolags rättsstridiga agerande

I domen i målet *Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen*⁴¹ påpekade förstainstansrätten att det inte är den omständigheten att ett moderbolag har anstiftat dotterbolaget till att begå en överträdelse eller, i ännu mindre grad, att ett moderbolag har varit delaktigt i överträdelsen som ger kommissionen behörighet att rikta ett beslut om påförande av böter till moderbolaget i en koncern, utan det faktum att moderbolaget och dotterbolaget utgör ett enda företag i den mening som avses i artikel 81 EG.

I ett sådant fall där moderbolaget innehar hela aktiekapitalet i ett dotterbolag som har gjort sig skyldigt till en överträdelse, föreligger det en enkel presumtion om att nämnda moderbolag utövar ett avgörande inflytande på dotterbolagets agerande. Det ankommer på moderbolaget att motbevisa denna presumtion genom att vid förstainstansrätten åberopa samtliga omständigheter som rör det organisatoriska sambandet – i ekonomiskt och juridiskt hänseende – mellan dotterbolaget och moderbolaget för att visa att dotterbolaget och moderbolaget inte utgör en och samma ekonomiska enhet.

2. Rättspraxis på området för artikel 82 EG

a) Målet Microsoft mot kommissionen

Förstainstansrättens verksamhet har under år 2007 markerats av målet *Microsoft mot kommissionen*⁴², i vilket dom meddelades av stora avdelningen, som i huvudsak avslög talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut.⁴³

Förutom böter på mer än 497 miljoner euro ålade kommissionen Microsoft att upphöra med det missbruk som påtalades dels genom att lämna ut nödvändig information om interoperabilitet till samtliga företag som avser att utveckla och tillhandahålla operativsystem för arbetsgruppsservrar, dels genom att tillhandahålla en version av sitt operativsystem Windows för klientdatorer som inte inbegriper Windows Media Player. För att bistå kommissionen i dess uppdrag att övervaka efterlevnaden av de korrigerande

⁴⁰ Förstainstansrättens dom av den 12 september 2007 i mål T-36/05 (överklagad till domstolen under målnummer C-468/07 P).

⁴¹ Förstainstansrättens dom av den 12 december 2007 i mål T-112/05.

⁴² Förstainstansrättens dom av den 17 september 2007 i mål T-201/04.

⁴³ Kommissionens beslut 2007/53/EG av den 24 maj 2004 om ett förfarande enligt artikel 82 [EG] och artikel 54 i EES-avtalet mot Microsoft Corporation (ärende COMP/C-3/37.792 – Microsoft) (EUT L 32, 2007, s. 32).

åtgärderna, innehåller beslutet en övervakningsmekanism som innefattar utseende av en oberoende övervakare.

Förstainstansrätten tillbakavisade samtliga sökandens påståenden avseende det missbruk av dominerande ställning som kommissionen påtalat liksom avseende de korrigerande åtgärderna och de påförda böterna, men ogiltigförklarade däremot de bestämmelser i beslutet som avsåg den oberoende övervakaren.

Vad för det första gäller missbruket, som består i en vägran att tillhandahålla information om interoperabilitet, vederlade förstainstansrätten samtliga de argument som Microsoft hade lagt fram i syfte att bestrida det interoperabilitetsbegrepp som kommissionen använt och den grad av interoperabilitet som kommissionen krävt, liksom i syfte att göra gällande bristande överensstämmelse med avseende på den ålagda korrigerande åtgärden. Förstainstansrätten prövade sedan frågan huruvida Microsofts kommunikationsprotokoll eller specifikationerna för dessa åtnjöt immaterialrättsligt skydd eller utgjorde affärshemligheter. Förstainstansrätten hänvisade till domstolens rättspraxis⁴⁴ och erinrade om att det endast är under särskilda omständigheter som det kan leda till ett sådant missbruk när innehavaren av en immateriell rättighet utövar ensamrätten, närmare bestämt när vägran för det första avser en produkt eller en tjänst som är nödvändig för utövandet av en viss verksamhet på en angränsande marknad, för det andra kan leda till att all konkurrens från en angränsande marknad utestängs, för det tredje förhindrar tillkomsten av en ny produkt för vilken det finns en potentiell efterfrågan hos konsumenterna och slutligen när det inte finns sakliga skäl för vägran.

Förstainstansrätten slog i samband med dess prövning av huruvida dessa omständigheter förelåg i det ifrågavarande målet fast att kommissionen inte begått ett uppenbart fel när den ansåg, för det första att konkurrerande operativsystem, för att dessa skall kunna konkurrera med Windows operativsystem för arbetsgruppsservrar på ett livskraftigt sätt, måste ha samma förutsättningar för att interoperera med Windows domänarkitektur som dessa Windowssystem, för det andra att utvecklingen på marknaden visade att det förelåg en risk för eliminering av konkurrensen på marknaden för operativsystem för arbetsgruppsservrar och för det tredje att Microsofts vägran begränsade den tekniska utvecklingen till nackdel för konsumenterna i den mening som avses i artikel 82 andra stycket b EG och att kriteriet avseende tillkomsten av en ny produkt således var uppfyllt i det förevarande fallet. Förstainstansrätten fann slutligen att Microsoft varken hade visat att det förelåg några sakliga skäl för dess vägran att lämna ut information om interoperabilitet eller i tillräcklig mån hade styrkt att utlämnandet av denna information avsevärt skulle påverka bolagets innovationsincitament i negativ riktning.

Vad för det andra gäller missbruket i form av kopplingsförbehållet mellan operativsystemet Windows för datorer och Windows Media Player, fann förstainstansrätten att kommissionens analys av de olika beståndsdelarna i kopplingsförbehållet överrensstämde med såväl

⁴⁴ Domstolens dom av den 5 oktober 1988 i mål 238/87, Volvo (REG 1988, s. 6211), av den 6 april 1995 i de förenade målen C-241/91 P och C-242/91 P, RTE och ITP mot kommissionen (Magill) (REG 1995, s. I-743), av den 26 november 1998 i mål C-7/97, Bronner (REG 1998, s. I-7791), och av den 29 april 2004 i mål C-418/01, IMS Health (REG 2004, s. I-5039).

artikel 82 EG som rättspraxis.⁴⁵ Förstainstansrätten erinrade härvid om att dessa beståndsdelar var följande: För det första var huvudprodukten och den kopplade produkten två separata produkter. För det andra innehade det berörda företaget en dominerande ställning på marknaden för huvudprodukten. För det tredje gav företaget konsumenterna ingen möjlighet att välja huvudprodukten utan den kopplade produkten. För det fjärde begränsade det aktuella agerandet konkurrensen.

Vad för det tredje gäller övervakningsmekanismen, som innefattade att en oberoende övervakare skulle utses, slog förstainstansrätten fast att förordning nr 17⁴⁶ inte kan utgöra rättslig grund för beslutet och att kommissionen således överskred sina utrednings- och genomförandebefogenheter. Förstainstansrätten fann att kommissionen, genom att inrätta en sådan mekanism som utan begränsning i tiden ger övervakaren rätt att, oberoende av kommissionen, erhålla bistånd av Microsoft och få tillgång till bolagets information, handlingar, lokaler och anställda liksom till källkoden för de relevanta Microsoftprodukterna och som ger denna övervakare möjlighet att handla på eget initiativ eller på begäran av tredje parter, gick längre än att utse en egen extern expert som rådgivare under en utredning och gav utredningsbefogenheter som endast kommissionen själv kunde utöva. Kommissionen agerade också utöver sin befogenhet när den ålade Microsoft att bära kostnaderna för övervakaren, trots att den inte med stöd av någon bestämmelse i förordning nr 17 kan ålägga företag att bära de kostnader som kommissionen själv har för kontrollen av att korrigerande åtgärder verkställs.

Vad gäller de påförda böterna påpekade förstainstansrätten bland annat att motive-ringskyldigheten varken innebär något krav på att redovisa sifferuppgifter avseende sättet att beräkna böterna eller, vid fastställandet av utgångsbeloppet för böterna, göra särskiljning mellan de olika fastställda missbruken.

b) Beslut om att avslå klagomål

I domen i det ovannämnda målet *Ufex m.fl. mot kommissionen* erinrade förstainstansrätten om att kommissionen även om den inom ramen för sitt utrymme för skönmässig bedömning kan besluta att inte pröva ett klagomål till följd av bristande gemenskapsintresse⁴⁷ emellertid inte kan göra detta enbart på grund av att förfarandena har upphört, utan att ha kontrollerat att de konkurrensbegränsande verkningarna inte består och, i förekommande fall, att de påstådda konkurrensbegränsningarnas allvar eller bestående verkningar inte kan medföra att klagomålet är av gemenskapsintresse. Även om de konkurrensbegränsande verkningarna inte finns kvar är kommissionen skyldig att beakta de påstådda överträdelsernas varaktighet och allvar.

⁴⁵ Se, bland annat, förstainstansrättens dom av den 12 december 1991 i mål T-30/89, Hilti mot kommissionen (REG 1991, s. II-1439), och av den 6 oktober 1994 i mål T-83/91, Tetra Pak mot kommissionen (REG 1994, s. II-755; svensk specialutgåva, volym 16, s. 1).

⁴⁶ Se den ovannämnda förordningen.

⁴⁷ Angående begreppet gemenskapsintresse, se även förstainstansrättens dom av den 3 juli 2007 i mål T-458/04, *Au lys de France* mot kommissionen, och av den 12 juli 2007 i mål T-229/05, *AEPI* mot kommissionen (överklagad till domstolen under målnummer C-425/07 P).

Vad gäller prövningen av ett klagomål som omfattas av kommissionens och de nationella myndigheternas delade behörighet, har förstainstansrätten påpekat att varken en subjektiv inställning hos de nationella myndigheterna eller domstolarna att kommissionen vore bättre lämpad att behandla frågan, eller förekomsten av ett samarbete mellan kommissionen och en nationell myndighet, kan medföra att kommissionen blir exklusivt behörig eller att kommissionens beslut i frågan huruvida ärendet är av gemenskapsintresse föregrips. Kommissionen är inte heller skyldig att prioritera ett ärende när en nationell domstol har vilandeförklarat förfarandet i väntan på ett beslut från kommissionen.

c) Tillämpning av artikel 82 EG på korssubventioner

I domen i det ovannämnda målet *Ufex m.fl. mot kommissionen* slog förstainstansrätten fast att korssubventionering, som ett företag i dominerande ställning lämnar från den sektor där det har ett legalt monopol till sitt konkurrensutsatta dotterbolag, inte i sig utgör missbruk av dominerande ställning, oberoende av vilken politik som förs inom den sektor där monopol råder och i den konkurrensutsatta sektorn. Enbart den omständigheten att ett företag har getts en ensamrätt för att kunna utföra en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse innebär nämligen inte att företaget inte får göra vinster på de verksamheter som det har monopol på och hindrar inte att företaget utvidgar sin verksamhet till konkurrensutsatta områden. Förvärv av en del av ett företag och, analogt, korssubventionering kan emellertid ge upphov till problem med avseende på gemenskapens konkurrensregler om de ekonomiska medel som företaget i monopolställning har nyttjat är resultatet av överpriser eller diskriminerande priser eller annat missbruk som har förekommit på den marknad där företaget har monopol. Om ett företag i dominerande ställning fakturerar underpriser för sina tjänster till ett dotterbolag utgör detta följaktligen inte nödvändigtvis ett hinder för konkurrenterna när dotterbolaget använder detta stöd till att göra avsevärda vinster eller betala ut högre utdelning. Samma sak gäller när dotterbolaget anpassar sina priser till konkurrenternas eller gör stora vinster, eftersom ett sådant agerande inte påverkar kundernas val av vem som skall tillhandahålla dem tjänster.

d) Missbruk av dominerande ställning

I domen i målet *Duales System Deutschland mot kommissionen (Der Grüne Punkt)*⁴⁸ slog förstainstansrätten fast att det utgör missbruk av dominerande ställning när ett företag, som driver ett landsomfattande system för insamling och återvinning av förpackningar, kräver att de företag som anlitar detta system skall erlägga en avgift för alla förpackningar som saluförs i Tyskland och som bär företagets symbol, om företagen visar att det inte anlitar systemet för vissa eller alla förpackningar. Det är dock inte uteslutet att företaget kan ta ut en adekvat avgift enbart för användningen av varumärket om det har visats att förpackningen som är försedd med dess symbol har återtagits och återvunnits enligt ett annat system. Användandet av symbolen motsvarar nämligen en tjänst genom att symbolen visar konsumenten att denne har tillgång till systemet.

⁴⁸ Förstainstansrättens dom av den 24 maj 2007 i mål T-151/01 (överklagad till domstolen under målnummer C-385/07 P).

e) Underpriser

I domen i målet *France Télécom mot kommissionen*⁴⁹ erinrade förstainstansrätten, med stöd av målet *AKZO mot kommissionen*,⁵⁰ om att det finns två olika analysmetoder för att avgöra om ett företag har tillämpat underprissättning. Priser som tillämpas av ett företag i dominerande ställning och som är lägre än de genomsnittliga rörliga kostnaderna skall i sig betraktas som missbruk, eftersom företagets enda intresse av att tillämpa sådana priser måste vara att slå ut sina konkurrenter. Däremot skall priser som är lägre än de genomsnittliga totala kostnaderna men högre än de genomsnittliga rörliga kostnaderna betraktas som missbruk när de fastställs inom ramen för en plan som syftar till att slå ut en konkurrent. Detta uppsåt skall bevisas på grundval av allvarliga och samstämmiga uppgifter. Det ifrågasatta beteendets konkreta verkningar måste emellertid inte bevisas.

I detta avseende kan intäkterna och kostnaderna efter överträdelsen inte vara relevanta för att utvärdera kostnadernas täckningsgrad under den beaktade perioden. I artikel 82 EG avses nämligen den ställning som det aktuella företaget innehade på den gemensamma marknaden vid den tidpunkt då det begick överträdelsen. Det är emellertid inte nödvändigt att som ytterligare bevisning visa att det ifrågavarande företaget hade en verklig möjlighet att återhämta sina förluster.

Förstainstansrätten slog dessutom fast att det inte kan göras gällande att ett dominerande företags rätt att anpassa sina priser till konkurrenternas priser är absolut, i synnerhet när denna rätt skulle leda till att tillämpningen av underprissättning, vilken är förbjuden i fördraget, legitimerades. Även om ett företag i dominerande ställning inte kan fräntas rätten att tillvarata sina egna affärsintressen när dessa hotas och företaget i rimlig omfattning måste få möjlighet att handla följdriktigt, kan ett sådant beteende inte tillåtas när det just har till syfte att förstärka och missbruka denna dominerande ställning.

f) Åtaganden från företag i dominerande ställning

I domen i det ovannämnda målet *Alrosa mot kommissionen* uttalade förstainstansrätten sig för första gången om lagenligheten av ett beslut, genom vilket åtaganden som föreslagits av ett företag i dominerande ställning görs bindande, och om hur ett sådant beslut påverkar tredje part.

Förstainstansrätten konstaterade att ett sådant beslut medför att förfarandet för att konstatera en överträdelse av konkurrensreglerna och vidta sanktionsåtgärder till följd härav upphör. Det kan därför inte likställas med att kommissionen endast godtar ett förslag som parterna i en förhandling frivilligt har formulerat, utan det utgör en tvingande åtgärd som får en överträdelse att upphöra, i samband med vilken kommissionen utövar samtliga de befogenheter som den tillerkänts enligt artiklarna 81 EG och 82 EG, med förbehåll för att erbjudandet om åtaganden undantar kommissionen från skyldigheten att bevisa

⁴⁹ Förstainstansrättens dom av den 30 januari 2007 i mål T-340/03 (överklagad till domstolen under målnummer C-202/07 P).

⁵⁰ Domstolens dom av den 3 juli 1991 i mål C-62/86 (REG 1991, s. I-3359).

överträdelsen. Genom att ett visst agerande gentemot en tredje part görs bindande, kan ett beslut enligt artikel 9 i förordning nr 1/2003⁵¹ indirekt få en rättslig verkan *erga omnes*, vilken det berörda företaget självt inte skulle ha kunnat uppnå. Kommissionen är enligt förstainstansrätten således ensam upphovsman från och med den tidpunkt då de åtaganden som det berörda företaget erbjudit görs bindande och kommissionen ensam påtar sig ansvaret för dessa. Även om kommissionen förfogar över ett utrymme för skönsmässig bedömning i utövandet av den valmöjlighet som uppställs i förordning nr 1/2003, att antingen göra de åtaganden som föreslagits av de berörda företagen bindande och fatta ett beslut i enlighet med artikel 9 i denna förordning eller följa det förfarande som föreskrivs i artikel 7.1 i nämnda förordning, vilket kräver att en överträdelse konstateras, är den likväl skyldig att iaktta proportionalitetsprincipen.

Vad gäller ett beslut från kommissionen om att undanröja en långvarig handelsförbindelse mellan två företag som är parter i ett avtal som skulle kunna utgöra missbruk av en dominerande ställning, drog förstainstansrätten i förevarande fall den slutsatsen att det nära samband som förelåg mellan de två förfaranden som inletts av kommissionen, på grundval av artiklarna 81 EG och 82 EG, och det förhållandet att beslutet uttryckligen hänvisade till det avtalslutande företaget utan att beslutet var riktat till detsamma, borde ha medfört att detta företag, i förhållande till förfarandet som helhet, beviljades de rättigheter som gäller för ett berört företag i den mening som avses i förordning nr 1/2003, trots att det i strikt mening inte utgjorde ett företag i förfarandet enligt artikel 82 EG. Detta företag hade således en rätt att yttra sig angående de enskilda åtaganden som kommissionen avsåg att göra bindande, och det borde ha getts tillfälle att till fullo utöva denna rättighet.

3. Bidrag inom området för kontroll av företagskoncentrationer

I målet *Sun Chemical Group m.fl. mot kommissionen*⁵² påpekade förstainstansrätten att det enligt riktlinjerna för bedömning av horisontella koncentrationer⁵³ inte krävs att alla omständigheter som nämns i dessa undersöks i samtliga fall, eftersom kommissionen har ett utrymme för skönsmässig bedömning som möjliggör för den att beakta eller underlåta att beakta vissa omständigheter och eftersom den inte är skyldig att ge en detaljerad motivering av bedömningen av vissa aspekter av koncentrationen, som uppenbart är irrelevanta, saknar betydelse eller som den anser uppenbart saknar direkt samband med saken.

I samband med sin prövning skall förstainstansrätten inte endast undersöka huruvida kommissionen har beaktat eller underlåtit att beakta omständigheter som i riktlinjerna har angetts vara relevanta för bedömningen av en koncentrations inverkan, utan den måste också bedöma huruvida de omständigheter som kommissionen eventuellt har underlåtit att beakta kan påverka kommissionens bedömning.

⁵¹ Rådets förordning (EG) nr 1/2003 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 [EG] och 82 [EG] (EGT L 1, 2003, s. 1).

⁵² Förstainstansrättens dom av den 9 juli 2007 i mål T-282/06.

⁵³ Riktlinjer för bedömning av horisontella koncentrationer enligt koncentrationsförordningen (EUT C 31, 2004, s. 5).

I samband med förstainstansrättens prövning av kommissionens undersökning avseende förekomsten av en överkapacitet på marknaden, fann förstainstansrätten att det inte är nödvändigt, för att den sammanslagna enhetens kunder skall kunna avskräcka denna från att vidta eventuellt konkurrensbegränsande åtgärder, att de kan flytta över sina beställningar till andra leverantörer. Den möjlighet de har att få en stor del av sin efterfrågan tillgodosedd av andra leverantörer kan anses utgöra ett hot om så stora förluster att den sammanslagna enheten avskräcks från att fullfölja en sådan strategi.

4. Beivran av konkurrensbegränsande förfaranden

a) Fördelningen av behörighet

Syftet med förordning nr 1/2003 är bland annat att göra konkurrensmyndigheterna i medlemsstaterna mera delaktiga i tillämpningen av gemenskapens konkurrensregler och i detta syfte bilda ett nätverk av offentliga myndigheter som tillämpar dessa regler i nära samarbete. I detta avseende påpekade förstainstansrätten i domen i det ovannämnda målet *France Télécom mot kommissionen* att kommissionens dominerande roll vid utredningar av överträdelser har behållits i förordning nr 1/2003. I artikel 11.1 i den nämnda förordningen föreskrivs visserligen en huvudregel, enligt vilken kommissionen och de nationella myndigheterna är skyldiga att ha ett nära samarbete. Denna bestämmelse innebär emellertid inte att kommissionen åläggs att avstå från att genomföra en inspektion som rör ett ärende som handläggs parallellt av en nationell konkurrensmyndighet. Av denna bestämmelse följer inte heller att kommissionen, så snart som en nationell konkurrensmyndighet har börjat utreda vissa sakförhållanden, omedelbart är förhindrad att ta över ärendet eller att visa ett preliminärt intresse för ärendet. Tvärtom följer det av skyldigheten till samarbete mellan kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna att dessa åtminstone i inledande skeden, såsom vid utredningen av ett ärende, kan arbeta parallellt.

I artikel 11.6 i förordning nr 1/2003 föreskrivs dessutom att kommissionen, med förbehåll för att den enbart skall samråda med den berörda nationella myndigheten, behåller rätten att inleda ett förfarande i syfte att fatta ett beslut även om denna myndighet redan handlägger ärendet. Förordning nr 1/2003 skall *a fortiori* inte tolkas så, att den i ett sådant fall hindrar kommissionen från att besluta att genomföra en inspektion som endast är en förberedande rättsakt till handläggningen av ett ärende i sak och inte medför att förfarandet formellt inleds.

b) Sekretess avseende kommunikationen mellan en advokat och hans klient

I domen i det ovannämnda målet *Akzo Nobel Chemicals och Akros Chemicals mot kommissionen* prövade förstainstansrätten räckvidden av den princip som bekräftats av domstolen i målet *AM & S mot kommissionen*,⁵⁴ enligt vilken kommissionen skall utöva sina

⁵⁴ Domstolens dom av den 18 maj 1982 i mål 155/79 (REG 1982, s. 1575; svensk specialutgåva, volym 6, s. 405).

undersökningsbefogenheter för att kunna avslöja överträdelse av konkurrensrätten och samtidigt, på vissa villkor, iaktta sekretesskyddet för kommunikationen mellan en advokat och hans klient.

Vad gäller förfarandet vid en undersökning slog förstainstansrätten fast att ett företag har rätt att vägra kommissionens tjänstemän att ens översiktligt ta del av handlingar som företaget påstår är skyddade, under förutsättning att företaget anser att redan en översiktlig granskning är omöjlig utan att avslöja innehållet i handlingarna och det lämnar godtagbara skäl för sin ståndpunkt. Om kommissionen anser att de uppgifter som företaget lämnat inte visar att handlingen skall anses omfattas av sekretess, får kommissionens tjänstemän lägga en kopia av handlingen i ett förseglat kuvert och senare ta med det i syfte att lösa tvisten. Förstainstansrätten fann att ett sådant förfaringsätt medför att risken för att principen om advokatsekretess åsidosätts kan undvikas, samtidigt som kommissionen får möjlighet att alltså utöva en viss kontroll över handlingarna och undvika risken för att dessa handlingar förstörs eller manipuleras.

Vad gäller frågan vilka typer av handlingar som skyddas slog förstainstansrätten fast att ett företags interna handlingar skall, även om de inte varit föremål för utbyte med en advokat eller har upprättats för att översändas till en advokat, kunna anses skyddade med hänvisning till advokatsekretessen, under förutsättning att de upprättats uteslutande i syfte att begära juridisk rådgivning från en advokat vid utövandet av rätten till försvar. Däremot är inte enbart den omständigheten att en handling har diskuterats med en advokat tillräcklig för att ett sådant skydd skall vara befogat. Förstainstansrätten tillade att den omständigheten att en handling har upprättats inom ramen för ett program för efterlevnad av konkurrensrättsliga bestämmelser inte i sig medför att handlingen skall skyddas. Sådana program omfattar nämligen, till följd av sin bredd, arbetsuppgifter och information som ofta går vida utöver utövandet av rätten till försvar.

Förstainstansrätten bekräftade dessutom att även om det är så att det i dag är något vanligare att den särskilda roll som bolagsjurister har och skyddet för sekretessen i dennes korrespondens erkänns, jämfört med situationen när domen i målet AM & S meddelades, finns det varken någon enhetlig linje eller någon klar majoritet för detta i medlemsstaternas rättssystem. Det val som domstolen gjorde i det målet, att inte låta kommunikation mellan företag och rådgivare som knutits till företagen genom ett anställningsförhållande omfattas av skyddet, skall alltså upprätthållas.

c) Proportionalitetsprincipen

I domen i målet *CB mot kommissionen*⁵⁵ preciserades under vilka villkor kommissionen kan fatta beslut om att de berörda företagen eller företagssammanslutningarna skall undersökas med stöd av artikel 14.3 i förordning nr 17 (numera artikel 20.4 i förordning nr 1/2003).

⁵⁵ Förstainstansrättens dom av den 12 juli 2007 i mål T-266/03.

Sökanden, en ekonomisk intressegruppering bildad enligt fransk rätt av de främsta franska kreditinstituten i syfte att skapa interoperabilitet av deras betalningssystem med bankkort, gjorde gällande att det beslut genom vilket sökanden skulle underkastas en tvingande undersökning stred mot proportionalitetsprincipen, eftersom en sådan undersökning inte utgjorde en nödvändig och ändamålsenlig åtgärd för att erhålla de uppgifter som kommissionen ville ha. Förstainstansrätten fann att talan inte kunde bifallas på denna grund och erinrade om att kommissionens val mellan de olika instrument som står till dess förfogande för att erhålla uppgifter emellertid inte beror på sådana omständigheter som att situationen är särskilt allvarlig, att saken är ytterst brådskande eller att absolut diskretion krävs, utan på behovet av en lämplig utredning, med hänsyn till särdragen i varje fall. Förstainstansrätten fann att syftet med det angripna beslutet i förevarande fall var att samla information om vissa franska storbankers påstådda avsikt att inte ge ut betalkort till eventuella nya aktörer på den franska marknaden och att utbyta sådan konfidentiell affärsinformation som kommissionen ansåg sig kunna finna i sökandens lokaler. Mot bakgrund av både den eftersökta informationens art och dessa bankers roll i sammanslutningens struktur, slog förstainstansrätten fast att kommissionens val inte stred mot proportionalitetsprincipen, eftersom det med svårighet kunde tänkas att denna institution skulle kunna få ut informationen på något annat sätt än genom ett beslut att inleda ett undersökningsförfarande.

d) Offentliggörande av kommissionens beslut och oskuldspresumtion

I domen i det ovannämnda målet *Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse mot kommissionen* utvecklade förstainstansrätten de principer som den slog fast i sin dom i målet *Bank Austria Creditanstalt mot kommissionen*⁵⁶ vad gäller dels kommissionens befogenhet att offentliggöra sina beslut, dels tystnadsplikten, och den slog fast att dessa begrepp skall tolkas mot bakgrund av principen om oskuldspresumtion.

Sökanden åberopade sistnämnda princip och gjorde gällande att offentliggörandet av peroxidbeslutet var rättsstridigt, eftersom det innehöll konstateranden avseende sökandens påstådda överträdelse. I detta avseende fann förstainstansrätten att även om, enligt domen i det ovannämnda målet *Bank Austria Creditanstalt mot kommissionen*, ett företags intresse av att detaljerna rörande det konkurrensbegränsande beteende som kommissionen anklagat bolaget för inte offentliggörs för allmänheten inte förtjänar något särskilt skydd, förutsätter tillämpningen av denna rättspraxis att den konstaterade överträdelsen finns med i beslutet, eftersom detta är nödvändigt för att företaget skall kunna väcka talan mot beslutet. Eftersom peroxidbeslutet inte uppfyllde detta villkor gentemot sökanden slog förstainstansrätten fast att konstaterandena avseende sökanden inte var lagligen fastställda och således inte kunde offentliggöras. En sådan situation strider nämligen mot principen om oskuldspresumtion och innebär ett åsidosättande av tystnadsplikten, vilken medför ett krav på att respekten för sökandens anseende och värdighet säkerställs.

⁵⁶ Förstainstansrättens dom av den 30 maj 2006 i mål T-198/03 (REG 2006, s. II-1429).

Statligt stöd

1. Materiella bestämmelser

a) Villkoren för att åtgärder skall anses utgöra statligt stöd

Frågan huruvida åtgärder skall anses utgöra statligt stöd har behandlats i olika domar från förstainstansrätten under det gångna året. Bland annat i domen i målet *Olympiaki Aeroporia Ypiresies mot kommissionen*,⁵⁷ i vilken förstainstansrätten delvis ogiltigförklarade ett kommissionsbeslut om bland annat förordnande om återkrav av ett stöd som, för Republiken Greklands del, bestod i att ha tolererat uteblivna betalningar av mervärdesskatt på bränslen och reservdelar till flygplan. Förstainstansrätten ansåg att kommissionen hade underlåtit att pröva huruvida en sådan utebliven betalning verkligen innebar en sådan ekonomisk fördel att den skulle kunna kvalificeras som statligt stöd. Mervärdesskatten är i princip neutral i konkurrenshänseende då den antingen kan dras av som ingående mervärdesskatt eller återfås efter en kortare tid, varför den enda fördel som sökanden eventuellt kom i åtnjutande av var en likviditetsmässig fördel genom att utbetalningen av den ingående mervärdesskatten kunde skjutas upp tillfälligt. Förstainstansrätten ansåg emellertid att utebliven betalning av mervärdesskatt inte var tillräckligt för att presumera att sökanden gynnats i den mening som avses i artikel 87 EG.

I domen i målet *Bouygues och Bouygues Télécom mot kommissionen*⁵⁸ fastställde förstainstansrätten kommissionens beslut, enligt vilket en nationell åtgärd genom vilken de avgifter som dessa skulle betala för UMTS-licenser sänktes (UMTS – Universal Mobile Telecommunications System) i syfte att anpassa villkoren för erhållande av alla licenser inte ansågs utgöra statligt stöd, eftersom det inte förelåg någon selektiv fördel för vissa operatörer. Att åtgärden innebar en förlust av statliga medel räckte inte för att fastställa att det förelåg statligt stöd då förlusten var en ofrånkomlig följd av systemets struktur och gemenskapsreglerna för telekommunikationstjänster, som bygger på likabehandling av operatörer vid tilldelning av tillstånd och vid fastställande av eventuella avgifter. Förstainstansrätten påpekade dessutom att den potentiella fördelen med att licenser tilldelats tidigare till de första operatörerna inte hade gynnat de berörda i förevarande mål på grund av den försenade utbyggnaden av UMTS-nätet.

b) Motiveringsskyldighet

I domen i målet *Irland m.fl. mot kommissionen*⁵⁹ ogiltigförklarade förstainstansrätten kommissionens beslut om befrielse från punktskatt på mineraloljor som används som bränsle vid framställningen av aluminiumoxid i vissa områden i Irland, Frankrike och Italien,

⁵⁷ Förstainstansrättens dom av den 12 september 2007 i mål T-68/03.

⁵⁸ Förstainstansrättens dom av den 4 juli 2007 i mål T-475/04 (överklagad till domstolen under målnummer C-431/07 P).

⁵⁹ Förstainstansrättens dom av den 12 december 2007 i de förenade målen T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 och T-69/06.

genom att ex officio fastställa att motiveringen var bristfällig med hänsyn till att stödet inte hade betraktats som "befintligt stöd" enligt förordning nr 659/1999.⁶⁰ Enligt artikel 1 b v i nämnda förordning är stöd att betrakta som befintligt när det kan fastställas att det inte utgjorde något stöd när det infördes men senare blev ett stöd på grund av utvecklingen av den gemensamma marknaden, utan att medlemsstaten företagit någon ändring. Förstainstansrätten fann att, i enlighet med gemenskapsbestämmelserna om punktskatter, de omstridda undantagen hade beviljats och förlängts genom flera radsbeslut fattade på förslag av kommissionen. Förstainstansrätten kom därför fram till att kommissionen, som inte hade betraktat stödet i fråga som ett befintligt stöd enligt ovannämnda bestämmelse i förordning nr 659/1999, inte kunde nöja sig med att ange att bestämmelsen i fråga inte var tillämplig i förevarande fall.

Med domen i det ovannämnda målet *Salvat père et fils m.fl. mot kommissionen* har förstainstansrättens praxis angående kravet på motivering av kommissionens beslut i fråga om olika åtgärder som av institutionen bedömts utgöra statligt stöd enligt artikel 87 EG förfinats. Förstainstansrätten fastslog i denna dom att den omständigheten att kommissionen i sitt beslut gör en helhetsbedömning av villkoren för tillämpning av artikel 87 EG inte i sig kan anses strida mot motiveringskyldigheten, särskilt som de berörda åtgärderna omfattas av ett och samma åtgärdsprogram.

I domen i målet *Département du Loiret mot kommissionen*⁶¹ fann förstainstansrätten däremot att ett kommissionsbeslut genom vilket ett statligt stöd som utbetalats rättsstridigt till ett företag i form av en överlåtelse av iordningställd mark till ett förmånligt pris förklarades oförenligt med den gemensamma marknaden var bristfälligt motiverat. Förstainstansrätten menade att detta beslut saknade nödvändiga upplysningar om beräkningsmetoden för det belopp som skulle återkrävas, i synnerhet med avseende på tillämpningen av en sammansatt ränta i syfte att beräkna stödets nuvärde.

c) Återkrav

Kommissionen har med stöd av den rättspraxis som återges och som stadfästs i artike 13.1 i förordning nr 659/1999 rätt att fatta beslut på grundval av de uppgifter som finns tillgängliga när en medlemsstat inte fullgör sin samarbetsplikt och låter bli att lämna de upplysningar som kommissionen begärt i syfte att pröva huruvida ett stöd är förenligt med den gemensamma marknaden. I domen i målet *MTU Friedrichshafen mot kommissionen*⁶² fastställde förstainstansrätten att även om artikel 13.1 i nämnda förordning ger kommissionen möjlighet att, efter att ha iakttagit de processuella krav som fastställs däri, fatta ett beslut om ett stöds oförenlighet på grundval av tillgängliga uppgifter och i förekommande fall förplikta medlemsstaten att återkräva stödet hos stödmottagaren, är

⁶⁰ Rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel [88 EG] (EGT L 83, s. 1).

⁶¹ Förstainstansrättens dom av den 29 mars 2007 i mål T-369/00 (överklagad till domstolen under målnummer C-295/07 P).

⁶² Förstainstansrättens dom av den 12 september 2007 i mål T-196/02 (överklagad till domstolen under målnummer C-520/07 P).

det inte tillåtet för densamma att förplikta ett visst företag att, ens solidariskt, återbetala en viss del av ett stöd som förklarats vara oförenligt, när överföringen av de statliga medel som nämnda företag påstås ha mottagit bygger på ett antagande.

Förstainstansrätten underströk i domen i målet *Scott mot kommissionen*⁶³ att syftet med kravet på återbetalning av ett olagligt stöd inte är att påföra en sanktionsåtgärd som inte föreskrivs i gemenskapsrätten, utan att förmånstagaren skall förlora den fördel som han har haft på marknaden i förhållande till sina konkurrenter och att den situation som förelåg innan stödet lämnades återställs. Kommissionen kan således inte vare sig, av förbarmande över stödmottagaren, kräva återbetalning av ett lägre belopp än värdet av det stöd som lämnats eller, för att understryka sitt missnöje med hänsyn till hur allvarlig olagligheten är, kräva återbetalning av ett högre belopp än detta värde.

d) Rättsreglernas tillämpning i tiden

I domen i målet *Freistaat Sachsen mot kommissionen*⁶⁴ prövade förstainstansrätten en talan om ogiltigförklaring av ett kommissionsbeslut angående en stödordning som myndigheter i delstaten Sachsen hade infört till fördel för små och medelstora företag. Förstainstansrätten godtog sökandens resonemang, enligt vilket kommissionen borde ha prövat den aktuella stödordningen enligt de vid anmälan gällande bestämmelserna och inte enligt de bestämmelser som trädde i kraft efter anmälan. Med hänsyn till att den ursprungliga stödanmälan, vilken lämnades in före ikraftträdandet av sistnämnda förordning, var fullständig, fann förstainstansrätten att det inte var tillåtet att tillämpa en ny bestämmelse angående förenligheten av ett statligt stöd på ett stöd som anmälts före bestämmelsens ikraftträdande annat än om det framgår av den nya förordningens lydelse, syfte eller struktur att den får tillämpas retroaktivt och, i förekommande fall, om skyddet för de berörda personernas berättigade förväntningar har iakttagits.

2. Handläggningsregler

I domen i det ovannämnda målet *Scott mot kommissionen* fastställde förstainstansrätten att även om stödmottagaren inte i någon bestämmelse avseende förfarandet för kontroll av statligt stöd enligt artikel 88 EG ges en särskild roll bland dem som är berörda och även om denne inte har ställning som part i detta förfarande, kan kommissionen, med hänsyn till sin skyldighet att vidta en snabb och opartisk granskning av ärendet, under vissa omständigheter vara tvungen att beakta de synpunkter från stödmottagaren som har lämnats efter utgången av den tidsfrist som de berörda har medgetts i beslutet att inleda det formella granskningsförfarandet.

⁶³ Förstainstansrättens dom av den 29 mars 2007 i mål T-366/00 (överklagad till domstolen under målnummer C-290/07 P).

⁶⁴ Förstainstansrättens dom av den 3 maj 2007 i mål T-357/02 (överklagad till domstolen under målnummer C-334/07 P).

I denna dom klargjorde förstainstansrätten även sin rättspraxis enligt vilken lagenligheten av ett beslut av kommissionen avseende statligt stöd skall bedömas mot bakgrund av den information som kommissionen kunde ha tillgång till när den antog beslutet. En sökande kan följaktligen inte åberopa faktiska omständigheter som kommissionen inte har känt till och som det inte har lämnats upplysningar om under det formella granskningsförfarandet. Förstainstansrätten tillade att det av denna rättspraxis inte följer att den bevisning som åberopats av stödmottagaren i en talan om ogiltigförklaring inte får beaktas vid bedömningen av huruvida kommissionens beslut är lagenligt, när den har åberopats på ett giltigt sätt vid kommissionen under det administrativa förfarande som föregått antagandet av beslutet och kommissionen har uteslutit denna bevisning av skäl som inte har motiverats.

I den talan som gav upphov till domen i målet *Tirrenia di Navigazione m.fl. mot kommissionen*⁶⁵ yrkade sökandena ogiltigförklaring av kommissionen beslut att inleda det formella granskningsförfarandet av ett statligt stöd som beviljats italienska sjöfartsföretag. Domstolen hade redan prövat de viktigaste sakfrågorna i ett mål som hade samband med ovannämnda mål,⁶⁶ varför förstainstansrätten fastställde att det ankom på denna att pröva huruvida den lösning som domstolen hade valt kunde överföras på det aktuella målet i den mån de argument som sökandena hade anfört skiljde sig från dem som domstolen redan hade prövat och i den mån sökandena i förstainstansrätten inte hade beretts tillfälle att höras i domstolen, eftersom enskilda inte har rätt att intervensera i den typen av tvister vid nämnda domstol.

Med hänvisning till domstolens rättspraxis angående räckvidden av förbudet att döma utöver vad som har yrkats⁶⁷ fastställde förstainstansrätten dessutom att det, när svarandeinstitutionen underlåter att åberopa en rättslig omständighet som är ägnad att fastställa den omtvistade rättsaktens lagenlighet, ankommer på gemenskapsdomstolen att beakta en sådan omständighet för att undvika att en laglig rättsakt ogiltigförklaras. Förstainstansrätten skall således ex officio beakta den omständigheten att berörd tredje part inte kan uppnå ogiltigförklaring av beslutet på grundval av uppgifter som inte har lämnats till kommissionen av de nationella myndigheterna under det administrativa förfarandet och avvisa talan.

⁶⁵ Förstainstansrättens dom av den 20 juni 2007 i mål T-246/99.

⁶⁶ Domstolens dom av den 9 oktober 2001 och av den 10 maj 2005 i mål C-400/99, Italien mot kommissionen (REG 2001, s. I-7303 respektive REG 2005, s. I-3657).

⁶⁷ Domstolens beslut av den 13 juni 2006 i mål C-172/05 P, Mancini mot kommissionen (REG 2006, s. I-77).

EKSG-fördragets upphörande

I en rad domar⁶⁸ som meddelats detta år klargörs konsekvenserna av EKSG-fördragets upphörande med avseende på kommissionens behörighet att fastställa brott mot konkurrensreglerna på områden som reglerats av nämnda fördrag.

Förstainstansrätten fann att det faktum att EG-fördraget har ersatt EKSG-fördraget som rättslig ram utgjorde en del av enhetligheten och kontinuiteten i gemenskapens rättsordning och syftena med densamma, som förutsätter att Europeiska gemenskapen säkerställer att de rättigheter och skyldigheter som följer av EKSG-fördraget iakttas. Strävan efter en icke snedvriden konkurrens inom de sektorer som ursprungligen omfattades av den gemensamma marknaden för kol och stål avbryts inte i och med EKSG-fördragets upphörande. Nämnda mål eftersträvas nämligen också inom ramen för EG-fördraget. Med andra ord omfattas de områden som tidigare omfattades av EKSG-fördraget – *lex specialis* – från och med den 24 juli 2002 automatiskt av tillämpningsområdet för EG-fördraget – *lex generalis*.

Förstainstansrätten förklarade emellertid att institutionerna, inom ramen för varje fördrag, endast är behöriga att utöva de befogenheter som fördraget tilldelar dem. Däremot kan de principer som styr övergångsbestämmelser om rättsreglernas tillämpning i tiden leda till en tillämpning av materiella bestämmelser som inte längre är giltiga när en gemenskapsinstitution antar en rättsakt.

Det var med tillämpning av dessa principer som förstainstansrätten i domen i målet *SP m.fl. mot kommissionen* ogiltigförklarade ett beslut som kommissionen hade antagit efter EKSG-fördragets upphörande med stöd av artikel 65.4 och 65.5 KS och inte med stöd av motsvarande bestämmelser i förordning nr 17⁶⁹ i syfte att fastställa en överträdelse av artikel 65.1 KS som flera italienska tillverkare av armeringsjärn hade gjort sig skyldiga till och att ålägga de berörda företagen böter.

I domen i målet *González och Díez mot kommissionen* däremot fastställde förstainstansrätten att det var med rätta som kommissionen, efter EKSG-fördragets upphörande, fattade beslut med stöd av artikel 88.2 EG i fråga om statligt stöd som beviljats på områden som omfattades av tillämpningsområdet för nämnda fördrag med avseende på situationer som uppstått innan EKSG-fördraget upphörde att gälla. Vad gäller de materiella reglerna fastställde förstainstansrätten emellertid att kommissionen inte hade rätt att pröva det omtvistade stödet enligt en förordning som antagits med stöd av EG-fördraget.

⁶⁸ Förstainstansrättens dom av den 12 september 2007 i mål T-25/04, *González och Díez mot kommissionen*, och av den 25 oktober 2007 i de förenade målen T-27/03, T-46/03, T-58/03, T-79/03, T-80/03, T-97/03 och T-98/03, *SP m.fl. mot kommissionen*. De frågor som behandlas i sistnämnda dom behandlas även i andra domar meddelade samma dag i mål T-45/03, *Riva Acciaio mot kommissionen*, i mål T-77/03, *Feralpi Siderurgica mot kommissionen*, och i mål T-94/03, *Ferriere Nord mot kommissionen*.

⁶⁹ Ovannämnd förordning.

Gemenskapsvarumärken

Även detta år har avgörandena angående tillämpningen av förordning nr 40/94⁷⁰ varit mycket talrika (128), motsvarande 32 procent av de mål som förstainstansrätten avgjorde.

1. Absoluta registreringshinder

Av totalt 68 mål beträffande absoluta registreringshinder meddelade förstainstansrätten tre domar om ogiltigförklaring.⁷¹ I den första domen, som meddelades i målet *Kustom Musical Amplification mot harmoniseringsbyrån (formen på en gitarr)*, fann förstainstansrätten att rätten att yttra sig och motiveringsskyldigheten hade åsidosatts. Webbplatserna som låg till grund för det beslut om avslag på ansökan om registrering av det sökta varumärket som fattas av Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (nedan kallad harmoniseringsbyrån) var nämligen inte åtkomliga genom de webbadresser som harmoniseringsbyrån hade meddelat sökanden innan den antog sitt beslut.

I domen i målet *IVG Immobilien mot harmoniseringsbyrån (I)* ansåg förstainstansrätten att den analys som föranledde harmoniseringsbyrån att avslå ansökan om registrering av ett figurkännetecken bestående av bokstaven "i", för flera finansiella tjänster och fastighetstjänster, var otillräcklig. Förstainstansrätten ansåg bland annat att harmoniseringsbyrån i stället för att grunda sitt beslut på att det ifrågavarande kännetecknet var banalt borde ha undersökt huruvida detta kännetecken skulle kunna medföra att omsättningskretsen konkret kunde särskilja varumärkessökandens tjänster från konkurrenternas.

Slutligen fann förstainstansrätten i domen i målet *Bang & Olufsen mot harmoniseringsbyrån (formen på en högtalare)* att formen på en högtalare, mot bakgrund av bland annat den särskilt noggranna undersökning som konsumenterna vidtar vid köp av en vara av bestående och teknisk karaktär och med hänsyn till det estetiska helhetsintrycket, kan registreras som tredimensionellt varumärke. Förstainstansrätten preciserade dessutom att trots att det inte är något nödvändigt villkor (*conditio sine qua non*) för registrering att varumärket har speciella eller originella egenskaper, kan sådana egenskaper inte desto mindre ge ett varumärke den nödvändiga graden av distinktivitet som det annars skulle ha saknat.

I domen i målet *Neumann mot harmoniseringsbyrån (formen på ett mikrofonhuvud)*⁷² fastställde förstainstansrätten däremot harmoniseringsbyråns avslag på ansökan om

⁷⁰ Rådets förordning (EG) nr 40/94 av den 20 december 1993 om gemenskapsvarumärken (EGT L 11, 1994, s. 1; svensk specialutgåva, område 17, volym 2, s. 3).

⁷¹ Förstainstansrättens dom av den 7 februari 2007 i mål T-317/05, *Kustom Musical Amplification mot harmoniseringsbyrån (formen på en gitarr)*, av den 13 juni 2007 i mål T-441/05, *IVG Immobilien mot harmoniseringsbyrån (I)*, och av den 10 oktober 2007 i mål T-460/05, *Bang & Olufsen mot harmoniseringsbyrån (formen på en högtalare)*.

⁷² Förstainstansrättens dom av den 12 september 2007 i mål T-358/04, *Neumann mot harmoniseringsbyrån (formen på ett mikrofonhuvud)*.

registrering av formen på ett mikrofonhuvud som gemenskapsvarumärke. Även om genomsnittskonsumenten av de berörda varorna troligen ägnar varornas tekniska eller estetiska detaljer särskild uppmärksamhet, betyder det inte automatiskt att genomsnittskonsumenten uppfattar att de fungerar som varumärken. Dessutom kan särskiljningsförmåga inte härledas från den omständigheten att de konkurrerande företagen har förmåtts upphöra med tillverkningen eller försäljningen av varor med en liknande form.

2. Relativa registreringshinder

a) Varor som kompletterar varandra

I domen i målet *El Corte Inglés mot harmoniseringsbyrån – Bolaños Sabri (PiraÑAM diseño original Juan Bolaños)*⁷³ ogiltigförklarade förstainstansrätten harmoniseringsbyråns beslut, enligt vilket det inte fanns någon likhet mellan å ena sidan kläder, fotbeklädnader och huvudbonader och å andra sidan sådana varor i läder som handväskor, portmonnäer och plånböcker. Vid bedömningen av huruvida dessa varor kompletterar varandra skall hänsyn nämligen tas till att de även kan fylla en estetisk funktion genom att tillsammans bidra till konsumenternas image. Hur sambanden mellan de aktuella varorna uppfattas skall således bedömas mot bakgrund av ett eventuellt krav på samordning av de olika beståndsdelarna i denna image när varorna designas eller förvärvas. Denna uppfattning kan ge intryck av att ett och samma företag ansvarar för tillverkningen av dessa varor.

Avseende samma fråga fann förstainstansrätten i två andra domar dels att det inte är tillräckligt att å ena sidan vinglas, karaffer och dekanteringskärl och å andra sidan vin kompletterar varandra för att varorna i fråga skall anses vara av liknande slag, dels att den omständigheten att det finns en uppenbar skillnad mellan parfymervaror och lädervaror inte påverkas av att de eventuellt kompletterar varandra i estetiskt hänseende.⁷⁴

b) Invändningar avseende andra kännetecken än äldre varumärken

Med stöd av artikel 8.4 i förordning nr 40/94 är det möjligt att framställa en invändning mot registrering av ett gemenskapsvarumärke under åberopande av ett annat kännetecken än ett äldre varumärke. Med anledning av en tvist mellan det tjeckiska bolaget Budějovický Budvar och det amerikanska bolaget Anheuser-Busch angående gemenskapsvarumärkena BUDWEISER och BUD, preciserade förstainstansrätten omfattningen av rättigheterna enligt

⁷³ Förstainstansrättens dom av den 11 juli 2007 i mål T-443/05.

⁷⁴ Förstainstansrättens dom av den 11 juli 2007 i mål T-263/03, Mülhens mot harmoniseringsbyrån – Conceria Toska (TOSKA). Samma analys förekommer i förstainstansrättens domar av den 11 juli 2007 i mål T-28/04, Mülhens mot harmoniseringsbyrån – Cara (TOSKA LEATHER), och mål T-150/04, Mülhens mot harmoniseringsbyrån – Minoronzoni (TOSCA BLU).

denna bestämmelse.⁷⁵ Förstainstansrätten fann att Budějovický Budvar inte kunde åberopa ursprungsbeteckningar för öl som bolaget tidigare hade registrerat i Frankrike enligt Lissabonöverenskommelsen om skydd för ursprungsbeteckningar till stöd för en invändning mot de registreringsansökningar som Anheuser-Busch hade lämnat in för varor av samma eller liknande slag. Även om skyddet enligt Lissabonöverenskommelsen enligt fransk rätt också omfattar fall där varorna inte är av liknande slag, krävs det inte desto mindre att tredje mans användning av de omtvistade kännetecknen kan leda till att otillbörlig fördel dras av att de ifrågavarande ursprungsbeteckningarna är notoriskt kända i Frankrike eller att denna notorietet försvagas, vilket Budějovický Budvar inte hade styrkt.

c) Det äldre varumärkets renommé

Enligt artikel 8.5 i förordning nr 40/94 har innehavaren av ett äldre känt varumärke rätt att invända mot ansökan om registrering av ett liknande eller identiskt varumärke, även om det sistnämnda endast avser andra varor eller tjänster än dem för vilka det äldre varumärket är registrerat.

I domen i målet *Sigla mot harmoniseringsbyrån – Elleni Holding (VIPS)*⁷⁶ prövades frågan huruvida den omständigheten att ordmärket VIPS, avseende bland annat en snabbmatskedja, var känt kunde vara till hinder för registrering av bland annat varumärket VIPS för datorprogrammeringstjänster avsedda för hotell eller restauranger. Förstainstansrätten preciserade att det föreligger risk för att det sökta varumärket skall dra otillbörlig fördel av det äldre varumärkets särskiljningsförmåga eller renommé när konsumenten, utan att vederbörande nödvändigtvis tar miste i fråga om den berörda varans eller tjänstens kommersiella ursprung, tilltalas av det sökta varumärket i sig och köper den vara eller tjänst som det avser på grund av att varan eller tjänsten bär detta varumärke, som är identiskt med eller liknar ett äldre känt varumärke. Denna bedömning skiljer sig således från bedömningen av huruvida det föreligger risk för förväxling beträffande den aktuella varans eller tjänstens kommersiella ursprung. Med hänsyn till att de nödvändiga villkoren inte var uppfyllda ansåg förstainstansrätten att talan inte kunde bifallas på denna grund.

I domen i målet *Aktieselskabet af 21. november 2001 mot harmoniseringsbyrån – TDK Kabushiki Kaisha (TDK)*⁷⁷ fann förstainstansrätten däremot att den omständigheten att det äldre varumärket TDK, avseende apparater för inspelning av ljud och bilder, hade en större särskiljningsförmåga på grund av det renommé det förvärvat innebar att dess innehavare med framgång kunde invända mot registreringen av samma varumärke för sportkläder. Eftersom det äldre varumärket användes för sponsringsverksamhet, bland annat i samband

⁷⁵ Förstainstansrättens domar av den 12 juni 2007 i de förenade målen T-57/04 och T-71/04, Budějovický Budvar och Anheuser-Busch mot harmoniseringsbyrån (AB GENUINE Budweiser KING OF BEERS), de förenade målen T-53/04–T-56/04, T-58/04 och T-59/04, Budějovický Budvar mot harmoniseringsbyrån – Anheuser-Busch (BUDWEISER), och de förenade målen T-60/04–T-64/04, Budějovický Budvar mot harmoniseringsbyrån – Anheuser-Busch (BUD).

⁷⁶ Förstainstansrättens dom av den 22 mars 2007 i mål T-215/03.

⁷⁷ Förstainstansrättens dom av den 6 februari 2007 i mål T-477/04 (överklagad till domstolen under målnummer C-197/07 P).

med sport, förelåg det nämligen en framtida risk, som inte var hypotetisk, för att sökanden kunde dra otillbörlig fördel av det äldre varumärkets anseende. Dessutom preciserade förstainstansrätten i domen i målet *Antartica mot harmoniseringsbyrån – Nasdaq Stock Market (nasdaq)*⁷⁸ att förekomsten av en sådan risk kan styrkas bland annat på grundval av logiska slutledningar till följd av en sannolikhetsanalys samt med beaktande av vad som är brukligt i den relevanta kommersiella sektorn och av samtliga övriga omständigheter i det ifrågavarande fallet.

3. Ogiltighetsförfaranden

Enligt artikel 51 och följande artiklar i förordning nr 40/94 kan en ansökan om att redan registrerade gemenskapsvarumärken skall ogiltigförklaras lämnas in till harmoniseringsbyrån. Av de tre mål som förstainstansrätten under referensperioden prövade i denna fråga ledde två till ogiltigförklaring,⁷⁹ och i den ena av dessa två domar (domen i målet *La Perla mot harmoniseringsbyrån – Worldgem Brands (NIMEI LA PERLA MODERN CLASSIC)*) erinrade förstainstansrätten om att det inte är nödvändigt att det föreligger en risk för förväxling för att artikel 8.5 i förordning nr 40/94 skall kunna tillämpas.

Det andra målet som resulterade i en dom om ogiltigförklaring (domen i målet *Conorzio per la tutela del formaggio Grana Padano mot harmoniseringsbyrån – Biraghi (GRANA BIRAGHI)*) avsåg frågan huruvida det skydd som den skyddade ursprungsbeteckningen (nedan kallad SUB) grana padano har genom förordning nr 2081/92⁸⁰ motiverade ogiltigförklaring av varumärket GRANA BIRAGHI. Efter att ha erinrat om att förordning nr 40/94 inte får tillämpas på ett sådant sätt att skydd som meddelats för SUB påverkas, fann förstainstansrätten att harmoniseringsbyrån är skyldig att avslå ansökningar om registrering av, eller ogiltigförklara, varumärken som innehåller en skyddad beteckning för varor som inte omfattas av registreringen eller som innebär obehörigt bruk, imitation eller anspelning på en SUB. Harmoniseringsbyrån skall i detta hänseende göra en utförlig analys och undersöka om det sökta varumärket bara innehåller en generisk beståndsdel av en SUB. Denna undersökning skall grunda sig på uppgifter av rättslig, ekonomisk, teknisk, historisk, kulturell och social natur, berörd nationell lagstiftning och gemenskapslagstiftning samt genomsnittskonsumentens uppfattning av beteckningen (eventuellt fastställd genom marknadsundersökningar). I det aktuella målet slog förstainstansrätten fast att överklagandenämnden felaktigt hade funnit att beteckningen grana var generisk och att förekomsten av den skyddade ursprungsbeteckningen grana padano inte utgjorde hinder mot registreringen av varumärket GRANA BIRAGHI.

⁷⁸ Förstainstansrättens dom av den 10 maj 2007 i mål T-47/06 (överklagad till domstolen under målnummer C-320/07 P).

⁷⁹ Förstainstansrättens dom av den 16 maj 2007 i mål T-137/05, *La Perla mot harmoniseringsbyrån – Worldgem Brands (NIMEI LA PERLA MODERN CLASSIC)*, och av den 12 september 2007 i mål T-291/03, *Conorzio per la tutela del formaggio Grana Padano mot harmoniseringsbyrån – Biraghi (GRANA BIRAGHI)*.

⁸⁰ Rådets förordning (EEG) nr 2081/92 av den 14 juli 1992 om skydd för geografiska och ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel (EGT L 208, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 43, s. 153).

4. Form- och förfarandefrågor

a) Förfarandet vid invändningsenheten

Förstainstansrätten slog fast att nödvändiga formkrav var uppfyllda vid en invändning i vilken det endast angavs att denna grundade sig på att det föreligger risk för förväxling, eftersom denna uppgift var tillräcklig för att harmoniseringsbyrån och sökanden skulle få reda på vilken grund som invändaren åberopade.⁸¹ Förstainstansrätten preciserade likaså att den dag då harmoniseringsbyrån tar emot ett ofullständigt meddelande om invändning via fax skall beaktas med avseende på invändningsfristen om invändaren på eget initiativ skyndsamt lämnar in en fullständig version av meddelandet till harmoniseringsbyrån.⁸²

Vad beträffar prövningar av invändningar i sak, påpekade förstainstansrätten att en invändningsenhet skall vidta en sådan prövning även om det i förklaringen till invändningen endast anges "Risk för förväxling" och redogörelsen av grunderna för invändningen inte kan beaktas av invändningsenheten, eftersom de getts in på ett annat språk än det som använts i invändningen. Den omständigheten att översättning saknas medför inte att invändningen skall avslås i sak. Vid prövningen skall emellertid hänsyn endast tas till innehållet i registreringsansökan, i registreringen av det äldre varumärket och i den del av invändningen som upprättats på det språk som använts i invändningen.⁸³ Förstainstansrätten fann vidare att invändningsenheten inte är skyldig att fastställa någon tidsfrist inom vilken den berörda parten skall avhjälpa bristen. Invändningsenheten har således rätt att inte beakta bevismaterial som invändaren inte har lämnat in i rätt tid på lämpligt språk.⁸⁴

b) Funktionell kontinuitet

Förstainstansrätten ogiltigförklarade under referensperioden tre beslut från överklagandenämnderna i vilka dessa inte hade beaktat omständigheter och bevis som parterna inte hade gett in till invändningsenheterna i rätt tid.⁸⁵ I överensstämmelse med domstolens senare rättspraxis⁸⁶ fann förstainstansrätten att överklagandenämnden, även om en part inte har någon ovillkorlig rätt att kräva att för sent inlämnade omständigheter och bevis skall beaktas, har ett utrymme för skönsmässig bedömning för att avgöra huruvida

⁸¹ Förstainstansrättens dom av den 16 januari 2007 i mål T-53/05, Calavo Growers mot harmoniseringsbyrån – Calvo Sanz (Calvo).

⁸² Förstainstansrättens dom av den 15 maj 2007 i de förenade målen T-239/05, T-240/05–T-247/05, T-255/05, T-274/05 och T-280/05, Black & Decker mot harmoniseringsbyrån – Atlas Copco (bland annat tredimensionell återgivning av ett svart och gult elverktyg).

⁸³ Se domen i målet Calvo (ovan fotnot 81).

⁸⁴ Förstainstansrättens dom av den 11 juli 2007 i mål T-192/04, Flex Equipos de Descanso mot harmoniseringsbyrån – Leggett & Platt (LURA-FLEX).

⁸⁵ Förstainstansrättens dom i målet LURA-FLEX (ovan fotnot 84) liksom förstainstansrättens dom av den 4 oktober 2007 i mål T-481/04, Advance Magazine Publishers mot harmoniseringsbyrån – Capela & Irmãos (VOGUE), och av den 6 november 2007 i mål T-407/05, SAEME mot harmoniseringsbyrån – Racke (REVIAN's).

⁸⁶ Domstolens dom av den 13 mars 2007 i mål C-29/05 P, harmoniseringsbyrån mot Kaul, REG 2007, s. I-2213.

omständigheterna och bevisningen i fråga skall beaktas när den fattar sitt beslut, såvida inget annat föreskrivs. Beslut i detta hänseende skall därför vara vederbörligen motiverade och innehålla en bedömning dels av huruvida det som har ingetts för sent vid ett första påseende förefaller kunna få en faktisk inverkan på utgången i invändningsförfarandet, dels av huruvida det föreligger några hinder för ett sådant beaktande med hänsyn till på vilket stadium i förfarandet som omständigheterna och bevisningen har getts in och under vilka omständigheter det har skett. I ett annat mål⁸⁷ konstaterade förstainstansrätten att de bestämmelser som var tillämpliga innebar att överklagandenämnden inte hade något utrymme för skönsmässig bedömning och att överklagandenämnden hade fog för sitt beslut att inte beakta den bevisning om verkligt bruk av det äldre varumärket som invändaren hade lämnat in för sent till invändningsenheten.

Såvitt avser motiveringsskyldigheten betonade förstainstansrätten att när en överklagandenämnd har fastställt invändningsenhetens beslut i dess helhet utgör nämnda beslut liksom motiveringen därtill del av det sammanhang i vilket överklagandenämnden har antagit sitt beslut.⁸⁸

Förstainstansrätten påpekade också att en överklagandenämnd som finner att det saknas grund för en invändning om relativa registreringshinder, vilken har godtagits av en invändningsenhet, är skyldig att pröva de andra relativa registreringshinder som eventuellt har åberopats vid invändningsenheten, även om invändningsenheten har avslagit eller inte prövat dem.⁸⁹

Förstainstansrätten fann vidare att den omständigheten att en part, vilken yrkat ogiltigförklaring av en överklagandenämnds beslut att godta en invändning mot registrering av det sökta varumärket, vid överklagandenämnden inte har bestritt att de motstående varumärkenalikt varandra inte på något sätt innebär att harmoniseringsbyrån inte skall pröva huruvida dessa varumärken liknar varandra eller är identiska. Denna omständighet medför inte heller att nämnda part fråntas rätten att inom ramen för de rättsliga och faktiska omständigheterna i tvisten vid överklagandenämnden ifrågasätta överklagandenämndens bedömning i detta avseende.⁹⁰

c) Förhållandet mellan absoluta och relativa registreringshinder

I domen i målet *Ekabe International mot harmoniseringsbyrån – Ebro Puleva (OMEGA3)*⁹¹ slog förstainstansrätten fast att om harmoniseringsbyrån i ett invändningsförfarande finner att

⁸⁷ Förstainstansrättens dom av den 12 december 2007 i mål T-86/05, K & L Ruppert Stiftung mot harmoniseringsbyrån – Lopes de Almeida Cunha m.fl. (CORPO livre).

⁸⁸ Förstainstansrättens dom av den 21 november 2007 i mål T-111/06, Wesergold Getränkeindustrie mot harmoniseringsbyrån – Lidl Stiftung (VITAL FIT).

⁸⁹ Domen i målet VIPS (ovan fotnot 76).

⁹⁰ Förstainstansrättens dom av den 18 oktober 2007 i mål T-425/03, AMS mot harmoniseringsbyrån – American Medical Systems (AMS Advanced Medical Services) (överklagad till domstolen under målnummer C-565/07 P).

⁹¹ Förstainstansrättens dom av den 18 oktober 2007 i mål T-28/05.

den gemensamma dominerande beståndsdel i de båda varumärkena saknar särskiljningsförmåga, skall denna på nytt ta upp förfarandet för granskning av det sökta varumärket och avslå ansökan om registrering av nämnda varumärke på grund av det absoluta registreringshindret. I det aktuella fallet ogillades därför talan med motiveringen att sökanden inte hade något legitimt intresse av att få ett beslut om avslag på registreringsansökan på grund av ett relativt registreringshinder ogiltigförklarat, eftersom ogiltigförklaringen endast kunde leda till att harmoniseringsbyrån fattade ett nytt beslut om avslag på registreringsansökan, denna gång på grund av ett absolut registreringshinder.

d) [Möjligheten att begränsa förteckningen över de varor som avses i registreringsansökan](#)

Under referensperioden utvecklades den rättspraxis enligt vilken en sökande har rätt att begränsa förteckningen över de varor som avses i registreringsansökan under förutsättning att förklaringen kan tolkas så, att sökanden inte längre yrkar ogiltigförklaring av avslagsbeslutet i den del avslaget avser de varor som sökanden sedermera har uteslutit.⁹² Förstainstansrätten fann nämligen vid två tillfällen att de begärda begränsningarna inte kunde godtas. I det ena fallet befanns en begäran om att begränsa en registreringsansökan som ursprungligen avsåg mikrofoner till att enbart avse "studiomikrofoner och tillhörande delar" kunna ändra tvistens föremål, eftersom den innebar en ändring av den omsättningskrets som överklagandenämnden hade beaktat vid sin bedömning.⁹³ I det andra fallet ansågs en begränsning som inte innebar att en eller flera varor togs bort från förteckningen, utan att samtliga angivna varors avsedda användning ändrades, kunna påverka den prövning av gemenskapsvarumärket som gjordes av harmoniseringsbyrån.⁹⁴

[Tillgång till handlingar](#)

I tre domar som meddelades under år 2007 och som rör förordning nr 1049/2001⁹⁵ fastställde förstainstansrätten räckvidden av vissa undantag från principen om öppenhet som har införts i nämnda förordning i syfte att skydda det allmänna samhällsintresset i fråga om internationella förbindelser och gemenskapens finansiella, monetära eller ekonomiska politik, den enskildes privatliv och integritet, rättsliga förfaranden och syftet med utredningar.

⁹² Förstainstansrättens dom av den 5 mars 2003 i mål T-194/01, Unilever mot harmoniseringsbyrån (äggformad tablett), REG 2003, s. II-383, punkt 13.

⁹³ Domen i målet *Formen på ett mikrofonhuvud* (ovan fotnot 72).

⁹⁴ Förstainstansrättens dom av den 20 november 2007 i mål T-458/05, Tegometall International mot harmoniseringsbyrån – Wuppermann (TEK).

⁹⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1049/2001 av den 30 maj 2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (EGT L 145, s. 43). Förstainstansrättens dom av den 25 april 2007 i mål T-264/04, WWF European Policy Programme mot rådet, av den 12 september 2007 i mål T-36/04, API mot kommissionen (överklagad till domstolen under målnummer C-514/07 P), och av den 8 november 2007 i mål T-194/04, Bavarian Lager mot kommissionen.

Beträffande det första av dessa undantag, vilket återfinns i artikel 4.1 a tredje och fjärde strecksatserna i förordning nr 1049/2001, fastställdes i domen i målet *WWF European Policy Programme mot rådet* att rådet hade rätt att neka en sökande tillgång till en handling som en institution hade upprättat för internt bruk och som rörde en ministerkonferens som Världshandelsorganisationen hade hållit i Cancun i september 2003. Det fastställdes nämligen att det fanns en rimligt förutsägbar och en icke rent hypotetisk risk för att förhandlingsutrymmet för gemenskapen och dess medlemsstater skulle påverkas om handlingen lämnades ut.

I domen i målet *Bavarian Lager mot kommissionen* fastställde förstainstansrätten räckvidden av det undantag från rätten till tillgång till handlingar som syftar till att skydda den enskildes privatliv och integritet (artikel 4.1 b i förordning nr 1049/2001). Förstainstansrätten klargjorde förhållandet mellan förordning nr 1049/2001, som syftar till att säkerställa en så stor insyn som möjligt i myndigheters beslutsförfarande, och förordning nr 45/2001,⁹⁶ som syftar till att säkerställa skyddet för den enskildes privatliv och integritet vid behandlingen av personuppgifter. Förstainstansrätten, som hade att ta ställning till huruvida kommissionen hade rätt att neka ett företag tillgång till ett protokoll med namn på personer som deltagit i ett sammanträde som hållits några år tidigare i ett fördragsbrottsförfarande, fastställde att ett utlämnande av nämnda personuppgifter visserligen skulle betraktas som "behandling av uppgifter" i den mening som avses i förordning nr 45/2001, men tillade att sådan behandling var tillåten, då den krävdes för att iakttäta den skyldighet till offentliggörande som föreskrivs i förordning nr 1049/2001.

Enligt förordning nr 1049/2001 är den som ansöker om att få ut en handling inte skyldig att motivera sin ansökan. Skyldigheten i förordning nr 45/2001 att bevisa att det är nödvändigt att personuppgifterna överförs är enligt förstainstansrätten därför inte tillämplig. Skyddet för personuppgifter säkerställs ändå med hänsyn till att det enligt förordning nr 1049/2001 är möjligt att neka tillgång till en handling när ett utlämnande skulle undergräva skyddet för den enskildes privatliv och integritet. Efter det att det hade erinrats om att det inte finns något principiellt skäl att utesluta yrkes- och affärsverksamhet från begreppet privatliv, fastställde förstainstansrätten att ett utlämnande av namn på personer som hade närvarat vid ett av kommissionen anordnat sammanträde inte innebar att dessa personers privatliv kom i fråga. Dessa personer hade nämligen under sammanträdet gett uttryck för åsikter som hystes av de organisationer som de företrädde och inte sina egna åsikter. Namn på deltagare kunde därför lämnas ut, utan föregående samtycke från berörda personer.

Beträffande det undantag från principen om öppenhet som syftar till att skydda rättsliga förfaranden (artikel 4.2 andra strecksatsen i förordning nr 1049/2001) bidrog domen i det ovannämnda målet *API mot kommissionen* till att utveckla rättspraxis angående rätten till tillgång till institutionernas inlagor i förfaranden vid gemenskapsdomstolarna.

Association de la presse internationale hade väckt talan vid förstainstansrätten mot kommissionens beslut att neka den förstnämnde tillgång till vissa handlingar i flera mål

⁹⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001 av den 18 december 2000 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter (EGT L 8, 2001, s. 1).

vid domstolen och förstainstansrätten. Förstainstansrätten erinrade först om att kommissionen var skyldig att konkret granska innehållet i varje handling som begärs ut. Kommissionen kunde därför inte hypotetiskt utgå ifrån att samtliga yttranden som hade ingetts i de mål i vilka den var part automatiskt och fullt ut omfattades av undantaget i fråga. Möjligheten att avstå från att granska innehållet i de handlingar som begärs ut gäller bara när det är uppenbart att det åberopade undantaget omfattar handlingarnas hela innehåll. Förstainstansrätten fastställde i det avseendet att eftersom kommissionen skall kunna försvara sitt ställningstagande helt utan påtryckningar utifrån, har den rätt att, fram till förhandlingen, neka tillgång till sina yttranden utan att faktiskt granska innehållet i dessa yttranden. Sedan förhandling hållits måste kommissionen däremot företa en konkret granskning av varje handling som begärs ut.

Beträffande avslag på ansökningar om tillgång till yttranden i mål som redan har avslutats, anser förstainstansrätten att undantaget med avseende på rättsliga förfaranden inte kan åberopas i den mån innehållet i dessa yttranden redan hade återgetts i den förhandlingsrapport som diskuterats under förhandlingen och upprepats i domen.

Förstainstansrätten tog även ställning till räckvidden av det undantag från principen om öppenhet som skall skydda syftet med utredningar (artikel 4.2 tredje strecksatsen i förordning nr 1049/2001) och fastställde att detta undantag inte innebär att kommissionen får neka allmänheten tillgång till handlingar i ett fördragsbrottsförfarande fram till dess att den berörda medlemsstaten rättar sig efter den dom vari dess brott mot gemenskapsrätten konstaterats.

Detta undantag förtydligas ytterligare i domen i det ovannämnda målet *Bavarian Lager mot kommissionen*. Förstainstansrätten konstaterade där att även om behovet av att bevara anonymiteten hos de personer som lämnar upplysningar till kommissionen om eventuella åsidosättanden av gemenskapsrätten utgör ett berättigat syfte som kan motivera att kommissionen inte ger fullständig eller ens delvis tillgång till vissa handlingar, kan inte kommissionen uttala sig hypotetiskt om den skada som ett utlämnande av de begärda uppgifterna skulle kunna innebära för dess utredning. Kommissionen är tvärtom skyldig att styrka att ett utlämnande av en handling som begärs ut flera år efter det att det fördragsbrottsförfarande i vilket uppgifterna sammanställts avslutats, konkret och faktiskt skulle äventyra syftet med dess utredning.

Gemensam jordbrukspolitik

Genom domen i målet *Ungern mot kommissionen*,⁹⁷ som avgjordes enligt förfarandet för skyndsam handläggning, ogiltigförklarade förstainstansrätten kommissionens förordning nr 1572/2006.⁹⁸ Genom denna förordning infördes ett nytt kvalitetskriterium avseende rymdvikt, som majs måste uppfylla för att behöriga nationella organ skall

⁹⁷ Förstainstansrättens dom av den 15 november 2007 i mål T-310/06.

⁹⁸ Kommissionens förordning (EG) nr 1572/2006 av den 18 oktober 2006 om ändring av förordning (EG) nr 824/2000 om fastställande av förfarandet och villkoren för interventionsorganens övertagande av spannmål samt analysmetoderna för kvalitetsbestämning (EUT L 290, s. 29).

kunna godkänna den för intervention. Interventionsorganen köper in den majs som erbjuds dem och som skördats i gemenskapen, förutsatt att erbjudandena uppfyller de fastställda villkoren, särskilt när det gäller kvalitet och kvantitet. Införandet av rymdviktskriteriet var enligt förordningen motiverat med hänsyn till den nya situation som interventionssystemet hamnat i till följd av långtidslagringen av viss spannmål och dess effekter på produkternas kvalitet.

Förstainstansrätten fastställde att eftersom ett nytt kriterium avseende rymdvikt för majs infördes tolv dagar innan förordningen började gälla, det vill säga vid en tidpunkt då producenterna redan hade påbörjat sådden och då de inte längre kunde påverka rymdvikten hos skörden, påverkade de angripna bestämmelserna de berörda producenternas investeringar i den mån de innebar en grundläggande ändring av interventionsvillkoren för majs. Eftersom de berörda jordbrukarna inte i god tid hade underrättats om att ett nytt kriterium för rymdvikt hade införts, åsidosatte kommissionen deras berättigade förväntningar.

Vidare påpekade förstainstansrätten att det framgick av ordalydelsen i nämnda förordning att en skärpning av de befintliga kvalitetskriterierna var nödvändig för att göra interventionsprodukterna mindre sårbara med hänsyn till förstörelse och senare användning. Däremot framgick det inte uttryckligen av förordningen att syftet med införandet av rymdviktskriteriet även var att skärpa kvalitetskriterierna för majs. Med hänsyn till att kommissionens argument, enligt vilket rymdvikten är relevant för att bedöma kvaliteten på majs, eftersom den påverkar dess näringsvärde, inte hade styrkts av någon bevisning, utan till och med hade vederlagts av handlingar som kommissionen själv hade ingett till förstainstansrätten, och med hänsyn till att det inte ankom på förstainstansrätten att sätta sig i parternas ställe vid bevisföringen, kunde förstainstansrätten inte annat än slå fast att förordningen grundade sig på en uppenbart oriktig bedömning.

II. Skadeståndsmål

Förstainstansrättens behörighet

Förstainstansrätten meddelade detta år tre beslut⁹⁹ om fastställande av dess behörighet i skadeståndsmål.

Den omständigheten att artiklarna 235 EG och 288 EG ger gemenskapsdomstolarna exklusiv behörighet att pröva en talan om ersättning för en skada som kan tillskrivas gemenskaperna befriar inte gemenskapsdomstolen från skyldigheten att pröva vilken som är den faktiska naturen hos den talan som väckts vid den enbart på grund av att det påstås att gemenskapsinstitutionerna har gjort sig skyldiga till vållandet. I beslutet i målet *Sinara Handel mot rådet och kommissionen* fastställde förstainstansrätten att den saknade

⁹⁹ Förstainstansrättens beslut av den 5 februari 2007 i mål T-91/05, *Sinara Handel mot rådet och kommissionen*, i de ovannämnda förenade målen *Commune de Champagne m.fl. mot rådet och kommissionen*, och av den 5 september 2007 i mål T-295/05, *Document Security Systems mot ECB*.

behörighet att pröva en talan om ersättning för utebliven vinst motsvarande de antidumpningstullar, netto efter skatt, som hade betalats under den aktuella perioden. Denna skada skall i själva verket uteslutande anses följa av betalningen av det belopp för vilket sökanden var betalningsskyldig med avseende på antidumpningstullar, vilket innebär att talan i själva verket utgörs av en ansökan om återbetalning av nämnda tullar. Endast de nationella domstolarna är behöriga att pröva en sådan talan.

I beslutet i målet *Document Security Systems mot ECB* föranleddes förstainstansrätten att klargöra sin behörighet att pröva gemenskapens skadeståndsansvar när det påstått rättsstridiga agerandet består i ett brott mot en nationell bestämmelse.

Sökanden, som påstod sig vara innehavare av ett europeiskt patent avseende skydd mot förfalskning av sedlar som hade godkänts i nio medlemsstater, ansåg att Europeiska centralbanken (nedan kallad ECB) hade inkräktat på de rättigheter som tillerkänns innehavaren av patentet. Sökanden yrkade att förstainstansrätten skulle fastställa att ECB hade åsidosatt sökandens rättigheter enligt det omtvistade patentet och förplikta ECB att utge skadestånd för åsidosättandet av nämnda rättigheter. Förstainstansrätten fastställde att enligt Konventionen om meddelande av europeiska patent har ett europeiskt patent samma rättsverkan som ett nationellt patent i varje land, och intrång i ett europeiskt patent skall bedömas enligt nationell lag. Förstainstansrätten kom därför fram till att sökanden hade anklagat ECB för att ha gjort sig skyldig till intrång i nio nationella patent, vilket det inte ankommer på gemenskapsdomstolarna utan de nationella domstolarna att pröva.

Det ankommer visserligen på förstainstansrätten att pröva skadeståndsyrkanden, men talan ogillades ändå då den helt saknade rättslig grund. Intrånget hade nämligen inte fastställts av behöriga nationella domstolar. Förstainstansrätten tillade att preskriptionstiden för en talan om utomobligatoriskt skadeståndsansvar för gemenskapen inte kan börja löpa förrän vid den tidpunkt då de behöriga nationella domstolarna har slagit fast att det föreligger ett intrång.

I domen i det ovannämnda målet *Commune de Champagne m.fl. mot rådet och kommissionen* underströk förstainstansrätten att de skadliga effekter som ett internationellt avtal mellan gemenskapen och Schweiziska edsförbundet påstods ha för sökandena på schweiziskt territorium endast berodde på den omständigheten att Schweiziska edsförbundet, genom att självt besluta att ratificera avtalet, hade samtyckt till att vara bundet av avtalet och åtagit sig att vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att förpliktelserna enligt avtalet fullgjordes. Följaktligen kunde den skada som sökandena riskerade att åsamkas på schweiziskt territorium med anledning av de åtgärder som de schweiziska myndigheterna vidtog för att genomföra avtalet inte tillskrivas gemenskapen. Förstainstansrätten var följaktligen inte behörig att pröva en talan om ersättning för sådan skada.

Materiella villkor

Enligt fast rättspraxis angående skadeståndsskyldighet för gemenskapen för skador som enskilda har lidit till följd av en gemenskapsinstitutioners eller ett gemenskapsorgans överträdelse av gemenskapsrätten föreligger det en rätt till skadestånd då treförutsättningar är uppfyllda, nämligen att den rättsregel som har överträtts har till syfte att ge enskilda

rättigheter, att överträdelsen är tillräckligt klar och, slutligen, att det finns ett direkt orsakssamband mellan åsidosättandet av den skyldighet som åligger den som har antagit rättsakten och den skada som de drabbade personerna har lidit.¹⁰⁰

1. Begreppet rättsregel som ger enskilda rättigheter

I domen i målet *Citymo mot kommissionen*¹⁰¹ fastställde förstainstansrätten att i samband med förhandlingar som syftar till att avtal skall ingås mellan en gemenskapsinstitution och en anbudsgivare inom ramen för en offentlig upphandling utgör iakttagandet av principen om tro och heder och förbudet mot rättsmissbruk regler som innebär att enskilda tillerkänns rättigheter. Även om det framgår av artikel 101 första stycket i förordning nr 1605/2002¹⁰² att den förhandlande myndigheten förfogar över ett stort utrymme för skönsmässig bedömning när det gäller att avstå från att ingå avtal och följaktligen avbryta de avtalsförhandlingar som inletts, ansågs kommissionen ändå på ett tillräckligt klart sätt ha åsidosatt principen om tro och heder och missbrukat sin rätt enligt denna förordning att avstå från att ingå det upphandlade avtalet genom att i två månader fortsätta förhandlingar som den visste var dömda att misslyckas. Förstainstansrätten ansåg därför att kommissionen, genom att inte omedelbart underrätta sökanden om sitt beslut att avstå från att ingå avtalet, frantog sökanden en faktisk möjlighet att hyra ut fastigheten till tredje man under en tid av två månader.

Beträffande bestämmelser som kommissionen har åsidosatt i samband med de ekonomiska bedömningar den gör när den kontrollerar koncentrationer fastställde förstainstansrätten, i domen i målet *Schneider Electric mot kommissionen*,¹⁰³ att även om vissa principer och bestämmelser som ligger till grund för bedömningar av konkurrensen är av sådan art att de ger rättigheter till enskilda kan inte alla normer i primär- eller sekundärrätten eller i rättspraxis som kommissionen har att iaktta vid sina ekonomiska bedömningar anses vara av sådan art. Förstainstansrätten uttalade sig emellertid inte i det fallet om karaktären hos den påstått åsidosatta bestämmelsen, utan nöjde sig med att konstatera att åsidosättandet inte, i sig, kunde ha orsakat den påstådda skadan.

Beträffande frågan huruvida rätten till försvar hade åsidosatts med hänsyn till att kommissionen, i sitt meddelande om invändningar, inte hade upplyst sökanden om att den, om den inte vidtog vissa rättelser, inte kunde uppnå ett beslut genom vilket transaktionen förklarades förenlig, erinrade förstainstansrätten om att meddelandet om invändningar är av särskild vikt och fastställde att såväl betydelsen av de ekonomiska intressen och de industriella konsekvenser som är förknippade med en företagskoncentration av gemenskapsbetydelse som de omfattande kontrollmedel som kommissionen förfogar över för att säkerställa konkurrensen inom den gemensamma marknaden skall

¹⁰⁰ Domstolens dom av den 5 mars 1996 i de förenade målen C-46/93 och C-48/93, Brasserie du pêcheur och Factortame (REG 1996, s. I-1029).

¹⁰¹ Förstainstansrättens dom av den 8 maj 2007 i mål T-271/04.

¹⁰² Rådets förordning (EG, Euratom) nr 1605/2002 av den 25 juni 2002 med budgetförordning för Europeiska gemenskapernas allmänna budget (EGT L 248, s. 1).

¹⁰³ Förstainstansrättens dom av den 11 juli 2007 i mål T-351/03.

beaktas. Av detta drogs slutsatsen att sökanden hade gjort gällande ett åsidosättande av en rättsregel som syftade till att ge enskilda rättigheter.

I domen i målet *Fédération des industries condimentaires de France m.fl. mot kommissionen*¹⁰⁴ ansåg förstainstansrätten däremot att artiklarna 211 EG och 133 EG i egenskap av bestämmelser om domstols behörighet var av institutionell art och således inte utgjorde rättsregler som ger enskilda rättigheter.

2. Tillräckligt klar överträdelse

Det har skett en betydande utveckling av begreppet tillräckligt klar överträdelse av en rättsregel som innebär att enskilda tillerkänns rättigheter avseende kontroll av företagskoncentrationer, genom domen i det ovannämnda målet *Schneider Electric mot kommissionen*.

Förstainstansrätten hade, i en första dom,¹⁰⁵ ogiltigförklarat kommissionens beslut att förklara en koncentration mellan Schneider och Legrand oförenlig med den gemensamma marknaden. Schneider väckte därför talan om skadestånd i syfte att få ersättning för den skada bolaget hade åsamkats till följd av rättsstridigheten i nämnda beslut.

Förstainstansrätten medgav att en hämmande effekt, som är oförenlig med det allmänna gemenskapsintresset, skulle kunna uppkomma om begreppet klar överträdelse av gemenskapsrätten ansågs innefatta samtliga fel eller misstag som visserligen är av en viss allvarlighetsgrad, men som inte till sin natur eller omfattning avviker från det normala handlandet hos en institution som är satt att övervaka tillämpningen av konkurrensreglerna, vilka är komplexa och svåra samt föremål för ett betydande tolkningsutrymme. Förstainstansrätten kom efter en avvägning av de intressen som förelåg fram till att en bristande uppfyllelse av en rättslig förpliktelse som kan förklaras genom de objektiva begränsningar som vilar på institutionen och dess företrädare genom de bestämmelser som gäller för kontroll av företagskoncentrationer inte kan anses utgöra en tillräckligt klar överträdelse. Däremot kan en skada som följer av att institutionen uppträder på ett sätt som uppenbart strider mot en rättsregel och allvarligt skadar tredje mans intressen, och som varken kan förklaras eller ursäktas av de begränsningar som objektivt följer av dess normala verksamhet, innebära ett sådant åsidosättande.

Beträffande bristerna i den ekonomiska bedömningen framhöll förstainstansrätten att det skall beaktas att en sådan bedömning i allmänhet är, såväl faktamässigt som vid den bedömning som görs utifrån hur dessa fakta beskrivs, intellektuellt komplex och svår och i vilken det, med hänsyn till de korta frister som åvilar institutionen, kan insmyga sig vissa brister. Allvarliga brister i dokumentation eller logik behöver under dessa förhållanden inte alltid utgöra tillräckliga omständigheter för att gemenskapen skall bli skadeståndsskyldig.

¹⁰⁴ Förstainstansrättens dom av den 11 juli 2007 i mål T-90/03.

¹⁰⁵ Förstainstansrättens dom av den 22 oktober 2002 i mål T-310/01, *Schneider Electric mot kommissionen* (REG 2002, s. II-4071).

Beträffande åsidosättandet av rätten till försvar fastställde förstainstansrätten att det utgör ett uppenbart och allvarligt åsidosättande från kommissionens sida att i meddelandet om invändningar inte ha lämnat en upplysning som är av väsentlig betydelse för beslutdelen i beslutet om oförenlighet. Detta åsidosättande av rätten till försvar kan varken rättfärdigas eller förklaras av de särskilda påfrestningar som kommissionens tjänstemän objektivt sett är utsatta för.

3. Orsakssamband och medvållande till skada

Förstainstansrätten fastställde i domen i det ovannämnda målet *Schneider Electric mot kommissionen* att bedömningen av huruvida det föreligger ett orsakssamband skall ske genom en jämförelse mellan den situation som uppstått för berörd tredje man till följd av vållandet och den situation som skulle ha uppstått för denne om institutionen hade iakttagit gällande rätt. När vållandet återfinns i ett beslut att inte bevilja tillstånd kan det inte presumeras att sökanden, om det påvisade felet inte hade begåtts, med nödvändighet skulle ha beviljats nämnda tillstånd.

Förstainstansrätten konstaterade i det aktuella målet att även om det inte hade förelegat någon rätt till ett beslut att förklara koncentrationen förenlig med den gemensamma marknaden, skulle sökanden förvisso ha haft en verklig möjlighet att erhålla ett positivt beslut. Det kan nämligen inte uteslutas att sökanden genom sina förslag till avyttring hade kunnat kräva att kommissionen förklarade koncentrationen förenlig med den gemensamma marknaden, vid äventyr att annars göra sig skyldig till en felaktig bedömning. Förstainstansrätten ansåg emellertid att värderingen av de förändrade ekonomiska parametrar som med nödvändighet skulle ha följt på ett eventuellt beslut om förenlighet är alltför osäker för att på ett rimligt sätt kunna jämföras med den situation som följt av beslutet om oförenlighet. Förverkligandet av denna möjlighet är således förbundet med alltför slumpartade omständigheter för att kunna kvantifieras på ett övertygande sätt, varför det inte föreligger ett tillräckligt starkt orsakssamband mellan den begångna rättsstridigheten och avsaknaden av ett eventuellt beslut om att koncentrationen var förenlig med den gemensamma marknaden.

Däremot ansåg förstainstansrätten att det förelåg ett sådant orsakssamband mellan den begångna rättsstridigheten och två typer av skador, nämligen dels de kostnader som bolaget hade haft för att delta i det återupptagna förfarandet för kontroll av koncentrationen efter domen om ogiltigförklaring, dels det lägre överlåtelsepris som sökanden tvingades godta från den som förvärvade tillgångarna i Legrand för att kunna skjuta upp genomförandet av denna överlåtelse till en sådan tidpunkt att de mål som då pågick vid gemenskapsdomstolarna inte skulle förlora sitt föremål innan de hade avgjorts. På nyssnämnda punkt underströk förstainstansrätten att det var till följd av att beslutet om oförenlighet innehöll två rättsstridigheter, som för sökanden kunde förefalla uppenbara, som sökanden i det legitima syftet att söka få till stånd ett lagenligt beslut avseende koncentrationens förenlighet med den gemensamma marknaden hade tvingats flytta fram tidpunkten för det faktiska genomförandet av överlåtelsen av Legrand och medge förvärvaren en nedsättning av överlåtelsepriset, jämfört med det pris som denne skulle ha erhållit i en situation där det hade skett en bindande försäljning och där det inte hade

funnits ett beslut om oförenlighet som redan från början föreföll vara behäftat med två uppenbara rättsstridigheter.

Domen illustrerar slutligen den verkan som sökandens handlande har för bedömningen av huruvida det föreligger en ersättningsgill skada enligt den rättspraxis enligt vilken en sökande som är medvällande till den skada han åsamkats inte kan begära ersättning för den del av skadan som han själv är orsak till.¹⁰⁶ Mot denna bakgrund och med hänvisning till omfattningen av den genomförda fusionen och den märkbara förstärkning av den ekonomiska styrkan som den skulle medföra för de två dominerande aktörerna på den aktuella marknaden kunde sökanden inte ha varit omedveten om att den genomförda fusionen i vart fall riskerade att skapa eller förstärka en dominerande ställning på en väsentlig del av den gemensamma marknaden, och att den därför skulle förbjudas av kommissionen, förpliktade förstainstansrätten kommissionen att inte ersätta mer än två tredjedelar av den skada som sökanden lidit till följd av nedsättningen av överlåtelsepriset för Legrand.

III. Överklagande

Personaldomstolen inledde sin dömande verksamhet den 12 december 2005 och hittills har 37 mål överklagats till förstainstansrätten, varav 27 år 2007. Under året avgjordes sju av målen,¹⁰⁷ varav ett genom en dom i vilken det angripna beslutet ogiltigförklarades.

I denna dom, som meddelades i målet *Europaparlamentet mot Eistrup*, ogiltigförklarade förstainstansrätten det beslut¹⁰⁸ genom vilket personaldomstolen hade ogillat en av parlamentet framställd invändning om rättegångshinder med motiveringen att den ansökan genom vilken talan hade anhängiggjorts inte var egenhändigt undertecknad av den advokat som företrädde sökanden i första instans, utan i stället var försedd med en stämpel som återgav advokatens namnteckning. Förstainstansrätten fastställde att, såsom gemenskapsprocessrätten ser ut i dag, är den egenhändiga underskriften av partens advokat på originalexemplaret av ansökan genom vilken talan anhängiggörs det enda sättet att säkerställa att det är en person som är behörig att företräda parten inför gemenskapsdomstolarna som har iklätt sig ansvaret för att företa en sådan handling och för innehållet i ansökan.¹⁰⁹

¹⁰⁶ Domstolens dom av den 7 november 1985 i mål 145/83, *Adams mot kommissionen* (REG 1985, s. 3539; svensk specialutgåva, volym 8, s. 327).

¹⁰⁷ Förstainstanrättens dom av den 23 maj 2007 i mål T-233/06 P, *Europaparlamentet mot Eistrup*, av den 5 juli 2007 i mål T-247/06 P, *Sanchez Ferriz mot kommissionen*, och av den 12 september 2007 i mål T-20/07 P, *kommissionen mot Chatzioannidou*, förstainstansrättens beslut av den 12 juni 2007 i mål T-69/07 P, *kommissionen mot André*, av den 9 juli 2007 i mål T-415/06 P, *De Smedt mot kommissionen*, av den 12 juli 2007 i mål T-252/06 P, *Beau mot kommissionen*, och av den 14 december 2007 i mål T-311/07 P, *Nijs mot revisionsrätten*.

¹⁰⁸ Personaldomstolens beslut av den 13 juli 2006 i mål F-102/05, *Eistrup mot Europaparlamentet*.

¹⁰⁹ Se även i det avseendet förstainstansrättens beslut av den 17 januari 2007 i mål T-129/06, *Diy-Mar Insaat Sanayi ve Ticaret och Akar mot kommissionen*.

IV. Ansökan om interimistiska åtgärder

Det inkom under detta år 34 ansökningar om interimistiska åtgärder till förstainstansrätten, vilket innebär en klar ökning jämfört med det antal ansökningar (25) som ingavs år 2006. Under år 2007 avgjorde förstainstansrätten 41 mål, jämfört med 24 under år 2006. Förstainstansrätten biföll fyra ansökningar om interimistiska åtgärder i besluten i målen *IMS mot kommissionen, Du Pont de Nemours (France) m.fl. mot kommissionen, Frankrike mot kommissionen* och *Donnici mot parlamentet*.¹¹⁰

I det ovannämnda målet *IMS mot kommissionen* begärde sökanden uppskov med verkställigheten av kommissionens positiva yttrande över ett beslut att förbjuda användning av vissa maskiner, som de franska myndigheterna hade anmält till kommissionen med stöd av direktiv 98/37.¹¹¹

Ordföranden medgav att åtgärden vid ett första påseende (*fumus boni juris*) framstod som faktiskt och rättsligt befogad med hänvisning bland annat till att de maskiner som sökanden hade tillverkat vid ett första påseende borde anses uppfylla bestämmelserna i direktiv 98/37, eftersom det franska beslutet hade upphävts av Conseil d'État utan annan åtgärd från de behöriga myndigheternas sida. Vad kravet på skyndsamhet beträffar ansåg ordföranden att verkställigheten av det angripna yttrandet kunde äventyra sökandens existens. Sökanden var nämligen ett litet företag med stora bankkulder, vars tillverkning var begränsad och specialiserad. Det betonades att kravet på skyndsamhet måste beaktas i än högre grad som de faktiska och rättsliga argument som sökanden hade lagt fram framstod som särskilt befogade. Vid en avvägning av föreliggande intressen ansåg ordföranden att eftersom det hade tagit kommissionen mer än fem år att anta sitt yttrande, skulle ett uppskov med verkställigheten av detsamma inte äventyra arbetstagarnas hälsa och säkerhet.

I domen i det ovannämnda målet *Donnici mot parlamentet* prövades en begäran om uppskov med verkställigheten av parlamentets beslut att, i strid med det beslut som Consiglio di Stato fattat i sista instans och genom vilket Beniamino Donnici mandat fastställdes, ogiltigförklara Beniamino Donnici mandat i Europaparlamentet till förmån för Achille Occhetto.

Den domare som var behörig att besluta om interimistiska åtgärder ansåg att villkoret avseende *fumus boni juris* var uppfyllt, eftersom det som sökanden hade anfört om att parlamentet saknade behörighet att fatta det angripna beslutet föreföll vara befogad och

¹¹⁰ Beslut av förstainstansrättens ordförande av den 7 juni 2007 i mål T-346/06 R, *IMS mot kommissionen*, av den 19 juli 2007 i mål T-31/07 R, *Du Pont de Nemours (France) m.fl. mot kommissionen*, av den 28 september 2007 i mål T-257/07 R, *Frankrike mot kommissionen*, och av den 15 november 2007 i mål T-215/07 R *Donnici mot parlamentet* (beslutet överklagat till domstolen under målnummer C-512/07 P (R)). Det skall tilläggas att genom beslut av den 24 januari 2007 i mål T-366/00 R, *Scott mot kommissionen*, biföll ordföranden utan hörande av motparten (*inaudita altera parte*) en ansökan om uppskov med verkställigheten av ett beslut om återkrav av statligt stöd innan den, genom beslut av den 30 mars 2007, fastställde att det inte längre fanns någon anledning att pröva målet då förstainstansrätten den 29 mars 2007 hade ogiltigförklarat det angripna beslutet i målet rörande huvudsaken.

¹¹¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 98/37/EG av den 22 juni 1998 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om maskiner (EGT L 207, s. 1).

kunde inte avfärdas utan en mer ingående prövning, vilket det ankommer på den domare som skall pröva målet i sak att göra. Vad gäller kravet på skyndsamhet ansåg ordföranden att den skada som sökanden lidit skulle, för det fall den domare som skall pröva målet i sak ogiltigförklarar det angripna beslutet, bli irreparabel med hänsyn till att han berövas sin ställning som ledamot i Europaparlamentet. När det gäller intresseavvägningen fanns det anledning att även beakta Achille Occhettos intresse av att det angripna beslutet verkställdes, vilket skulle innebära att han kunde fortsätta att utöva sitt mandat. I denna situation, där det föreligger jämvikt mellan intressena hos sökanden och Achille Occhetto ansåg ordföranden att Republiken Italiens intresse av att Europaparlamentet iakttar dess vallagstiftning samt det faktum att de faktiska och rättsliga argument som lagts fram framstod som så befogade att *fumus boni juris* kunde fastställas var avgörande. Ordföranden biföll därför begäran om uppskov.

Till följd av nya vetenskapliga kunskaper på området ändrade kommissionen den gemenskapsrättsliga lagstiftningen avseende *transmissibel spongiform encefalopati* (TSE) genom att år 2007 anta bestämmelser om uppmjukning av gällande hälsoskyddsåtgärder. I domen i målet *Frankrike mot kommissionen* begärde sökanden uppskov med verkställigheten av dessa bestämmelser med hänvisning till att de stred mot försiktighetsprincipen.

Med avseende på kravet på *fumus boni juris* ansåg domaren att detta var uppfyllt då det faktiskt förelåg vetenskaplig osäkerhet kring tillförlitligheten hos de tester som föreskrevs i de nya bestämmelserna. Kravet på skyndsamhet ansågs också uppfyllt eftersom de angripna bestämmelserna var ägnade att öka risken för att djur smittade med TSE skulle levereras som livsmedel. Beträffande intresseavvägningen påpekade domaren att de krav som är förknippade med skyddet för folkhälsan måste ges företräde framför ekonomiska intressen och biföll därför begäran om uppskov med verkställigheten.

I domen i det ovannämnda målet *Du Pont de Nemours (France) m.fl. mot kommissionen*, som rörde kontrollen av växtskyddsmedel enligt direktiv 91/414,¹¹² hade ordföranden att avgöra fem ansökningar om uppskov med verkställigheten av beslut genom vilka kommissionen hade begränsat eller reducerat godkännanden för utsläppande av vissa produkter på den gemensamma marknaden. Ordföranden biföll begäran om uppskov med avseende på användningen av flusilazol.

Beträffande *fumus boni juris* fastställdes att grunderna under vilka det gjordes gällande att direktiv 91/414 och försiktighetsprincipen hade åsidosatts vid ett första påseende inte framstod som helt obefogade. Kravet på skyndsamhet ansågs också vara uppfyllt. Eftersom det förelåg en risk för att sökanden oåterkalleligen skulle kunna förlora marknadsandelar, ansåg förstainstansrätten att skadans allvar, med hänsyn till omständigheterna i målet, inte enbart kunde beräknas utifrån värdet på den affärsverksamhet med vilken marknadsandelarna realiserades och förlusten av detta värde för hela företagsgruppen, utan hänsyn skulle tas till att sökanden hade funnits på marknaden i över 20 år, att de innehade godkännanden för att saluföra flusilazol inom många användningsområden i flera medlemsstater och att deras produkter hade ett anseende på marknaden som på ett

¹¹² Rådets direktiv 91/414/EEG av den 15 juli 1991 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden (EGT L 230, s. 1; svensk specialutgåva, område 13, volym 20, s. 236).

icke obetydligt sätt skulle kunna påverkas negativt av ett förbud mot flusilazol. Med hänsyn bland annat till det förhållandet att sökandena hade nöjt sig med att kräva att en situation som förelegat i många år skulle upprätthållas och till jordbrukarnas intresse av att få tillgång till den enda produkt som var effektiv mot vissa sjukdomar, ledde en intresseavvägning till att ansökan bifölls.

I besluten i målen *Cheminova m.fl. mot kommissionen*,¹¹³ *FMC Chemical m.fl. mot kommissionen*¹¹⁴ och *Dow AgroSciences m.fl. mot kommissionen*¹¹⁵ lämnades de fyra ansökningarna om uppskov med verkställigheten av beslut om förbud mot att saluföra vissa substanser utan bifall med hänvisning till att kravet på skyndsamhet inte var uppfyllt. Den skada som dessa beslut riskerade att åsamka sökandena var nämligen inte tillräckligt allvarlig, eftersom den motsvarade mindre än en procent av deras årsomsättning. Ordföranden tillade i det avseendet att denna procentandel i själva verket var lägre eftersom det saknades anledning att beakta skador som åberopats av parter i målet om interimistiska åtgärder vars ansökningar om ogiltigförklaring i målet angående huvudsaken uppenbarligen inte kunde tas upp till sakprövning, det vill säga företag som saluför produkten och som inte är personligen berörda av det angripna beslutet.

¹¹³ Beslut av förstainstansrättens ordförande av den 4 december 2007 i mål T-326/07 R.

¹¹⁴ Beslut av förstainstansrättens ordförande av den 11 december 2007 i de förenade målen T-349/07 R och T-350/07 R.

¹¹⁵ Beslut av förstainstansrättens ordförande av den 17 december 2007 i mål T-367/07 R, Dow AgroSciences m.fl. mot kommissionen.

B – Förstainstansrättens sammansättning



(sammansättning den 20 september 2007)

Första raden, från vänster till höger:

Domaren J.D.Cooke, avdelningsordförandena O.Czúcz, N.J.Forwood, A.W.H.Meij, och V.Tiili, förstainstansrättens ordförande M. Jaeger, avdelningsordförandena J. Azizi, M. Vilaras, M.E. Martins Ribeiro och I. Pelikánová.

Andra raden, från vänster till höger:

Domarna S. Pappasavvas, K. Jürimäe, D. Šváby, E. Cremona, F. Dehousse, I. Wiszniewska-Białecka, V. Vadapalas, I. Labucka och E. Moavero Milanesi.

Tredje raden, från vänster till höger:

Domarna S. Frimodt Nielsen, S. Soldevila Fragoso, V. Ciucă, M. Prek, N. Wahl, T. Tchipev, A. Dittrich och L. Truchot samt justitiesekreteraren E. Coulon.

1. Förstainstansrättens ledamöter

(i rangordning efter tillträde till ämbetet)



Marc Jaeger

Född 1954; advokat; justitieattaché, förordnad vid riksåklagarämbetet; domare, vice ordförande för Tribunal d'arrondissement de Luxembourg; lärare vid Centre universitaire de Luxembourg; tjänstledig domare, rättssekreterare vid domstolen sedan 1986; domare vid förstainstansrätten sedan den 11 juli 1996; ordförande för förstainstansrätten sedan den 17 september 2007.



Bo Vesterdorf

Född 1945; juristlingvist vid domstolen; handläggare vid justitieministeriet; biträdande domare; rättsattaché vid Danmarks ständiga representation vid Europeiska ekonomiska gemenskapen; tillförordnad domare vid Østre Landsret (appellationsdomstol); chef för justitieministeriets avdelning för förvaltningsrätt och konstitutionella frågor; expeditionschef vid justitieministeriet; universitetslektor; ledamot av Europarådets styrelse för de mänskliga rättigheterna (CDDH), därefter ledamot av CDDH:s byrå; medlem av Ad-hoc-kommittén för rättslig utbildning vid Akademien för Europarätt i Trier i Tyskland; domare vid förstainstansrätten sedan den 25 september 1989; ordförande för förstainstansrätten från den 4 mars 1998 till den 17 september 2007.



Rafael García-Valdecasas y Fernández

Född 1946; Abogado del Estado (i Jaén och Granada); justitiesekreterare vid den ekonomisk-administrativa domstolen i Jaén och därefter i Córdoba; ledamot av advokatsamfundet (Jaén, Granada); chef för avdelningen för gemenskapsrättsliga tvister vid utrikesministeriet; chef för Spaniens delegation i rådets arbetsgrupp för skapandet av Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt; domare vid förstainstansrätten från den 25 september 1989 till den 17 september 2007.

**Virpi Tiili**

Född 1942; juris doktor vid universitetet i Helsingfors; assistent i civilrätt och handelsrätt vid universitetet i Helsingfors; direktör med ansvar för rättsliga frågor och handelspolitik vid Finlands centrala handelskammare; generaldirektör för det finska konsumentverket; ledamot av flera regeringskommittéer och delegationer, bland annat ordförande för rådet för kontroll av marknadsföring av läkemedel (1988–1990), ledamot av konsumentrådet (1990–1994), ledamot av konkurrensrådet (1991–1994) och ledamot av redaktionsrådet för Nordiskt Immateriellt Rättsskydd (1982–1990); domare vid förstainstansrätten sedan den 18 januari 1995.

**Josef Azizi**

Född 1948; juris doktor samt fil. kand. i samhällsvetenskap och ekonomi vid universitetet i Wien; kursföreståndare och lärare vid universitetet för nationalekonomi i Wien och vid juridiska fakulteten vid universitetet i Wien; Ministerialrat och avdelningschef vid Bundeskanzleramt; ledamot i Europarådets styrkommitté för juridiskt samarbete (CDCJ); rättegångsombud vid Verfassungsgerichtshof (författningsdomstolen) i mål avseende prövning av huruvida förbundslagar överensstämmer med konstitutionen; ansvarig samordnare för anpassningen av österrikisk rätt till gemenskapsrätten; domare vid förstainstansrätten sedan den 18 januari 1995.

**John D. Cooke**

Född 1944; ledamot av Bar of Ireland år 1966; ledamot av Bar of England and Wales, Bar of Northern Ireland och Bar of New South Wales; verksam som barrister under åren 1966–1996; ledamot av Inner Bar Ireland (Senior Counsel) år 1980 och av Inner Bar New South Wales år 1991; ordförande för Rådet för advokatsamfunden i Europeiska gemenskapen (CCBE) 1985–1986; gästprofessur vid juridiska fakulteten vid University College i Dublin; medlem av Chartered Institute of Arbitrators; ordförande för Royal Zoological Society of Ireland 1987–1990; bencher vid Honorable Society of King's Inns (Dublin); honorary bencher vid Lincoln's Inn, London; domare vid förstainstansrätten sedan den 10 januari 1996.



Jörg Pirrung

Född 1940; forskarasistent vid universitetet i Marburg; juris doktor (universitetet i Marburg); sakkunnig, senare förste sakkunnig i internationell civilprocessrätt och till slut chef för underavdelningen för civilrätt vid förbundsjustitieministeriet; medlem i styrelsen för Unidroit (1993–1998); ordförande för kommissionen vid Haagkonferensen avseende internationell privaträtt för utarbetande av en konvention om skydd av barn (1996); innehavare av honorärprofessur vid universitetet i Trier (internationell privat- och processrätt, gemenskapsrätt); sedan år 2002 medlem i sakkunnigkommittén vid Max Planck-institutet för komparativ och internationell privaträtt i Hamburg; domare vid förstainstansrätten från den 11 juni 1997 till den 17 september 2007.



Arjen W. H. Meij

Född 1944; domare vid Nederländernas högsta domstol (1996); domare och vice ordförande vid College van Beroep voor het bedrijfsleven (administrativ domstol för handel och industri) (1986); tillförordnad domare vid appellationsdomstolen för social trygghet och vid förvaltningsdomstolen för tullavgifter; rättssekreterare vid Europeiska gemenskapernas domstol (1980); föreläsare i Europarätt vid juridiska fakulteten vid universitetet i Groningen och forskarasistent vid University of Michigan Law School; medlem av internationella sekretariatet vid handelskammaren i Amsterdam (1970); domare vid förstainstansrätten sedan den 17 september 1998.



Mihalis Vilaras

Född 1950; advokat (1974–1980); nationell expert vid Europeiska kommissionens rättstjänst, därefter förste handläggare vid generaldirektorat V (sysselsättning, arbetsmarknad och socialpolitik); revisionssekreterare vid högsta förvaltningsdomstolen och, sedan 1999, ledamot; revisionssekreterare vid Greklands högsta förvaltningsdomstol; ledamot av Greklands särskilda högsta domstol; ledamot av den centralkommitté som utarbetar förslag till grekisk lagstiftning (1996–1998); chef för den grekiska regeringens rättstjänst; domare vid förstainstansrätten sedan den 17 september 1998.

**Nicholas James Forwood**

Född 1948; examina från Cambridge University (BA 1969 och MA 1973) (mekanik och juridik); invald i Englands advokatsamfund 1970; praktiserade därefter i London (1971–1999) och i Bryssel (1979–1999); invald i Irlands advokatsamfund 1981; utnämnd till Queen's Counsel 1987; bencher of the Middle Temple 1998; representant för Englands och Wales advokatsamfund vid Rådet för advokatsamfunden i Europeiska unionen (CCBE) och ordförande för CCBE:s ständiga delegation vid Europeiska gemenskapernas domstol (1995–1999); styrelseledamot i World Trade Law Association och i European Maritime Law Organization (1993–2002); domare vid förstainstansrätten sedan den 15 december 1999.

**Hubert Legal**

Född 1954; ledamot av Conseil d'Etat (Frankrike); tidigare elev vid École normale supérieure de Saint-Cloud och vid École nationale d'administration; lektor i engelska (1979–1985); föredragande, sedermera ombud för regeringen vid tvistemålsavdelningarna vid Conseil d'État (1988–1993); juridisk rådgivare vid Frankrikes ständiga representation vid Förenta nationerna i New York (1993–1997); rättssekreterare vid domare Puissechets kabinett vid EG-domstolen (1997–2001); domare vid förstainstansrätten från den 19 september 2001 till den 17 september 2007.

**Maria Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro**

Född 1956; studier i Lissabon, Bryssel och Strasbourg; advogada i Portugal och i Bryssel; fristående forskare vid Institutet för europeiska studier vid Université libre de Bruxelles; rättssekreterare hos EG-domstolens portugisiska domare J.C. Moitinho de Almeida (1986–2000), därefter hos förstainstansrättens ordförande B. Vesterdorf (2000–2003); domare vid förstainstansrätten sedan den 31 mars 2003.

**Franklin Dehousse**

Född 1959; juris kandidatexamen (universitetet i Liège, 1981); aspirant (Statliga fonden för vetenskaplig forskning, 1985–1989); rättssakkunnig vid Chambre des représentants (1981–1990); juris doktor (universitetet i Strasbourg, 1990); professor (universitetet i Liège och Strasbourg, Collège d'Europe, Institut royal supérieur de Défense, Montesquieu-universitetet i Bordeaux, Collège Michel Servet vid universitetet i Paris, Notre-dame de la Paix-fakulteten i Namur); utrikesministerns särskilda sändebud (1995–1999); direktör för Europastudierna vid Institut royal des relations internationales (1998–2003); bisittare i Conseil d'État (2001–2003); rådgivare i Europeiska kommissionen (1990–2003); ledamot av Observatoire Internet (2001–2003); domare vid förstainstansrätten sedan den 7 oktober 2003.

**Ena Cremona**

Född 1936; examen i språk, Royal University of Malta (1955); juris doktor, Royal University of Malta (1958); advokat på Malta sedan 1959; juridisk rådgivare åt Nationella kvinnorådet (1964–1979); medlem av nämnden för offentlig tjänst (1987–1989); medlem i styrelsen för Lombard Bank (Malta) Ltd, statens aktieägarrepresentant (1987–1993); medlem av valberedningen sedan 1993; ledamot av juryer för promovering av doktorer vid den juridiska fakulteten, Royal University of Malta; medlem av Europakommissionen mot rasism och intolerans (ECRI) (2003–2004); domare vid förstainstansrätten sedan den 12 maj 2004.

**Ottó Czúcz**

Född 1946; juris doktor, Szegeds universitet (1971); handläggare vid Arbetsmarknadsministeriet (1971–1974); programansvarig och professor (1974–1989), dekanus vid den juridiska fakulteten (1989–1990), prorektor (1992–1997), Szegeds universitet; advokat; medlem av styrelsen för den nationella pensionsförsäkringen; vice ordförande för European Institute of Social Security (EISS) (1998–2002); medlem av vetenskapliga rådet i International Social Security Association (ISSA); domare vid författningsdomstolen (1998–2004); domare vid förstainstansrätten sedan den 12 maj 2004.

**Irena Wiszniewska-Białecka**

Född 1947; examen i juridik från Warszawa universitet (1965–1969); forskare (assistent, docent, professor) vid institutet för rättsvetenskap vid polska vetenskapsakademien (1969–2004); forskarassistent vid Max Planck-institutet för utländsk och internationell patent-, upphovs- och konkurrensrätt i München (AvH-stiftelsens stipendium, 1985–1986); advokat (1992–2000); domare vid högsta förvaltningsdomstolen (2001–2004); domare vid förstainstansrätten sedan den 12 maj 2004.

**Irena Pelikánová**

Född 1949; juris doktor, lektor i handelsrätt (före 1989), högre doktorsgrad, professor i handelsrätt (sedan 1993) vid den juridiska fakulteten, Karls universitet, Prag; medlem av styrelsen för värdepappersnämnden (1999–2002); advokat; medlem av den tjeckiska regeringens rådgivande organ i lagstiftningsfrågor (1998–2004); domare vid förstainstansrätten sedan den 12 maj 2004.

**Daniel Šváby**

Född 1951; juris doktor (Bratislava universitet); domare vid Bratislavas förstainstansrätt; domare med ansvar för civilmål samt vice ordförande för Bratislava appellationsdomstol; medlem av rättsinstitutets civil- och familjerättssektion vid Justitieministeriet; vikarierande domare vid högsta domstolen med ansvar för handelsrättsliga mål; medlem av Europakommissionen för de mänskliga rättigheterna (Strasbourg); domare vid författningsdomstolen (2000–2004); domare vid förstainstansrätten sedan den 12 maj 2004.



Vilenas Vadapalas

Född 1954; juris doktor (Moskva universitet); högre doktorsgrad i juridik (Warszawa universitet); professor, Vilnius universitet: internationell rätt (sedan 1981), mänskliga rättigheter (sedan 1991) och gemenskapsrätt (sedan 2000); rådgivare vid regeringen på det utrikespolitiska området (1991–1993); medlem i koordineringsgruppen vid delegationen för förhandlingarna inför anslutningen till Europeiska unionen; generaldirektör för regeringens gemenskapsrättsavdelning (1997–2004); professor i gemenskapsrätt, Vilnius universitet, innehavare av en Jean Monnet-professur; ordförande för den litauiska föreningen för Europastudier; ordförande för utskottet för beredning av författningsreformer inför Litauens anslutning till Europeiska unionen; ledamot av Internationella juristkommissionen (ICJ) (april 2003); domare vid förstainstansrätten sedan den 12 maj 2004.



Küllike Jürimäe

Född 1962; examen i juridik, Tartu universitet (1981–1986); statsåklagarassistent i Tallinn (1986–1991); examen från Estlands diplomatskola (1991–1992); juridisk rådgivare (1991–1993) och allmän rådgivare vid handels- och industrikammaren (1992–1993); domare vid appellationsdomstolen i Tallinn (1993–2004); europeisk magisterexamen i mänskliga rättigheter och demokratisering, Padova universitet och University of Nottingham (2002–2003); domare vid förstainstansrätten sedan den 12 maj 2004.



Ingrida Labucka

Född 1963; examen i juridik, Lettlands universitet (1986); inrikesministeriets tillsynsman för regionen Kirov och staden Riga (1986–1989); domare vid Rigas förstainstansrätt (1990–1994); advokat (1994–1998 och juli 1999–maj 2000); justitieminister (november 1998–juli 1999 och maj 2000–oktober 2002); ledamot av permanenta skiljedomstolen i Haag (2001–2004); parlamentsledamot (2002–2004); domare vid förstainstansrätten sedan den 12 maj 2004.

**Savvas S. Pappasavvas**

Född 1969; studier vid Athens universitet (kandidatexamen år 1991); studier vid universitetet Paris II (fördjupade studier i offentlig rätt, DEA, år 1992) och vid universitetet Aix-Marseille III (juris doktor år 1995); advokat på Cypern, advokat i Nicosia sedan 1993; programansvarig vid Cyperns universitet (1997–2002), lektor i författningsrätt sedan september 2002; forskare vid European Public Law Center (2001–2002); domare vid förstainstansrätten sedan den 12 maj 2004.

**Enzo Moavero Milanesi**

Född 1954; juris doktor (universitetet La Sapienza i Rom); studier i gemenskapsrätt (Collège d'Europe i Brygge); medlem i advokatsamfundet, verksam som advokat (1978–1983); universitetslektor i gemenskapsrätt vid universiteten La Sapienza i Rom (1993–1996), Luiss i Rom (1993–1996 och 2002–2006) och Bocconi i Milano (1996–2000); rådgivare i gemenskapsfrågor åt Italiens premiärminister (1993–1995); tjänsteman vid Europeiska kommissionen: juridisk rådgivare och sedan chef för vice ordförandens kansli (1989–1992), kanslichef hos kommissionsledamoten med ansvar för den inre marknaden (1995–1999) och konkurrens (1999), direktör vid generaldirektoratet för konkurrens (2000–2002), biträdande generalsekreterare för Europeiska kommissionen (2002–2005), generaldirektör för Rådgivarbyrån för Europapolitik (2006); domare vid förstainstansrätten sedan den 3 maj 2006.

**Nils Wahl**

Född 1961; juris kandidatexamen, Stockholms universitet (1987), juris doktor, Stockholms universitet (1995), docent och innehavare av Jean Monnet-professur i Europarätt, Stockholms universitet (1995), professor i Europarätt, Stockholms universitet (2001); biträdande jurist (1987–1989); administrativ direktör för en utbildningsstiftelse (1993–2004); ordförande för Nätverket för europarättslig forskning (2001–2006); medlem i Rådet för konkurrensfrågor (2001–2006); adjungerad domare vid Hovrätten över Skåne och Blekinge (2005); domare vid förstainstansrätten sedan den 7 oktober 2006.

**Miro Prek**

Född 1965; juristexamen (1989); invald i advokatsamfundet (1994); diverse uppdrag och tjänster inom statsförvaltningen, huvudsakligen i regeringens enhet för lagberedning (vice statssekreterare och biträdande chef, därefter chef för avdelningen för Europarätt och komparativ rätt) och vid byrån för Europafrågor (biträdande statssekreterare); medlem i förhandlingsgruppen inför upprättandet av associeringsavtalet (1994–1996) och inför anslutningen till Europeiska unionen (1998–2003) med ansvar för juridiska frågor; advokat; projektansvarig för anpassning till gemenskapslagstiftningen och den europeiska integrationen, huvudsakligen i västra Balkan; avdelningschef vid Europeiska gemenskapernas domstol (2004–2006); domare vid förstainstansrätten sedan den 7 oktober 2006.

**Teodor Tchipev**

Född år 1940; studier i juridik vid S:t Kliment Ohridski-universitetet i Sofia (1961); juris doktor (1977); advokat (1963–1964); juridisk rådgivare vid det statliga företaget för internationella vägtransporter (1964–1973); kursansvarig vid Juridiska institutet vid bulgariska vetenskapsakademien (1973–1988); kursansvarig i civilprocessrätt på Juridiska fakulteten vid S:t Kliment Ohridski-universitetet i Sofia (1988–1991); ledamot av skiljedomstolen vid Handels- och Industri-kammaren (1988–2006); domare i konstitutionsdomstolen (1991–1994); biträdande professor vid Paissiy Hilendarski-universitetet i Plovdiv (februari 2001–2006); justitieminister (1994–1995); kursansvarig för civilprocessrätt vid Bulgariens nya universitet i Sofia (1995–2006); domare vid förstainstansrätten sedan den 12 januari 2007.

**Valeriu M. Ciucă**

Född år 1960; juris kandidat (1984), juris doktor (1997) (Alexandru Ioan Cuza-universitetet i Iași); domare i domstolen i första instans i Suceava (1984–1989); militärdomare i militärdomstolen i Iași (1989–1990); professor vid Alexandre Jean Cuza-universitetet i Iași (1990–2006); stipendium för specialisering i privaträtt vid universitetet i Rennes (1991–1992); lektor vid Petre Andrei-universitetet i Iași (1999–2002); biträdande professor vid Littoral Côte d’Opale-universitetet (LAB. RII) (2006); domare vid förstainstansrätten sedan den 12 januari 2007.

**Alfred Dittrich**

Född 1950; juridikstudier vid universitetet i Erlangen-Nürnberg (1970–1975); notarie (Rechtsreferendar) vid Oberlandesgericht Nürnberg (1975–1978); tjänsteman vid förbundsekonominministeriet (1978–1982); tjänsteman vid Förbundsrepubliken Tysklands ständiga representation vid Europeiska gemenskaperna (1982), tjänsteman vid förbundsekonominministeriet med ansvar för gemenskapsrätt och konkurrens (1983–1992); chef för EU rättsavdelningen vid justitieministeriet (1992–2007); chef för den tyska delegationen i rådsarbetsgruppen "Domstolen"; ombud för förbundsregeringen i ett stort antal mål vid Europeiska gemenskapernas domstol; domare vid förstainstansrätten sedan den 17 september 2007.

**Santiago Soldevila Frago**

Född 1960, juristexamen från Universitat Autònoma de Barcelona (1983); domare i Katalonien, på Kanarieöarna och i Madrid (1985–1992); domare vid avdelningen för förvaltningsrättsliga tvister vid Tribunal Superior de Justicia de Canarias i Santa Cruz, Teneriffa (1992 och 1993); rättssekreterare vid Tribunal Constitucional (1993–1998); domare vid sjätte avdelningen för förvaltningsrättsliga tvister vid Audiencia Nacional i Madrid (1998–augusti 2007); domare vid förstainstansrätten sedan den 17 september 2007.

**Laurent Truchot**

Född 1962; examen från Institut d'études politiques de Paris (1984); tidigare elev vid École nationale de la magistrature (1986–1988); domare vid Tribunal de grande instance de Marseille (januari 1988–januari 1990); tjänsteman vid avdelningen för civilrättsliga frågor vid justitieministeriet (januari 1990–juni 1992); biträdande avdelningschef, därefter avdelningschef för generaldirektoratet för konkurrens, konsumtion och bedrägeribekämpning vid ekonomi-, finans- och industriministeriet (juni 1992–september 1994); teknisk rådgivare till justitieministern (september 1994–maj 1995); domare vid Tribunal de grande instance de Nîmes (maj 1995–maj 1996); rättssekreterare hos generaladvokaten P. Léger vid Europeiska gemenskapernas domstol (maj 1996–december 2001); rättssekreterare vid Cour de Cassation (december 2001–augusti 2007); domare vid förstainstansrätten sedan den 17 september 2007.



Sten Frimodt Nielsen

Född 1963; juris kandidatexamen från Köpenhamns universitet (1988); tjänsteman vid utrikesministeriet (1988–1991); undervisningsassistent i internationell rätt och EG-rätt vid Köpenhamns universitet (1988–1991); ambassadsekreterare vid Danmarks ständiga representation vid Förenta nationerna i New York (1991–1994); tjänsteman vid utrikesministeriets rättssekretariat (1994–1995); extern lektor vid Köpenhamns universitet (1995); tjänsteman och därefter kansliråd vid statsministeriet (1995–1998); ministerråd vid Danmarks ständiga representation vid Europeiska unionen (1998–2001); ämnesråd (kommittet) i rättsliga frågor vid statsministeriet (2001–2002); avdelningschef och juridisk rådgivare vid statsministeriet (mars 2002–juli 2004); departementsråd och juridisk rådgivare vid statsministeriet (augusti 2004–augusti 2007); domare vid förstainstansrätten sedan den 17 september 2007.



Emmanuel Coulon

Född 1968; studier i juridik (Panthéon Assas universitetet, Paris); studier i företagsekonomi (Paris Dauphine universitetet); Collège d'Europe (1992); inträdesprov till Centre régional de formation à la profession d'avocat de Paris; invald i advokatsamfundet i Bryssel; advokat i Bryssel; avklarat allmänt uttagningsprov för anställning som tjänsteman vid Europeiska gemenskapernas kommission; rättssekreterare vid Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt (hos ordföranden Saggio, 1996–1998, hos ordföranden Vesterdorf, 1998–2002); kabinettschef hos förstainstansrättens ordförande (2003–2005); justitiesekreterare vid förstainstansrätten sedan den 6 oktober 2005.

2. Förändringar i förstainstansrättens sammansättning under år 2007

Högtidlig sammankomst den 12 januari 2007

Till följd av Republiken Bulgariens och Rumäniens anslutning till Europeiska unionen den 1 januari 2007 har företrädarna för Europeiska unionens medlemsstaters regeringar utnämnt Teodor Tchipev, för perioden den 12 januari 2007–31 augusti 2007, och Valeriu Ciucă, för perioden den 12 januari 2007–31 augusti 2010, till domare vid Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt.

Högtidlig sammankomst den 17 september 2007

Företrädarna för medlemsstaternas regeringar har, för perioden den 1 september 2007–31 augusti 2013, förnyat mandaten för domarna i förstainstansrätten John D. Cooke, Nicholas James Forwood, Ena Cremona, Irena Pelikánová, Vilenas Vadapalas, Ingrida Labucka, Enzo Moavero Milanese, Nils Wahl, Miro Prek och Theodor Tchipev.

För perioden den 1 september 2007–31 augusti 2013, har till domare utnämnts Alfred Dittrich, som efterträder Jörg Pirrung, Santiago Soldevila Frago, som efterträder Rafael García-Valdecasas y Fernández, Laurent Truchot, som efterträder Hubert Legal och, för perioden den 17 september 2007–31 augusti 2010, Sten Frimodt Nielsen, som efterträder Bo Vesterdorf.

Efter den partiella nytillsättningen av förstainstansrättens ledamöter har Marc Jaeger, domare vid förstainstansrätten sedan den 11 juli 1996, valts till ordförande för Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt för perioden den 17 september 2007–den 31 augusti 2010.

I artikel 7 i förstainstansrättens rättegångsregler föreskrivs följande: "Omedelbart efter den partiella nytillsättningen i enlighet med artikel 224 i EG-fördraget och artikel 140 i Euratomfördraget skall domarna bland sig välja förstainstansrättens ordförande för en tid av tre år."

3. Förstainstansrättens ledamöter (i rangordning)

från den 1 januari till den 11 januari 2007

B. VESTERDORF, förstainstansrättens ordförande
M. JAEGER, avdelningsordförande
J. PIRRUNG, avdelningsordförande
M. VILARAS, avdelningsordförande
H. LEGAL, avdelningsordförande
J.D. COOKE, avdelningsordförande
R. GARCÍA-VALDECASAS, domare
V. TIILI, domare
J. AZIZI, domare
A.W.H. MEIJ, domare
N.J. FORWOOD, domare
M.E. MARTINS RIBEIRO, domare
F. DEHOUSSE, domare
E. CREMONA, domare
O. CZÚCZ, domare
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, domare
I. PELIKÁNOVÁ, domare
D. ŠVÁBY, domare
V. VADAPALAS, domare
K. JÜRIMÄE, domare
I. LABUCKA, domare
S. PAPASAVVAS, domare
E. MOAVERO MILANESI, domare
N. WAHL, domare
M. PREK, domare

E. COULON, justitiesekreterare

från den 12 januari till den 17 september 2007

B. VESTERDORF, förstainstansrättens ordförande
M. JAEGER, avdelningsordförande
J. PIRRUNG, avdelningsordförande
M. VILARAS, avdelningsordförande
H. LEGAL, avdelningsordförande
J.D. COOKE, avdelningsordförande
R. GARCÍA-VALDECASAS, domare
V. TIILI, domare
J. AZIZI, domare
A.W.H. MEIJ, domare
N.J. FORWOOD, domare
M.E. MARTINS RIBEIRO, domare
F. DEHOUSSE, domare
E. CREMONA, domare
O. CZÚCZ, domare
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, domare
I. PELIKÁNOVÁ, domare
D. ŠVÁBY, domare
V. VADAPALAS, domare
K. JÜRIMÄE, domare
I. LABUCKA, domare
S. PAPASAVVAS, domare
E. MOAVERO MILANESI, domare
N. WAHL, domare
M. PREK, domare
T. TCHIPEV, domare
V. CIUCĂ, domare

E. COULON, justitiesekreterare

från den 20 september till den 31 december 2007

M. JAEGER, förstainstansrättens ordförande
V. TIILI, avdelningsordförande
J. AZIZI, avdelningsordförande
A.W.H. MEIJ, avdelningsordförande
M. VILARAS, avdelningsordförande
N.J. FORWOOD, avdelningsordförande
M.E. MARTINS RIBEIRO, avdelningsordförande
O. CZÚCZ, avdelningsordförande
I. PELIKÁNOVÁ, avdelningsordförande
J.D. COOKE, domare
F. DEHOUSSE, domare
E. CREMONA, domare
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, domare
D. ŠVÁBY, domare
V. VADAPALAS, domare
K. JÜRIMÄE, domare
I. LABUCKA, domare
S. PAPASAVVAS, domare
E. MOAVERO MILANESI, domare
N. WAHL, domare
M. PREK, domare
T. TCHIPEV, domare
V. CIUCĂ, domare
A. DITTRICH, domare
S. SOLDEVILA FRAGOSO, domare
L. TRUCHOT, domare
S. FRIMODT NIELSEN, domare

E. COULON, justitiesekreterare

4. Förstainstansrättens tidigare ledamöter

Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995), ordförande 1989–1995
Barrington Donal Patrick Michael (1989–1996)
Saggio Antonio (1989–1998), ordförande 1995–1998
Edward David Alexander Ogilvy (1989–1992)
Kirschner Heinrich (1989–1997)
Yeraris Christos (1989–1992)
Schintgen Romain Alphonse (1989–1996)
Briët Cornelis Paulus (1989–1998)
Biancarelli Jacques (1989–1995)
Lenaerts Koen (1989–2003)
Bellamy Christopher William (1992–1999)
Kalogeropoulos Andreas (1992–1998)
Lindh Pernilla (1995–2006)
Potocki André (1995–2001)
Gens de Moura Ramos Rui Manuel (1995–2003)
Mengozi Paolo (1998–2006)
Trstenjak Verica (2004–2006)

Ordföranden

Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995)
Saggio Antonio (1995–1998)

Justitiesekreterare

Jung Hans (1989–2005)

C – Förstainstansrättens verksamhetsstatistik

Förstainstansrättens allmänna verksamhet

1. Nya mål, avgjorda mål och anhängiga mål (2000–2007)

Nya mål

2. Typ av förfarande (2000–2007)
3. Form av talan (2000–2007)
4. Föremål för talan (2000–2007)

Avgjorda mål

5. Typ av förfarande (2000–2007)
6. Föremål för talan (2007)
7. Föremål för talan (2000–2007) (domar och beslut)
8. Förstainstansrättens sammansättning (2000–2007)
9. Handläggningstid i månader (2000–2007) (domar och beslut)

Anhängiga mål den 31 december varje år

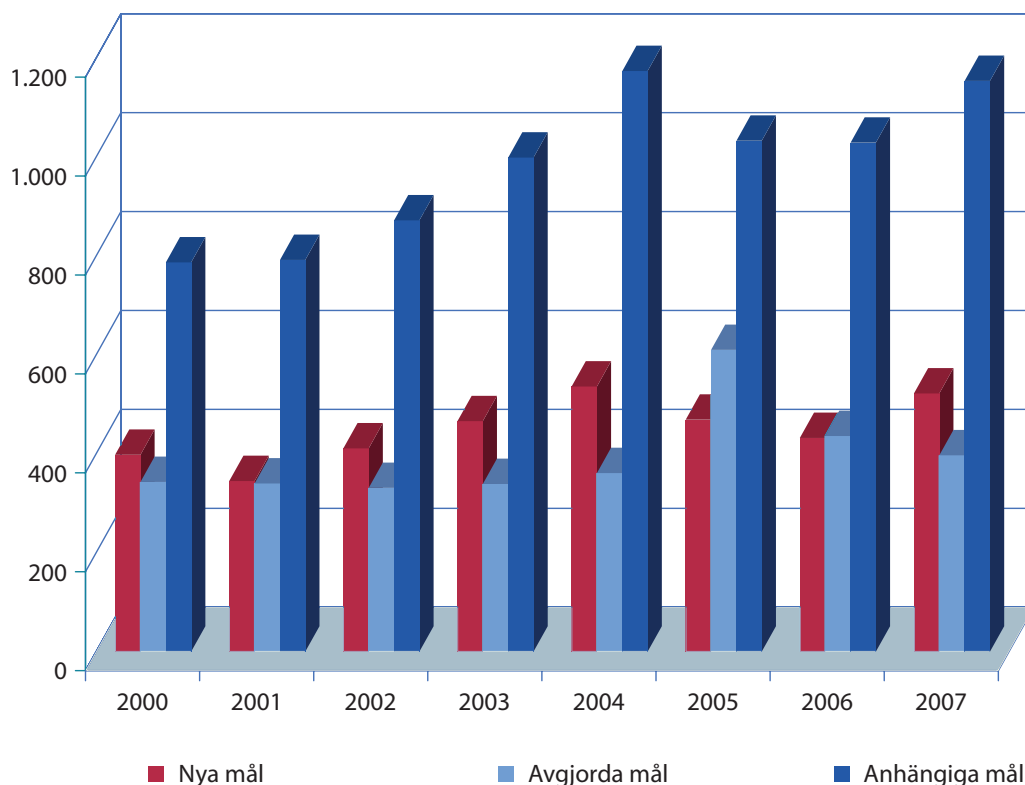
10. Typ av förfarande (2000–2007)
11. Föremål för talan (2000–2007)
12. Förstainstansrättens sammansättning (2000–2007)

Övrigt

13. Interimistiska beslut (2000–2007)
14. Skyndsam handläggning (2001–2007)
15. Avgöranden av förstainstansrätten som har överklagats (1989–2007)
16. Fördelning av överklagandena på typ av förfarande (1989–2007)
17. Utgången i överklagade mål (2007) (domar och beslut)
18. Allmän utveckling (1989–2007)
(nya mål, avgjorda mål och anhängiga mål)

1. Förstainstansrättens allmänna verksamhet –

Nya mål, avgjorda mål och anhängiga mål (2000-2007)¹

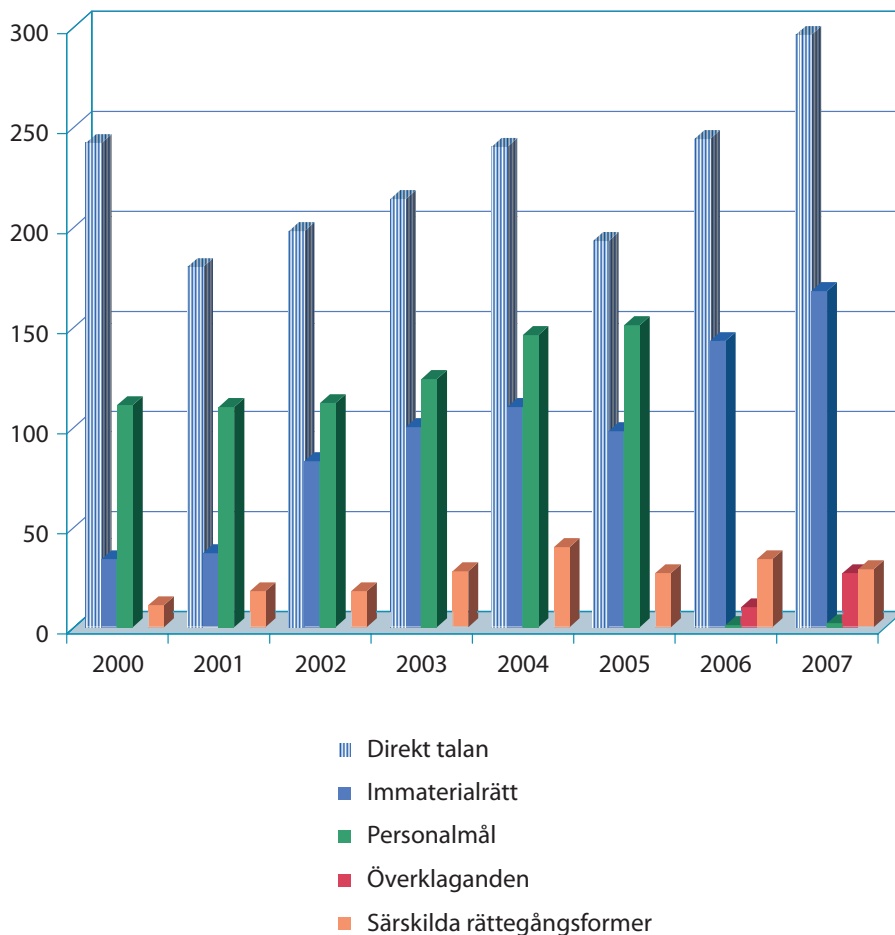


	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Nya mål	398	345	411	466	536	469	432	522
Avgjorda mål	343	340	331	339	361	610	436	397
Anhängiga mål	787	792	872	999	1.174	1.033	1.029	1.154

¹ Om inget annat anges beaktas de särskilda rättegångsformerna i denna tabell och i tabellerna på följande sidor.

Följande förfaranden anses vara "särskilda rättegångsformer": Ansökan om återvinning (artikel 41 i domstolens stadga, artikel 122 i förstainstansrättens rättegångsregler), talan av tredje man (artikel 42 i domstolens stadga, artikel 123 i förstainstansrättens rättegångsregler), resning (artikel 44 i domstolens stadga, artikel 125 i förstainstansrättens rättegångsregler), förklaring av dom (artikel 43 i domstolens stadga, artikel 129 i förstainstansrättens rättegångsregler), fastställande av rättegångskostnader (artikel 92 i förstainstansrättens rättegångsregler), rättshjälp (artikel 96 i förstainstansrättens rättegångsregler) och rättelse av dom (artikel 84 i förstainstansrättens rättegångsregler).

2. Nya mål – Typ av förfarande (2000-2007)¹

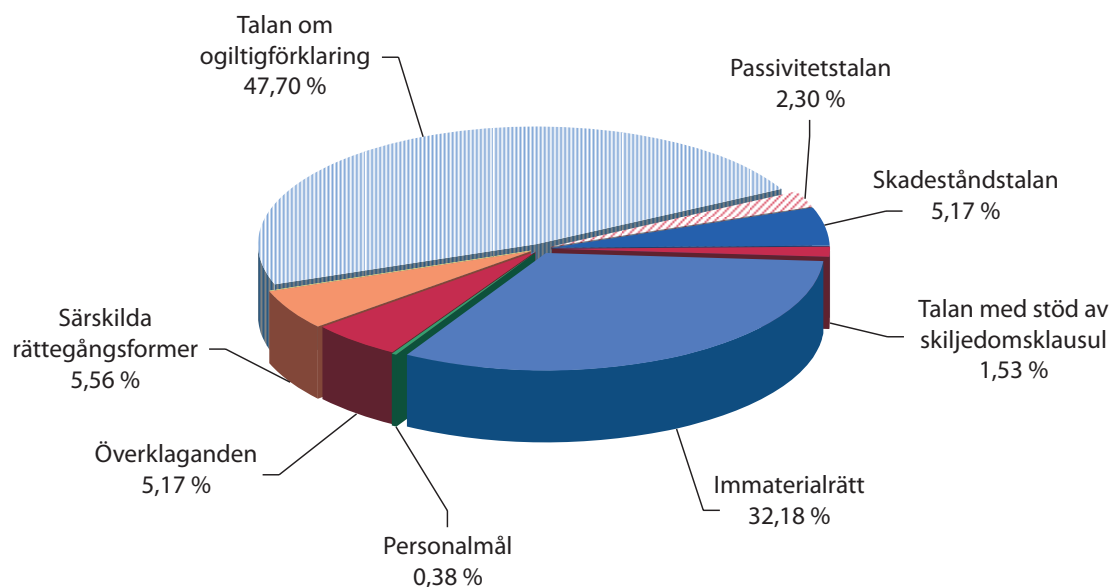


	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Direkt talan	242	180	198	214	240	193	244	296
Immaterialrätt	34	37	83	100	110	98	143	168
Personalmål	111	110	112	124	146	151	1	2
Överklaganden							10	27
Särskilda rättegångsformer	11	18	18	28	40	27	34	29
Totalt	398	345	411	466	536	469	432	522

¹ I denna tabell och i tabellerna på följande sidor menas med benämningen "direkt talan" alla former av talan som väcks av fysiska eller juridiska personer, utom talan som väcks av tjänstemän vid Europeiska gemenskaperna och talan i immaterialrättsmål.

3. Nya mål – Form av talan (2000-2007)

Fördelning år 2007

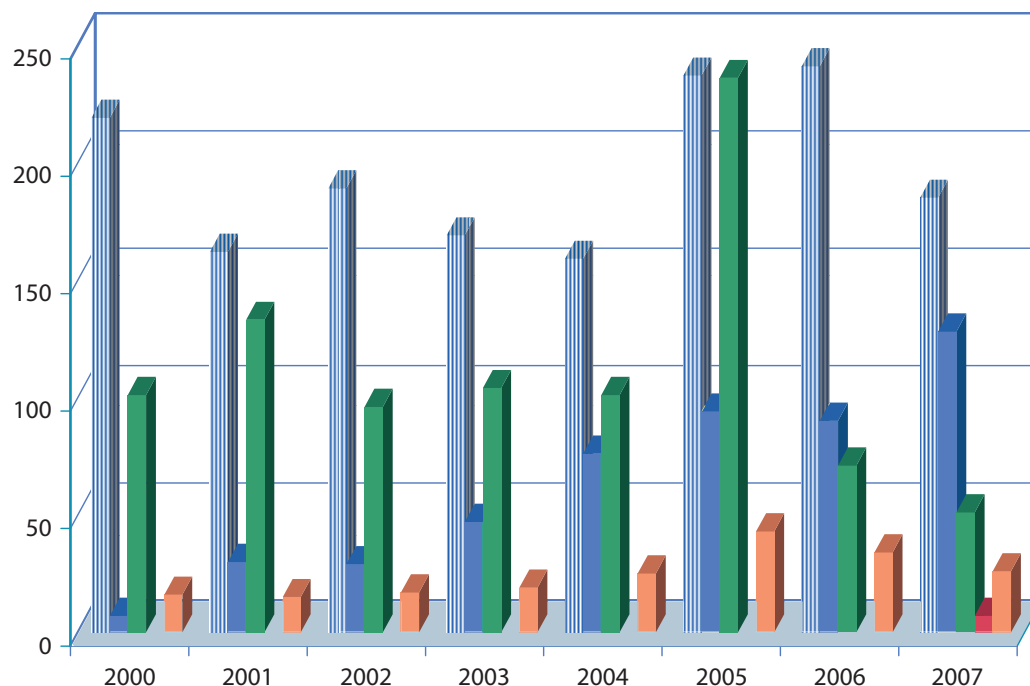


	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Talan om ogiltigförklaring	219	134	172	174	199	160	223	249
Passivitetstalan	6	17	12	13	15	9	4	12
Skadeståndstalan	17	21	12	24	18	16	8	27
Talan med stöd av skiljedoms klausul		8	2	3	8	8	9	8
Immaterialrätt	34	37	83	100	110	98	143	168
Personalmål	111	110	112	124	146	151	1	2
Överklaganden							10	27
Särskilda rättegångsformer	11	18	18	28	40	27	34	29
Total	398	345	411	466	536	469	432	522

4. Nya mål – Föremål för talan (2000-2007)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Anslutning av nya stater				1	1			
Associering av utomeuropeiska länder och territorier	6	6		1				
Bolagsrätt	4	6	3	3	6	12	11	10
Ekonomisk och monetär politik						1	2	
Energi		2		2			1	
Etableringsfrihet	7	1			1			
Europeiskt medborgarskap	2							
Fiskepolitik	5	6	3	25	3	2		5
Forskning, information, utbildning, statistik	1	3	1	3	6	9	5	10
Fri rörlighet för personer	1	3	2	7	1	2	4	4
Fri rörlighet för varor	2	1			1			1
Frihet att tillhandahålla tjänster							1	
Gemensamma tulltaxan	1	2			1		2	1
Gemenskapens budget								2
Gemenskapens egna medel						2		
Handelspolitik	8	4	5	6	12	5	18	9
Immaterialrätt	34	37	83	101	110	98	145	168
Institutionell rätt	24	16	17	26	33	28	15	28
Jordbruk	18	17	9	11	25	21	18	34
Konkurrens	36	36	61	43	36	40	81	62
Kultur	2	1					3	1
Miljö- och konsumentskydd	14	2	8	14	30	18	21	41
Rättsliga och inrikes frågor		1	1			1		3
Regionalpolitik		1	6	7	10	12	16	18
Skatterätt			1	5			1	2
Skiljedoms klausul		2	1			2	3	1
Socialpolitik	7	1	3	2	5	9	3	5
Statligt stöd	80	42	51	25	46	25	28	37
Tillnärmning av lagstiftning		2	1	3	1			1
Transport		2	1	1	3		1	4
Tullunionen	14	2	6	5	11	2		4
Utrikes- och säkerhetspolitik	1	3	6	2	4		5	12
Yttre förbindelser	8	14	8	10	3	2	2	1
Totalt EG – fördraget	275	213	277	303	349	291	386	464
Totalt KS – fördraget	1	4	2	11				
Totalt EA – fördraget			2		1		1	
Tjänsteföreskrifterna	111	110	112	124	146	151	11	29
Särskilda rättegångsformer	11	18	18	28	40	27	34	29
TOTALT	398	345	411	466	536	469	432	522

5. Avgjorda mål – Typ av förfarande (2000-2007)



- ▬ Direkt talan
- Immaterialrätt
- Personalmål
- Överklaganden
- Särskilda rättegångsformer

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Direkt talan	219	162	189	169	159	237	241	185
Immaterialrätt	7	30	29	47	76	94	90	128
Personalmål	101	133	96	104	101	236	71	51
Överklaganden								7
Särskilda rättegångsformer	16	15	17	19	25	43	34	26
Totalt	343	340	331	339	361	610	436	397

6. Avgjorda mål – Föremål för talan (2007)

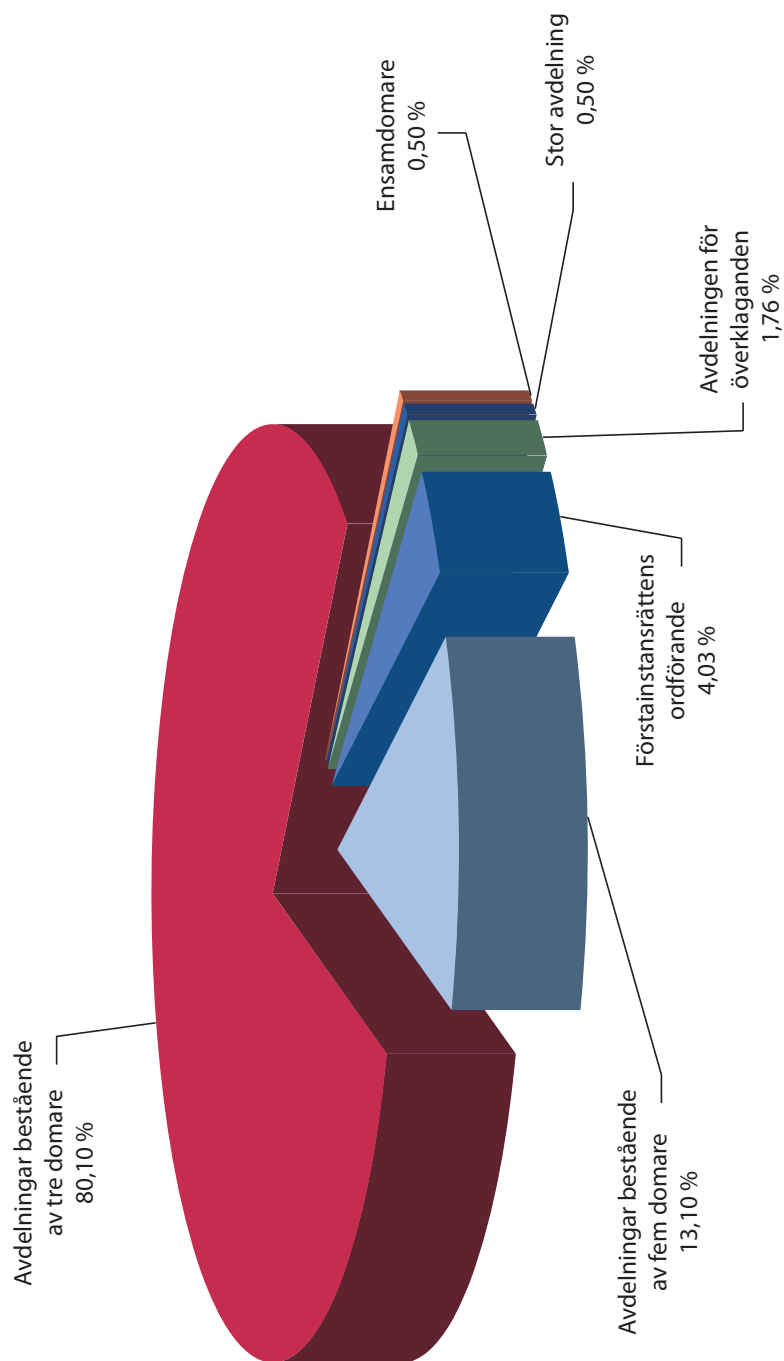
	Domar	Beslut	Totalt
Bolagsrätt	2	4	6
Ekonomisk och monetär politik		1	1
Energi		1	1
Fiskepolitik	2	2	4
Forskning, information, utbildning, statistik	7	3	10
Fri rörlighet för personer		4	4
Frihet att tillhandahålla tjänster		1	1
Gemensamma tulltaxan		1	1
Gemenskapens budget		1	1
Handelspolitik	1	3	4
Immaterialrätt	99	30	129
Institutionell rätt	7	10	17
Jordbruk	5	6	11
Konkurrens	30	8	38
Miljö- och konsumentskydd	5	10	15
Rättsliga och inrikes frågor		2	2
Regionalpolitik	3	3	6
Skiljedomsklausul		1	1
Socialpolitik	2	1	3
Statligt stöd	22	14	36
Tillnärmning av lagstiftning	1		1
Transport		1	1
Tullunionen	1	1	2
Utrikes- och säkerhetspolitik	3		3
Yttre förbindelser	2	2	4
Totalt EG – fördraget	192	110	302
Totalt KS – fördraget	10		10
Totalt EA – fördraget	1		1
Tjänsteföreskrifterna	44	14	58
Särskilda rättegångsformer		26	26
TOTALT	247	150	397

7. Avgjorda mål – Föremål för talan (2000-2007) (domar och beslut)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Anslutning av nya stater				1			1	
Associering av utomeuropeiska länder och territorier	1	2	6	4		4	2	
Bolagsrätt	4	4	4	2	2	6	6	6
Ekonomisk och monetär politik							1	1
Energi							3	1
Etableringsfrihet	3	4	2			1		
Europeiskt medborgarskap	1	1						
Fiskepolitik	1	7	2	2	6	2	24	4
Forskning, information, utbildning, statistik	1		2	4		1	3	10
Fri rörlighet för personer	1	2		8	2	1	4	4
Fri rörlighet för varor			2		1	1		
Frihet att tillhandahålla tjänster	1							1
Gemensamma tulltaxan		3		2				1
Gemenskapens budget								1
Gemenskapens egna medel							2	
Handelspolitik	17	5	6	6	1	7	13	4
Immaterialrätt	7	30	29	47	76	94	91	129
Institutionell rätt	31	19	15	20	16	35	14	17
Jordbruk	14	47	28	21	15	34	25	11
Konkurrens	61	21	40	38	26	35	42	38
Kultur			2	1				
Miljö- och konsumentskydd	7		12	9	4	19	19	15
Rättsliga och inrikes frågor			1	1		1		2
Regionalpolitik	5		1		4	4	7	6
Skatterätt				5	1		1	
Skiljedoms klausul	2			1	2	1		1
Socialpolitik	18	2	2	1	4	6	5	3
Statligt stöd	35	12	31	26	54	53	54	36
Tillnärmning av lagstiftning			2	1	3			1
Transport	2		2	2	1	1	2	1
Tullunionen	5	15	18	3	3	7	2	2
Utrikes- och säkerhetspolitik		3			2	5	4	3
Yttre förbindelser	6	2	6	11	7	11	5	4
Totalt EG – fördraget	223	179	213	216	230	329	330	302
Totalt KS – fördraget	3	10	4		5	1	1	10
Totalt EA – fördraget		1	1			1		1
Tjänsteföreskrifterna	101	135	96	104	101	236	71	58
Särskilda rättegångsformer	16	15	17	19	25	43	34	26
TOTALT	343	340	331	339	361	610	436	397

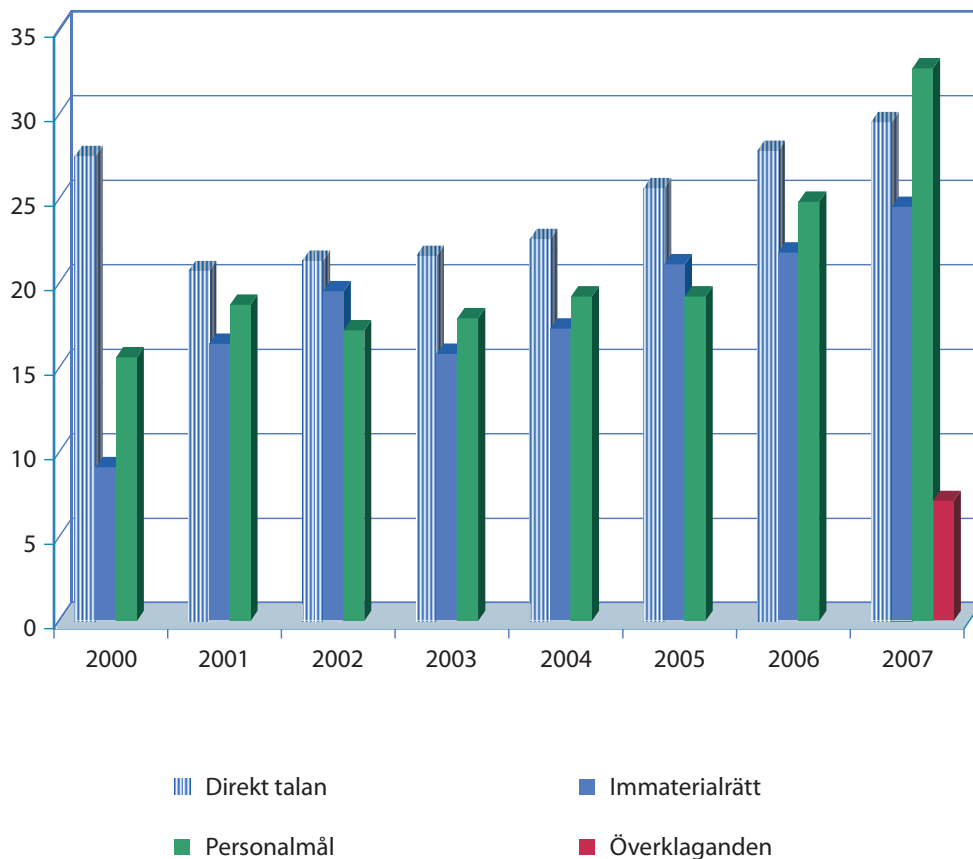
8. Avgjorda mål – Förstainstansrättens sammansättning (2000-2007)

Fördelning år 2007



	2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006		2007		
	Domar	Beslut	Domar	Beslut	Domar	Beslut	Domar	Beslut	Domar	Beslut	Domar	Beslut	Domar	Beslut	Domar	Beslut	Totalt
Stor avdelning											6				2		2
Avdelningen för överklaganden															3	4	7
Förstainstansrättens ordförande		3		6		4		8		7		25		19		16	16
Avdelningar bestående av fem domare	84	28	112	17	25	42	18	21	39	18	46	28	22	33	44	8	52
Avdelningar bestående av tre domare	96	117	213	135	144	280	146	131	277	141	135	181	198	157	196	122	318
Ensamdomare	11	4	15	10	5	12	14	1	15	13	1	7	7		2		2
Totalt	191	152	343	162	197	340	178	161	339	172	189	222	227	209	247	150	397

9. Avgjorda mål – Handläggningstid i månader (2000-2007)¹ (domar och beslut)

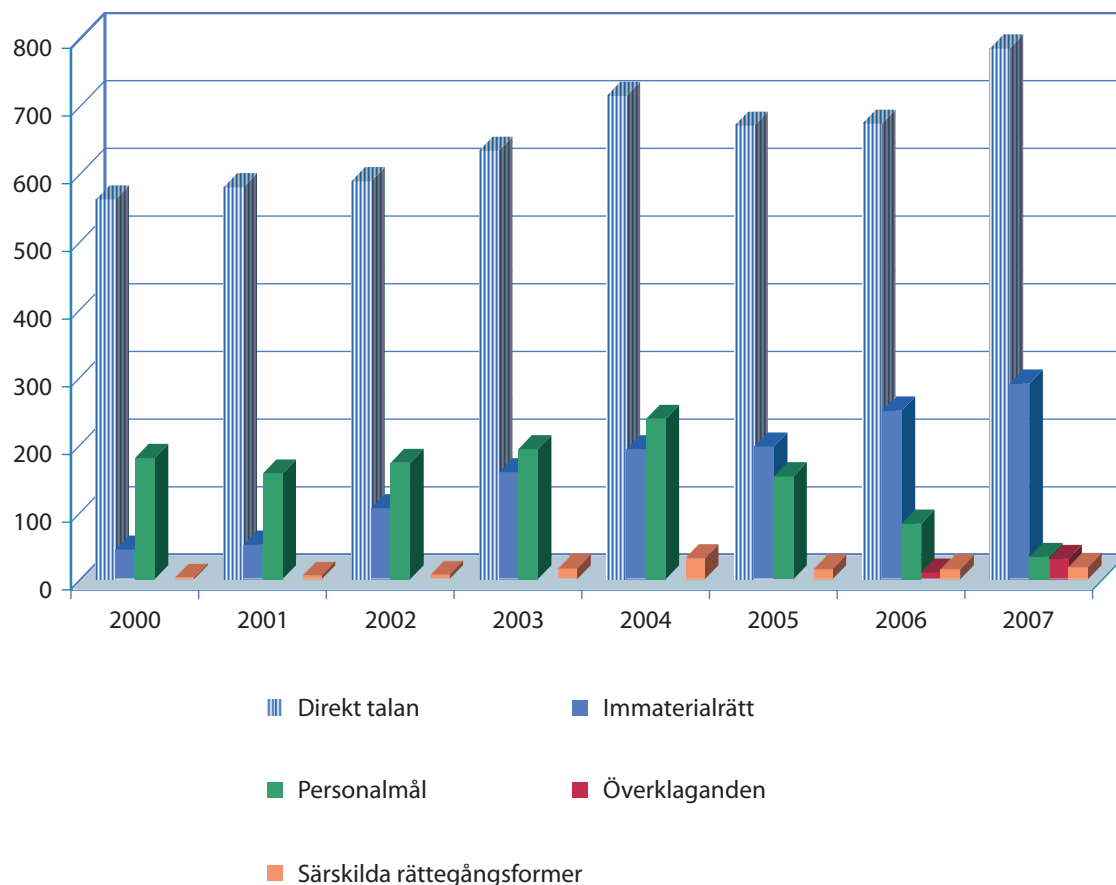


	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Direkt talan	27,5	20,7	21,3	21,6	22,6	25,6	27,8	29,5
Immaterialrätt	9,1	16,4	19,5	15,8	17,3	21,1	21,8	24,5
Personalmål	15,6	18,7	17,2	17,9	19,2	19,2	24,8	32,7
Överklaganden								7,1

¹ Följande typer av mål omfattas inte av beräkningen av genomsnittliga handläggningstider: Mål som innehåller en mellandom, särskilda rättegångsformer, mål som överlämnats av domstolen till följd av en ändring i fördelningen av behörigheten mellan domstolen och förstainstansrätten, mål som överlämnats av förstainstansrätten till följd av inrättandet av personaldomstolen.

Handläggningstiden uttrycks i månader och tiondelar av en månad.

10. Anhängiga mål den 31 december – Typ av förfarande (2000-2007)



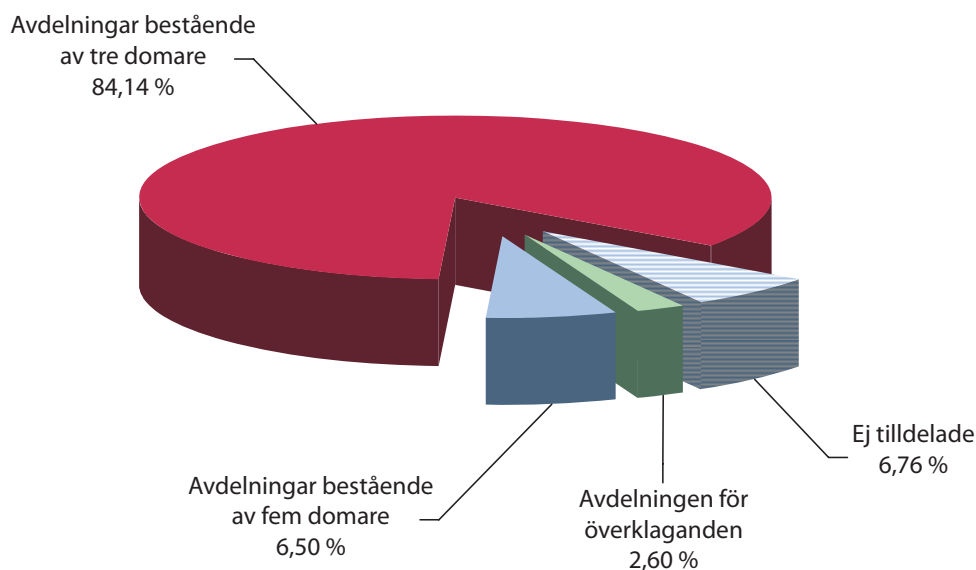
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Direkt talan	561	579	588	633	714	670	673	784
Immaterialrätt	44	51	105	158	192	196	249	289
Personalmål	179	156	172	192	237	152	82	33
Överklaganden							10	30
Särskilda rättegångsformer	3	6	7	16	31	15	15	18
Totalt	787	792	872	999	1.174	1.033	1.029	1.154

11. Anhängiga mål den 31 december – Föremål för talan (2000-2007)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Anslutning av nya stater					1	1		
Associering av utomeuropeiska länder och territorier	11	15	9	6	6	2		
Bolagsrätt	4	6	5	6	10	16	23	27
Ekonomisk och monetär politik						1	2	1
Energi		2	2	4	4	4	2	1
Etableringsfrihet	5	2			1			
Europeiskt medborgarskap	1							
Fiskepolitik	8	7	8	31	28	28	4	5
Forskning, information, utbildning, statistik	1	4	3	2	8	16	18	18
Fri rörlighet för personer		1	3	2	1	2	3	3
Fri rörlighet för varor	2	3	1	1	1			1
Frihet att tillhandahålla tjänster							1	
Gemensamma tulltaxan	3	2	2		1	1	3	3
Gemenskapens budget								1
Gemenskapens egna medel						2		
Handelspolitik	16	15	14	14	25	23	28	33
Immaterialrätt	44	51	105	159	193	197	251	290
Institutionell rätt	27	24	26	32	49	42	43	54
Jordbruk	144	114	95	85	95	82	74	97
Konkurrens	78	93	114	119	129	134	173	197
Kultur	2	3	1				3	4
Miljö- och konsumentskydd	15	17	13	18	44	43	44	70
Rättsliga och inrikes frågor		1	1					1
Regionalpolitik		1	6	13	19	27	36	48
Skatterätt			1	1				2
Skiljedoms klausul		2	3	2		1	3	3
Socialpolitik	4	3	4	5	6	9	7	9
Statligt stöd	177	207	227	226	218	190	164	165
Tillnärmning av lagstiftning		2	1	3	1	1	1	1
Transport	1	3	2	1	3	2	1	4
Tullunionen	33	20	8	10	18	13	11	13
Utrikes- och säkerhetspolitik	3	3	9	11	13	8	9	18
Yttre förbindelser	9	21	23	22	18	9	6	3
Totalt EG – fördraget	588	622	686	773	892	854	910	1.072
Totalt KS – fördraget	14	8	6	17	12	11	10	
Totalt EA – fördraget	1		1	1	2	1	2	1
Tjänsteföreskrifterna	181	156	172	192	237	152	92	63
Särskilda rättegångsformer	3	6	7	16	31	15	15	18
TOTALT	787	792	872	999	1.174	1.033	1.029	1.154

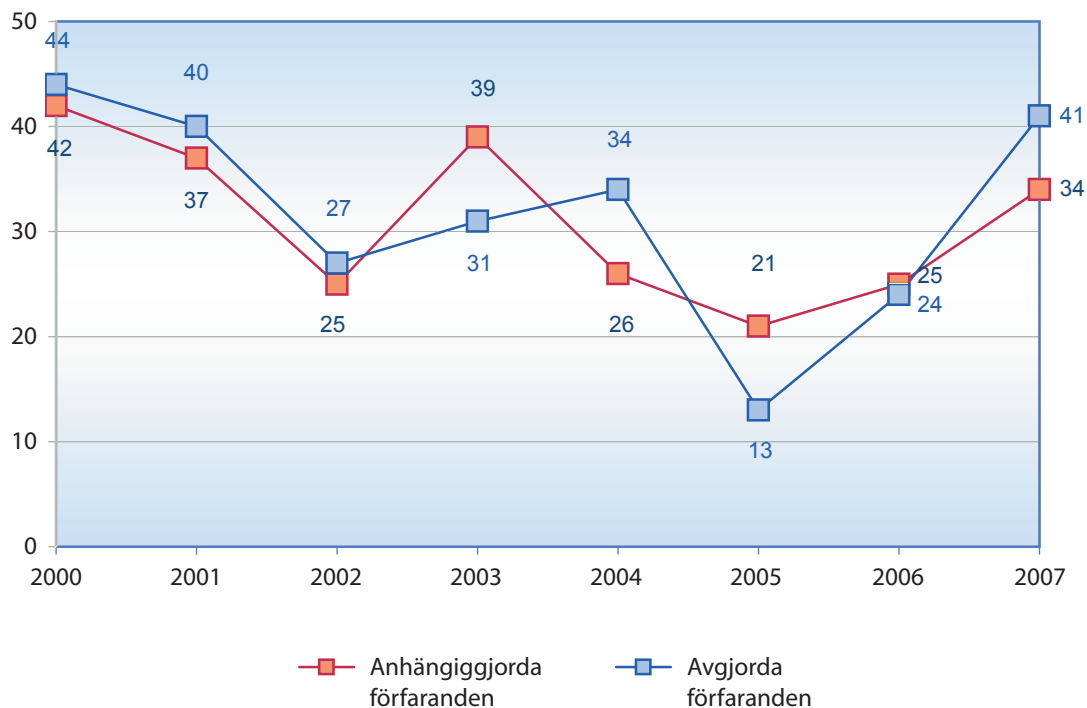
12. Anhängiga mål den 31 december – Dömande sammansättning (2000-2007)

Fördelning år 2007



	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Stor avdelning					6	1	2	
Avdelningen för överklaganden							10	30
Förstainstansrättens ordförande							1	
Avdelningar bestående av fem domare	247	264	276	251	187	146	117	75
Avdelningar bestående av tre domare	512	479	532	691	914	846	825	971
Ensamdomare	5	3	8	6	1	4	2	
Ej tilldelade	23	46	56	51	66	36	72	78
Totalt	787	792	872	999	1.174	1.033	1.029	1.154

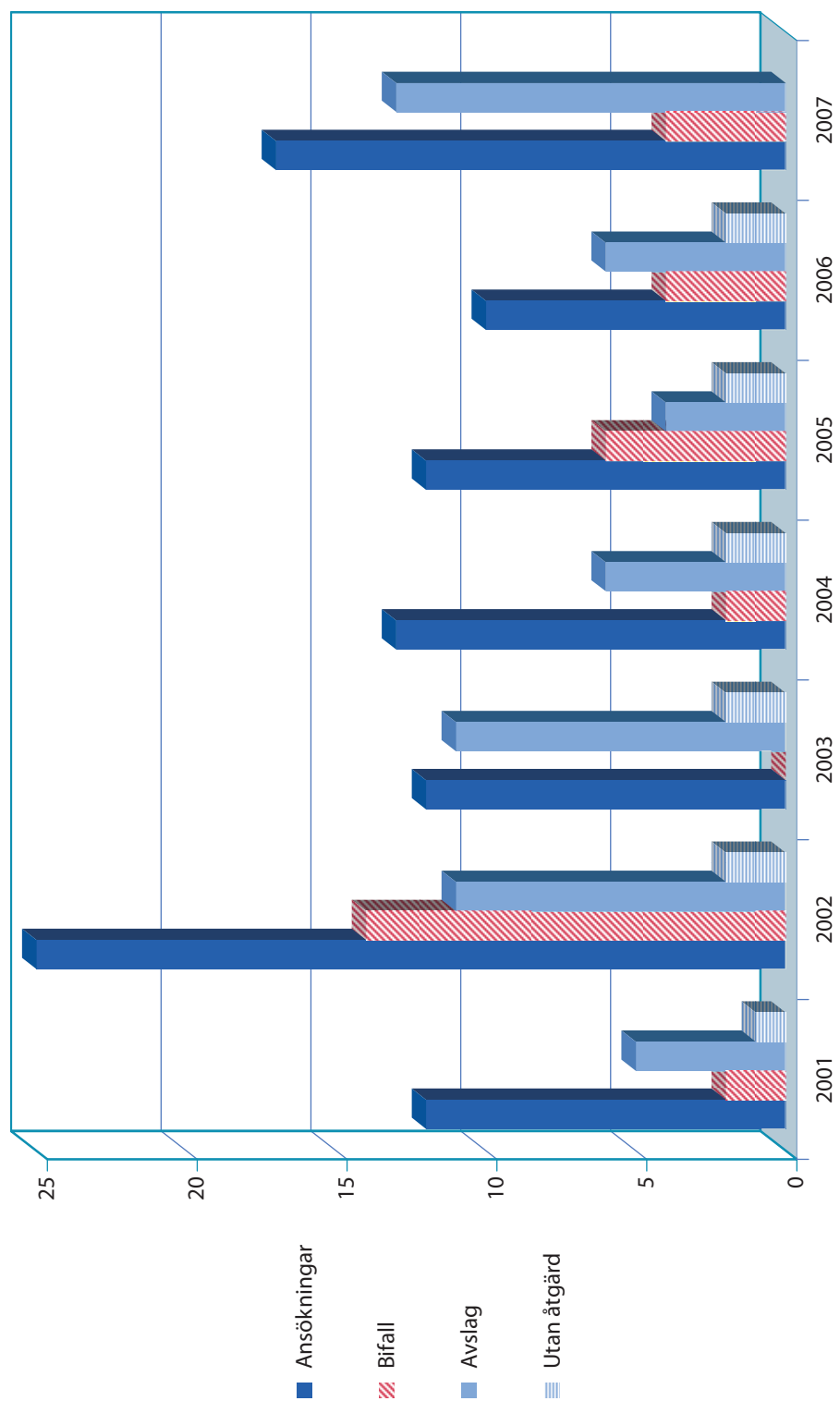
13. Övrigt – Interimistiska beslut (2000-2007)



Fördelning år 2007

	Anhängiggjorda interimistiska förfaranden	Avgjorda interimistiska förfaranden	Beslutets innebörd		
			Avslag	Bifall	Avskrivning/ Anledning saknas att döma i saken
Jordbruk	2	3	2	1	
Statligt stöd	3	3	2		1
Konkurrens	3	2	2		
Kultur	1	1			1
Institutionell rätt	5	5	4	1	
Miljö- och konsumentskydd	13	19	17	2	
Fiskepolitik	1	1			1
Regionalpolitik	2	2	2		
Socialpolitik	1	2	2		
Immaterialrätt	1				
Forskning, information, utbildning, statistik	2	3	2		1
Totalt EG – fördraget	34	41	33	4	4
TOTALT	34	41	33	4	4

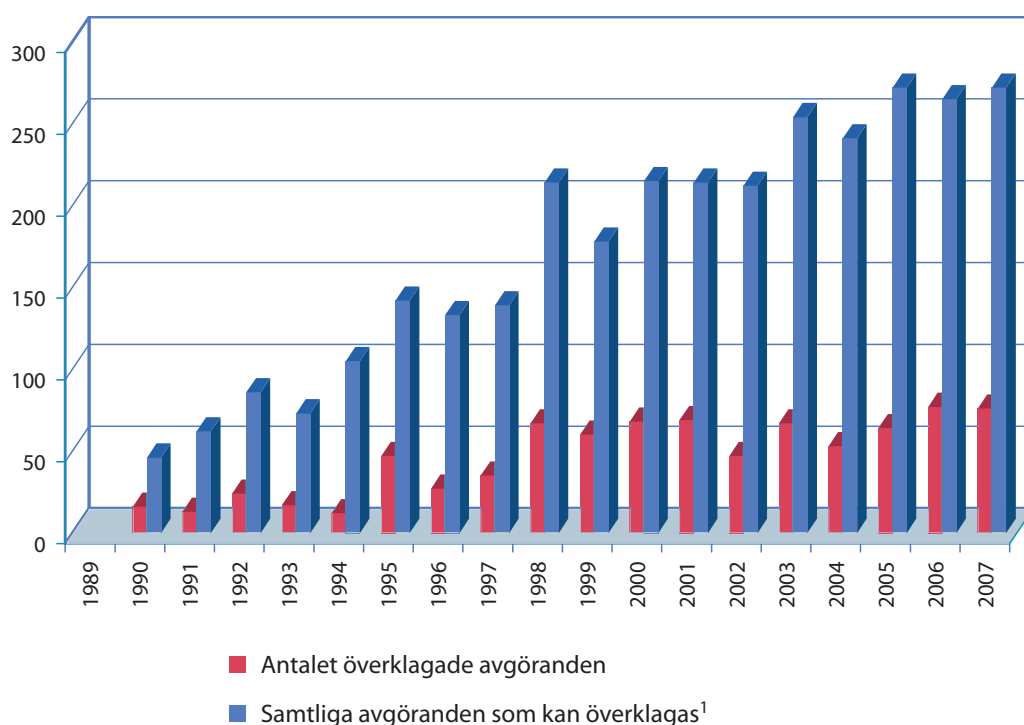
14. Övrigt – Skyndsam handläggning (2001-2007)



	2001			2002			2003			2004			2005			2006			2007					
	Ansökningar	Beslutets innebörd	Utan åtgärd	Ansökningar	Beslutets innebörd	Utan åtgärd	Ansökningar	Beslutets innebörd	Utan åtgärd	Ansökningar	Beslutets innebörd	Utan åtgärd	Ansökningar	Beslutets innebörd	Utan åtgärd	Ansökningar	Beslutets innebörd	Utan åtgärd	Ansökningar	Beslutets innebörd	Utan åtgärd			
Bolagsrätt																								
Fiskepolitik																								
Forskning, information, utbildning, statistik						1																		
Fri rörlighet för personer																								
Gemenskapens egna medel																								
Handelspolitik	1	1	1	1	1																			
Institutionell rätt	3	1	1	2	3	5	4	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Jordbruk																								
Konkurrens	1			15	13	2	1	1	1	3	2	3	2	4	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1
Miljö- och konsumentskydd																								
Statligt stöd	3	2		2	3	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
Tjänsteföreskrifterna	3	3		2	2	1	1																	
Transport																								
Utrikes- och säkerhetspolitik	1																							
Yttre förbindelser																								
Totalt	12	2	5	1	25	14	11	2	12	0	11	2	13	2	6	2	10	4	6	2	17	4	13	0

Skyndsam handläggning av ett mål vid förstainstansrätten kan beslutas enligt artikel 76a i rättegångsreglerna. Denna bestämmelse är tillämplig sedan den 1 februari 2001. Kategorin "utan åtgärd" omfattar följande fall: återkallelse av talan, återkallelse av ansökan och fall i vilka talan har avgjorts genom beslut innan ansökan om skyndsam handläggning har prövats.

15. Övrigt – Avgöranden av förstainstansrätten som har överklagats (1989-2007)



	Antalet överklagade avgöranden	Samtliga avgöranden som kan överklagas ¹	Andelen överklagade avgörande i procent
1989			
1990	16	46	35 %
1991	13	62	21 %
1992	24	86	28 %
1993	17	73	23 %
1994	12	105	11 %
1995	47	142	33 %
1996	27	133	20 %
1997	35	139	25 %
1998	67	214	31 %
1999	60	178	34 %
2000	68	215	32 %
2001	69	214	32 %
2002	47	212	22 %
2003	67	254	26 %
2004	53	241	22 %
2005	64	272	24 %
2006	77	265	29 %
2007	76	272	28 %

¹ Samtliga avgöranden som kan överklagas – domar, avvisningsbeslut, interimistiska beslut, avskrivningsbeslut på grund av att anledning saknas att döma i saken, beslut att avslå en interventionsansökan – där tidsfristen för överklagande har löpt ut eller där överklagande har skett.

16. Övrigt – Fördelning av överklagandena på typ av förfarande (1989-2007)

	1990			1991			1992			1993			1994			1995			1996			1997			1998		
	Överklaganden	Avgöranden som kan överklagas	Överklaganden i procent	Överklaganden	Avgöranden som kan överklagas	Överklaganden i procent	Överklaganden	Avgöranden som kan överklagas	Överklaganden i procent	Överklaganden	Avgöranden som kan överklagas	Överklaganden i procent	Överklaganden	Avgöranden som kan överklagas	Överklaganden i procent	Överklaganden	Avgöranden som kan överklagas	Överklaganden i procent	Överklaganden	Avgöranden som kan överklagas	Överklaganden i procent	Överklaganden	Avgöranden som kan överklagas	Överklaganden i procent			
Direkt talan	2	8	25 %	5	16	31 %	15	31	48 %	6	17	35 %	7	44	16 %	38	91	42 %	15	59	25 %	22	86	26 %	48	120	40 %
Immaterialrätt																											
Personalmål	14	38	37 %	8	46	17 %	8	54	15 %	10	55	18 %	5	61	8 %	9	51	18 %	12	74	16 %	13	53	25 %	18	93	19 %
Delsumma	16	46	35 %	13	62	21 %	23	85	27 %	16	72	22 %	12	105	11 %	47	142	33 %	27	133	20 %	35	139	25 %	66	213	31 %
Särskilda rättegångsformer							1	1	100 %	1	1	100 %													1	1	100 %
Totalt	16	46	35 %	13	62	21 %	24	86	28 %	17	73	23 %	12	105	11 %	47	142	33 %	27	133	20 %	35	139	25 %	67	214	31 %

	1999			2000			2001			2002			2003			2004			2005			2006			2007		
	Överklaganden	Avgöranden som kan överklagas	Överklaganden i procent	Överklaganden	Avgöranden som kan överklagas	Överklaganden i procent	Överklaganden	Avgöranden som kan överklagas	Överklaganden i procent	Överklaganden	Avgöranden som kan överklagas	Överklaganden i procent	Överklaganden	Avgöranden som kan överklagas	Överklaganden i procent	Överklaganden	Avgöranden som kan överklagas	Överklaganden i procent	Överklaganden	Avgöranden som kan överklagas	Överklaganden i procent	Överklaganden	Avgöranden som kan överklagas	Överklaganden i procent			
Direkt talan	45	118	38 %	58	132	44 %	40	115	35 %	32	134	24 %	51	134	38 %	41	114	36 %	37	120	31 %	46	146	32 %	52	163	32 %
Immaterialrätt	1	1	100 %	1	7	14 %	13	25	52 %	6	20	30 %	7	33	21 %	7	45	16 %	16	71	23 %	18	59	31 %	14	63	22 %
Personalmål	14	59	24 %	8	75	11 %	15	73	21 %	9	58	16 %	9	87	10 %	5	82	6 %	11	81	14 %	13	60	22 %	10	46	22 %
Delsumma	60	178	34 %	67	214	31 %	68	213	32 %	47	212	22 %	67	254	26 %	53	241	22 %	64	272	24 %	77	265	29 %	76	272	28 %
Särskilda rättegångsformer				1	1	100 %	1	1	100 %																		
Totalt	60	178	34 %	68	215	32 %	69	214	32 %	47	212	22 %	67	254	26 %	53	241	22 %	64	272	24 %	77	265	29 %	76	272	28 %

17. Övrigt – Utgången i överklagade mål (2007) (domar och beslut)

	Överklagandet ogillat	Upphävande helt eller delvis utan återförvisning	Upphävande helt eller delvis med återförvisning	Avskrivning/ Anledning saknas att döma i saken	Totalt
Bolagsrätt	2				2
Fiskepolitik	1				1
Frihet att tillhandahålla tjänster	1				1
Gemenskapens egna medel	2				2
Immaterialrätt	15	1	2	2	20
Institutionell rätt	4	1			5
Jordbruk	2				2
Konkurrens	13	1		1	15
Miljö- och konsumentskydd	5	1			6
Regionalpolitik	2	2			4
Statligt stöd	5	1		1	7
Tjänsteföreskrifterna	13	1	3		17
Tullunionen	3				3
Utrikes- och säkerhetspolitik	2		1		3
Yttre förbindelser	2				2
Totalt	72	8	6	4	90

18. Övrigt – Allmän utveckling (1989-2007)

Nya mål, avgjorda mål och anhängiga mål

	Nya mål ¹	Avgjorda mål ²	Anhängiga mål den 31 december
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1.117
1998	238	348	1.007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1.174
2005	469	610	1.033
2006	432	436	1.029
2007	522	397	1.154
Totalt	6.778	5.624	

¹ 1989: Domstolen överlämnade 153 mål till den nyinrättade förstainstansrätten.

1993: Domstolen överlämnade 451 mål till följd av första utvidgningen av förstainstansrättens behörighet.

1994: Domstolen överlämnade 14 mål till följd av andra utvidgningen av förstainstansrättens behörighet.

2004–2005: Domstolen överlämnade 25 mål till följd av tredje utvidgningen av förstainstansrättens behörighet.

² 2005–2006 : Förstainstansrätten överlämnade 118 mål till den nyinrättade personaldomstolen.



Kapitel III

Europeiska unionens personaldomstol

A – Personaldomstolens verksamhet år 2007

Av ordföranden Paul Mahoney

1. År 2007 präglades av ikraftträdandet av rättegångsreglerna för Europeiska unionens personaldomstol. Rättegångsreglerna offentliggjordes i *Europeiska unionens officiella tidning* den 29 augusti 2007.¹ I enlighet med artikel 121 i rättegångsreglerna trädde dessa i kraft första dagen i tredje månaden efter offentliggörandet, det vill säga den 1 november 2007. Samma dag trädde även Instruktion för justitiesekreteraren vid Europeiska unionens personaldomstol² i kraft.³

2. Personaldomstolens första verksamhetsår kom till stor del att ägnas åt att bestämma dess inre och yttre funktionssätt, och i synnerhet åt utarbetandet av rättegångsreglerna. Trots detta avspeglar statistiken för år 2007 redan en regelbunden dömande verksamhet.

År 2007 avgjorde personaldomstolen 150 mål, samtidigt som 157 nya mål kom in. Det har således rätt nästintill jämvikt mellan antalet inkomna och antalet avgjorda mål.

Antalet inkomna mål under detta år (157) är något högre än under föregående år, då de uppgick till 148.

Antalet anhängiga mål (235) är fortsatt relativt högt. Detta beror främst på att det antal mål som avgjordes under personaldomstolens första verksamhetsår (50) inte motsvarade dess verkliga kapacitet att avgöra mål. Det skall tilläggas att ett stort antal anhängiga mål har vilandeförklarats i avvaktan på att förstainstansrätten skall meddela domar i pilotfall⁴ eller på att domstolen prövar överklaganden.⁵

44 procent av målen avgjordes genom dom och 56 procent genom beslut. Den genomsnittliga handläggningstiden för avgjorda mål år 2007 var 16,9 månader för de mål som avgjordes genom dom och 10,3 månader för de mål som avgjordes genom beslut.

25 avgöranden från personaldomstolen har under år 2007 överklagats till förstainstansrätten. Detta motsvarar 32 procent av överklagbara avgöranden och 19 procent av samtliga avgjorda mål. Det har härvid inte tagits någon hänsyn till eventuella återkallelser av överklaganden från någon av parterna.

¹ EUT L 225, s. 1.

² EUT L 249, s. 3.

³ Personaldomstolen ordnade två möten med företrädare för institutionerna, för fack- och yrkesföreningarna samt för personalkommittéerna i syfte att upplysa om de nya bestämmelser gällande förfarandet som är tillämpliga på dem. Dessa möten ägde rum den 23 november och den 7 december 2007 och utgjorde en fortsättning på de möten som personaldomstolen hade ordnat år 2006.

⁴ Ett tjugotal mål har vilandeförklarats i avvaktan på att förstainstansrätten meddelar dom i mål T-47/05, Angé Serrano m.fl. mot parlamentet.

⁵ Ett femtiotal mål har vilandeförklarats i avvaktan på att domstolen meddelar dom i mål C-443/07 P, Centeno Mediavilla m.fl. mot kommissionen.

3. I det följande kommer det först att redogöras för de viktigaste nyheterna som införts genom personaldomstolens rättegångsregler (I). Därefter kommer det att lämnas en redogörelse över den viktigaste utvecklingen i rättspraxis under året. Denna redogörelse kommer att vara disponerad enligt följande: Tvister om rättsakters giltighet och om skadestånd (II), ansökningar om interimistiska åtgärder (III), ansökningar om rättshjälp (IV) och förlikning (V). Det sistnämnda avsnittet är ett försök att göra en första utvärdering av det sätt på vilket förlikningsinstitutet har använts.

I. De viktigaste nyheterna i rättegångsreglerna

Strävan att bevara ett enhetligt synsätt och ett enhetligt tillvägagångssätt mellan de tre gemenskapsdomstolarna har varit personaldomstolens ledstjärna. Vissa nyheter har dock införts för att ge innehåll åt det som rådet har beslutat, bland annat i artikel 7 i bilaga I till domstolens stadga, och för att beakta personaldomstolens egenart och de särskilda kännetecknen som de tvister som personaldomstolen har att pröva uppvisar. Bilaga I till domstolens stadga infördes genom rådets beslut 2004/752/EG, Euratom av den 2 november 2004 om upprättande av Europeiska unionens personaldomstol (EUT L 333, s. 7).

Tre huvudprinciper har varit vägledande för de viktigaste nyheterna i rättegångsreglerna: förenkling av förfarandet, undersökning av möjligheterna till förlikning i varje skede av förfarandet, fördelning av rättegångskostnaderna enligt regeln "den tappande parten skall ersätta rättegångskostnaderna". Dessutom förtjänar ett antal andra nyheter att uppmärksammas.

Förenkling av förfarandet

Det skriftliga förfarandet är i princip begränsat till en enda skriftväxling, såvida personaldomstolen inte beslutar att en andra skriftväxling är nödvändig. Personaldomstolen kan besluta om att en andra skriftväxling skall äga rum, på eget initiativ eller på en motiverad begäran av sökanden. När en andra skriftväxling har ägt rum får personaldomstolen, med parternas godkännande, avgöra målet utan förhandling.

I artikel 21 första stycket i domstolens stadga föreskrivs att ansökan skall innehålla en "kort framställning" av grunderna för talan. Anledningen till att personaldomstolens rättegångsregler är strängare i fråga om redogörelsen för de grunder och omständigheter som åberopas till stöd för talan än vad som föreskrivs i domstolens stadga är den omständigheten att endast en skriftväxling äger rum. Artikel 21 första stycket i domstolens stadga kan nämligen inte frånta artikel 7.3 i bilaga I, i vilken principen om en enda skriftväxling anges och vilken är en hierarkiskt likställd norm, all praktisk betydelse.

Den omständigheten att endast en skriftväxling äger rum förklarar dessutom varför fristen för att göra en interventionsansökan har kortats ned. En interventionsansökan skall göras inom fyra veckor från dagen för offentliggörande av tillkännagivandet av ansökan i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Den omständigheten att endast en skriftväxling äger rum är även skälet till att det har beslutats att det inte skall införas något skyndsamt förfarande. I förstainstansrättens rättegångsregler kännetecknas ett sådant förfarande, vid sidan av att målet ges förtur, just av den omständigheten att det skriftliga förfarandet är begränsat till endast en skriftväxling.

Strävan att göra det skriftliga förfarandet snabbare har även föranlett personaldomstolen att föreskriva att varje invändning om rättegångshinder som görs genom särskild handling, vilken för det fall att personaldomstolen låter beslutet anstå till den slutliga domen kan innebära att förfarandet drar ut på tiden, skall ges in inom en månad från delgivning av ansökan, i stället för inom den frist om två månader som gäller för ingivande av svaromålet.

Personaldomstolen har infört en bestämmelse enligt vilken det numera i förekommande fall är sökanden som skall förete klagomålet och det beslut varigenom detta har besvarats. Den bestämmelsen har införts för att det administrativa förfarandet skall förlöpa på ett riktigt sätt och för att göra det möjligt att i ett så tidigt skede som möjligt kunna uppmärksamma eventuella problem med avseende på att ta upp talan till sakprövning.

Förlikning

Bestämmelserna om förlikning ingår inte i kapitlet om processledning, utan har getts ett eget kapitel i rättegångsreglerna. Detta är ett uttryck för att detta förfarande skiljer sig från det sedvanliga domstolsförfarandet.

Det är den avdelning på vilken målet handläggs som beslutar huruvida det skall göras ett försök att träffa en förlikning. I ett sådant fall är det referenten som ges i uppdrag att leda försöket.

Frågan om återkallelse av talan efter det att parterna har ingått ett avtal, inom eller utom rätta, regleras i särskilda bestämmelser. När förlikningen har ingåtts inför personaldomstolen kan lydelsen av avtalet stadfästas i ett protokoll, vilket äger vitsord. Målet avskrivs därefter genom motiverat beslut av ordföranden. På begäran av sökanden och svaranden skall avtalets lydelse stadfästas i avskrivningsbeslutet. I båda fallen skall det beslutas om rättegångskostnaderna i enlighet med vad som anges i avtalet eller, om inget anges, efter eget skön.

Det föreskrivs slutligen att personaldomstolen och parterna är förhindrade att i domstolsförfarandet använda yttranden, förslag, erbjudanden och medgivanden som har gjorts, i syfte att träffa en förlikning, eller handlingar som har upprättats i detta syfte. För att ett försök att träffa en förlikning skall ha de bästa förutsättningarna att nå framgång, är det nödvändigt att parterna ges garantier så att de kan uttrycka sig fritt och därigenom underlätta förhandlingarna, utan att de yttranden och medgivanden som de har gjort kommer att ligga dem till last för det fall försöket skulle misslyckas.

Rättegångskostnader och domstolskostnader

Om sökanden tappade ett mål rörande en tvist mellan gemenskaperna och deras anställda kunde denne, i kraft av artikel 88 i förstainstansrättens rättegångsregler, endast förpliktas

att bära sina rättegångskostnader. Sökanden kunde endast förpliktas att ersätta institutionernas rättegångskostnader om denne hade vållat dessa kostnader i onödan eller mot bättre vetande, eller om det annars förelåg synnerliga skäl.

I artikel 7.5 i bilaga I till domstolens stadga stadgas att, om inte annat föreskrivs i rättegångsreglerna, tappande part skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. I artikel 87.2 i rättegångsreglerna föreskrivs att personaldomstolen får, om så anses skäligt, besluta att en tappande part endast delvis, eller inte alls, skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

I artikel 94 a i rättegångsreglerna föreskrivs att en part kan förpliktas att ersätta onödiga kostnader som denne har förorsakat personaldomstolen, särskilt på grund av rättegångsmissbruk, dock högst till ett belopp av 2 000 euro. Det är fråga om att i exceptionella fall ge personaldomstolen möjlighet att förplikta en sökande som har gjort sig skyldig till rättegångsmissbruk, till exempel genom att vid upprepade tillfällen väcka talan utan att ange tillräckliga skäl, att ersätta en del av de rättegångskostnader som denne har vållat personaldomstolen. Denna möjlighet är i linje med rådets avsikt att med hänsyn till kraven på en god rättskipning begränsa antalet fall av oberättigad talan, vilken har kommit till konkret uttryck genom tillämpningen av regeln "tappande part skall ersätta rättegångskostnaderna".

Andra nyheter som förtjänar uppmärksamhet

Sökandet efter kontinuitet i det sätt som personaldomstolen fungerar på, förfarandets gång och beredningen av målen har inte utgjort hinder för införandet av ett antal nyheter. Det är bland annat fråga om nyheter på följande områden:

- Vilandeförklaring av förfaranden. Kravet på en god rättskipning kan motivera en vilandeförklaring, efter det att parterna har hörts.
- Samband. Det alltför stränga kravet att målen skulle röra "samma sak" för att de skulle kunna förenas har avskaffats.
- Klargöranden av reglerna för processledning och bevisupptagning. Reglerna för processledning har parterna som adressat, eller närmare bestämt deras företrädare. Reglerna om bevisupptagning tar antingen sikte på tredje man eller parterna.
- Hänskjutande av ett mål från en avdelning med tre domare till personaldomstolen i plenum eller från en avdelning med tre domare till avdelningen som sammanträder med fem domare. Det krävs inte längre att samråd sker med parterna, eftersom parternas rätt till en rättvis rättegång redan är tillgodosedd genom den omständigheten att målet hänskjuts till en sammansättning som innehåller ett större antal domare.
- Intervention. I rättegångsreglerna införs möjligheten för ordföranden att uppmana någon person, någon institution eller någon medlemsstat som berörs av utgången av tvisten att intervensera.
- Beslut. Klargöranden har lämnats, på samma sätt som beträffande domar.

II. *Twister om rättsakters giltighet och om skadestånd*

Processuella frågor

1. *Avvisning av talan genom beslut*

Personaldomstolen har haft tillfälle att tolka artikel 111 i förstainstansrättens rättegångsregler, som i tillämpliga delar gällde för förfarandet vid personaldomstolen. Enligt den bestämmelsen kan personaldomstolen, om det är uppenbart att den saknar behörighet att pröva en viss sak eller att talan inte kan tas upp till prövning eller att talan helt saknar rättslig grund, fatta ett motiverat beslut utan ytterligare behandling.

Personaldomstolen har bland annat funnit att den bestämmelsen inte enbart skall tillämpas i de fall då det är uppenbart att talan skall avvisas och inget befogat argument kan anföras till stöd förtalarett, utan att den även skall tillämpas i de fall personaldomstolen finner, efter att ha gått igenom handlingarna i målet, att det råder fullständig visshet om att talan inte kan tas upp till sakprövning, vilket bland annat kan vara fallet när det i ansökan bortses från de krav som har uppställts i fast rättspraxis, och att en förhandling inte skulle innebära att det framkom några nya omständigheter i fråga om talerätten (beslut av den 27 mars 2007 i mål F-87/06, *Manté mot rådet*, av den 20 april 2007 i mål F-13/07, *L mot Europeiska läkemedelsmyndigheten (EMA)*, och av den 20 juni 2007 i mål F-51/06, *Tesoka mot Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor (FEACVT)*).

Personaldomstolen har slagit fast att begreppet "talan helt saknar rättslig grund" omfattar varje talan beträffande vilken det är uppenbart att den inte kan vinna bifall på grund av omständigheter hänförliga till saken i målet (beslut av den 26 september 2007 i mål F-129/06, *Salvador Roldán mot kommissionen*).

Personaldomstolen påpekade i de ovannämnda målen att avvisning av talan genom beslut inte endast innebär processekonomiska fördelar, utan även besparar parterna de kostnader som genomförandet av en förhandling skulle ha inneburit.

2. *Ansökan*

I dom av den 17 april 2007 i de förenade målen F-44/06 och F-94/06, *C och F mot kommissionen*, prövade personaldomstolen följderna av artikel 233 EG och den rättspraxis enligt vilken administrationen, när en dom om ogiltigförklaring har meddelats, har handlingsplikt och på eget initiativ skall vidta erforderliga åtgärder för att följa domslutet, utan att det krävs att tjänstemannen gör en ansökan härom. Personaldomstolen slog fast att det, när det framställs krav på ersättning på grund av att det har tagit orimligt lång tid att följa en dom eller på grund av att det inte har vidtagits några som helst åtgärder för att följa en dom, inte kan krävas att tjänstemannen har gjort en ansökan enligt artikel 90.1 i Tjänsteföreskrifter för tjänstemän i Europeiska gemenskaperna (nedan kallade tjänsteföreskrifterna) för att det administrativa förfarandet skall anses ha varit regelrätt.

3. Begreppet åtgärd som går någon emot

I beslut av den 24 maj 2007 i de förenade målen F-27/06 och F-75/06, *Lofaro mot kommissionen*, preciserade personaldomstolen att en rapport vid provanställningstidens slut som administrationen använder som grund för att säga upp en anställd endast utgör en förberedande rättsakt till beslutet om uppsägning. Det är därför inte fråga om en åtgärd som går någon emot i den mening som avses i artikel 90.2 i tjänsteföreskrifterna.

4. Tidsfrister

I dom av den 16 januari 2007 i mål F-92/05, *Genette mot kommissionen*, tillämpade personaldomstolen den rättspraxis enligt vilken antagandet av nya bestämmelser utgör en ny väsentlig omständighet, inbegripet för de tjänstemän som inte omfattas av desamma, om de leder till en omotiverad särbehandling av sistnämnda tjänstemän i förhållande till dem som drar fördel av de nya bestämmelserna. Detta mål rörde de sammantagna följderna av de nya tjänsteföreskrifterna och den belgiska lagen från år 2003 om ändring av villkoren för överföring av pensionsrättigheter förvärvade i Belgien till gemenskapens pensionssystem.

I dom av den 1 februari 2007 i mål F-125/05, *Tsarnavas mot kommissionen*, fick personaldomstolen, i ett mål rörande ett påstått rättsstridigt beteende från en institutions sida, tillfälle att erinra om den rättspraxis enligt vilken tjänstemän eller anställda är skyldiga att, inom rimlig tid från det att de fick kännedom om den situation som föranlett ansökan, ansöka hos institutionen om ersättning. Frågan huruvida ansökan har gjorts inom rimlig tid skall bedömas med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet och särskilt i förhållande till den betydelse som tvisten har för den enskilde, till hur komplicerat målet är och till parternas uppträdande. Som jämförelse skall även den femåriga preskriptionsfrist som föreskrivs i artikel 46 i domstolens stadga i fråga om talan om utomobligatoriskt skadestånd tas i beaktande.

Av beslut av den 25 april 2007 i mål F-59/06, *Kerstens mot kommissionen*, framgår det att sökanden ansågs ha tagit del av en rättsakt på ett ändamålsenligt sätt och att tidsfristen för att anföra klagomål således hade börjat löpa, när det framgick av historiken från Sysper 2-systemet att denne hade öppnat den fil som innehöll den rättsakt som hade delgetts på elektronisk väg.

Prövning i sak

Inom ramen för denna rapport är det omöjligt att lämna en uttömmande redogörelse för personaldomstolens verksamhet under år 2007. Därför kommer endast den mest betydelsefulla utvecklingen att nämnas, vilken avser de allmänna rättsprinciperna i gemenskapens personalrätt och tolkningen av de viktigaste bestämmelserna i de nya tjänsteföreskrifterna. Redogörelsen för tolkningen av de sistnämnda bestämmelserna kommer att följa rubrikordningen i de nya tjänsteföreskrifterna.

1. Allmänna rättsprinciper i gemenskapens personalrätt

a) Omsorgsplikten

I dom av den 2 maj 2007 i mål F-23/05, *Giraudy mot kommissionen*, ställdes personaldomstolen inför ett antal frågor rörande avvägningen mellan, å ena sidan, intresset av att en av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (nedan kallad OLAF) beslutad utredning genomförs på ett objektivt och riktigt sätt och, å andra sidan, allmänhetens rätt att få information och skyddet för en tjänstemans oskuldspresumtion, goda rykte och yrkesmässiga anseende, när denne har förflyttats i tjänstens intresse. Personaldomstolen förpliktade i det föreliggande fallet kommissionen att ersätta den ideella skada som sökanden hade lidit, i form av skada som hade åsamkats hans goda rykte och yrkesmässiga anseende som en följd av att omsorgsplikten hade åsidosatts i samband med att han hade förflyttats efter det att OLAF hade inlett en utredning. Personaldomstolen ansåg att kommissionen inte hade iakttagit den jämvikt som skall råda mellan sökandens intressen, å ena sidan, och institutionens intressen, å andra sidan. Kommissionens offentliggörande av det faktum att sökanden hade förflyttats hade varit synnerligen omfattande, och det hade låtit förstås att sökanden hade varit personligen inblandad i de eventuella oegentligheter som det var fråga om. Kommissionen hade däremot inte av eget initiativ offentliggjort slutrapporten från OLAF, i vilken sökanden rentvådades från de misstankar som hade legat till grund för beslutet att inleda utredningen. Det ställningstagande som hade gjorts av kommissionens talesman, där denne hade uttryckt sin medkänsla, liksom av institutionen, var inte jämförbart, vare sig på grund av sin form eller sin omfattning, med den offentlighet som hade getts åt förflyttningen av sökanden i början av utredningen. Personaldomstolen konstaterade att kommissionen hade åsidosatt den omsorgsplikt som åvilade den i förhållande till sina tjänstemän och anställda, genom att inte i största möjliga utsträckning begränsa den skada som drabbade sökanden i samband med att utredningen inleddes. Kommissionen hade därigenom begått ett fel i tjänsten, vilket innebar att den var skadeståndsskyldig.

b) Skyldigheten att bistå tjänstemän

I domarna av den 16 januari 2007 i mål F-115/05, *Vienne m.fl. mot parlamentet*, och i mål F-3/06, *Frankin m.fl. mot kommissionen*, var det fråga om talan om ogiltigförklaring av parlamentets och kommissionens beslut att avslå ansökningar om bistånd enligt artikel 24 i tjänsteföreskrifterna, vilka hade gjorts av omkring 650 tjänstemän och tillfälligt anställda. Dessa tjänstemän och tillfälligt anställda hade förvärvat pensionsrättigheter hos belgiska pensionsinstitut, vilka hade tillgodoräknats dem i gemenskapens pensionssystem före ikraftträdandet av den nya belgiska lagstiftningen. De ansökte om att parlamentet eller kommissionen skulle bistå dem med att få till stånd en ny beräkning av de pensionsrättigheter som de hade förvärvat i Belgien, enligt bestämmelserna i den nya lagen. Personaldomstolen preciserade i domen i det ovannämnda målet *Vienne m.fl. mot parlamentet* att institutionens skyldighet att bistå tjänstemän inte är underkastad villkoret att det dessförinnan skall ha fastslagits av en domstol att det beteende som har föranlett ansökan om bistånd är rättsstridigt. Ett sådant villkor skulle strida mot själva syftet med en ansökan i de vanligt förekommande fall i vilka en ansökan görs för att det skall kunna konstateras,

genom en av institutionen understödd talan vid domstol, att beteendet i fråga är rättsstridigt. Det krävs emellertid att beteendet i fråga "rimligen [kan] betraktas som innebärande en kränkning av tjänstemännens rättigheter". Det var därför som parlamentet med rätta kunde finna att sökandena inte hade vidkänts någon kränkning av sina rättigheter enligt tjänsteföreskrifterna, eftersom de inte hade förmått åberopa "det minsta bevis för att de var offer för diskriminering på grund av tredje mans beteende".

c) Skyddet för berättigade förväntningar

I dom av den 1 mars 2007 i mål F-84/05, *Neirinck mot kommissionen*, ansåg personaldomstolen att den omständigheten att chefen för en tjänsteavdelning hade haft kontakter med en sökande till en tjänst som tillfälligt anställd i syfte att utröna möjligheterna att anställa personen i fråga, och att chefen hade uttryckt en förhoppning härom, inte innebar att det var styrkt att det hade gjorts en utfästelse om rekrytering. Personaldomstolen ansåg således att den person som hade sökt tjänsten inte kunde hävda att administrationen hade ingett denne berättigade förväntningar om en rekrytering.

2. Tjänstemännens karriär

a) Rekrytering

i) Ny karriärstruktur

I dom av den 28 juni 2007 i mål F-21/06, *Da Silva mot kommissionen*, ogiltigförklarade personaldomstolen beslutet om sökandens placering i lönegrad. Sökanden hade tillsatts som direktör efter att ett uttagningsförfarande enligt artikel 29.2 i tjänsteföreskrifterna hade genomförts och hade placerats i samma lönegrad som han dessförinnan hade haft, men i en lägre löneklass. Personaldomstolen konstaterade att en sådan tillsättning utgjorde ett steg i tjänstemannens karriär, vilket inte kunde ta sig uttryck i en sänkning av lönegrad eller löneklass och därigenom av lönen, utan att det därigenom skedde ett åsidosättande av principen om varje tjänstemans rätt att göra karriär inom sin institution.

I dom av den 5 juli 2007 i mål F-93/06, *Dethomas mot kommissionen*, konstaterade personaldomstolen att rådets förordning (EG, Euratom) nr 723/2004 av den 22 mars 2004 (EUTL 124, s. 1) inte innehåller någon övergångsbestämmelse som påverkar tillämpningen av artikel 32 tredje stycket i tjänsteföreskrifterna från och med den 1 maj 2004. Personaldomstolen ansåg, på grund av att det inte fanns någon övergångsbestämmelse, att den bestämmelsen alltjämt var tillämplig i alla delar, efter förordningens ikraftträdande, på beslut om placering av tillfälligt anställda som blir tjänstemän i den lönegrad som de dessförinnan hade haft.

Dom av den 8 november 2007 i mål F-125/06, *Deffaa mot kommissionen*, förtjänar även att uppmärksammas. I den domen åskådliggjordes svårigheterna att tolka de nya tjänsteföreskrifterna med avseende på förhållandet mellan artikel 44 andra stycket i tjänsteföreskrifterna och artikel 7.4 i bilaga XIII till tjänsteföreskrifterna angående den

”bonus för högre tjänstemän” som utgår i samband med tillsättningen av tjänster som enhetschef, direktör eller generaldirektör.

ii) Uttagningsprov

Personaldomstolen har avgjort ett flertal mål rörande uttagningsprov. Bland dessa kan nämnas dom av den 14 juni 2007 i mål F-121/05, *De Meerleer mot kommissionen*. Personaldomstolen preciserade i den domen att den befogenhet som uttagningskommittén har att ompröva sina beslut inte går att jämföra med den kontroll som tillsättningsmyndigheten utövar i anledning av ett klagomål eller med den kontroll som gemenskapsdomstolen utövar vid en rättslig prövning. Följaktligen har sökanden ett faktiskt och oberoende intresse av att dennes begäran om omprövning skall tas upp av uttagningskommittén, trots att vederbörande hade kunnat väcka talan mot uttagningskommitténs ursprungliga beslut. Personaldomstolen prövade i samma mål huruvida sökandena till tjänsterna genom att gå in på sin elektroniska EPSO-akt hade haft möjlighet att faktiskt få kännedom om uttagningskommitténs ursprungliga beslut, för att i rätt tid kunna begära omprövning av uttagningskommitténs beslut.

iii) Läkarundersökning

I dom av den 13 december 2007 i mål F-95/05, *N mot kommissionen*, preciserade personaldomstolen att förfarandet med läkarundersökning i artikel 33 i tjänsteföreskrifterna även skall iaktas beträffande sökande till tjänster i tredjeland.

b) Administrativ ställning enligt tjänsteföreskrifterna

Dom av den 13 december 2007 i de förenade målen F-51/05 och F-18/06, *Duyster mot kommissionen*, rörde definitionen av villkoren för föräldraledighet. Personaldomstolen använde sig i det målet av rådets direktiv 96/34/EG av den 3 juni 1996 om ramavtalet om föräldraledighet, undertecknat av UNICE, CEEP och EFS (EGT L 145, s. 4), för att tolka artikel 42a i tjänsteföreskrifterna. Personaldomstolen preciserade, med hänvisning till domstolens rättspraxis, att tillsättningsmyndigheten har ett begränsat utrymme för skönsmässig bedömning vid beslut i anledning av en ansökan om upphävande eller avbrytande av en föräldraledighet, när den person som är föräldraledig i sin ansökan om avbrytande av ledigheten kan visa att det har inträffat händelser efter det att ledigheten har beviljats, vilka obestriddligen gör det omöjligt för denna att vårda sitt barn på de ursprungligen planerade villkoren. Det kan i synnerhet vara på detta sätt när tjänstemannen lider av en allvarlig sjukdom som försätter denne i en sådan omöjlig situation. I det föreliggande fallet hade det inte styrkts att dessa villkor var uppfyllda och talan ogillades därför.

c) Betygsättning – Befordran

Även under detta år har antalet mål rörande betygsättning och befordran varit relativt rikhaltigt.

Personaldomstolen konstaterade i dom av den 22 november 2007 i mål F-67/05, *Michail mot kommissionen*, att sökanden, trots att han hade befunnit sig i aktiv tjänst enligt artikel 36 i tjänsteföreskrifterna, inte hade tilldelats någon arbetsuppgift som kunde ligga till grund för en utvärdering. Personaldomstolen fann därför att kommissionen oriktigt hade gett sökanden ett meritbetyg och ogiltigförklarade därför dennes karriärutvecklingsrapport.

I dom av den 13 december 2007 i mål F-42/06, *Sundholm mot kommissionen*, ogiltigförklarade personaldomstolen en tjänstemans karriärutvecklingsrapport, eftersom kommissionen inte hade ställt upp målsättningar och utvärderingskriterier för sökanden under den period som rapporten avsåg, och eftersom den inte hade tagit denna omständighet i beaktande vid utvärderingen av sökandens meriter.

I domarna av den 22 november 2007 i mål F-109/06, *Dittert mot kommissionen*, och i mål F-110/06, *Carpi Badia mot kommissionen*, ogiltigförklarade personaldomstolen beslutet att inte befordra sökandena, eftersom befordringsförfarandet var behäftat med ett väsentlig förfarandefel. På grund av ett dataproblem hade nämligen sökandenas namn utelämnats från den förteckning som generaldirektören hade använt sig av vid tilldelningen av generaldirektoratets prioritetspoäng, vilket hade medfört att de inte hade tilldelats några poäng.

3. Arbetsvillkor

Dom av den 16 januari 2007 i mål F-119/05, *Gesner mot harmoniseringsbyrån*, rörde en ansökan från en tillfälligt anställd om att en invaliditetskommitté skulle tillsättas för att pröva huruvida denne hade rätt till invaliditetsersättning. Personaldomstolen ogiltigförklarade det beslut om avslag som hade fattats av myndigheten som är behörig att sluta anställningsavtal, eftersom myndigheten felaktigt hade grundat sig på artikel 59.4 i tjänsteföreskrifterna när den fann att sökandens sjukledighet inte översteg tolv månader under en treårsperiod. Personaldomstolen preciserade att den bestämmelsen "inte har till ändamål att slå fast ett villkor om en viss tids föregående sjukledighet som de tjänstemän och övriga anställda som ansöker om sammankallandet av en invaliditetskommitté skall uppfylla, utan i bestämmelsen fastställs villkoren för utövandet av den skönmässiga befogenhet som tillsättningsmyndigheten och myndigheten som är behörig att sluta anställningsavtal förfogar över när tjänstemannen eller den tillfälligt anställde inte har gjort någon ansökan, och de ex officio skall pröva huruvida ett sådant förfarande skall inledas". Beslutet av myndigheten som är behörig att sluta anställningsavtal var enligt personaldomstolen än mer klandervärt, eftersom myndigheten inte var behörig att uttala sig i frågan om sökandens invaliditet. Personaldomstolen underströk härvidlag varje tjänstemans och anställds rätt att låta en invaliditetskommitté bedöma dennes hälsotillstånd, såvida inte ansökan härom har karaktären av missbruk.

I dom av den 22 maj 2007 i mål F-99/06, *López Teruel mot harmoniseringsbyrån*, preciserade personaldomstolen det sätt på vilket det i artikel 59.1 femte-åttonde styckena i tjänsteföreskrifterna föreskrivna medlingsförfarandet skall gå till. Enligt detta förfarande får en sjukledig tjänsteman ifrågasätta resultatet av den läkarundersökning som denne har ålagts att genomgå av institutionen, när resultatet av undersökningen visar att tjänstemannens frånvaro är otillåten.

4. *Tjänstemännens löneförmåner och sociala förmåner*

a) **Löner och ersättning för utlägg**

I dom av den 16 januari 2007 i mål F-126/05, *Borbély mot kommissionen*, avfärdade personaldomstolen kommissionens ståndpunkt att begreppet bostadsort i den mening som avses i artikel 5.1 i bilaga VII till tjänsteföreskrifterna, sedan ändringen av den bestämmelsen i samband med 2004 års reform, inte längre skulle anses betyda den ort där tjänstemannen har sina huvudsakliga intressen, i enlighet med vad som har framgått av fast rättspraxis. Begreppet bostadsort skall således alltjämt förstås som den ort där tjänstemannen eller den anställde har sina huvudsakliga intressen.

I dom av den 23 januari 2007 i mål F-43/05, *Chassagne mot kommissionen*, ogillade personaldomstolen en invändning om rättsstridighet som hade gjorts beträffande artikel 8 i bilaga VII till de nya tjänsteföreskrifterna. Personaldomstolen preciserade att utbetalningen av en schablonmässig ersättning som motsvarar resekostnaderna från anställningsorten till ursprungsorten inte innebar att syftet med artikeln åsidosattes, vilket är att göra det möjligt för tjänstemannen att i vart fall en gång om året fara hem till sin ursprungsort för att bevara kontakten med sin familj och upprätthålla sociala och kulturella kontakter. Utbetalningen av en schablonmässig ersättning innebar inte heller att gemenskapslagstiftaren hade överskridit det stora utrymme för skönsmässig bedömning som den förfogade över på detta område.

b) **Socialförsäkring**

I dom av den 27 november 2007 i mål F-122/06, *Roodhuijzen mot kommissionen*, slog personaldomstolen fast att ett samlevnadsavtal mellan en tjänsteman och hans sambo, vilket hade upprättats i Nederländerna inför notarius publicus, gjorde det möjligt för sambon att omfattas av Europeiska gemenskapernas sjukförsäkringssystem i enlighet med artikel 72 i tjänsteföreskrifterna och artikel 12 i de gemensamma föreskrifterna.

c) **Pensioner**

i) **Avgiftssats**

I dom av den 11 juli 2007 i mål F-105/05, *Wils mot parlamentet*, ogillade personaldomstolen i plenum en talan, i form av en invändning om rättsstridighet, som syftade till att de nya beräkningsmetoderna för de avgifter som skall erläggas av tjänstemännen till pensionssystemet inte skulle tillämpas. De nya beräkningsmetoderna definieras i bilaga XII till tjänsteföreskrifterna. Personaldomstolen ogillade för det första en grund enligt vilken det påstods att bilaga XII hade antagits i strid med förfarandet om trepartssamråd, vilket hade inrättats genom rådets beslut av den 23 juni 1981 om förhållandet till personalen. Personaldomstolen slog därefter fast att lagstiftarens val att, i artikel 10.2 i bilaga XII till tjänsteföreskrifterna, definiera den försäkringstekniska avgiftssatsen såsom utgörande genomsnittet av de genomsnittliga realräntesatserna under de tolv åren närmast före det aktuella året varken påverkade giltigheten av den

försäkringstekniska beräkningsmetoden som definieras i bilaga XII, eller syftet att det skall råda försäkringsteknisk balans i gemenskapens pensionssystem. Den tolvårsperiod som hade valts var därför varken uppenbart oriktig eller uppenbart olämplig. Mot denna bakgrund kunde sökanden inte påstå att valet av en sådan tidsperiod innebar maktmissbruk, trots att det framgick av handlingarna i målet att referensperioden för den försäkringstekniska avgiftssatsen hade varit föremål för politiska förhandlingar och att den hade fastställts till tolv år av budgethänsyn. Sökanden hade slutligen gjort gällande att bilaga XII till tjänsteföreskrifterna innebar ett åsidosättande av de berättigade förväntningar som tjänstemännen hade på att bestämmelsen i artikel 83.2 i såväl de gamla som de nya tjänsteföreskrifterna skulle iakttas. Enligt den bestämmelsen är tjänstemännens bidrag till finansieringen av pensionssystemet begränsat till en tredjedel. Enligt sökanden hade det i bilaga XII till tjänsteföreskrifterna bortsetts från de avgifter som hade betalats in av tjänstemännen till och med den 30 april 2004. Personaldomstolen ansåg att det inte var möjligt för den att bedöma huruvida sökandens påståenden var välgrundade i denna del, eftersom det inte förelåg någon försäkringsteknisk studie av gemenskapens pensionssystem för tiden före år 1988. Det saknades således kännedom om storleken på det belopp som tjänstemännen hade varit tvungna att bidra med för att säkerställa den försäkringstekniska balansen i systemet.

ii) Överföring av pensionsrättigheter

Det ovannämnda målet *Genette mot kommissionen* hade av kommissionen beskrivits som ett pilotfall. Personaldomstolen prövade i det målet en fråga som rörde de tjänstemän som hade överfört de pensionsrättigheter som de hade förvärvat hos belgiska pensionsinstitut till gemenskapens pensionssystem. Det rörde sig om ett stort antal tjänstemän som befann sig i denna situation. Sökanden hade ansökt om att de pensionsrättigheter som denne redan hade fört över skulle räknas om i syfte att ta i beaktande de mer förmånliga villkor för överföring av pensionsrättigheter som hade införts genom en belgisk lag från år 2003. Kommissionen beslutade att inte återkalla de beslut som den hade fattat rörande överföringen av sökandens pensionsrättigheter till gemenskapens pensionssystem. Kommissionen hade som skäl för sitt beslut anfört att en återkallelse skulle vara rättsstridig, eftersom det inte förelåg några gemenskapsrättsliga bestämmelser som uttryckligen bemyndigade den att fatta ett sådant beslut. Personaldomstolen fann att detta skäl utgjorde felaktig rättstillämpning från kommissionens sida. Personaldomstolen ansåg att de allmänt tillämpliga villkor angående återkallelse av beslut som skapar rättigheter för enskilda och som är riktade till dem, vilka hade fastställts i domstolens rättspraxis, inte utgjorde hinder för att återkalla ett sådant beslut, även om beslutet var lagenligt. Det krävs dock att den till vilket beslutet var riktat har ansökt om att det skall återkallas och att en återkallelse inte medför skada för tredje mans rättigheter.

Personaldomstolen preciserade i domarna av den 13 november 2007 i mål F-76/06 och F-77/06, *Tsirimokos mot parlamentet* och *Colovea mot parlamentet*, att det följer av såväl en bokstavlig som en systematisk tolkning av artikel 4 b i bilaga IVa till tjänsteföreskrifterna att pensionsgrundande år som har erhållits genom överföring av pensionsrättigheter till gemenskapens pensionssystem inte omfattas av den artikeln. Personaldomstolen ogillade därför de yrkanden som hade framställts av sökandena om ogiltigförklaring av besluten

att inte ta i beaktande pensionsgrundande år som hade erhållits efter en överföring av pensionsrättigheter förvärvade i de nationella systemen, vid beräkningen av den lön för halvtidsarbete som betalas ut som förberedelse för pensioneringen.

iii) Korrigeringskoefficienter

I dom av den 19 juni 2007 i mål F-54/06, *Davis m.fl. mot rådet*, ansåg personaldomstolen att det nya pensionssystemet inte innebar ett åsidosättande av likabehandlings- eller icke-diskrimineringsprincipen eller av principerna om fri rörlighet och etableringsfrihet. Det nya pensionssystemet innebär att korrigeringskoefficienterna för pensionsrättigheter som förvärvas från och med den 1 maj 2004 avskaffas och att korrigeringskoefficienterna för pensionsrättigheter som har förvärvats före det datumet ändras. I sistnämnda hänseende fastställs korrigeringskoefficienterna numera med hänsyn till levnadskostnaderna i den medlemsstat i vilken den pensionerade tjänstemannen är bosatt, och inte med hänsyn till levnadskostnaden i huvudstaden i den medlemsstat i vilken tjänstemannens anställningsort är belägen.

5. Disciplinåtgärder

I dom av den 8 november 2007 i mål F-40/05, *Andreasen mot kommissionen*, tillämpade personaldomstolen de nya tjänsteföreskrifterna i fråga om kontrollen av allvarligheten av de omständigheter som hade legat till grund för en tjänstemans avsättning från tjänsten. I artikel 10 i bilaga IX föreskrivs att disciplinåtgärden skall stå i proportion till det begångna felet och däri anges de kriterier som tillsättningsmyndigheten bland annat skall beakta vid valet av disciplinåtgärd. Mot bakgrund av dessa bestämmelser prövade personaldomstolen sökandens argument om att ett påstått åsidosättande av principen att disciplinåtgärden skall stå i proportion till det begångna felet. Personaldomstolen uttalade sig även om tillämpningen i tiden av bestämmelserna i bilaga IX till tjänsteföreskrifterna om inrättandet och sammansättningen disciplinnämnden, vilka hade trätt i kraft under det disciplinära förfarandet.

6. Anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna

I dom av den 4 oktober 2007 i mål F-32/06, *de la Cruz m.fl. mot Europeiska arbetsmiljöbyrån*, biföll personaldomstolen, med hänsyn till de arbetsuppgifter som sökandena faktiskt hade utfört, en talan som hade väckts av ett antal tidigare lokalanställda, vilka hade angripit deras placering som kontraktsanställda i tjänstegrupp II.

Rättegångskostnader

Personaldomstolen har vid ett flertal tillfällen tillämpat artikel 87.3 i förstainstansrättens rättegångsregler, vilken i tillämpliga delar gäller för personaldomstolen. Personaldomstolen har härvid antingen i enlighet med första stycket i den bestämmelsen beslutat att vardera parten skall bära sina rättegångskostnader på grund av särskilda omständigheter (dom av

den 7 november 2007 i mål F-57/06, *Hinderyckx mot rådet*, och beslut av den 14 december 2007 i mål F-131/06, *Steinmetz mot kommissionen*), eller, i enlighet med andra stycket i den bestämmelsen, beslutat att den vinnande parten skall ersätta en del av motpartens kostnader, vilka denne i onödan eller mot bättre vetande har vållat motparten (dom av den 9 oktober 2007 i mål F-85/06, *Bellantone mot revisionsrätten*, och domen i det ovannämnda målet *Duyster mot kommissionen*). Personaldomstolen har tillämpat den bestämmelsen även när det har varit uppenbart att talan skulle avvisas (beslut av den 27 mars 2007 i mål F-87/06, *Manté mot rådet*).

III. Ansökningar om interimistiska åtgärder

Fyra ansökningar om interimistiska åtgärder gjordes under år 2007. Samtliga ansökningar avslogs på grund av att kravet på skyndsamhet inte var uppfyllt. Kravet på skyndsamhet vid interimistiska åtgärder definieras i fast rättspraxis så, att åtgärderna måste beviljas och ha verkan redan innan målet har avgjorts i sak för att undvika att sökanden orsakas allvarlig och irreparabel skada (beslut av personaldomstolens ordförande av den 1 februari 2007 i mål F-142/06 R, *Bligny mot kommissionen*, av den 13 mars 2007 i mål F-1/07 R, *Chassagne mot kommissionen*, av den 10 september 2007 i mål F-83/07 R, *Zangerl-Posselt mot kommissionen*, och av den 21 november 2007 i mål F-98/07 R, *Petrilli mot kommissionen*).

I besluten i de ovannämnda målen *Chassagne mot kommissionen* och *Petrilli mot kommissionen* erinrade personaldomstolen om domstolens och förstainstansrättens fasta rättspraxis, enligt vilken en skada av rent ekonomisk art i princip inte kan anses vara irreparabel, eftersom ekonomisk ersättning för skadan kan utgå i ett senare skede.

I besluten i de ovannämnda målen *Bligny mot kommissionen* och *Zangerl-Posselt mot kommissionen* erinrade personaldomstolen om domstolens och förstainstansrättens fasta rättspraxis, enligt vilken en sökande som har missgynnats på grund av en oegentlighet i samband med ett allmänt uttagningsprov inte vållas allvarlig och irreparabel skada till följd av att uttagningsprovet fullföljs. Vid ogiltigförklaring av ett delprov i samband med ett uttagningsprov för att upprätta en reserv för framtida rekrytering, skyddas sökandens rättigheter på ett lämpligt sätt om uttagningskommittén och tillsättningsmyndigheten omprövar sina beslut och söker en rimlig lösning på sökandens fall.

IV. Ansökningar om rättshjälp

Personaldomstolen fattade 17 beslut som rörde ansökningar om rättshjälp under år 2007. Endast tre av dessa ansökningar beviljades. De övriga ansökningarna avslogs på endera av två grunder. För det första på grund av att det var uppenbart att den talan som hade väckts, eller som sökanden avsåg att väcka, inte kunde tas upp till sakprövning, eller att det var uppenbart att den var ogrundad. För det andra på grund av att sökanden inte helt eller delvis, på grund av sin ekonomiska situation, saknade möjlighet att betala kostnaderna för att biträdas eller företrädas vid personaldomstolen, eller på grund av att sökanden inte hade förmått styrka att denne på grund av sin ekonomiska situation helt eller delvis saknade möjlighet att betala dessa kostnader.

V. En första utvärdering av det sätt på vilket förlikningsinstitutet har använts

Personaldomstolen har i sin dömande verksamhet vinnlagt sig om att följa lagstiftarens uppmaning att, i varje skede av förfarandet, söka lösa tvisten genom förlikning. Personaldomstolen har med stöd av artikel 7.4 i bilaga I till domstolens stadga och artikel 64.2 d i förstainstansrättens rättegångsregler, vilka gällde tillämpliga delar för personaldomstolen innan dess egna rättegångsregler trädde i kraft, genomfört flera försök att lösa tvister genom förlikning. Fjorton mål avgjordes genom förlikning, varav sju efter det att personaldomstolen hade vidtagit åtgärder, vanligtvis i form av ett av referenten ordnat informellt sammanträde eller i samband med förhandlingen. Dessa siffror kan självklart förändras längre fram i tiden, med hänsyn till de impulser som personaldomstolen kommer att ge för att främja en lösning av tvisterna genom förlikning, och beroende av den grad av öppenhet som parterna visar för att lösa sina tvister genom förlikning.

Det är varken möjligt eller önskvärt att göra en uttömmande förteckning över de omständigheter vilka underlättar en lösning av tvisten genom förlikning. Personaldomstolen har trots detta kunnat konstatera att vissa kategorier av tvister lämpar sig för förlikning.

Det är för det första fråga om mål vars utgång inte enbart består i en rättslig lösning, eftersom en sådan inte innebär ett slut på tvisten eller på den spänning som ligger till grund för denna. Denna spänning hänför sig ofta till konflikter mellan personer. Vid mål av detta slag skall en lösning som är mänskligare och skäligare än den lösning som är möjlig efter en rättslig prövning ges företräde. Detta förutsätter givetvis att tvisten inte ger upphov till någon fråga av allmänintresse för andra tjänstemän. Enligt samma tankegång skulle även de mål i vilka det inte är fullständigt motiverat med offentlighet och i vilka det inte framgår tydligt vad en rättslig prövning i en dom skulle tillföra (till exempel i fall som rör mobbning eller sexuella trakasserier, förflyttning av en tjänsteman på grund av en konflikt med dennes överordnade) vara lämpliga att lösa genom förlikning. De likartade mål som följer efter ett pilotfall kan även nämnas. Dessa skulle kunna ges samma lösning som den lösning som anges i domen i pilotfallet.

Det skall tilläggas att administrationen i de flesta fall förfogar över ett betydande utrymme för skönsmässig bedömning för att med framgång genomföra de uppdrag som har anförtrotts den. Domstolskontrollen av en rättsakts lämplighet är härvid ofta obetydlig. Det kan i en tvist förhålla sig så att lämpligheten av en rättsakt som har antagits av tillsättningsmyndigheten, med utövande av dess betydande utrymme för skönsmässig bedömning, inte kan ifrågasättas vid en laglighetsprövning. Det är emellertid inte uteslutet att tillsättningsmyndigheten skulle ha kunnat uppnå det eftersträvade syftet genom att anta en annan rättsakt än den som är föremål för rättens prövning. Denna andra rättsakt skulle vara lagenlig på samma vis som den angripna rättsakten, men skulle innebära att den aktuella tvisten inte hade uppstått. Det rör sig här om ett område som torde vara särskilt lämpat för förlikningar.

B – Personaldomstolens sammansättning



(Rangordning den 1 januari 2007)

Från vänster till höger:

Domaren H. Tagaras, domaren I. Boruta, avdelningsordföranden H. Kreppel, personaldomstolens ordförande P. Mahoney, avdelningsordföranden S. Van Raepenbusch, domaren H. Kanninen, domaren S. Gervasoni, justitiesekreteraren W. Hakenberg.

1. Personaldomstolens ledamöter

(i rangordning efter tillträde av ämbetet)



Paul J. Mahoney

Född 1946; studier i juridik (Master of Arts, University of Oxford, 1967; Master of Laws, University College London, 1969); lektor vid University College London (1967–1973); barrister (London, 1972–1974); byrådirektör, avdelningsdirektör vid Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna (1974–1990); gästprofessor i juridik vid University of Saskatchewan, Saskatoon, Kanada (1988); Europarådets personalchef (1990–1993); avdelningschef (1993–1995), biträdande justitiesekreterare (1995–2001) och justitiesekreterare vid Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna (2001–september 2005); ordförande för personaldomstolen sedan den 6 oktober 2005.



Horstpeter Kreppel

Född 1945; universitetsstudier i Berlin, München och Frankfurt am Main (1966–1972); första juristexamen (1972); domarpraktikant i Frankfurt am Main (1972–1973 och 1974–1975); Collège d'Europe, Brygge (1973–1974); andra juristexamen (Frankfurt am Main, 1976); tjänsteman vid den federala arbetsmarknadsstyrelsen och advokat (1976); domare vid arbetsdomstolen (delstaten Hessen, 1977–1993); lektor vid Fachhochschule für Sozialarbeit i Frankfurt am Main och vid Verwaltungsfachhochschule i Wiesbaden (1979–1990); nationell expert vid Europeiska kommissionens rättstjänst (1993–1996 och 2001–2005); tredje ambassadsekreterare med ansvar för sociala frågor vid Förbundsrepubliken Tysklands ambassad i Madrid (1996–2001); domare vid arbetsdomstolen i Frankfurt am Main (februari–september 2005); domare vid personaldomstolen sedan den 6 oktober 2005.

**Irena Boruta**

Född 1950; juristexamen, Wrocław universitet (1972), juris doktor (Łódz 1982); invald i Republiken Polens advokatsamfund (sedan 1977); gästforskare (Université de Paris X, 1987–1988, Université de Nantes, 1993–1994); "Solidarnosc"-expert (1995–2000); professor i arbetsrätt och europeisk socialrätt, Łódz universitet (1997–1998 och 2001–2005), adjungerad professor vid handelshögskolan i Warszawa (2002), professor i arbets- och socialförsäkringsrätt vid Kardinal Stefan Wyszyński-universitetet i Warszawa (2002–2005); vice arbetsmarknads- och socialminister (1998–2001); ledamot av förhandlingskommittén inför Republiken Polens anslutning till Europeiska unionen (1998–2001); den polska regeringens företrädare i Internationella arbetsorganisationen (1998–2001); författare till ett flertal publikationer i ämnena arbetsrätt och europeisk socialrätt; domare vid personaldomstolen sedan den 6 oktober 2005.

**Heikki Kanninen**

Född 1952; examina från handelshögskolan i Helsingfors och juridiska fakulteten vid Helsingfors universitet; rättssekreterare vid högsta förvaltningsdomstolen i Finland; ordförande för kommittén för översyn av rättsskyddet inom offentlig förvaltning; avdelningsdirektör vid högsta förvaltningsdomstolen; ordförande för kommittén för översyn av det förvaltningsrättsliga förfarandet, rådgivare åt lagstiftningskommittén i justitieministeriet; biträdande justitiesekreterare vid Efta-domstolen; rättssekreterare vid Europeiska gemenskapernas domstol; domare vid högsta förvaltningsdomstolen (1998–2005); ledamot av asylnämnden; vice ordförande i kommittén för utveckling av det finländska rättsväsendet; domare vid personaldomstolen sedan den 6 oktober 2005.



Haris Tagaras

Född 1955; juris kandidat (Thessalonikis universitet, 1977); särskild kandidatexamen i Europarätt (Institut d'études européennes de l'université libre, Bryssel, 1980); juris doktor (Thessalonikis universitet, 1984); juristlingvist vid Europeiska gemenskapernas råd (1980–1982); forskare vid Centrum för internationell och europeisk ekonomisk rätt, Thessaloniki (1982–1984); byrådirektör vid Europeiska gemenskapernas domstol och Europeiska gemenskapernas kommission (1986–1990); professor i gemenskapsrätt, internationell privaträtt och mänskliga rättigheter vid Panteion-universitetet i Aten (sedan 1990); extern medarbetare i europafrågor vid justitieministeriet och ledamot av den ständiga kommittén för Luganokonventionen (1991–2004); ledamot av den nationella konkurrenskommissionen (1999–2005); ledamot av den nationella post- och telestyrelsen (2000–2002); ledamot av Thessaloniki advokatsamfund, advokat vid kassationsdomstolen; stiftande ledamot av Europeiska advokaters union (UAE); associerad medlem av International Academy of Comparative Law; domare vid personaldomstolen sedan den 6 oktober 2005.



Sean Van Raepenbusch

Född 1956; juris kandidat (Université libre, Bryssel, 1979); särskild kandidatexamen i internationell rätt (Bryssel, 1980); juris doktor (1989); ansvarig för rättstjänsten vid Société anonyme du canal et des installations maritimes de Bruxelles (1979–1984); tjänsteman vid Europeiska gemenskapernas kommission (generaldirektoratet för sociala frågor, 1984–1988); ledamot av Europeiska kommissionens rättstjänst (1988–1994); rättssekreterare vid Europeiska gemenskapernas domstol (1994–2005); lektor vid Centre universitaire de Charleroi (internationell och europeisk socialrätt, 1989–1991), Université de Mons-Hainaut (Europarätt, 1991–1997), Université de Liège (europeisk personalrätt, 1989–1991; institutionell EU-rätt, 1995–2005; europeisk socialrätt, 2004–2005); författare till ett flertal publikationer i ämnena europeisk socialrätt och institutionell EU-rätt; domare vid personaldomstolen sedan den 6 oktober 2005.



Stéphane Gervasoni

Född 1967; examina från Institut d'études politiques, Grenoble (1988) och École nationale d'administration (1993); ledamot av Conseil d'État (section du contentieux, 1993–1997, section sociale, 1996–1997; revisionssekreterare sedan 1996); lektor vid Institut d'études politiques de Paris (1993–1995); regeringens ombud i det särskilda utskottet för överprövning av pensioner (1994–1996); juridisk rådgivare åt ministeriet för offentligt anställda och åt Paris stad (1995–1997); generalsekreterare vid prefekturen i Yonne, underprefekt i Auxerre (1997–1999); generalsekreterare vid prefekturen i Savoie, underprefekt i Chambéry (1999–2001); rättssekreterare vid Europeiska gemenskapernas domstol (september 2001–september 2005); ordinarie ledamot av NATO:s överklagandenämnd (2001–2005); domare vid personaldomstolen sedan den 6 oktober 2005.



Waltraud Hakenberg

Född år 1955; juridikstudier i Regensburg och i Genève (1974–1979); första juristexamen (1979); studier i gemenskapsrätt vid Collège d'Europe, Brygge (1979–1980); domarpraktikant i Regensburg (1980–1983); juris doktor (1982); andra juristexamen (1983); advokat i München och i Paris (1983–1989); tjänsteman vid Europeiska gemenskapernas domstol (1990–2005); rättssekreterare vid Europeiska gemenskapernas domstol (på P. Janns kabinett, 1995–2005); läraruppdrag vid flera universitet i Tyskland, Österrike, Schweiz och Ryssland; professors titel vid universitetet i Saarland (sedan 1999); medlem av flera kommittéer, föreningar och rättsliga råd; flera publikationer i allmän juridik och gemenskapsrätt; justitiesekreterare vid personaldomstolen sedan den 30 november 2005.

2. Personaldomstolens ledamöter (i rangordning)

från den 1 januari 2007 till den 31 december 2007

P. MAHONEY, personaldomstolens ordförande

H. KREPPEL, avdelningsordförande

S. VAN RAEPENBUSCH, avdelningsordförande

I. BORUTA, domare

H. KANNINEN, domare

H. TAGARAS, domare

S. GERVASONI, domare

W. HAKENBERG, justitiesekreterare

C – Personaldomstolens verksamhetsstatistik

Personaldomstolens allmänna verksamhet

1. Nya mål, avgjorda mål och anhängiga mål (2005-2007)

Nya mål

2. Andelen mål i procent fördelat på de huvudsakliga svarandeinstitutionerna (2006-2007)
3. Rättegångsspråk (2006-2007)

Avgjorda mål

4. Domar och beslut – domstolens sammansättning (2007)
5. Avgörandets innebörd (2007)
6. Interimistiska beslut: beslutets innebörd (2007)
7. Handläggningstid (2007)

Anhängiga mål den 31 december

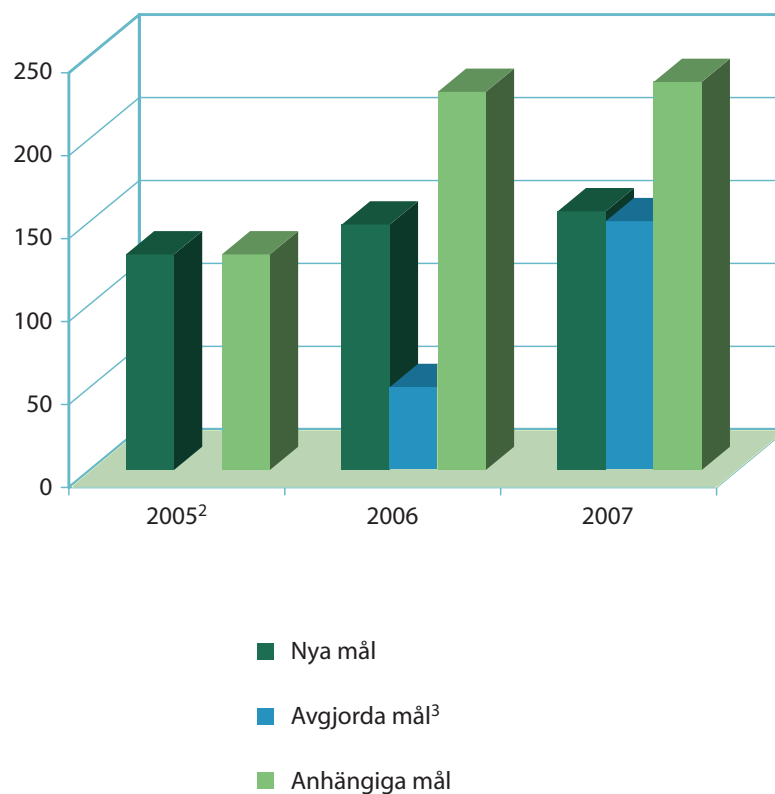
8. Domstolens sammansättning (2007)
9. Antal sökande (2007)

Övrigt

10. Avgöranden från personaldomstolen som har överklagats till förstainstansrätten (2006-2007)
11. Utgången i mål som har överklagats till förstainstansrätten (2006-2007)

1. Personaldomstolens allmänna verksamhet

Nya mål, avgjorda mål och anhängiga mål (2005-2007)¹



	2005 ²	2006	2007
Nya mål	130	148	157
Avgjorda mål ³	0	50	150
Anhängiga mål	130	228	235 ⁴

¹ De angivna siffrorna (bruttosiffror) visar det totala antalet mål oberoende av att vissa har förenats på grund av samband (ett målnummer = ett mål).

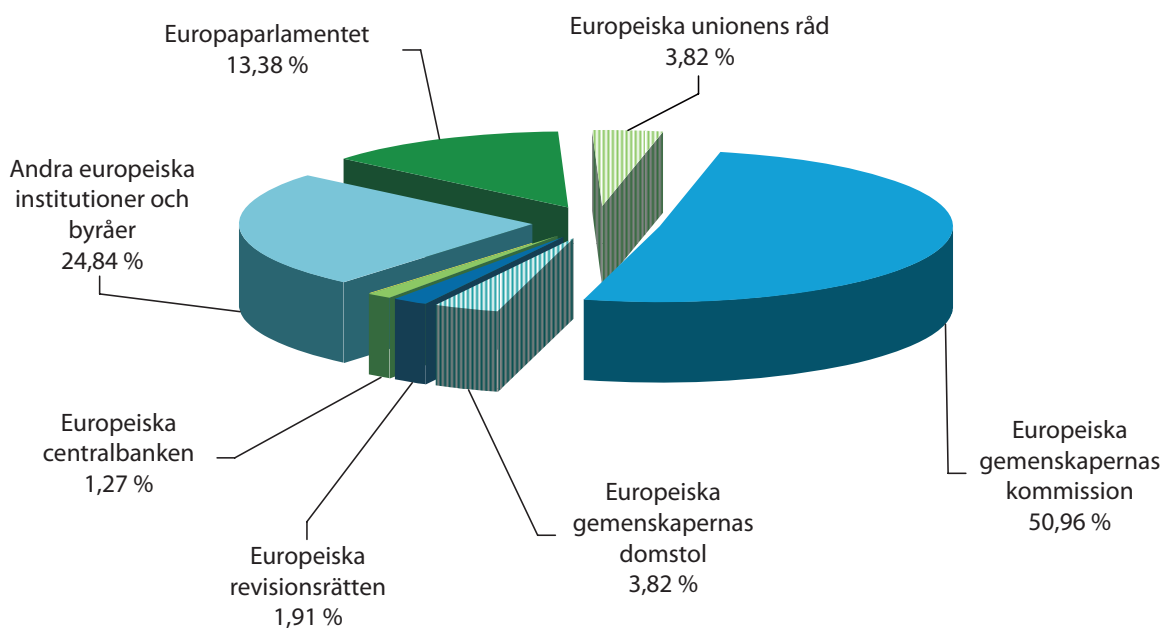
² 2005: Förstainstansrätten överlämnade 117 mål till den nyligen upprättade personaldomstolen.
2006: Förstainstansrätten överlämnade ytterligare 1 mål till personaldomstolen.

³ Om inte annat anges beaktas i denna tabell och i tabellerna på följande sidor, avseende år 2007, samtliga förfaranden utom de interimistiska. Med de interimistiska förfarandena: 52 mål år 2006 (plus 1 mellandom), 154 mål år 2007 och 206 mål totalt.

⁴ Varav 77 mål är vilandeförklarade.

2. Nya mål – Andelen mål i procent fördelat på de huvudsakliga svarandeinstitutionerna (2006-2007)

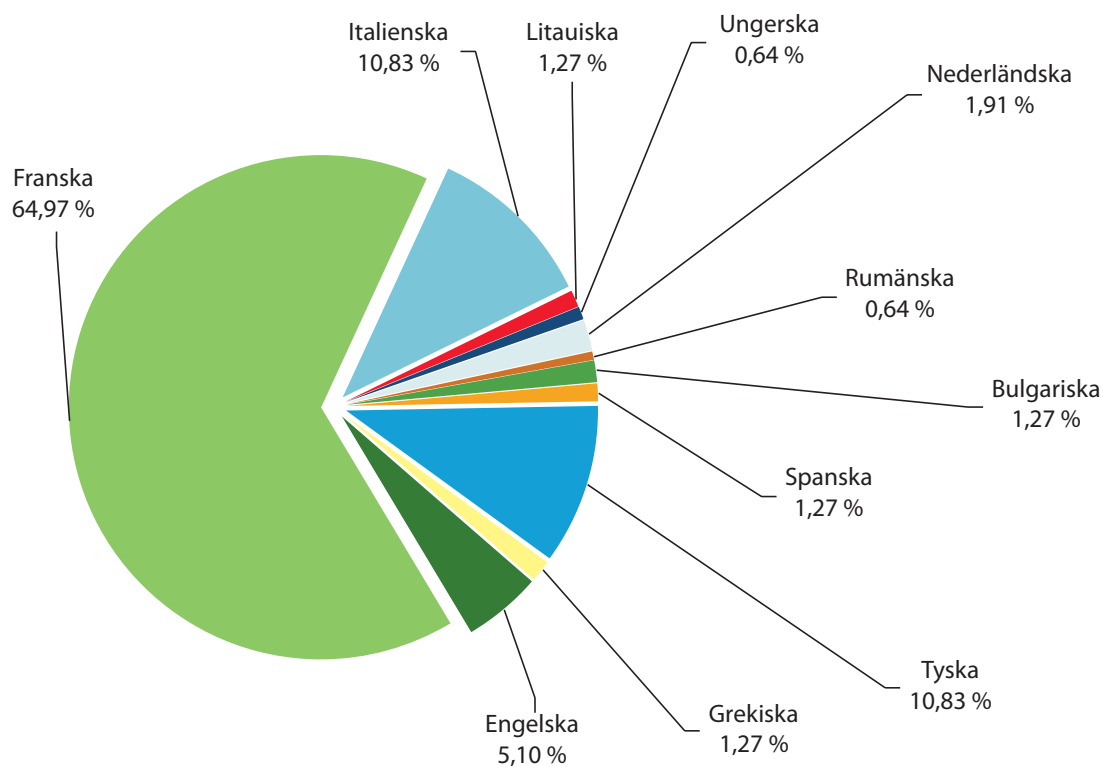
Procentandel av nya mål (2007)



	2006	2007
Europaparlamentet	7,14 %	13,38 %
Europeiska unionens råd	6,07 %	3,82 %
Europeiska gemenskapernas kommission	75,00 %	50,96 %
Europeiska gemenskapernas domstol	3,57 %	3,82 %
Europeiska revisionsrätten	1,79 %	1,91 %
Europeiska centralbanken	1,07 %	1,27 %
Andra europeiska institutioner och byråer	5,36 %	24,84 %
Totalt	100,00 %	100,00 %

3. Nya mål – Rättegångsspråk (2006-2007)

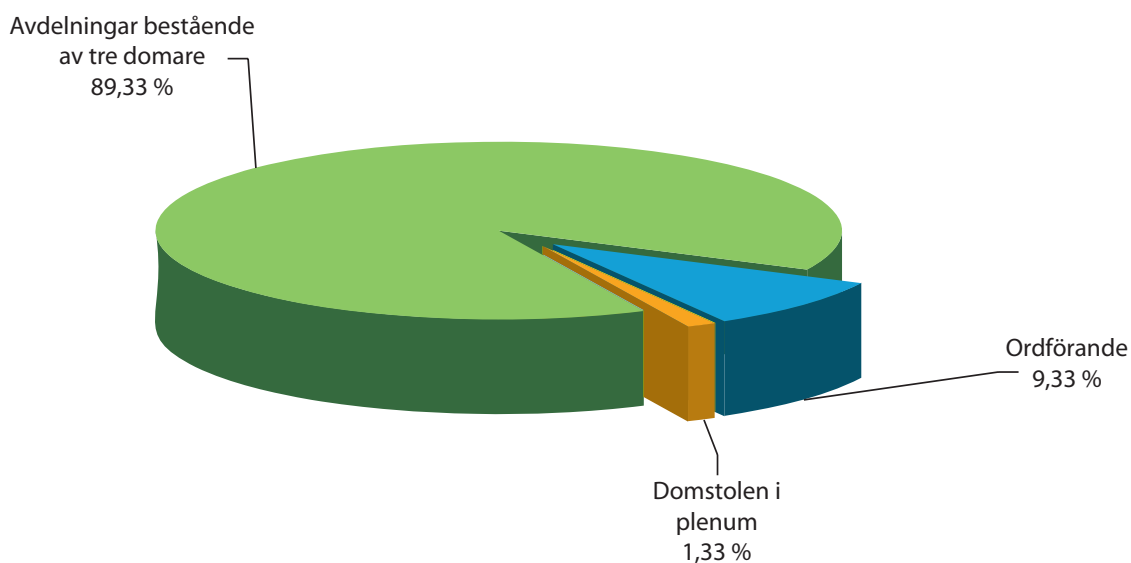
Fördelning år 2007



Rättegångsspråk	2006	2007
Bulgariska	-	2
Spanska	1	2
Tyska	2	17
Grekiska	3	2
Engelska	8	8
Franska	113	102
Italienska	10	17
Litauiska	-	2
Ungerska	2	1
Nederländska	7	3
Rumänska	-	1
Slovenska	1	-
Finska	1	-
Totalt	148	157

Med rättegångsspråk avses det språk på vilket talan väckts och inte sökandens modersmål eller nationalitet.

4. Avslutade mål – Domar och beslut – Dömande sammansättning (2007)



	Domar	Slutliga beslut ¹	Övriga beslut	Totalt
Domstolen i plenum	1	1	0	2
Avdelningar bestående av tre domare	65	48	21	134
Ordförande	0	12	2	14
Totalt	66	61	23	150

¹ Beslut av rättskipningskaraktär som innebär att rätten skiljer sig från målet, inklusive beslut om avskrivning på grund av att parterna förlikts till följd av personaldomstolens medling (exklusive beslut om avskrivning av andra skäl).

5. Avgjorda mål – Avgörandets innebörd (2007)

	Domar		Beslut				Totalt
	Ogiltigförklaring av beslutet	Talan ogillades	Beslut (talan inte kan provas eller som uppenbart saknar grund)	Förlikning	Avskrivning i andra fall	Övriga	
Anställning/Återanställning	1	1	2	1	2		7
Uttagningsprov		3	6		1		10
Arbetsvillkor / Ledighet	1	2	2				5
Bedömning/Befordran	6	13	4		12		35
Pensioner och invaliditetsersättning	3	6	4		1	1	15
Disciplinförfaranden		1					1
Rekrytering / Tillsättning / Placering i lönegrad	7	4	6		5		22
Löner och ersättningar	2	6	6	2	2		18
Uppsägning av en anställds anställningsavtal		3	3	1		1	8
Socialförsäkring / Yrkessjukdom / Olyckor	4		4	2		2	12
Andra områden än personalmål	2	1		1			4
Totalt	26	40	37	7	23	4	137¹

¹ Denna siffra ökas med 13 avslutade mål avseende rättshjälp och 4 interimistiska beslut.

6. Interimistiska beslut: beslutets innebörd (2007)

Antalet interimistiska förfaranden	Beslutets innebörd	
	Upphävande av det överklagade beslutet	Avslag/Fastställelse av det överklagade beslutet
4		4

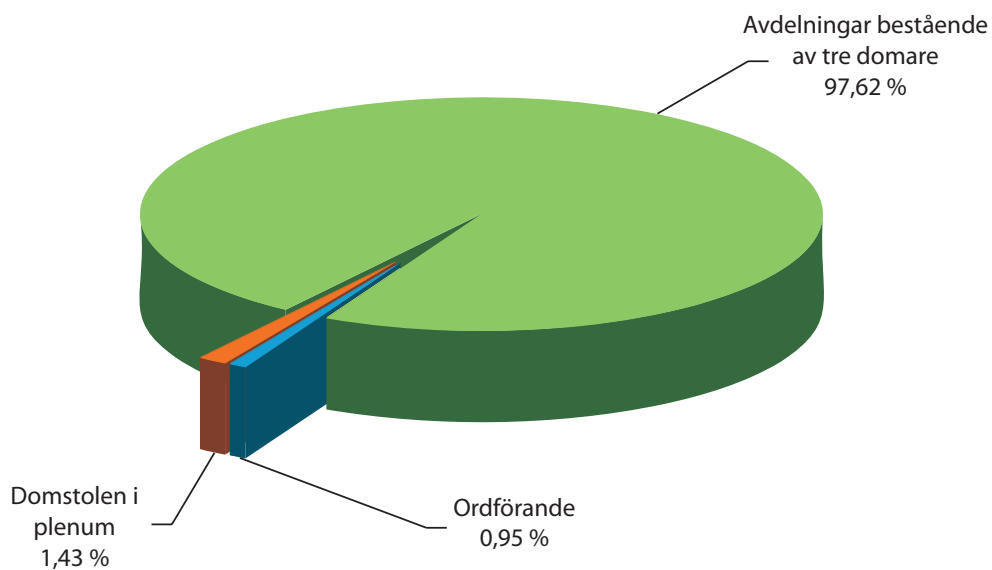
7. Avgjorda mål – Handläggningstid (2007)¹

Domar		Genomsnittlig handläggningstid	Allmänt genomsnitt
Mål anhängiggjorda vid personaldomstolen	48		
Mål anhängiggjorda vid förstainstansrätten ¹	18	22,7	
Totalt	66		
Beslut			
Mål anhängiggjorda vid personaldomstolen	72	7,6	10,3
Mål anhängiggjorda vid förstainstansrätten ¹	12	25,1	
Totalt	84		
TOTALT	150		13,2

Handläggningstiden uttrycks i månader och tiondelar av en månad.

¹ 2005: Förstainstansrätten överlämnade 117 mål till den nyligen upprättade personaldomstolen.
2006: Förstainstansrätten överlämnade ytterligare 1 mål till personaldomstolen.

8. Anhängiga mål den 31 december – Domstolens sammansättning (2007)



	2007
Domstolen i plenum	3
Avdelningar bestående av tre domare	205
Ordförande	2
Totalt	210¹

¹ Denna siffra ökas med 25 ej tilldelade mål.

9. Anhängiga mål den 31 december – Antal sökande (2007)

Anhängiggjorda mål med störst antal sökande i ett enda mål

Antal sökande per mål ¹	Områden ²
309	Tjänsteföreskrifterna – Pension – Tillämpning av korrigeringskoefficienten beräknad på de genomsnittliga levnadskostnaderna i bosättningslandet
181	Tjänsteföreskrifterna – Rekrytering – Kontraktsanställda – Avtalens löptid, förnyat kontrakt och/eller förlängning på viss tid eller tills vidare
143	Tjänsteföreskrifterna – Tillsättning – Sökanden som förts upp på en förteckning över godkända sökande innan de nya tjänsteföreskrifterna trädde i kraft
76	Tjänsteföreskrifterna – Tillsättning – Omkvalificering av visstidskontrakt till ett enda tillsvidarekontrakt
59	Tjänsteföreskrifterna – Befordran – Befordringsförfarandet år 2005 – Ytterligare lönegrader införda genom de nya tjänsteföreskrifterna
29	Tjänsteföreskrifterna – Tillsättning – Sökanden som förts upp på en förteckning över godkända sökande innan de nya tjänsteföreskrifterna trädde i kraft
21	Tjänsteföreskrifterna – Kontraktsanställda – Omprövning av placering i tjänstegrad och av lön
20	Tjänsteföreskrifterna – Pensioner – Pensionsbesked – Koefficient beräknad på grundval av den genomsnittliga levnadskostnaden i bosättningslandet och inte utifrån levnadskostnaden i huvudstaden i detta land
19	Tjänsteföreskrifterna – Tillsättning – Placering i lönegrad – Multiplikationskoefficient och avlägsnande av befodringspoäng
15	Tjänsteföreskrifterna – Tillsättning – Sökanden som förts upp på en förteckning över godkända sökande innan de nya tjänsteföreskrifterna trädde i kraft

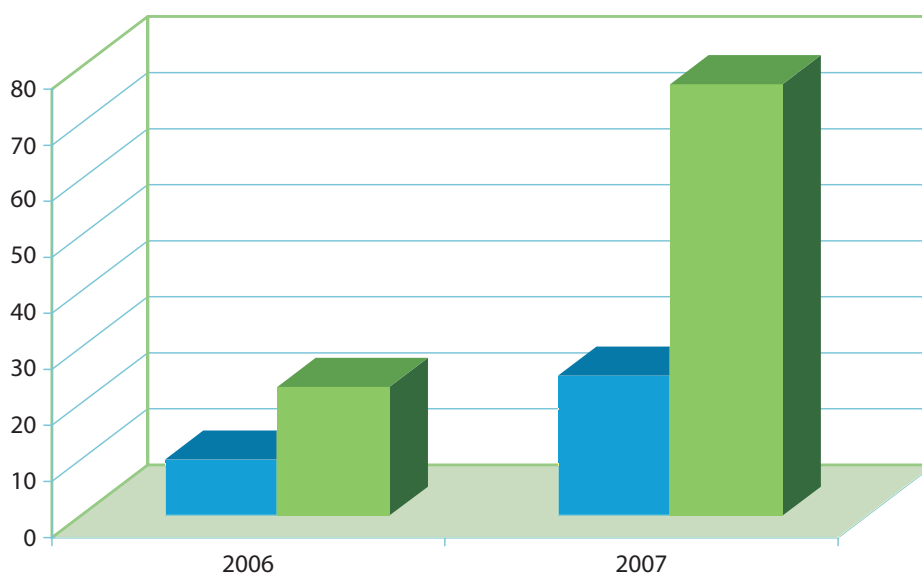
Totalt antal sökande i alla pågående mål

Totalt antal sökande	Totalt antal pågående mål
1.267	235

¹ I de fall sökanden har ingivit flera ansökningar räknas varje ingiven ansökan.

² Med tjänsteföreskrifterna avses i det följande Tjänsteföreskrifter för tjänstemännen i Europeiska gemenskaperna och Anställningsvillkor för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna.

10. Övrigt – Avgöranden av förstainstansrätten som har överklagats (2006-2007)



■ Antalet överklagade avgöranden¹

■ Samtliga avgöranden som kan överklagas²

	Antalet överklagade avgöranden ¹	Samtliga avgöranden som kan överklagas ²	Andelen överklagade avgörande i procent ³
2006	10	23	43 %
2007	25	77	32 %

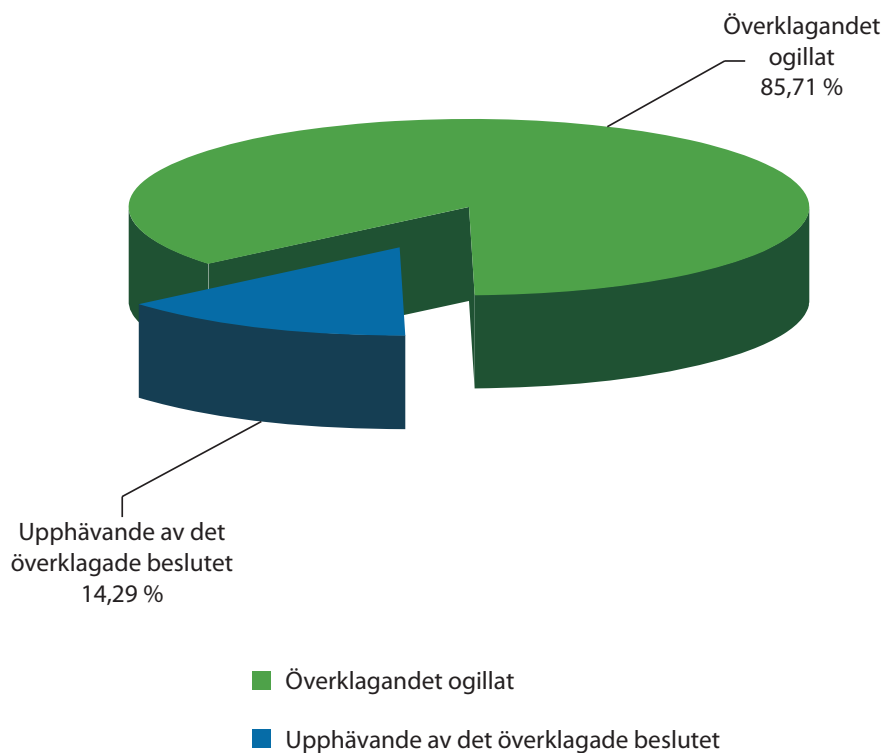
¹ Avgörandena i målen F-92/05 och F-17/05 har båda överklagats två gånger.

² Totalt antal avgöranden som kan överklagas – domar och beslut om avvisning, om interimistiska åtgärder, om att anledning saknas att döma i saken och om avslag på interventionsansökan – för vilka talfristen har löpt ut eller som har överklagats.

³ År 2007 uppgick andelen överklagade avgöranden till 19 procent av det totala antalet avgjorda mål, exklusive de fall då en av parterna ensidigt återkallar talan. År 2006 var andelen 21 procent.

11. Övrigt – Utgången i mål som överklagats till förstainstansrätten (2006–2007)

Fördelning år 2007



	Överklagandet ogillat	Upphävande av det överklagade beslutet	Avskrivning/ Anledning saknas att döma i saken	Totalt
2006	0	0	0	0
2007	6	1	0	7



Kapitel IV

Möten och besök

A – Officiella besök och arrangemang vid domstolen, förstainstansrätten och personaldomstolen

Domstolen

1 februari	Barry Faure, Republiken Seychellernas särskilda och befullmäktigade ambassadör vid Europeiska unionen
5 februari	Romano Prodi, Republiken Italiens konseljpresident
8 februari	Professorerna Heribert F. Köck och Margit M. Karollus
23 februari	Deutsch-Belgisch-Luxemburgische Parlamentariergruppe des Deutschen Bundestages
26–27 februari	Delegation från franska Conseil d'État
1 mars	Olga Ines Navarrete Barrero, ordförande i Andinska gemenskapens domstol
5 mars	Michel Foucher, ambassadör
5–6 mars	Delegation från Republiken Sloveniens författningsdomstol
8 mars	Martin Burke, Irlands ambassadör i Luxemburg
14–15 mars	Delegation från Tribunal fédéral suisse
26–27 mars	Konferens med anledning av 50-årsdagen av Romfördragets undertecknande
19 april	Richard Cachia Caruana, ständig företrädare för Republiken Malta vid Europeiska unionen
23 april	Blerim Reka, särskild och befullmäktigad ambassadör och missionschef för f.d. jugoslaviska republiken Makedonien vid Europeiska unionen
23 april	Ivailo Kalfin, Republiken Bulgariens utrikesminister
23–25 april	Delegation från Republiken Slovakiens rättsliga råd
14–15 maj	Delegation av höga ämbetsmän från Konungariket Danmark
15–16 maj	Delegation från Konungariket Spaniens högsta domstol (avdelningen för förvaltningsmål)
5 juni	Volker Hoff, minister för federala och europeiska frågor i delstaten Hessen
5 juni	Informationsdag för förstainstansrättens nya domare
18 juni	Möte för medlemsstaternas tjänstemän

18 juni	Ville Itälä, budgetföredragande för år 2008 vid Europaparlamentet
19 juni	Luis Fernandes, ombud för den portugisiska regeringen
25 juni	Delegation från Rådet för advokatsamfunden inom Europeiska unionen (CCBE)
27 juni	Konakuppakatil Gopinathan Balakrishnan, Chief Justice i Republiken Indien
2–3 juli	Delegation från Commonwealth Secretariat
10–11 september	Delegation av tyska domare, professorer och advokater, vilka är experter i EG-rätt
27 september	Vincent Lamanda, förste president i franska Cour de cassation
27 september	Anton Ivanov, president i Ryska federationens Högsta ekonomiska domstol och Tatiana Andreeva, vicepresident i Ryska federationens Högsta ekonomiska domstol, biträdda av Edouard Malayan, Ryska federationens ambassadör i Luxemburg
1–2 oktober	Delegation från författningsdomstolen i Republiken Ungern
9 oktober	Roberto Bettarini, Republiken Italiens ambassadör i Luxemburg
9–10 oktober	Delegation från Högsta domstolen i Republiken Tjeckien
16 oktober	Manuel Lobo Antunes, Republiken Portugals statssekreterare med ansvar för Europafrågor
18 oktober	Diana Wallis, ledamot i Europaparlamentet
25 oktober	Charles Henri d'Aragon, Republiken Frankrikes ambassadör i Luxemburg
5–7 november	Delegation från författningsdomstolen i Republiken Litauen
12 november	Konferens med Franco Frattini, vice ordförande i Europeiska kommissionen
22 november	Brita Wager, ambassadör, Förbundsrepubliken Tysklands utrikesministerium
3 december	Forum des juges de l'Union européenne pour l'environnement
11–12 december	Delegation från Världshandelsorganisationens överprövningsorgan

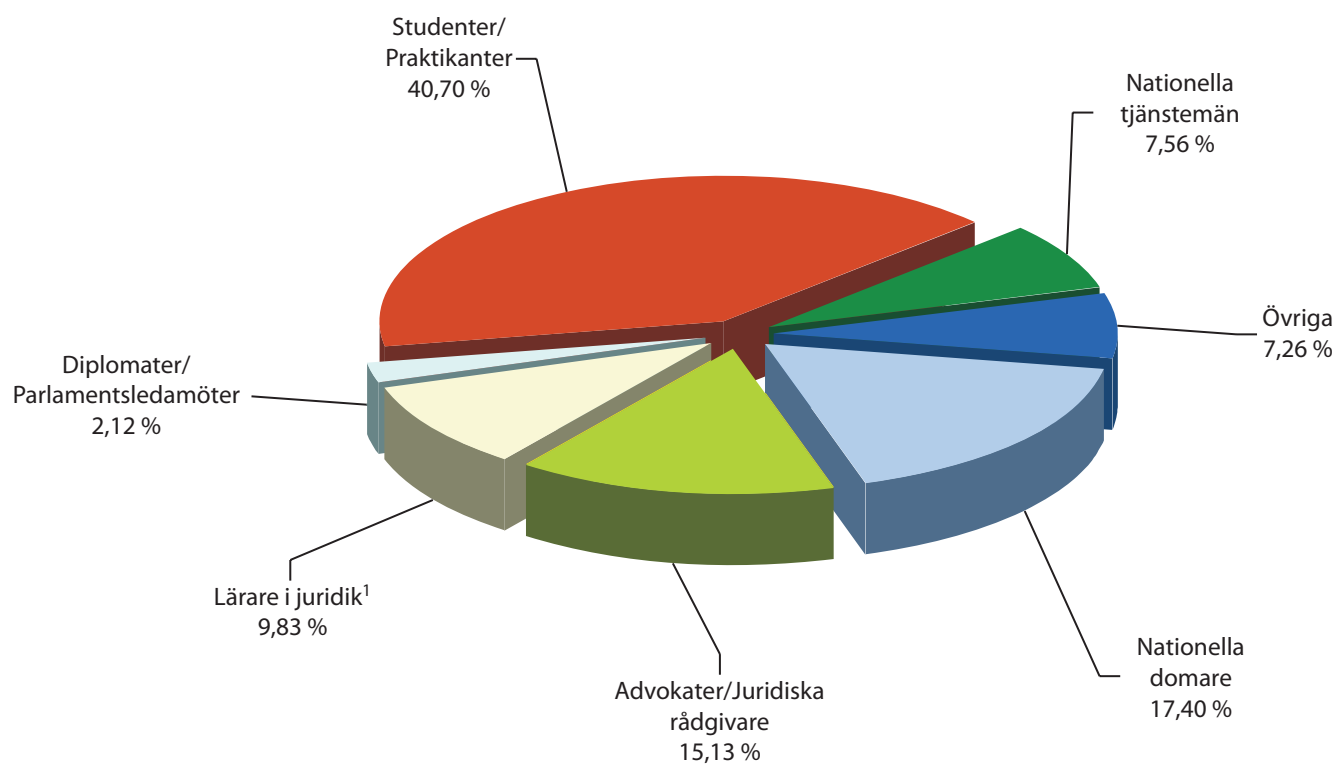
Förstainstansrätten

22 oktober	Dainius Žalimas, professor i juridik vid universitetet i Vilnius och Skirgaile Žalimienė, biträdande direktör för avdelningen för europeisk rätt vid Litauens justitieministerium
------------	---

23 november	Allar Jöks, Republiken Estlands justitiekansler
26–27 november	László Burián, Mihály Maczonkai, Katalin Ligeti och Csongor Nagy, ungerska professorer
12 december	Delegation från Världshandelsorganisationens överprövningsorgan

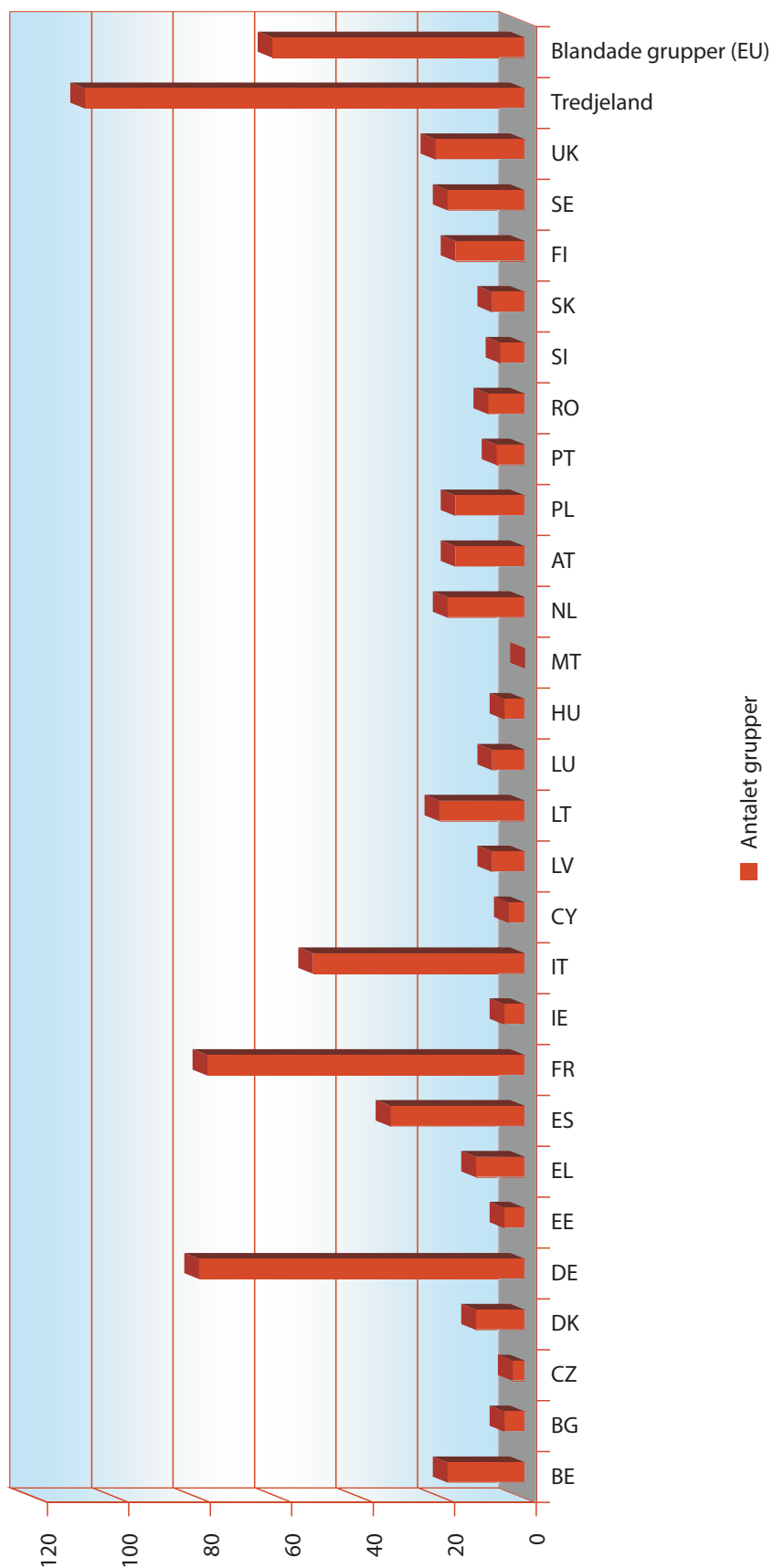
Personaldomstolen

11 juni	Christian Pennera, Europaparlamentets juridiske rådgivare
27 juni	Marion Lanners, ordförande vid Storhertigdömet Luxemburgs Cour administrative, och Georges Ravarani, ordförande vid Storhertigdömet Luxemburgs Tribunal administratif
18–19 oktober	Inter-Agency Legal Network

B – Studiebesök (2007)**Fördelat på grupper**

	Nationella domare	Advokater/ Juridiska rådgivare	Lärare i juridik ¹	Diplomater/ Parlamentsledamöter	Studenter/ Praktikanter	Nationella tjänstemän	Övriga	Totalt
Antalet grupper	115	100	65	14	269	50	48	661

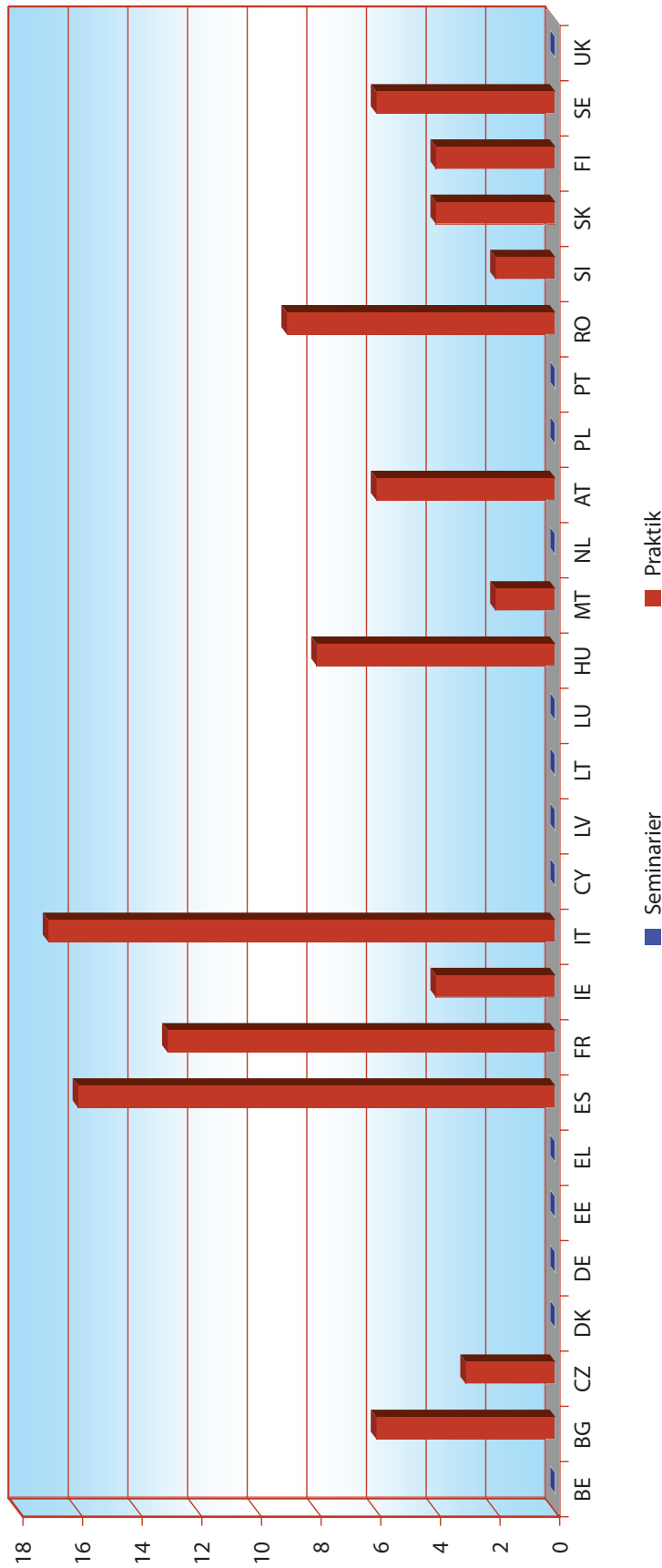
¹ Andra än lärare som medföljer grupper av studenter.

Studiebesök – Fördelat på medlemsstater (2007)¹

	Antal besökare										Antalet grupper
	Nationella domare	Advokater/ Juridiska rådgivare	Lärare i juridik ¹	Diplomater/ Parlamentsledamöter	Studenter/ Praktikanter	Nationella tjänstemän	Övriga	Totalt			
BE	80	12	7	36	393	25	9	562	19		
BG	20			1	48	18		87	5		
CZ				7	26		26	59	3		
DK	10	9			215	50		284	12		
DE	385	272	4		800	59	749	2.269	80		
EE	2	20		11				33	5		
EL	9		5		132	42	18	206	12		
ES	62	188	10		279	37	69	645	33		
FR	194	176		31	984	29	105	1.519	78		
IE	16				58			74	5		
IT	1	40	31	13	409		2	496	52		
CY	6	4			10			20	4		
LV	6	9				8		23	8		
LT	91		15	25	20		11	162	21		
LU			4		91	29	96	220	8		
HU			8		111			119	5		
MT								0	0		
NL	12	144			311	23		490	19		
AT	50	13			337	53	11	464	17		
PL	28	127	2		16	38		211	17		
PT			7					7	7		
RO	29	10				10	42	91	9		
SI		60			44	4		108	6		
SK	8	68		8	26			110	8		
FI	87	32	46		61	5	28	259	17		
SE	286	9		39		27	22	383	19		
UK	99	70	2		156	28		355	22		
Tredjeland	206	149	16	42	1.641	107	18	2.179	108		
Blandade grupper (EU)	32	613			1.010	519		2.174	62		
Totalt	1.719	2.025	157	213	7.178	1.111	1.206	13.609	661		

¹ Andra än lärare som medföljer grupper av studenter.

Studiebesök – Nationella domare (2007)



	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Totalt
Seminarier								16	13	4	17								6			9	2	4	4	6		0
Praktik	6	3														8	2					6		4	4	6		100

C – Högtidliga sammankomster

12 januari	Högtidlig sammankomst med anledning av att nya domare tillträdde sina ämbeten vid EG-domstolen och förstainstansrätten till följd av utvidgningen av Europeiska unionen
22 januari	Högtidlig sammankomst med anledning av den högtidliga försäkran som de till följd av utvidgningen av Europeiska unionen nya ledamöterna av Europeiska kommissionen avgett
5 februari	Högtidlig sammankomst med anledning av den högtidliga försäkran som de till följd av utvidgningen av Europeiska unionen nya ledamöterna av Europeiska revisionsrätten avgett
17 september	Högtidlig sammankomst med anledning av den partiella nytillsättningen vid förstainstansrätten

D – Besök och deltagande i officiella arrangemang

Domstolen

3 januari	Domstolen är representerad vid en nyårsmottagning i Bryssel anordnad av belgiska Cour de cassation
10 januari	En delegation från domstolen deltar i en nyårsmottagning organiserad av storhertigparet i Palais grand-ducal i Luxemburg
18 januari	Domstolens ordförande deltar vid ett möte som organiseras av Birgitte Zypries, Förbundsrepubliken Tysklands justitieminister, i Berlin
19 januari	En delegation från domstolen deltar i en högtidlig sammankomst vid Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter, i Strasbourg
29 januari	Domstolens ordförande deltar vid ett möte som organiseras av Guy Canivet, förste ordförande i franska Cour de cassation, och vid invigningen av konferenscykeln "Europarätt 2007" i Paris
29 januari	Domstolen är representerad vid Rechtspolitischen Neujahrsempfang i justitieministeriet i Berlin
13 februari	Domstolen är representerad vid det högtidliga sammanträdet med anledning av Hans-Gert Pötterings tillträde som Europaparlamentets ordförande i Strasbourg
17–25 februari	En delegation från domstolen är på officiellt besök i Amerikas förenta stater
28 februari	Domstolen är representerad vid den officiella ceremoni i Berlin som organiseras av Konrad Adenauer-stiftelsen med anledning av 50-årsdagen av Romfördragets undertecknande
8–9 mars	Domstolen är representerad vid den konferens i Bryssel som organiseras av International Bar Association och Europeiska kommissionen med temat "Cartel enforcement and Antitrust damages actions in Europe"
15–16 mars	Domstolen är representerad vid ett symposium i Paris på temat "La justice administrative en Europe", organiserat av Sammanslutningen av de högsta förvaltningsdomstolarna i Europeiska unionen
25–28 april	Domstolen är representerad vid den internationella konferens som organiseras i Ankara och Istanbul med anledning av 45-årsdagen för Republiken Turkiets författningsdomstol

13–14 maj	Domstolen är representerad vid Sammanslutningen av de högsta förvaltningsdomstolarna i Europeiska unionens styrelsemöte och generalförsamling i Warszawa
17–18 maj	En delegation från domstolen deltar i ett officiellt besök i Irland
1 juni	Domstolen är, på inbjudan av Republiken Italiens president, representerad i Rom vid den ceremoni som anordnas med anledning av nationaldagen
7–8 juni	Domstolen är representerad vid generalförsamlingen för Réseau européen des conseils de la justice i Bryssel
25–26 juni	Domstolen är representerad vid ett symposium i München på temat "Die Zukunft der Patentgerichtsbarkeit in Europa", som organiseras av Bundespatentgericht tillsammans med justitieministern
11–15 juli	En delegation från domstolen deltar i ett officiellt besök på Portugals högsta domstol
19 juli	Domstolen är representerad vid Meeting of Presidents of International Courts and Tribunals
24 juli	Domstolens ordförande deltar vid den mottagning i Aten som Republiken Greklands president håller med anledning av 33-årsdagen av republikens återinförande
5–7 september	Domstolen är representerad vid den konferens i Tallinn som Högsta domstolen i Republiken Estland organiserar med anledning av 15-årsdagen av antagandet av Republiken Estlands författning
18 september	Domstolens ordförande deltar, på inbjudan av Alberto Costa, Portugals justitieminister, i ministerrådsmötet för rättsliga och inrikes frågor i Bryssel och lägger fram förslaget till ett förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande för ministerrådets medlemmar
27–28 september	En delegation från domstolen deltar i femte symposiet för europeiska domare på området för varumärken, mönster och modeller i Alicante
30 september	Domstolen är representerad vid en middag som hålls av Lord Hunt (Parliamentary Under-Secretary, Ministry of Justice) i London
1 oktober	Domstolen är representerad vid Meeting of Regional and International Courts of the World i Managua
1 oktober	Domstolen är, på inbjudan av Lord Chancellor, representerad vid rättsårets öppningsceremoni i London
8 oktober	Domstolen är representerad vid en konferens på temat "Judges and legislators in a multi-level protection of fundamental rights in

	Europe”, som organiseras av utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor
15 oktober	Domstolens ordförande deltar i firandet av 175-årsdagen av belgiska Cour de cassation i Bryssel
18–19 oktober	Domstolen är representerad vid den fjärde konferensen för Forum des juges commerciaux européens, organiserad av Konungariket Nederländernas rättsliga råd i Haag
25–26 oktober	Domstolen är representerad vid den konferens i Bryssel som Europeiska kommissionen organiserar för att fira 50 år av gemenskapsrättslig lagstiftning om jämställdhet mellan könen
29–30 oktober	En delegation från domstolen är på officiellt besök i Ungern
8–9 november	Domstolen är representerad vid 5 th Annual Meeting of the Chief Justices of Mercosur i Brasilia
9 november	En delegation från domstolen är på officiellt besök på Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna i Strasbourg
12 november	Domstolen är representerad vid Sammanslutningen av de högsta förvaltningsdomstolarna i Europeiska unionens styrelsemöte i Bryssel
22–24 november	Domstolen är representerad vid nionde kongressen för International Association of Supreme Administrative Jurisdictions i Bangkok
23 november	Domstolen är representerad vid mötet i belgiska Conseil d’État i Bryssel för den arbetsgrupp för förhandsavgöranden som inrättats av Sammanslutningen av de högsta förvaltningsdomstolarna i Europeiska unionen
3 december	En delegation från domstolen deltar vid det möte för domare vid internationella domstolar som organiseras av Internationella domstolen i Haag
3 december	Domstolen är representerad vid mötet i belgiska Conseil d’État i Bryssel för den arbetsgrupp för förhandsavgöranden som inrättats av Sammanslutningen av de högsta förvaltningsdomstolarna i Europeiska unionen
7 december	Domstolen är representerad i Utrecht vid den sammankomst som hålls med anledning av att ordföranden för Centrale Raad van Beroep går i pension, och håller ett anförande vid det symposium på temat ”Statens ansvar vid åsidosättande av gemenskapsrätten”, som organiseras med anledning av detta

Förstainstansrätten

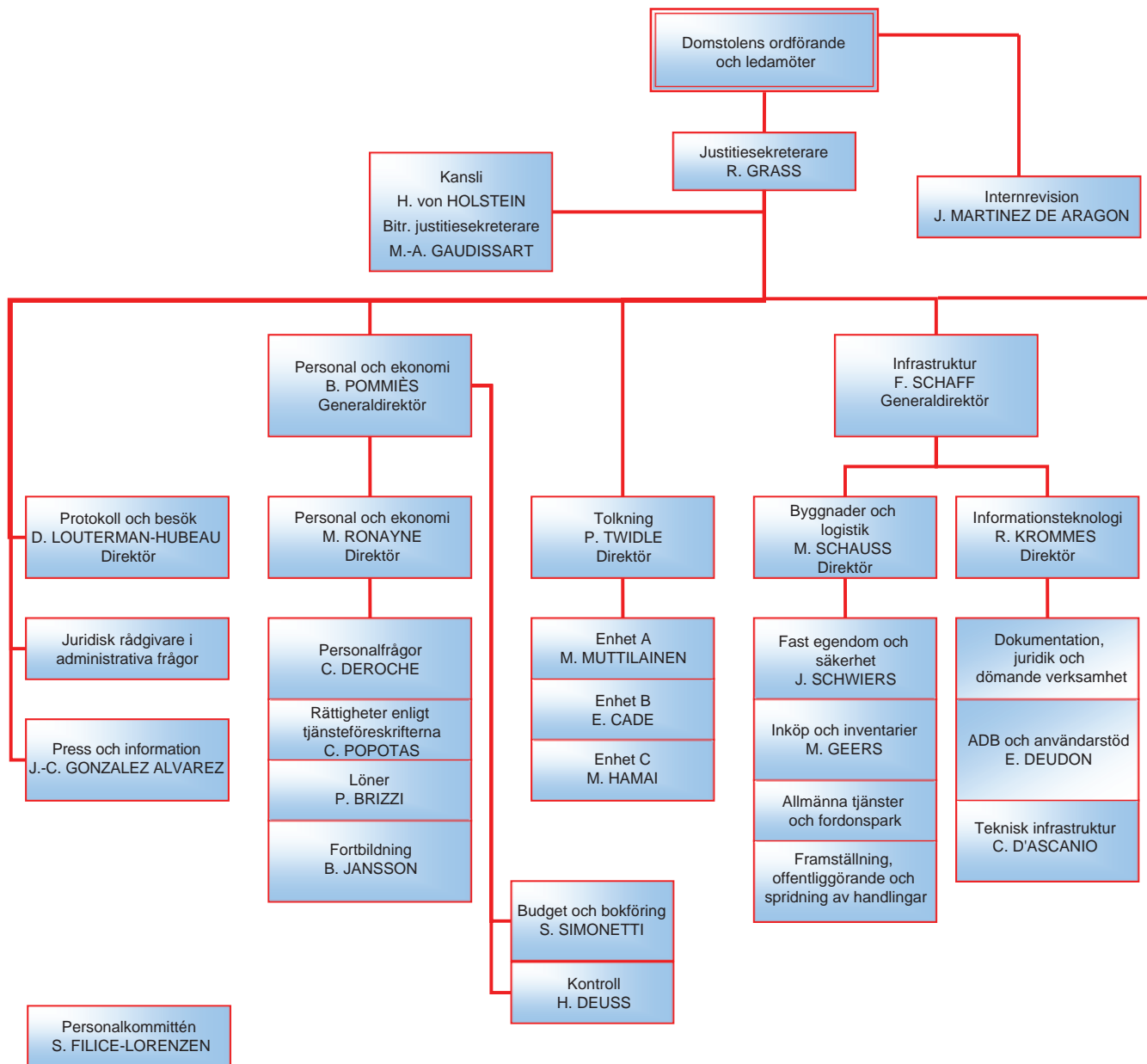
- 17 januari Förstainstansrättens ordförande deltar i ett möte i London med "The Select Committee" i House of Lords, angående ett inrättande av en "Europeisk konkurrensdomstol"
- 5 februari Förstainstansrättens ordförande deltar och håller ett anförande i samband med en konferens på temat "Where next for EU Merger Control", som organiseras i Bryssel
- 21 februari Förstainstansrättens ordförande besöker justitieministeriet i Köpenhamn
- 15 mars Förstainstansrättens ordförande deltar och håller ett anförande i samband med 20-årsdagen av konkurrensrådet i Paris
- 17 april Förstainstansrättens ordförande deltar och håller ett anförande i samband med konferensen "Forum for EU-US Legal-Economic Affairs", som organiseras i Bryssel
- 24 maj Förstainstansrättens ordförande deltar och håller ett anförande i samband med konferensen "International Forum on European Competition Law", som organiseras av Studienvereinigung Kartellrecht i Bryssel
- 18 juli Förstainstansrättens ordförande deltar vid en rundabordskonferens, "EU-US Comparative Law", i Bryssel
- 30 augusti Officiell begravningssceremoni för Gaston Thorn, Storhertigdömet Luxemburgs f.d. premiärminister. Förstainstansrätten representeras av domare Marc Jaeger
- 19 oktober Förstainstansrättens ordförande deltar och håller ett anförande i samband med konferensen "50 years protecting the principle of legality in Community law", som organiseras av universitetet i Vilnius

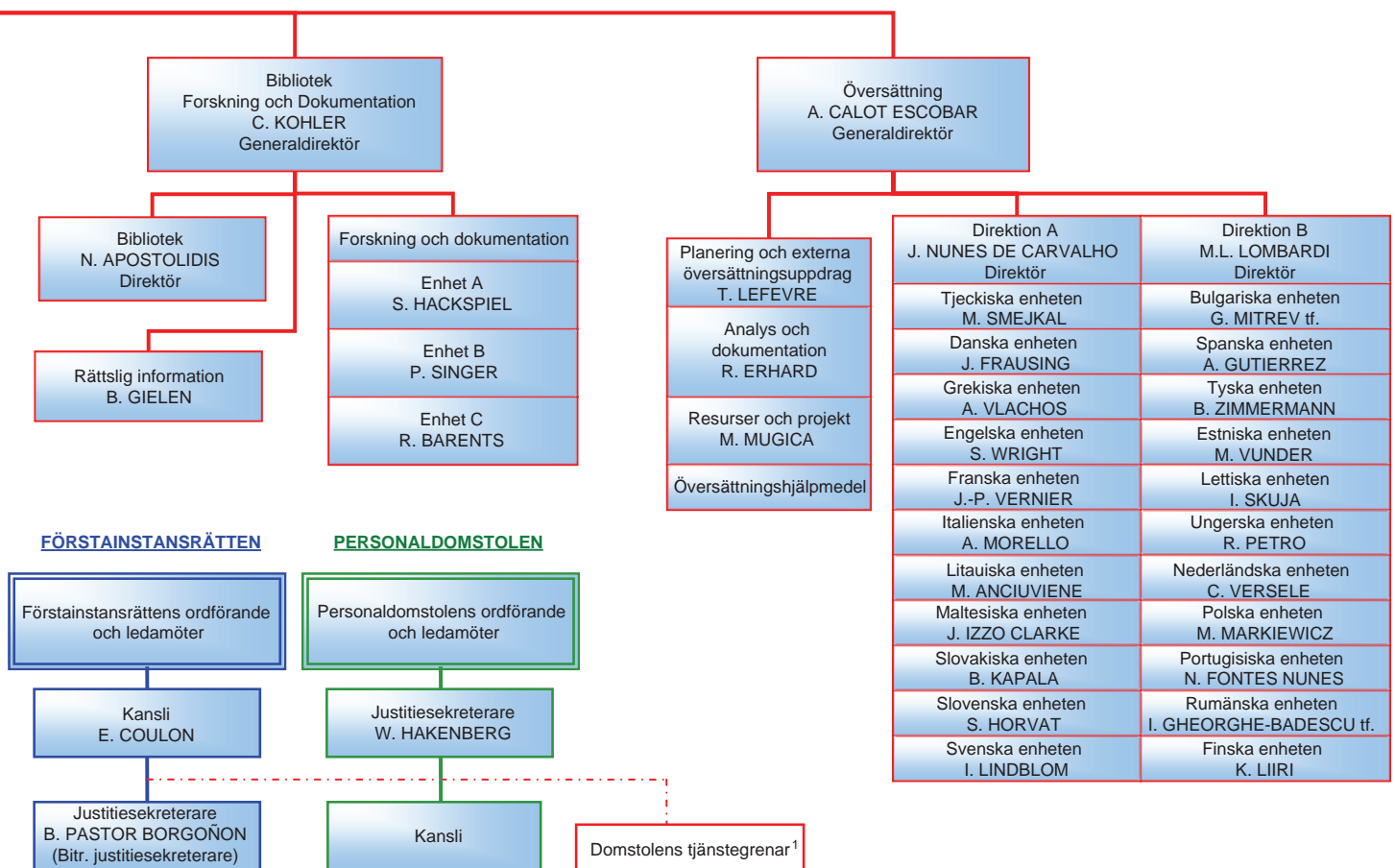
Personaldomstolen

- 6–8 juni Ledamöterna träffar en delegation av ledamöter från Bundesverwaltungsgericht i Leipzig angående personalmål
- 18 juni Personaldomstolens ordförande Paul J. Mahoney och domare Sean Van Raepenbusch deltar i symposiet angående "L'incidence des modifications du statut des fonctionnaires et agents de l'Union européenne sur le contentieux communautaire de la fonction publique", som organiseras av avdelningen för europeiska juridikstudier vid Collège d'Europe i Brygge tillsammans med professor Georges Vandensanden och Laure Levi (CMS DeBacker)



Organisationsplan





¹ Enligt artikel 52 i protokollet om domstolens stadga och artikel 6 i bilagan till detta protokoll skall tjänstemän och andra anställda tjänstgöra vid förstainstansrätten och personaldomstolen så att dessa kan fungera.

Domstolens adressuppgifter

Domstolen kan kontaktas enligt nedan:

Europeiska gemenskapernas domstol

Postadress: L-2925 Luxembourg

Telefon: (352) 43 03-1

Telex till kansliet: 2510 CURIA LU

Telegramadress: CURIA

Fax till domstolen: (352) 43 03-2600

Telefax till Press- och informationsavdelningen: (352) 43 03-2500

Telefax till Interna avdelningen — publikationsenheten: (352) 43 03-2650

Domstolen på internet: www.curia.europa.eu

Europeiska gemenskapernas domstol

**Årsrapportl 2007 – Översikt över verksamheten vid Europeiska gemenskapernas domstol,
Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt och Europeiska unionens personaldomstol**

Luxemburg: Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer

2008 — 253 s. — 21 x 29,7 cm

Katalognummer: QD-AG-08-001-SV-C

ISBN 978-92-829-0886-0

ISSN 1680-838X

